

ž 8. 384

692

S u t r u i č į f a.

Nowiny za Serbow.

1. List.

Wulkoho Rožka.

Gwupraj kaž nemieš n, k pschikladej: fusod; z kaž n. s, k. p. zwón; ež kaž n. tsch, k. p. čorný; ež kaž n. dtsch, k. p. čahnyéz; k kaž n. w, k. p. kal; y kaž podjanske é, k. p. syry.

S u b i S e r b j a !

Wschitke ludy wokoło nas maja swoje nowiny a časne pisma, którež jim zandžených habó na-
schich časow stawizny a nowinki wopoweduja, którež jim wschelake lesne powedančka, tiane pschiklady,
smjeschne basnie a basnički a druhe tajke wesołe a struchle lazowančka poskituju; zo móža woni
swoje nedželske popohio habó druhi čas, dyž nicžo za džjelo nimaja, wesele a wužitne psche-
činięz. Z tajskich pismow nauknu woni njeschtožkuli, schtož jim wo jich hospodařství a wowschjém
druhim jich džjeler žadaňu a potřebowanu wilcy wele zpomhač, jich pröcu polóžięz, weči wu-
zbyls pschi meñszych mocach dawač, zeslowom, wo jara wele fruchach wužitk a pomoc pschiniesz
móže. A njekotra krasna schtundžička miňe so jim z lazowaním tianeho powedančka, lesnej
pišnički, wesołoho lisčjika a wažneje nowiny wo čejkach wójnow a zpodživnych pódawkow z celoho
swjēta. — „Kak je to tola duschnie!“ praji njekotryžkuli z mojich serbskich bratrow; „kak
kene, dyž móže jeden tejko nowoh zon i ež, tajke wužitne wjech nauknyéz, swoje čejke
džjelo sebi wo njecžimžkuliž polóžięz a próznych schtundach tak so poibeselic!“ — „Haj hle, prawí
zas druhi, Njémcy, ach čzi maja tajke wschitko jara lochy; ale my bozy Serbja! schtó so wo
nas stara? Serba hewjat kóždy hani a hidži, a dyž chce won njeschto wjac nauknyéz hač
swoje pacžete, da vyrbi k Njémcam po proscheniu hič; wo swojej ryčji won ani slowěžka nena-
maka.“ — Ty masch prawe, serbski bratse mój; tak je bylo hač tu do tejlej schtundy. Hale to
je bylo, mój pschečjelo, a ně budže wjac. Nimo — minyka so je talej čjémna nōc, kij
serbske hona pschitrywasche; a nowy džen nastupa za nas. Wzestawali su hjo njekotri mužojo,
swjērne džjecži nasheje serbskeje mačete, swjērni podaňjo nasheho zakonskoh krala; a volaja
njek pschezemnie won do wschitkich serbskich honow: Prečz tulej tupu čjémnoséz! Nowe serbske
štōncó zežhadžuj a wobswjēz nashe hory! Zo budžemy wo swjētle khodžięz, kaž tón Zaposchtoſ
prawi, wobdačji z bronju wscheje rozomnoséze, a wobpasani z mečzom swjateje wjernoséze.

Duž da Wy njetkoj, moji lubi, pójże a posuchajéze swjéru na tónieš 'Iós; dokelž wón ne tón 'Iós samopaschnej nepokory habó hordeho ropota a zperana; né — wón je 'Iós bratrowskej lubosćze, kíž Wam wuzitk, weselo, radoscě nese; 'Iós swjérnoho pschežela, kíž Wam wschitko wupowé, schtož wón wjé habó zoničz budže, joli zo Wam to na njétske waschújo z pomóžne a wuzitne habó lubo a zpodobne bycz móže. Wy pak, du chomni a swjétni wuzetjo naschoho ludu, a wszych druz, kíž to zamóžiže, pójże a pokazajéze, zo Wy wopravdze nasch lud lubuježje a chcežje, zo by wón dzeni wotednia pschib'erał wo mudroſćzi a rozomnosćzi, wo zprawnosćzi a wjérnej Bohabojosćzi; pokazajéze je pschez to, zo wy naschu „Zutričeku“ pokupiže a bez naschim ludom ju rozschjericze; zo vychu Wasche mien a prjene stale bez thym, kíž nasch lud tež na telej waschújo wuwužicž, horečzahnyč a kewschom dobromu wzbudžiť žadaja.

Lipsku, nazymnym mjesacu 1841.

J. P. Jordan.

P sch a z n a p j e ſ n i ě ž k a.

('Iós: Kute dobre spodobańo.)

Schwöręzo, böręzo, schéžebotajo
ryčza nasche koleska,
kmana pschaza dyrbi hrajo
hicž mot rufi holečza,
Spjeschna ruka kwalbu dawa,
nech je wulka habó mala,
a tak p'chez te kolesko
rosće domej bohastwo.

Swoju wuprawu pak žada
wscho, schtož dyrbi dete hicž;
schtož to wjé, tón předy hlada,
dže méhl schto sej polóžicž:
Tak, laj, kolo zprawowane
i tukom pječnie namazane
werči so kaž mysliežka,
a po herca holečka.

Klinčzo, mněžo k prawej pschazy
skuscha potom pješnicžka,
hewak hěni spar wscho zkazy
a ta luba wostuda;
Pschi tym pak něch wóčko ruka,
faſku nitku pschedže ruka;
zo sej pschelčza wesoła
nedopschedže swatena.

(Druhim líscie dale.)

Borschčau.

R ó ž o w y p u p k.

(Parabola po Krummacheru.)

Zeden hólčik stejesche po jenoh róžowoh kerka,
polnoh puplow a wukčzétych róži. Wesele wobhadowasche wón pa tu pa tamu róžičku, pa
zas jene wópeschko, pa pa jeden pupk. Johen
nan to nazdala widzesche z luboznym, zpodzivnym
počzužom wo swojej wutrob'e; dokelž wón mjesche
toh pacholka jara lubo. „Neko mi, prawi
wón sam pschi sebi, neko mi tak, kaž by boži

hlôs tu z toho kerka mi wjeschézil, zo tež wón njeďu weselo a radosé pschiuše mojej wutrob'e kaž telej pupki a róže mojsimaj wočjomaj. Habo čjohodla zda so mi moje džsézjo tak lubozne pola týchlej kějšejachy róži?"

Tak tón nan sam pschi sebi; tón hólžec pak nepschesta hladač a so džiwač. Zpodžívanie na ľjanosči pak wzbudžuje myšl na wjernosč. — Tón hólžec chyčche wuhladač a wupytač, kaf z pupka róža nastanie. Swojeť ručach do boka stajiwski nezpuschči wón žanoh wóčka z jenoh tajkoh pupka. Tón nan pak jezady schtoma stejo melčo so wusmijewasche. — Tak snadž so wusmijewaja jandžele bože, dyž jenoh mudračka toholej sivjéta widža, kaf wón z čípnym wokom pschez swoje točene schklenich daleke hwjedzy wobhlaďuje, habo wupytuje, kajke žily a moseryta habo tama wačka wo swojim čjelku nutaťa ma.

Skoro pak so tón hólžec domasa, zo bje wschitke joho hladaňe podarmo. Njeſik sebi wón jeden pupk wuzčipny, rozčinti jón, a wobhlaďowasche pilne wschitko, schtož wón nutška namáka. Ta pschistupi nan a weprascha so joho: „Na čjoh da sebi tola tak pilne myſlisch, mój synko?" — „Ah luby nano, wotmkovi tón pacholk, ja chyč radu wedžec, schto to pupk čjini, zo wón róža zbywa? Duž tónlej wuzčipnych a sei rózno rozpoložich, ale ja tu nutška ničjo newidžu, hač lute male wopeschka, polne falkow a zmorskow. Dy běch jeno jón tola ūzkéncoval!" —

„To ničjo ūeschodži, mój synko, řeknu nan, tu jo jich tohodla pschech dosé. Natura (pschiroda) nam ūedawa jeno to, schtož my třebamy; hale tež, schtož nas zíveseli a z čjohož my njeſhtožkuli naruknýž móžemy. Leb'e k pschikkadej jo wona njeſtlesj narucžila, zo to

ničjo lohke ūejo, jeje pótajnosče wupytač a wuznač." —

„Hale tehodla schéze ja pschech ničjo rozmniſchi ūeſtym!" —

„Tola bje to dobre, mój syno; ty bje sei swjeru zamyslit njeſchto naruknýž z toholej kerka. Tónlej zamós jo sam za so dobrý; ty sy dobru wolu mjel, a to je chwalobne. Hač čjlowek njeſchto wuvedže habo nic, to ūeje kózdy čjas joho wina. Dobra wola, dobrý zamós najwjsachy pláči." —

Po chwili tón hólžik zaſy počza: „Nó da praj da mi ty, nanko, kaf měže z pupka tajka schitwana róžička wuroſč!" —

A nan wotmkovi: Mój syno, tež ja čji ūe mžu ničjo dale prawicž, hač to, schtož kózdy čjlowek tu so stawačž widži: pupk so pomaku wuroſče ūetči a ūetči, ſeníchi a leſniſchi; pothu so vuknie a wopeschka so rozwiniu, kaf je tulej widžisch. Dale ja tež ničjo ūewém. Taſke ſjane wjech dostaňemy my hižo hotowe; ale ta ruka, kif je pschihetuje, a ta, kif je wobradža, je nam ūewidžomna."

Njeſik tón pachol zaſy zbieže tón wuzčipneny pupk a prawi: „Ale dyž da taſkilej pupk zamži, sam tak ſení ſo wuroſe a wuwilž, ſeníſho, hač by to žadyn čjlowek dokončal: čjohodla da ūezamóži wón ani napschelž malom džjésiu ſo wobaračž, zo mój lahodny poſeit jón wuzčipne? Kaf da, zo wón nadobo zamži tak mało a tak ūele?" —

„Mjeniſch da ty, mój synko, zo jo ſo tónlej pupk čjíſce ſam ze ſo zčinil a tak ſení ſo wuroſil?" a nan swojom džjésiu runym mjete, ale z celoj swojej wutrobnej dobročiwoſću do wčjow pohlada.

„Ah, to maja ſwjétki a róžički wjesci tež taſkoh nana a mač, zo jím wonej jeſt a plič dawataj, je hoččehnetaj a wukhowataj?" —

„Haj mój syno, wone maja jenoh tajkoh nana, tohsamoh, fotrohož my wszych mam; hale toholej dobročiwoh, luboh nana nictó řewidži; my jeno widžimy a pytnemj joho moc a lubosé wo nas a wokoło nas. Tonlej nan wszych čłowěkow, wschitkich stwóreńow a wschoho swjēta jo Bóh lub y kúez.“

Da by tomu hólčikej tak džiruie wo wutrob'e; dokeliž nan bjè joho rutsnité čjučza zjennym słowom wozjewil. A wot toho čjasa bjechu jomu wschitke róžekki wo zahtodže a kwětki wo polu jako lube bratški a lesne sotšekki; a wón roſcesche na wulkosći kaž na rozomnosći a luvoznoſci psched Bohom a psched čłowěkami.

Nan pak wschitke słowčka toholej džijeca jkhowa wo swojej wutrob'e a wupoředa je mačeti. A wona pláczo a pobožnie sebi pomysli: „Ach kak jo to tola tym móliczkim date, zpóznać tež te najwetěže džiwý a pótainosće!“

J. P. Jordana.

S m i ē s c h k.

Kukej bjè jeden kíez, kíž wsbole besady ha dobrū schlencu wina jara lubowasche. Kóždu

zbóžnu sobotu jézdzesche wén do města na wíki, hačjuniž wón k najménichom wot jutrow ani zorna na pschedaní řemjēsche. Dokeliž tam so zkhadžowachu někotři tajcy bratšja ha čjinjachu sebi swoje weſelo husto hač do pólnoch. Psichomu pschečezej so pschi tym husto sta, zo dyrbjachu joho do woza sajdziež a wón ani řezoni, kak domoj pschindže. Jenu sobotu, džejz bjè wón tež swoju schléněžku khétre wysoko zbehál, pschi jédze wón khétre pozdje do swojne wsy. Spar ha wino bjechu tak na nim wurali, zo wón prawe schitwanie drjemasche. Zjenym dobom zasta pohoněž wo jenej wuskej hascy, a kíez dyri ztajkim wotmachom wo jeden bock woza, zo wón wotuči.

„Nó, čjohodla stejisch, smy da doma?“ —

„Ach njé, hale jowlej leži jeden pjaný přejki pschez hassu, ha ja řemóžu nimo.“

Zmerzanom wotewri tón kíez, hijom pól wuspaný, jene wokno pa woza, pohlada won, ha swaresche: „Tuj ty pane sk..., řehanibujesch so ty?“ Čjohodla da so jowlej na hasy wokol walesch?“

„Čjohodla?“ wotmłowi smjějo tón dobrý pačolk, h, tehodla, mój kíze, zo wóz ha koná niram, zo bych so dom wése móhl.“ — Čj.

Mojnowsche serbske knihe.

Ljetsa wujschle ha wo Welletec kniherní i dostanu su:

Malý Serb aby Serbske a Němcse Rosinlowenja

a. t. d. spisane wot J. E. Smolerja. XVIII. a 163 stronow w 8. za toler. Knížka za Serbow,

kíž njémiski, a za Němcow, kíž serbski wulnyčí chedža.

S e r b e P s e n i ē ž k i
jezberane a Serbskim hóscam a holcam
kžweseleniu wudate wot Čjehěžanskich

Wížazec Petra.
32 stronow za schjese kroschkow.

Budyschiue wědjene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Welletec kniherne.

S u t r n i c z f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

2. List.

8. Wulkoho Różka.

1842.

Swupraj kaž němisse ſſ, k pschikladej: ſufod; ſ kaž n. ſ, k. p. zwón; čž kaž n. tſch, k. p. čjorný; čž kaž n. dtſch, k. p. čzahnyč; k kaž n. w, k. p. kal; y kaž podjansse é, k. p. syry.

P ſ ch a z n a p j ē ſ n i č ž k a. (Dalschi truch.)

Zda ſo čehně po tym džieli;
ſchtož ſy warit, wukniesch,
pſcheričny klós po ržanym ſywi
domoj khowač němožesch.
Tak tež džielo, pſchaza datej,
džeržené a ějanosé platej,
a ſchat wſchjédny, ſemſchach
je tež na to podomny.

Wzmiče da ſej ródne třene
džielo mecké, lóknive,
z paždžerjow bydž wučedžene,
žwaki rózno ſtolbane;
herwak pſchedženo ūej duſchne,
k wifam ani k tkanju wuſchne;
pične tež ūej ſchotene,
abó mało wercžene.

Schtož my schwärne dokonjamy
z ruku ſwérnej, wustojnej,
na tym čjesé a radosé mamý,
a tež tyje k wužitkej;
napraſkač pak pifchýzel, potačk,
paſma ūepolne ſnadž motač;
to, to hrjéch a hańba je,
žane théže ūenese.

Duž da ſwoje prawo dajmy
čjesnej pſchazý, nadobnej;
k tkanju potom namotajmy
tiverdu nič, kaž konopej;
da ſo tkalc a plótno ſmijéje,
a nasch dobytk ſobu kězíje,
zo nam ſchórech, koſchulta
wjescze budže pſchipódla.

Před hačž wotcojo ſu ſpalt
Israelsky ze ſínerčzu,
da ſu híjo drasty tkali,
ſydati za ſudželku.
Wohanſtwi tež w Serbſkim kraju
ſu tež bale, kaž čži praju,
wot lenu a wot pſchazý
pſchipolnich = drac̄jich.

Po tym pſchaza ūej tak mloda;
po wſchjéch krajach, ludach je
znata, wjac hačž kozy = broda,
kiž na polu módra kěže.
Scedža ſwojich pŕoznych žrancow
a tych zabležených žwancow
ſkalowny a ferschějiny
pſchadle ſu, kaž zonimy.

Kněža, kralojo tež khodža
pschadli čenkim džjelany,
pschelčow proci česča, rodža
pschi živěnju bohatym.
Čenja jich a rub na blida
nezačjeli žana žida,
tak zo nitka džjelana
swoje kněžstvo wobkhowa.
(Kónc p schichod níe.)

D o n D i è g o L e o n, S chpanſki General.

Diego Leon bje zavješće naličpschi rajařski General wo celym wójsku Schpanſkim. Wschitke swoje meno a wšbu swoju dostojońsc, tež titul Grofy z Velascoain, je sebi wén wójnie a bitwach zasslužil. Zkróblý a wuschikny na konu, mlody (wón bje 37 ljet) a nahleje wutrobnitoſcze, mjéje che wón wo swojim waschňu, swoich počinkach, wowschjém swojim činěníju ha wostawěníu njeschto tak mlodne, tak lesne, tak nadobne, kaž čzi stark Schpanſcy Rhytrojó (Ryžerjo); a tehodla lubowasche jeho kózdy wojak, wysoki a nizki. Jeho khróblosče a tež jeho blyschčatej, bohačje ze sljebrom a ze złotym wuschiwanej drashy dla imenowasche jeho celo wójskwo „Schpanſkoh Murata”; dokelž tónlej mlody, tjany a lesny General Napoleonowy, kotrž, jako toholej wulkeho khejjorowy swak, tež sedym ljet Neapolſki kral pobý, riue tak wutrobné bježesche a tušmu pychu wo swojim wobledčeñju pokazowasche. Majdole khodžesche wón Husarskej drasče. Na čzakowe (wojerskim klobuku) noschesche wón pschech wysoke, dolhe pero, po kotrýmž jeho wo bitwach hiž wotnázala zvóznawachu. A tónlej rjany, mlody, duschny, krasny wojerski wyschi, na kótehož cela Schpanſka z radoscju zhladowasche: wón dyrbesche jeneje směrečje wumřecž, kotrž jomu za-

wjescži nicto vopšchal něby. Maria Chryſtina, předn Schpanſka kralowna, a někoiſcheje kralownej maž, by toni wotsajdžena a ze Schpanſkeje wupokazana, dokelž jeje podánío pod jeje kralowanu teje swobodnosče a zprawnosče ūenamachu, kotrž žadachu. Ale talej žónska nerschekana so procorwač, a wschtlo naložowač, tak by zasy kněžstwo wo Schpanſkej dostala. Tomu jo ji kózdy sjedk duschny doséz, a bytne to sta ludži wo živěnjo wochineslo; haj ani za swojoh džjelča strewotu a živěnjo so wona ūboji, jolt zo ji njedže kusečicž nadžiēje so mischki.

Tak wona tež zaúdženu nazymu njekotrych wojerskich wyschich narabi, zo so woni napschecžiwo njetsishom krajinom zastojnikoj, generalnom Resgentej Esparterej, so nenađenj zperajo zewzbjehnych, a wo njekotrych krajinach Schpanſkeje tamnu žensku za kralownu wuwolachu. Nasprjení zčini to General Lepold O'Donnell wo tym mjéje Pampluna, džez tu nóc wot 1. do 2. Oktobra njeschto stow wojakow jeho za swojeh wědnika, a Chryſtinu za Schpanſku kralownu wuzna. Dokelž pak Chryſtina wedžesche, zo Diego Leon nie jeno po wojakow jara lubowanu, hale tež kritu nepschecžel Esparterowy bjesche: da wuzwoli wona jeho za wedžicžera celeho toho zpedženja. Dolhi čjas bje wón čzisče napschecžo temu a nechasche so ji podacž; a zda so, zo jemu Chryſtina sama wjac hačž jeden list pišeč dyrbečhe, předy hačž wón do teho zwolt.

Wona pak bjeschtaj sej z O'Donellom tak wotryčalaj, zo mydym hačž powiſči wo Pamplunskeho zperanja do Madrida (príseňe mjěsto Schpanſkej, džez kralowna bydli) děnídže, Diego Leon z pomocu príjeho regimenta Kralovskéj Gardy a njekotrych druhich mlodu kralownu Isabellu z mecu z kralowſi oh hrodu wuwesči a do taſkich krajinow vyslači budže, džez Chryſtinske wójska steja, zo bytlu woni potom wo jeje mene kralowacž a Chryſtinu

zash do kraja powołać móhli. Espartera myslachu woni pchitým do swojej moch dostacj, habó k tomu pschinuēžicj, zo by swoje regentstwo wotewdał. Sedmoh Oktobra weżor pschi čmiężej zestupa so příjemi regiment Gardy do hromadý, zwala: „vivat Isabella Králowna, a Maria Chryſtina kęch regiruje!” a čehniſche do hrodu. Hale jow so jím njekotři Hellebardaré (wojac z dolhimi schpisami) napschečzo stupichu, a hačruniž jich wopršedka wjac ūebjē, hač 18 muži, da woni jich tola tak došlo wot králowstich swów wotdžeržachu, hač jím druzy wojacich napemoc pschin-džechu. Njétk by te něměrne wójsko pschemožene, jeho wychi čeknichu, kaž schio mózesche, a rano wokolo tjsich podachu so wšichich, kij schčenj vo kral. dwore stejachu, na dwié sejjé muži z njekotrymi wychimi, a bych u wšichich jeczi.

Diego Leon bje tež čeknyk a to na koníu; hale woni nepschindže dale hač do mjeſchka Colmenar. Tam padže woni tym Husaram do rukow, kótrychž Espartero wupóſlat bje tých čeknienych wychich zléjicj. Čzi wédzichu jeho runypuež do Madrida, džez nydym wojski sud 12. a 13. Oktobra 'romadu zwolany a woni k smerči zasudzeny by. Qjedom bje telej powestwo do mjeſta so rozejſhlo, da počza wele wosobnych a njetsischemu králowanju jara pschečelnivých muži jeden podruhim prostwy za jeho žiwenio do najwyschoh kraju neho suda ſtačj, kij tamne wotsudzenie hischče pokruēžicj mjeſesche. Njekotryžkulíž pschečzel toh nadobnoh młodoh wojaka poda so tej luboj nadžiji, zo budže jemu knajménshom žiwenie wostaſene; čim bōle, dokeliz tež bez tamymi sedymijomi generalami, kij jeho předy wotsudžichu, tjo za jeho žiwenie byli bjechu. Najwyschi krajinu sud nimale celu nōc radu džeržesche, a naposledku tola same wotsudzenie wokruēži. Njétk by wone Leoniejsch pschipowézene, a jomu prawene, zo dyribi so za 24 schtundow k smerči hotowy mjež. Dena

nadžesa schčen jemu wosta; Espartero mózesche snadž tolej zasudzenie zaničić; prawo ktemu woni mjeſesche. Hale won to nezčini; bojesche so, zo by celo mjeſto napschečzo nemu zewstantylo; dokeliz kódy telej zpědzenie za Mariu Chryſtinu haniesche, a prawda žadasche smerč toho, kij by za wédnika wuznaty. 15. Oktobra popołnju jenej by Don Diego Leon zatsyleny. Do poslenného wokamiknénu wobpokaza won tu wutrobnitosež a nadobnoséž, ketruiž wšichich na nim lubowachu. Swoju blyschéžatu Husarku draſtu woblečený stupi woni mjeſerie a be'wſcheje struchloséž na te mjeſto, džez woni wumrečz mjeſesche; a zwétrym, kótrym hlosom řekny won tym, kij wokol něho stejachu: „Vivat Konſtitucia! Vivat Isabella druha! Mój lud ja ženi nějšym pscheradžil. Wojac, ja sym was husto komandirval. Tež wo tymlej wulstiu wokamiknénu komandirju ja: Čyléze!” — Wone riasny, a wo swojej krewi ležesche jeden z tých nadobnich muži naſchego časa.

Pschjēſadnie a folotwjowe rjadki čiſte.

Hans. Kmótse, kaha wy to tola činiče, zo maže pschech tak wot trawy a druhoho nějšada čiſte pschjēſadne rjadki? Pola ně pak žane doplječe njeje a to mam pschezy z tými žonami taſku haru!

Merten. To je snadna wjēc, luby susodo. Dyž je pschjēſada wutorhana, zryju ja nydom rjadki a wosyju tam hejduschi abó tež kolija; to pschjēſe ja wužitk na týmsamym mjeſeže a zdžerži mi pschjēſadničku čiſtu. Wostajisch pak ty rjadki něhnute ležo, da wudyri tam bory trawa na nich, ta nese swoje symjo, te wupada a dyž njétk naličto zejmú pscherjesch, da je to trawé a wschemu nějadej haflej praje zholdowane a zpoljekane.

Hans. To so da myſlič. Alle' wokolo kórkow, dyž je folotej wurjēzana, nehodži so tola žana hejdusich abó kolij wosyč!

Merten. To tež treba ſeje. Předy hač ſo ſoſotivja wutreba, dyrbja kérki hížom wobkopowane byč; to hači hižom wokolnej móležkej tráve. Je potom ſolotivja číſíze preč. Iej, da zézaham ja wokolnu zemju Pkófkam, kíž hižno khjétero wulke ſu, bliže a wysche hoře, kaž ſo ſak a bjerny wobkopuja. Kérki ſedža potom na tajich wéſofích hačzenjach abó brohach ſredža wo ſwojej řebičez, zo pschiliwana abó deschězowa woda zwotmachom wotbječež němōže.

Hans. Haj lejče, to bydžich ſo ja předy dohladač móhl. Kulirjépa, ſak a bjerny ha toho runja bychu herwač hižon bez wobkopowanja roſte, ale pschez toſame mori ſo trawa a wokolna zemja zézini ſo jím níechka a níelna, kořené ſo we ſej lóžo rozkladuja, deschězik lóžiſho nitsčehně, a to tyje. Haischak haj, to ſo jeden p checo nedomasach, čjohodla ſo njěſto ſtané abó ſtač dyrbi. Wéndano, moi kmótſe, bjéch ja na luey pschi ſyno khopenju. Da ſej vomyſlich, ſhto je to tola džíčka a bróvenja; jutſje budže hačnajrénſhi džení, mot roſy něbudže habyn ničjo, dokelž wjeliſt pscheduwa; něhméhli to ſyno pschez něc ležo wotſajič, kajkež leži a tulej précu ſej galutowač? Njé, to něndže, khopicz dyrbisch; khopenach dyrbi ſo ſyno poparič, da potom lóžo ſtúie, něpari ſo domach tak pschemóžně, džerži ſo hípe a je ſtrouſche.

Merten. To ſo wjé, luby kmótſe, tak je! A ſchtóž ma tu ſranu pschaſku na lufach, dyrbi haj ti ſchtyri dny ſuſchič, wobročeč a khopicz, dokelž pschaſka pschez to dočista (na próki) wuſtne, ſo rozrybuje, pshepané a potom malo ſhledži.

Hans. Haj, to je ſwjeri podomne; tajke ſyno ſtót potom wjěſeže wele radji je. Borschčan.

S m j ē ſ ch ī.

Tak tež wo Bórowſkej. Kazanskéj krajině dava ſo kóždom motemfetom njěſto peněz do ruky,

zo by na pučju do ſtebes hłodu abó pičja ſtezrač. Nedawno wumíte tam jeden bohaty ſupc, a jeho žona jom ſto rublow (rubl je njěſto pschez nort) do kaſchča pschipoloži; a pothym jeho pohřeba. To zhotiwiſchi njěloſti paduſchi jeho nech wuhřebachu, wotčinichu kaſchča, wzechu jemu te penězy; a ſadžichu jeho runje hoře kaž wulkoč hólcia; do prawej ruky pídaču jemu kartu a do hřevěj ſchlenčku wina, a zavodžechu zasy wſchitko z wilkej pilnoséžu, a čeknýchu. Mydym roſchjérichu woni po celoj wokolnosći tu pořeſe, zo tón mordwy wo hrowe jara ſekmane a něrodne žiwenie wedže. Cela wosada zhrmadži ſo na kherchdive, hrow by wotewrémy, a hlej tu ſedžesche naſch kmótſch drjémajo a penězy bjé pschjérač a pschepil. Wſchitko ſo džiwasche, a žanemu ſo to jara něluběſche. Duž wza zwónk naſchoh wesoſoh mužika za ruku, a napominaſhe jeho dolhi čjas, zo by ſwoje žiwenie poljepſhil, a njětk tajke ſwjětne tryski wotſajík, kíž ſo jemu jara „w ólb y r n e“ pschisteja. Potom dachu jemu druhe penězy a hrów by zasy zamětay. Ale druhi džení rano poředasche hižo ceka ſwes, zo je tón mordwy ſupc zasy wſchitke pschedzinit; dokelž čzi paduſchi bjéchu tam zasy něčjo pobylí. Mydym by te hrozne hrjeshne mužiſhěžo zasy wuhřebane, dokelž pak wona te wězorawsche napominaňja posuſhat něbjé, da zefupi ſo jeden habo ſchjesc muži z ſkřemi a z folikam wokoło něho, wobwročiſhu jeho z frjbetom heře a perichu jeho tak dolho, hač ſjé wón modry kaž ſlówka a pschedzjelamý kaž znidlička. Tak ſo nadžijo, zo budže ſo njětk poljepſchic, poſožichu joh zasy do hrowa; penězy pak jemu žane ſobu ſedachu, dokelž prajachu woni to by rjekalo, jeho k ſekmanſtu zawiſec jemu peněch něčjo wuſhne nějſu. Cheemj jumu tak zpýtač.“ A lej mot toholej časa žana ſkřiba wjac pschedzivo ſtemu ſlyſhečež něby; wón bjé ſo poljepſchil.

Budyschiné wedžene wot J. P. Jordana.

Budawané wot Welleke Čihertne.

S u t ' n i c ě ř f a.

R o w i n y z a S e r b o w .

3. List.

15. Wulkoho Różka.

1842.

Swupraj kaž němiske ſ, k pschiffadej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; čž kaž n. tſch, k. p. čzorný; čž kaž n. dtſch, k. p. čzahnyč; k kaž n. w, k. p. fal; y kaž podjanske é, k. p. syry.

P ſch a z n a p j ē ſn i č ž k a.

(Dokónčenie.)

Na to ſebi ibele wedža
pschelčje zteho čzeséne.
Hólcu tež je zwestlič chcedža
z palenicom, kiz dobrý je,
Ale wschitkón luby palenc
napoſledk je hrozný walenc;
pschelčja strózba pschishénja
radſiſho wot khofeja.
Haj k pólpschazn čzople piwo,
pak khofej ūech pluſkoce;
komuž pak fo woſtudžilo
čzoplej ſtwi, ūech wubjehně,
džez te zymne wjétry duja
a te hłodne ſwelki wuja:
ňech nam praji zavjérno,
kak je ſo jom lubilo.

Bórzhy budže muhotajo
kózdy dójſtwny pschibježecž,
pschi khachlach fo wohrewajo
tebi taklej wotmłoweliž:
Khwalčje wonka, bydžče nutſka,
bórníž cybali wot pucka —
Čzoplej ſtwi nas ūestara
hłodny ſwelk a čzjéſkance.

Wſchelke, wulke dře je džjelo,
předn̄ hačž čži zeschijje
ſchwalčza habbó krawc na čžjelo
woblečenie platowe.

Z kolebki pak hačž do hrowa
kózdy so do platu khowa,
duž tež jara zdobně je,
zo ta naſcha pschaza kčze.

Wučjeſcičž pak ūemóžemy,
jeje wažnosć wupoſ'bačž;
duž k najménſchemu da chcemy
khvalobně ju zakhowacž:
Walčzki ſchězenkow, k plótne trjébne,
čženke, pačžosne a zhrjébne,
praja: „Nebydž zadſpěna
„pschelčja tež ta najménſcha.

Borſchějan.

B o h a t y a K h u d y.

Starych čzasach, dyž ſchěze Béh luby kněz tam
a ſem ſam zúbebes dele pschithadžowasche a z čžlo-
wekami na zemi wokol khodžesche: lej da ſta ſo
tež njedy, zo wón wečzor žaneje hospody ūedónidže
a nóc jeho wonka napadže. Po khwili naděnídže
wón dwjē khjéži; ta na hřewi ſtroně dróhi vjé

wulka a krasne wutwarena; ta na prawej pak mala a hubena; a ta wulka sluschesche jenemu bohatemu, ta moliczka pak jenemu khudemu mizej. Da rckny Bóh luby kniez sam v chi sebi: Temu bohatemu nendu ja wulkeje schkody načzinięz; po nichu chcu so nuts klaračz. Tén bohaty slyschiwski, zo njeschtso so do jeho duri dbywa, w tězini wokno a weprascha so teh czomnika, schto won pyta? Tón kniez jemu wotmowi: „Ja čze preschu, ho veduj mé tu noc!“ Tén bohaty wobbladowasche teh czeh puczwnika wo wschjach bokow, wot p̄jaty hačz do werschka, a dokeliz Bóh luby kniez wo schpatnej drasce ihodže che ant iassi so zdasche, kiz by wele řeňez mješ: da wiesche tén bohaty neplech zhewu a pravescze: „Ja Was nemožu hospedewacz; moje komory su polne zelew a symenja, a chetyl ja kózdeho hosc odowacz, kiz jewlej na drozy do mejich wrotow buha, da mehlt ja sam bózny po božim hličeve hicz. Džiež dale, mój pschečelo!“ A zimy slowami zapraszaj won swoje wokno, a tón kniez stejche zasy bez hospodyn.

Da zwročzi so Bóh luby kniez a džiesche k tui malej hličey, a klapasche. Rydym wotewrichu so dure a tón khudy mužik proschesche jeho: „Etup nuts do mojego schpatnego domu, a wostań pschi mni, pschetož wone je so začmilo a džensa ty nemožesch dale hicz.“ Taſkelej slowo pelubi so Bohu kniezai a won zanidze nuts; teho khudeho žona pak witasche jeho z ruku, a pravescze: „Czini, kaž by doma był; wele my sami nimamy; ale schtož my zamóžimy, to z wutroby rad z tobū džjeliny, woz je k lubosći wot nas!“ A khwatajch starí wona hornyczk tulkow (bjernow, nepli) na wohnischę, a dōz so wone warjachu, vodoji wona swoju kózku; zo by so jich luby hosc tež čerstweho mlóka napięz móhl. A dyž bje rub pschestrjety, da sydže so Bóh luby kniez k nim, a jēdžische z nim, a ta schpatna jēdž slodzesche jemu jara; do-

keliz won widžesche wesołe wobličja wokolo so a slyschesche lubozne ryče. A dyž bjechu pojedli, da powedachu sej woni wot toho a tameho a wesselachu so jeden nad drugim. Dož pak bješche čas lehnyé, da kowny ta žona na swojego muža a řetny melčzo klienu: „Luby Zatube, schto mjennisch, nechamoi sej moi stanjo dójswy zčzinięz, a uech so won do naj loža lehny, zo by trochu wotpoczył; won je cely džen schol, a to je sprécen!“ — „Haj, haj, meja khata (wotmowi wén), ja chcu jemu to prawic!“ A džiesche k tomu kniezai, a proschesche jeho, joli by chetyl, zo by so do jemu loža lehny, a jeho stanjo dere wotpoczyli. Ale Bóh luby kniez nechaische tyma stanymaj ludziczk maij jej mehke ložo wzačz a wobrascze so ze wsczej mocu; wonaj pak nepschestaſtaj jeho prosyčz, hačz so won jemu woli roda, a do jemu loža zanidze; wenaj pak lehnyſtaj so na stanjo. A rano zahe wstaſeschtaj wonaj a waſeſtaj jemu snjedačz. Dyž pak vože flónčko z wokleschkiem nuts kulačz počza, da wstaže tež tón kniez a džiesche knimaj dele a snjedaſche z nimaj. A po snjedaunu wza woni swoj tijescht a wzbjehny so, swoj pucz dale hicz; w durjach pak hličeve zasta a řetny: Dokeliz staj wóz tak dobročiwaj a pobožnaj, da wuproschtaj sej tsoje, a ja chcu wama je dačz!“

Da rcknyſtaj tež khudaj: „schto mohlaſ biele žadačz hačz wječnu zbožnosć, a zo bjechmoj wobaj, tak dolho jakož tulei na swjelze khodžimoi, strowaj a čerstwaj wostałaj a naj wschjedny hličeb wo mječe a pschezenosći mjeſat; njé chto tellež sej ja niewiem wuprosyčz.“ — „A nechaisz da wóz tianu nowu hličeu za tulej staru?“ praschesche so Bóh luby kniez. A smjejo wotmowi tón dobry mužik, haj, dy by to schlo, to dy jemu lubo bylo. A z jenym slowom dopełni tón kniez jej žadanie; woni pschewobroči jej staru spadacu khjēzju wo nowe, krasne a wysoke twa-

renšchěžo, a předn hač mōžeshtas wonaj so jemu nym čžasu zeleničje, tak zo ja tedom pschečšivo z vutroby podžakowač, wotendže wón, a džie= wam so méne byč zdam; dyž pak tón zly zym-
sche dale.

A schto tón bohaty? — Ach temu 'schěze so jara hubené zeňdže. (Zkénčené pschichodné.)

S knadž a wróbel.

Pschirunańe.

Vosluchaj jeno, rraji sknadž k wróblej, tak wele reňšho, hač mój, tola tamlej tón sylibik zpřewa; a wení tež praja, zo je bewichjemi ptačž. kami pola čžlowek w hač najlubewanisch.

Newidžisch ty pak tež, wtmelwi wróbel, zo je wón bewichjemi ptačkami tež na mne najpedomnišchi? Wón je po prawym značhese wróblec swójsky, a mój mój hischěze džensníchi džen kajž nasbličej wuijej a najhěpschej bratraj.

Zo, jo! řekny sknadž, ale čžohodla da ty tež tak řené nezjēvač, kaž wón?

Ach, schto zejewanie tu a zpřewańe tam, wtmelwi wróbel, newidžisch da, tak wón ze wchjém swojím wukhwalemym z vjewanom sebi hischěze žanu řeňštu uſničku zaſlužil něj, hač ja mam!

Tamulej wróblej je wele ludži na swjēče podomne, dyž psched nimi njek. ho pozbjehuesch a pokhwaliſch.

Borschčan.

Líšzowe dřewo a čzorne dřewo.

Pschirunańe.

Líšzowe schtomý džachu njedž k čzornemu dře-
mej: Pokorej so psched nami; laj, tak wele wésche
nas čžlowekojo waža naſcheho ſjancho klodneho
lišža a mlédnisheje zelenoséje dla! „Haj, řekny
čzornedřewo, ale wy so jeno tym dobrým hét-

wam so méne byč zdam; dyž pak tón zly zym-
sche čžas pschińdže, řesteju ja pornjo wam zedrene
a čzorne kaž khoschěžo; ale wostawam za to kóždy
čžasi jenak zelene.“

Mjeschto ménscha, ale wobstajna khvalobnosć
je hěpscha, dyžli ta welscha, ale nažasna.

Borschčan.

S m j ē s ch k.

Kóždy wjè, tak njekotražkuliž ženka — wob-
sena habó newosobna — hížo. žri ha tsche-
poce, dyž prjenju nohu do woza staji; tak wona
schkjerečji ha k Bohu so wola, dyž žane kolesko
hač jenos prsečny porst wósche druheho so zbjehně.
Ha dyž so wozněčk tróšku na jeden bok kivkue —
Ach mój luby Božo! tak čezech flesně naſha fu-
lojta pań dele na měchku zemičku, tak tkaje wona
z rukomaj a nohomaj, tak pschedera so wo swojich
fuknach a fukničkach, schórech, schórechach a
rubiškach! Schtó, ja was proſchu, schtó, kíž
tolej njedy sobu wohladat je, schtó mōžesche so
smjehow zdžeržec?

Zena, takalej bojazliwa paní a fulowata
kněni z naſchoh kraja nedawno do Čzoplic, jenej
wosobnej kupele w Čzechach, se wzeſeche. Kóždy
wjè, zo je Sakskej do Čzoplic wedže třana ka-
mienjowa dróha (njekotři Serbja tomu dýnkej
„Schusej“ říkaja,) a zo potajkim žaden strach
něje, tam z tých horow dele jěč. Ale naſha luba
trajanka tola pravé newjereſche. A tak hakle so
wona stroži, dyž wo poslenej wsh jenoh njedže
16 habó 17 hětneho pacholka za pohončza dosta.
Dýketajo a ze zubami řepečtajo so joh wona wo-
prascha, hač mōže tola děre jězdžic?

„Ja jězdžic? (wotmlowi wón) To so wjè!
Séč da zabyla, moja kněni, tak sym was ion
tam vella na tu zelenu lučku zrćečil?“

Nowe waschne, butru džjelac̄. Hač runiž trochu spodživno, da wostańe tola wjērno, zo wo Amerikſkej, a to wo Kanada tſiljetne hólęzata butru džjelaja. Kaf jo to móžno?

— Wo nashej kubej Serbſkej so njekotražkuli džowka doſé wuhuza a nařvergi, aby (džez ma pičžolku) doſé so wuňverži a nařverži, hač ji pót koſchlu a lejdo pschemečza: předy hač za butranku wo- nieč počžne. Kaf dyrbjal to tajki hólęzec móć? — Ta wjēc jo jara lohka. Tamnyh krajach je wele koní, a kóždy muž tam rady na konju zjedžduje. Haj tež te male hólęzatka maja na tym swoje weſelo, kaž po nas, dyž pohoněž wežor duch z role to bohoh Mikwalskia abo Handrika na bróznika „ſchmaſſně“ a joh ſobu „do wodý“ wožme. Hale tsi lieta ſtary hólęzik móhl dele zpanyc̄, a móhlo ſej nebožatko džjerku do kóžeky dyrič̄ abo ſnadž ſo tež zaražvč̄. Tohodla kupti jomu nank vtervanoh konika z wulkim ſchjeročkim brúchom, ale bez nohow. Do toholej wulkoj brúcha, kíž ma nuti svoje řebra, nalije mač̄ rano swoju ſuētanu a dže won do trawy. Wokolo džewěži naſch młodny prýnc ſtańe. Jego prijene je: na konja a:

hot, hi, schwóſdy!“ koleba ſo wón na nim a weseli ſo, hač ſomu ſuknička zady wotlētuje. A mač̄ ſo tež weseli, dyž domoj pſchindže, dokeliž jeje butrička je hotowa.

(**Amerikanski Puf.**) W Amerikanskich nowinach namkaſa ſo husto tajke powiedančka, zo tež tón najnierožomniſchi je wjērč̄ niemóže. Tajkaſej ſmijeschna kža rjeka pa Amerikanow: „Puf.“ Tak ſtejſeſche ūdawno wo jenym Nju-Yorkſkim (New-York-ſkim) píſme, zo je tam jeden molek jene znamio namolewał, kajkež ſchče ſidy na ſwjēže, haj tež wo starej zemi widzeč̄ bylo nej. Iden młodženc dashe ſo jemu molowač̄, ha telej jeho wotznamenie je ſo tom mužikej tak derę radžiko, zo ſej kóždy, kíž je wohlada, mydym myſli, zo toho młodženca ſamoh pſched ſobu ſtejo widži. Njekotryžkuli, ūwedžitwſchi, zo ma wotznamio pſched wočžomaj, je hido započžat z nim ryčžeč̄. Hale to hischče ſej doſé; te znamio jo tomu młodžencej tak podomne, zo dyrbji ſo jomu (tomu znamieniu) kóždy tydžení k najménſchom dwójcy broda truhač̄!

Z m ó l f a.

W 2 líſle na 8. ſtronie, prijenej poſoſych ma za te ſlowa: Tak, tež wo Borowſkej“ rjelač̄: „Tak tež mordwi raja a pija. Wo Róſowſkej, Kazanſkej a tak dale.

Najnowſche paczefjaze Knihe za khat. Iſklich Serbow:

Jezuſowa Wineza, to jo: modlitarske ha ſpěwarske Knihe, wo kótrichſi ſu k namkaña raniſche, wetzorne, ſemſchacze ha ſpōwedne Pačžere, tež Litanije ha Kérliſche na ſchelake Ćjaſe toho ſzewoſho Léta. Z nowa wondata z Domolnoſcu teje duchowneje Wóſoknoſce. w Buduſhnie 1836. II. XVI. 416. k doſtańju na Dachanſtrwe za nort; Welleſte c kniherní za 8 now. ſliěben.

Budyschine ūwedgeſene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Welleſte c kniherne.

S u t ' n i ē ð f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

4. List.

22. Wulkoho Róžka.

1842.

Swupraj kaž němske ſ, k pschiftladej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; čz kaž n. tſch, k. p. čzorný; čz kaž n. dtsch, k. p. čzahnyč; k kaž n. w, k. p. kal; y kaž podjanske é, k. p. syry.

W o j e r ſ k i z p j e w.

(Kos: Wo niežo so ja něstaram.)

1. Schto čerweni so naždala
A pscheblykuje woſteža?
To čeni su tragunatjo,
To su Prync Jana Serbojo!
2. Schto zemja žri a čepeta,
Schto wola tam „hura! hura?“
To muſey su tragunatjo,
To su Prync Jana Serbojo!
3. Schto leží tam tak pschez polo
A zadpi fulow něivedro?
To hróbl su tragunatjo,
To su Prync Jana Serbojo!
4. Schto ſapa hróblo zatraschine
A z mečom čejkím zehrawe?
To hrózni su tragunatjo,
To su Prync Jana Serbojo!
5. Schto je, kij schčjepa želetezo,
A čjasce ruha zabrunčzo?
To sylni su tragunatjo,
To su Prync Jana Serbojo!

6. Schto su čzi mjaſo rubatjo,
Kaž dóstali su pschimeno?
To zafch su tragunatjo,
To su Prync Jana Serbojo!

7. Schto čehnje z bitwy dobytei
A swoje ranę khwali ſej?
To ſerbſey su tragunatjo,
To su Prync Jana rajatajo!

B o r ſ h č j a n .

B o h a t y a K h u d y .

(Končenje.)

Rano, pozdje wſtany tež tón bohaty; a kiedy dom bije wón k wofnej dójſchoł, da wuhlada wón čjane nowe twačenie tam, djež bije předy hubena, zadspjēta khjéjka ſtaka. Kajke wón to wočzi roždjerasca! Newjesty, schto ma to byž, a sam ſebi newjerto, zawola wón ſwoju žonu a ſekny: Žona, žona, hladaj tola! schto da to rjeka? Wežera wežor ſtejſeche tam čjorna mazana paſoſnica; a džensa zyboli ſo tu hród! Skoč tam tola khěſy k nim, a wopraschej ſo, schto ſo ſtało je? Žona tam vjjeſche a praschech ſo za wſchim; a tón khudy muž poředasche ji, kaf bije zańdzeny wežor jeden cuiž pučzownik knimaj pschishoł,

jeju wo hospodu presyl, a kaf wón rano na dalschi pucz so zbhéhnywski rimaj tsoje žadańe dowolit bje: wjécznu zbežnosé, strowotu a wschedny khleb tudy za cele živene a za jeju staru khjéz'u tajke tjane wulke webydlené. Na tajselej pořestwo džiwasche so ta žona žalosne jara, a wuporweda wschitko swojemu muzej. „Ach, ja móht so roztorhać žímerzańom, (pravieche tón); dy bjéch jeno toles tola wedžak; tón cuzy je tež pola mé v byl, ale ja syn jeho wopokazal!!“ — „Da khwataj jeno, mój mužiko, radžesche žona, a woz sei konja; wén schéze némóže daloko być; ty džesch jeho bórzy dóščahnyč, a zawjeseé wón tež tebi tsoje žadańe dowoli.“

Da skoři tón bohaty na swojoh konja a čjéške za Bohom knězom; a ryčeche lesnie a luhovine z nim a prawiesche: Ach newoz mi to tola za zlo, ja chchch eže wčzera wutrobne rady hospodowač, ale lej, wo tón čjas, hač ja jeno klicz do khjézinyh duri pytach, bje ty hjo wotěschol, a ja eže nidože iwjac namkač némózach. Ale dyrbjal-li ty zas njedn jow do naschej strony pschińč, da dyrbisch zawjeseé po mé wostač.“ — „Haj, haj (wotmlowi jomu Bóh luby kněz), joli zo dy zasy sem pschińdu, da chcu eže wopytač.“ — „Hale kaf da by bylo, mój luby pschečzelo (praschesche tón bohaty dais) némjel da sebi ja tež tsi wjéch wuproshč, kaž mój susod?“ — „Dw ju (wotmlowi Bóh tón kněz) to ty smjesch, ale to čzi ničjo dobre nepschińese; tebi je liépe, zo sej čjíscie ničjo něgadasch!“ Ale tón bohaty mjenesch, zo jo wón mudry dōſć; a zo dže sej zawjeseé tajke žadać, schtož dže jomu wuzitne. Na to řekny Bóh luby kněz: „Ró da jědž domoj, a tsoje požadáne, kiz ty zechesch, budže čji dopelniene!“ —

Wesele zawróži tón Bohatý swojoh konika, a jědliſche zpet domoj, a myslesch sem a tam, schto

by sebi dobre požadal. Wo celych týchles mysslach puschéži wón cugle z rusti, a jeho kón počza sfačač a so znošhowač, zo jemu móžno hebje, swoje myslie w kromadu zebrač. Da rozmírza so wón na konja a řekny z hujewom: „Ró zo by sej ty tola na mjesce schiju zwinyk, džiti rapako!“ A hědom bje wén te sloro wuprajil: blauc! da ležesche wón na zemi a jeho kón mordwy podním, kaž by joh bože newedro zarazyle. A duž by jeho přejne požadáne dopelniene.

Dofeliz pak bje wón stupý a nechaſche sedlo a pasy a te druhe remeňe zhubič, da zrięza je wón z konja, pojšiň je samom sebi na khribet, a džiesche piěšchi domaj. Zeho džien schéze ta nadžíjea čzeschesche, zo móže sej tola schéze dwje wjéch žadač, a spřešně stupasche wón dale. Hale dyž wón bôle do pjěškom pschińidže a próč so jemu woko nohov nělesche kaž popel, a pschipolnische skónčko hokeſche a na jeho kowu dele paleſčez da počza jomu tak čjoplo być a te sedlo joh tak do khribeta tloučesche, zo so wón bôle a bôle rozmerza a rozhnjewa. A pscheey so wón na ničjo nědopomni, schtož by sej požadal. Mjenesch wón: njetklej je masch! to by duschnie bylo! — da jezda so jemu tola nydytm zas tak schpatne a neważne, zo je wón zaněcha. Da pomysli sej wón tak sam pschi sebi: Kaf děte ma so tola moja žona doma; wona sedži wo khłodnej swi a da sej swój wobed prawe slodžič. To joh čjíscie rozmíndri na úju a wón ani něgoni, kaf so jemu te sloro wusuže: „Da chcyk ja tola, zo by wona doma na tymlej sedle sedžala a z něho dele zliscie němohla, radšjo hač zo dyrbju so ja jowlej tak z nim dražowac!“ — A hědom bjéchu telej slora z erta, da tež by z nimi te sedlo z jeho khribeta, a wón so domasa, zo by tež jeho druhe žadańe dopelniene. —

U njétk halle by žomu hóreco, a pót so po kódy nježđe tsi porsth wósoko z pshczim nječadom joho čzole dele lijesche, a zaſtyſkiwý počja wón a pshimjeschannym starym twaroſkom, zmjeſchej to bježecz, zo by jeno domos dójſchol a tam so do ſučzka ſydnýl, a ſej rozmýſljal, ſchtó wulke ma ſej k tſeczom požadačz; dokeliz (prajesche wón pſchi ſebi) darmo ja tola tajkulej wobčežnoſć nemožju na fo wzačz; swojoh kouja ſym žno tež zhubit ale to ničjo woto, moje tſeczo požadané budje to wſchitko ſto króčz narunačz." — Hale mój luby Božo, dyž wón dom dondže a ſtwinie duće wot-čzini: ač ſchio dyrbesche wón tu wohladačz. Šredž ſtwy ſedjeſche jeho žona na ſedle a nemb-jeſche dele a wołasche a žalosčeſche z celej ſchiju. A wón bježeſche ji na pomoc a čjahasche ju a zbijehasche ju, ale to bje wſchitko podarmo: Bydž zmječom, moja žónka; ja chcu ſej wſchitke bo-haftwa z celeho ſwjéta wuproſnýz a tebi je podačz; bydž proſhena, wostan jenoj ſedžo!" Wona pak wotmłowi: ſchtó pomhaja mi bohaftwa celeho ſwjéta, dyž dyrbu ja ſowlej na tym ſedle ſedječz: twoje hlupe ſčadane jo mne na ne ſadžike; wone dyrbí mi tež zasy z neho zpomhačz." — A tak rad abó nerađ — dyrbesche wón proſhýz, zo by wóna zash je ſedla dele móhla. A Boh luby knej jemu tež tulej tſeczu próſtuvo dopelní.

J. P. Jordán.

**Zajach a druhu džiwinu wot katu, džeczela
a. t. d. z lóchkim wot džeržečz.**

Welle pomocnych wjécow je tu a tam čzinené, žito, ſoli, kat aby džeczel zajacam a druhé dži- wiňe wobróčz, ale ničjo neje cylie a doſho pom- halo, tak zo nocne wachowané, ſotrež pak wul- enſchüne wobčežne je, ſo hačz dotal jako najwje- ſiſcha pomoc wopokaže. Žena wosebna, zpytana, zavjeſta a lóchka wobora je pečja talej: Wzmi ſebi tsi abó ſchtyri hornýki, zatym hačz jich wele po pola doſhoſći a ſchjerkoſci třebasch, napelu

a potom dolij te hornyc hačz dopók zwodu a zmucz tu wjēc zaso z kleschkom. Na to zarebaſ telej ſmerdžace hornýci po kromach twojego pola, dži dys a dys won a zmucz telej ſmerdžadlo znowar. To čzini tej džiwinie pečja tak ňezheſliwu ſmerdženiu, zo fo wjēci ſwojego ſchfoduežnienu na tajkim wo- barnowanym polu wostaji.

Z powoſtajenych piſmow jeneho stareho hajníka.

Borschčjan.

Sakſonſka a mjeſto London. Nashe ſakſonſke kralowſtwo ma 143 mjeſtow a 3270 włów. Dyby ty wſchitke telej mjeſta a wſy do- hromady ſeuval a jich wobódlérow do nich ze- ſadžal; da by London mjeſl. Wot Drezđan do Biſkopie masch 8 ſchtundow hičz, za tón čzas by ſjedom wruny pučz wot jeneh konca Londona i druhemu dójſchol. Daſch ſo ty cele nashe ſak- ſonſke wójſtwo dohromady zetupacz, pěſchlow ha- jených (Rajatařow) a Artilleriju: da halle ty teſ- ko ludži wohladasch, kejkož je w Londně něcnych waſchtaři; t. r. 12 tawzyntow.

S m j e ſ ch ē.

(Lohka pomoc.) Wujezeni ludžo a ſpiso- warjo nimaja lohen wele peniez. Tak ſo tež džec- ſche baſničej Saint-foj, tiz bje ſebi wo Angliſkej — pſchez krasne pjeſnički a druhé ſpjewanja wulku čzeſc a dobre meno ale malo zamoženja zaflužik; haj nic tomu doſé, wón ſchěje mjejeſche kſjette wele doſha pa cuzych ludži. Tak bjeſche wón je- nemu kupcej ſto złotych winoſty. Dolhi čzas tón kupc za nim thodjeſche, ale jeho nidožne ſienatidže. Tola ſchtóž nezbožo necha, jene ranjo zańđe Saint-foj k jenemu lazenkej, zo by ſej dák brodu truhačz;

a lžedym bjej jemu lazenk na jene lico mydlo na- Woni hrajaču a pišachu a bjéchu weseli, kaž to motal, da stupi tež tón kupač doistwy. „Nó, stara pješnička prawbi; a bôle k večoru, dyž bjéchu kňeže, nictklej dće du ja moje penízny dostacž!“ so nahrali a napili a njekotři tež so wopili, da bjéchu jeho pješenje slowa. Cele bez zastroženja wot- počjaču so hadrować a naposletku bychu puki. mlowi Saint-foj: „Mechali Wy tak dolho wot- Kukečjanſki Klepora bje so tež kňežte wotunkač, čaknyc, hač dže me tónlej pschečzel wotru- a dokeliz wón najveičju haru čjereſche, da psche- hačž?“ — „Ach prawe radu“ řekly tón kupač. — Klepacu jeho nadobnie a čjistnycu joh wón. Kuk- „Wy sée moj swjedk, lazenko, wón chce tak dolho kečjanſki plampacač bje tam tež pódla był, a dyž čjakačž, dóž dželze me Wy wotruhačž.“ A z tými nazajtra Kleporowoh syna zetyka, řekny wón ſtewami zkoči Saint-foj ze swojoh ſtolečka, wotice k nemu: „Nó wčera je wo Džjerawej Kobeli (tak ſej te mydlo ze swojoh lica, wza swój klobuk, a rjeka tamna korečma) jara wesele „cu-schlo.“ džiesche dale.

(**Módre woko.**) Nedawno zemđe so jene nedjelske popelkijo njehsto ludži do jenej korečmy.

„Ach, wone je píchi samym dosć bylo (womlowi tamy); naši nan je tam lédym z módrym woko m woteſſhol.“

Raſcha Jut'nička.

My ſimy naſchim nowinam meno: „Jut'nička“ (t. j. jutna abó ranischa hwjézda) dali; a to nic bez zamoha. Kaž jutnica na ranischem nebu hoſteupajo wesolu ſwjetloſć a čjerivene zera wuwodžuje, kaž jutnica wſchitko ze ſpania wolaſo božeho ſlonce jaſnu krasnoſć na nebesa wujbje- huje, zo ſo ſwjetlih boži džení psched naſchimi wočemi zyboli a nowe živetiwo wo kódeho ſwotetia ſtach čeče: tak ma tež naſcha Jut'nička, na ranischem nebu naſchego Serbowſtwa wustupowajo, wesolu ſwjetloſć a čjerivene zera na naſche kujſke hona wukinyc, tak ma tež naſcha Jut'nička, wſchitlih Serbowſtwa pschečzelow ze ſpania wolaſo nowu krasnoſć a jaſnu bjékh džení naſchego ludu pschihotowačž. To je naſche žadańe; na to budžemy my wſchitku ſwoju prouo naložowačž.

Dokeliz nam njekotři prawe dozrozemili neſſu, da wustawimy ſchěze junu, tak móža ſo naſche nowiny dostačž:

Kóždu Sobotu wudawa ſo pět listna abó 4 mulke ſtrony. Wudawané pak je dwojake: jene na rjanej, bjélej papere a druhe na tróſku hubenſchej a ménſchej. Schtôž Jut'ničku na tej bjélschej papere žada, zaplači wo Welleter knihetní pět toleria, a dostańe ju tam kóždu Sobotu pschez cele pět lheta. Komož pak je to wele, a chce ſej kóždy list wosebje kupić, tón dyribi ſo z tej ménſchel papera zpokojicž. Dokeliz pak ma pět lheta 26 Sobotow, da wučzini to 13 star. ſljebrnow, a nima taſki wotberak potym žancho wujitka.

Dale proſhu tež wſchitlih tých, kij naſche nowiny na pět lheta woteberu, zo bychu ſvoje meno, wobydlenie, zwotkeli ſu, a swój ſlaw, ſchtož ſu, mi ſkere a ljepe wedžeč dali; pschetož jich meno budža wotežiſčane a k zjawnemu wozjeweñju naſchej Jut'ničczy pschipoložene. Wedži ēžet.

Budyschine wedžene wot J. P. Jordana.

Wudowane wot Welleter knihetne.

S u t ' n i ē ź f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

5. List.

29. Wulkoho Róžka.

1842.

Swupraj kaž němſte ſſ, k pſchitladej: ſufod; ž kaž n. ſ, k. p. zwón; čž kaž n. tſch, k. p. čorný; ěž kaž n. dtſch, k. p. čahnyč; Ć kaž n. w, k. p. fal; y kaž podjansle ē, k. p. syry.

K w a l b a k u t e n j a.

Kuricž trubka tobaka,
To je krasna dobrota;
Kuricž wulcy ſtrowe je,
To je wschitkim wjědomne.

Zéſé a pič ſo lubuje,
Kučené pak portio dže;
Sam džiēd, kij pót zemi je,
Trubku hiſhčeje lubuje.

Wulen ludžo ku čjachu
Wſchich ſwoju trubčiěžku;
Trubka mužam pſchifteji
A jich zdebi woſebi.

Duſhne holčjo uerodži
Wo muža, kij ſekuri,
Želi pak ſo trubčiěžka,
Poſmjerka ſo lubčiěžka.

Dje je teinsche towarſtvo,
Hačž pſchi trubcy žolteho?
Schtož ſei zomnu zaſeli,
Te mož pſchečzel namjěſci.

K džjelu trubka kmana je,
Löſcht a mocn pozbjehnie,
A nech ſwedro hrozne je,
Pacham jeno, da wſcho dje.

Dyž ſej trubku zapalu,
Wotſudu z uje zakueju,
A tež hlódnym kuntworam
Puče z kurom poſazam.

Hlód a lačnoſe ſejima
Nydom teho kučerja;
Driemane tež začjierisch,
Dyž ſej jenu zaſmolisch.

Syli myſli hlóbokej,
Zaſel jeno trubku ſej;
Dyž ſej jenu zaklepaſch,
Pſchipad liępschi doſtawasch.

Schalka ſledži naſlišepe,
Dyž ta trubka pódla je;
A piwej jenu wuželicž,
To ſej nedaj nimo hičž.

Węczor dżiello hato we
Mjerna trub'a krónuje,
A chtóž ju praj' lubo ma,
Woznie sej ju do loża.

Borschëjan.

Zid wo czechet u jach.

3 Grimmeowych baśniówkow.

Seden bur mjeszche swierń h a dżelawoh wotročka, tón jemu hžo tři lieta služesche, a ūbję schéže žaneje zoj destak. Duž wumysli sej tež njedy, kaf džien te tola ſieba n̄c, zo dyrbjal wón swojemu n̄uzej čjijec darmo ſlužiž; a ſupi ſo pſched ieho a ſekny: „Ja sym Wam swierńe a piłne ſlužit tón aly dohti čjas; a duž ſo njekt wot Was nadžiju, zo dželje mi dač, ſchtož mi pſchi lu ha.“ — Tón bur pak bięſche ſlupy ūplech a wedžiſche, zo tón pacholk d'bročiwoh ducha je; a wón wza tři nowe peńezki, a da je jemu, na kózde lieto jeden n̄wy peńez, a pichistawti: „Jow mach, to mózeſch derte z pokojem býej.“ — A tón pacholk mjenieſche, Bóh wjě ſak wulke bohaſtwo ma, a myſlesche: „Ach, čomu dyrbjal ſo ja dale driečz a prócować; njekt móžu ſej tola tež sw̄ju dobrotu zčinićz, a prózny a wesoły pebyć!“ A tykny ſwoj wulki peńez dojaczą a džiesche pſchwesche horę a dolę.

A dyž wón tak wo polu ſwoj pućz dale džiesche ſpiewajo a juſtaſo, da zetyka wón jenoh maloh mužika, kiz ſo jeho woprascha, čzohodla ſak weoly je. — „Ach — ſchto dyrbjal ſo ja ru-džiž! Štrowy sym, a mam žałoscie jara wele peńez, a nietubam ſo wo ničo ſtarac̄z; ſchtož sym ſej nalut'wał, mam wschiſko pſchi ſebi.“ — „A kajke da je twoje zamozene?“ „Tſt cele

nowe peńez!“ — „Ach, daj tola mi te tři nowe peńez, ja sym khudy hubený mužik.“ — Tón wotročka pak býe dobročiwa duscha, a ſmjetli ſo nad tym khudym, a da jemu cele ſwoje bohaſtwo. Reſny pak te mužatko: „Dokelž ſy ty čjisteje a mileje wutroby, da wuproſch ſej tři wjēcy, za kózdy peńezk njechto, ſchtož twoja myšk požada!“ Z tym býe naſch pacholk duch zpokojoſom, mjeniesche, zo ſu wjēch wſchudžom ſhēſche dyžli peńez, a ſekny: „A přejenjom žadam ſei ptačju flintu, kiz wschiſko ſtrechi, ſchtož ja wotmjeriu; t druhom husle, dyž je na ňe zabjékam, dyrbí wſcho rejiwačz, ſchtož je ſlyſchi; t ſtecom, za čjož ja ludži proſhu, ūſimedža mi zapořeſi.“ — A wotmłowi tón mužik: „Wſcho je či dowolene!“ a da jemu huſlęku a tſylbičku, a džiesche w bože ňe.

Naſch pacholk pak, dyž býe wón predy weſohy był, da býe njelkoj hifchěje džesac̄z króč weſelschi. A wón ūendžiſche daloko a zetyka jenoh staroh žida. A bięſche tam tež jeden ſchtom, a na ſchtonie horſka čjifce na werschu ſedžesche maloh ſchlowronček a ſpiewasche a ſpiewasche. „Džiwo, wulki džiwo! Šchto tola tajſelej zwjērjatko ūemože! Bych - li je mjeſt, wele bych za to dat!“ — „Joli zo dale ničo n̄c; tón dže bórzy delka!“ wotmłowi jemu tón pacholk, zbijehny ſwoju tſylbu, a zatsyli toh ſchlowrončka, zo wón po ſchtonie dele padże. „Džic̄ze a zbijehnče joh!“ Pod ſchtoniom pak roſečku čerňe, a tón ſchlowronček býe runte do nich nūts panýl. A moj žid zahjaze do tych černi a dyž býe wón wóſiedža, wozny moj pacholk ſwoje huſlęčki a huſle - huſle - huſlęčki! huſlowasche wón, hačz hudženc wotlijetowasche; a moj žid počza rejiwačz a ūmjeſesche mjenia a ſkakasche pſchech bôle a bôle; te čerňe pak rožtorhachu jeho draftu, a kalaču a drapachu do ničo wot wsichich bokow, hačz wón na celym čjiele ſrawesche. „Bože

bla bydž prošcheny (wolasche wón wo swojim kerku), pschestań ze swojim pískániom; schto da sym tž ja naččinil?" — „Ty sy ludži doſé wo ebat a wudrijet! (wotmłowi nasche wesołe pachole) to je eži ruñe strowe!" a zapiska nowy ſtef. Da poža mój židzif z celej ſchiliu rjeschčecz a proſyęz a lu-beſche jemu tójschtó penez, by-li wón pschestał. Ale to bje naſchom pacholej wschitko jara małko; wón jeho tak doſho cwięlowaſche, haž jom tamē ſto tolſtych ſchjēſnakow ſlubí, kiž bje wón ruñe jenemu ſchekijanej wudrijet. Tžj naſch węſoly here tejko penez woſlada, pschesta wón píſkačz, wza tu čžęku móſcheni a džiěſche weſele a za ničžo wo ničžo ſwoi puč dale.

Hale tón žid mjeſeſche tež ſwoje kruhy wo ſirbe; čelnahi a rogdrijeny a rogdrapany wukęž wón z tych zabitých čerňi, a myſleſche ſem a tam, ſak by tomu ſchwerakej tulej ſchibalosé zaſy wotrunał. Z jenym doboru zbięhny ſo wón, a džiěſche ſi jenom ſudniſkej a ſtoržſche, zo je jemu ujelaſki pschenuenik ūwinowače jeho penezy zebrał a joh pſhipodla tak nabił, zo jé phi a hańba; a praweſche, zo je wón na ramieniu flintu a na ſchiliu hufle wiſaſo mięſ. A duž wupoſta ſudnik ſwojich zbięrcow a druhich poſłów, zo bychu toh wotročka popauyli, džežkuliz by bylo. A woni joh bózzy zajachu a pschividžeču jeho psched ſudny ſtót. Da pschičeſe tón žid ſwoju ſkóržbu, zo je wón jemu penezy zebrał. Na to wotmłowi tón wotročk: „Rjé, ty sy mi je ſam dał, dokeſliž sym tebi ſchuečku zapiſkał." A duž počeſchtaj ſo wuryčowače a ſo hadrować psched ſwojim ſudnikom; tón paſ ſo rozmierza a zasudzi toho wotročka ſhuerči na ſchiberich. Jomu paſ bjeſche to wschitko ſmječham; dokeſliž wón deke we-điſche, ſchto dže jemu pomhač.

B končenje pschich odnē.

Pſch e čž e l ſt w o.

(Parabola po Krummacheru.)

Dwaſ młodžencaj, pschečeſlej kaž niſdy Da-men a Pithias, wząſchtaj ſo jene leſne ranijo za eucy, a wedzeſchtaj ſo won do leſa. To paſ bje naſcieto a Boże ſlenčko pschez ſchtomow hufle liſejo ſwęſzefche na ſeju ſchęſejku, jako by na mlečnosé a zelenosé teſe trawy kufalo, kiž ſo pod ſeju nohach zhibowaſche. A dyž tak khodzeſchtaj ſai da ſeknyschtaj wonaj jeden k druhemu: „Wy-tymoſ ſej znamio naſchego pschečeſelſta! Tak lubo je čloweſej, wo ničžim, ſchtož zwonka ſebe widzi, woje nuteſnite žiweſie a počueſe woznamienene woſladač."

„Lej, tamlej te khmeſowo haſhy!" ſekny jeden; „ſak wonie wokoło toh młodoh dubika ſo wiſja! Krafite a we mlečnej zelenoſci ſteji wón kaž leſna meja woſredža wsh, wot węſolych hólcow a hólcow z prijenimi haſkami zelenej brjeſzyc wobwita! Kipyř a zhibičiwy khmel paſ jón wobjuma a pschima, jako by znim w hromadu zroſe cheſt. Bez tejeſej podperu by wón zpanik do ſenue zbitý!" — A taj młodžencaj poſladnyschtaj jeden na druhoh a praweſchtaj: „Rjane je te znamio a leſnie debi čjerſtwa zelenoſt tón krutu dub. Tak noſy a pozbjehuje krutu a mócnу teho, kiž ſwoju ki-profé a lahoodnoſt ſam wžiueſe ūmože, a wobeju ſjednoči a pschekraſu luboſe. Rjany, luboſny ūbiſaz! Ale pschečeſelſta znamio — to wone ničži!" —

Lej, tamlej pođ hórkę pschividžajuje wińceř wińowe wotnoſki za klonowy ſchtom. Mudry pschividžaz! Krutu ūmože te zhibičiwe a wuzitne, zo by ſo čloweſej naſkraſniſci napoj zplođiſk. A naſche ſchleny ſo naliwaja z węſolosémi a ſaſadnoſćmi. Džaf, wutrobny džaf za tajkeſej

džjelo! — „Ale njeje to zvijazk wot čłowęczęej rufi wjazany?“ praweschtaj taj młodzencu. „Wujik je joho zamós! A kaf lohen móhle te winowe hakv, z čejkimi kičemi napojschane, wotnohi taſkeho młodoh schtomika złamač! Kaf lohen móhle jich schjeroke we pena flonowe liso podushy! — Rjane je telej znamjo: je to znamjo zjednočenja čłowęczęich morow wo jenym kraju pod jenym królestwom a wedženjom, zo by kóždy swojeje procy wunoschki wo mjere a poſoku wužiwał. — Ale pscheczęstwa znamjo — to wone njeje.“ —

„Dweju pscheczęlnych duschow zvijazk nima znamjenja wo niebeach ani na zemi!“ tak žałosčeschtaj taj młodzencu a syły sturachu do jej woezi. A runie stejeschtaj wonaj wo zjednočenym khłodku dweju młodeju dubików. A liedom doh-ladaschtaj so wonaj na teſlej dwej schwiznej, meroſtej, młodnej schtomiskow: „kaf krafie zrosće-nej!“ tekmischtaſtaj wonaj na dobo. Jeju kočene ſu b'ez ſobu zwite a żaroscene, jej werschki, ienak wyſoke=načahuja ſo w hromadze k niebesam hoče! Tak wonaj hromadze ſtejtaſtaj napscheczęwo wichorej; a byli wón na nimaj dobył, lej — wonaj byſchtaj hromadze pamylaj. Njeje to znamjo naſchego pscheczęstwa?“ — A melčzo ſebi wot-młowich wobjeſchtaj ſo wonaj ze ſwiernej luboſeu wo khłodku tejuſtej mužskieu dubikow.

J. P. Jordán.

S m j ē ſ ch k.

„Jeden paduch duch na schibenici proschesche za tu nadu, zo bñchu jemu schjëze dowolili, jenu

fajſu (trubku) tobaka wukurič. Dokelž pak wón jara pomalku kuresche, da by jemu na posledku pschitazane, zo ma ſo nydym k wojschesku pschi-hotowač. Wažne a pomôlčku položi wén ſwoja trubku (fajſku) na bok a džjelsche mjérne po khodže hoče. Ljedom bjé wón hoče dvojschol, da jawola ſo delka: „Pardon! (t. r. wodačje)“. Khywatajen bjéže che wón zasy dele, rabny ſwoju fajſku a ſekny ſo ſmjejo: „Pschi celych žortach bjé mi nimale haſnylo!“

Wo Angliſkej (abó Iandželskej) placaja jara schjeroke a fulwate twarožki, wulſe kaſ na kiežim dwore ſchlla. Jenom Angličanej, kij bjé k ſwojemu pschezęlej k wobedu proſcheny, poſadachu po jędzi tež jeden cely taſtikej twarožki. „Dże dyrbju jón načjinič?“ wopraſcha ſo tónieſtaj pscheſlepamy čłowęczęſk. —

„Dżež chcečje!“ — wotmłowi tón pscheczęſtwy hɔſpodař. — „Dżež chcu? — Jano, wož tónieſtaj twarožki a dones jón ſemne domoj; tam chcu jón ja načjinač.“ —

Demonax, jeden hreſſki mudrak (ale nic mudrowačko) by rot njéleho, kij chyſche toholej rozmnoh muža k ſmjeſham mjecz, praschany, wele puntow kura ſo naturi, džj jeden ſto puntow dčera ſvali. „Wuraj popel; a ſchtož mene ſto puntow dōſtanefch, je fur!“ wotmłowi Demonax.

Budyschine wedžene wot J. P. Jordana.

Epifaniane po ſia E. G. Hieki.

Wudawane wot Welleſteſ ſniherne.

S u t ' n i ē ž f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

6. List.

5. Maleho Róžka.

1842.

S upraj kaž němſke ſ, t pſchisladej: ſufod; z kaž n. ſ, t. p. zwón; ^w ež kaž n. tſch, t. p. čorný; ež kaž n. dtſch, t. p. čahmyč; A kaž n. w, t. p. kat; y kaž podjanske é, t. p. syry.

S u f o d ž i n k a.

Susodžinka
Knežska Minka,
Zhorda wutupowaca;
Hladka móščka,
Vóžka nóžka
Bjéjsich mi kaž kurwota.

Susodžinka
Uropinka,
Njana sy mi, Iahodna;
Tróstna halžka,
Schvížna schwupka,
Knežna mloda, nadobna.

Susodžinka!
Kruta ſpinka
Bjékne wſchat čji pſchisteji.
Bruna Vóſta,
Bjela ſchijka
nezadžjela luboſci.

Susodžinka,
Khathyžinka,
Schto so na mne smjewlujesch?
Čjoho wina,
Runa scina,
zo tak na mne mikocesch?

Susodžinka
Pſcheco ūlinka,
spjewa ſej wot luboſce;
ſchto to rjeka,
zo ſo ſchčjela
z woknom polna radoſce.

Susodžinka,
Porcelinka!
To mi neje waschnja dla —
Wutrobičžku
z nahlej ſchkrjěžku
zahori ſej tujawka.

* * *

Micholaitko,

Niebožatko!

Duž da tola huzaj so!

Cesaj, hladkuj!

Truhaj, zázahuj!

Zo úezhubi lubka so!

— D

Žid wo ē ſer ū ja g.

(Zkōnčenie.)

Smjējo a z frutej wutrobnosću džieshe wón po zhodze hoře, a hízon chycshe jemu fat (drač) schryk wokolo schije zadžernyč; da počja wón na jene dobo: kicze ſudniko, dowoléje mi moju poſleniu proſtu! — „Voli zo ty ſwojoh živenja ūzadasch, da je čti dowolene!“ — Nič wo živene ja ūproſchu; ale dajče ſchěje jenoj jene rónčko na mojich hufach mi zapiſtač!“ — A tón žid tam tež pódla ſtejſche, a dyž wón tohlej wuſhyscha, zavola wón z celej ſchiju: „Bože dla, bydžeje pročheni, ūdowoléje to, jeno tohlejnic!“ — Ale ſudniſtvo na tym zavosta: ſchtož je dowolene, to je dowolene! „A woni džjén ūmiožachu joho proſtide ſo zapoſvěſť; dokelž wón mjeſeſche te prawo, zo by wſchijé jeho žadaňe dopelňene. Da ſchtrickejſche tón žid, kaž by na koliku tſiat: „Wſchivajazajče mé knježomu! Ach Božo, moj Božo!“ Našch pacholk pak wza ſwoje hufički, a ſchmörny jedyn raz po trumach; a lej, da zatſchase ſo wſchitko, ſudnik, a viſarjo, a zbjerec a ſchibenica, wſchitko, a nichtó tu ūbjě, kiz biž židžika měh ſchivajazač. A wón ſchmörny druhí kroč; da puſhči jeho fat a počja ſo werčiž; a dyž wón ničik ſwjeru zapiſta a huzenc hudeſche, hač wſchho ſchějerčesche: da zebra ſo wſchitko,

ſudniſtvo, zbjerec, žid a te cele tſchrödy tých, kiz bjéchu na pschihladawané pschischli, a počja ſo werčeeč a rejowač, kaž wrótne. Wopriědka bjěſche to prawe weſele, kóždy ſo ſmjeſeſche a bjědere ſpolojom z taikim ūenadžitým hercowaníjom; ale dyž to záden konc wzač ūechashe, a woni ani dyčha doſrjibač ūemóžachu, a zaſverčení do ſkulow padachu kaž muhi; da požachu woni žaſloſnie ſara wolač a jeho nutne proſyč, zo by tola pſchetač, a ičh z luthmi rejem ūežkoncowat. Won pak ſej da nájpředy wot ſudnika ſlubič, zo ſmje ſwobodné dale hič, a tež te ſto ſchjeſnakow ſej zkhowač. Potym zavola wón na toh žida: „Paduſche, praj, dže ſy te ſeňezy wzač! praj, hewač ia ūepſchetau piſtač!“ — „Ja ſym je kra'nyk, (wotmłowi tón žid, zo je wſchitko ſlyſhachu), ja ſym je kra'nyk, a ty biž je zprawdu zaſlužil.“ — Na telej ſlowo zpuſhči naſch wotročk ſwój hudeſe, a piſtačia a rejwania by na jene dobo ūkonec; toh žida pak 'rabnyku, a poſmyku joh na mjeſeč za joho paduchſtvo.

J. P. Žíd a n.

D o k t o r W ſ c h o - w j ē m.

Zeden khudy burik, z menom Rak, ūezech ſo dwiemaſi wolemaj poſ ſahi (lohtera) dřewa do mjeſta, a pſcheda je jenom Doktorej za tři tolere. A wón te ſeňezy dôfta ruše tedom, dyž tón Doktor po wobjeda ſedžesche. A dyž naſch burik wohſlada, kaž dobre wón ſedžiſche a kafke wino wón piſeſche, da polubi ſo to jeho wutrobe a wón biž tež rady taikli Doktor byl. Duž wosta wón chwilk ſtejo, a wopraſcha ſo napoſledku, hač ſo wón tež ūebj měh Doktora ţežinič. „D to je bořzy hotovo

kwotmłowi Doktor); Kup' sej na spredy A-B-C, dżeż je předku pravé wulkı honačę; potym pschedaj wóz a wóly a kup' sej draftu a wschitko druhe, schtož k Doktorstwu słuscha, k tsečom daj sebi wulkı čornu taſlu wudžjelačę a ze złotymi pismikami na nju napišać: „Ja sym Doktor Wschowjem“ a wsche swojich duri pojśnycę.“ A tón bur wschitko tak zězini, kaž by jemu kazane. Krótki čas potym bychu jenemu bohatemu mużej penezy kra'nene; a wón newedžisze swojoh paducha namakačę. Da powiedachu jemu tež wo Doktoru Wschowjemu, kij tam a tam bydli, a dokeliz wscho wjè, tež to wedžež dyrbí, dže su jeho penezy wostale. Duž da tón bohač do woza zapschahnyčę, jędzisze won do tej wsy, dżež nasch burik bydlesche, a praschesche so, hačę je wón Doktor Wschowjem? —

„Haj, tón ja sym!“

„Ró, da pój sobu a zaſtaraj mi moje penezy!“

„Daj, ale moja žona dyrbí tež sobu.“

Tón kňez bje z tym zpokojom, wza jej wobecu do swojego woza a sobu do mjesta. Wo tón čas pak bje so vólno pschiblizilo a rub bje pschiestrjený, a tón bohač pscheprosy swojoh Doktora t wobedu.

„Alle moju jomu tež sobu!“ řekny Wschowjem a syže so z uje za blido. Dyž pak přejú služownik schuku piwowej zopy (abó poliwicki) z cokorom a makymi rozynkami nasypanej, na blido pschiūse, da storeži nasch Rak swoju žonku z Kohčom a řekny: „Gerscha, to by jeden!“ a mjeneſche z tym „jeden služownik,“ zo by joho žona fedžbowala, wele ludzi tón wosebny kňez ma. Tón služownik pak myſlesche, zo je Doktor z tym-

prawiež chyl: to je jeden paduch; a dokeliz wón wopravdže sobu kramyl bjesche, da stroži jo wón žalosnie a těkny wonka k swojim sobu-služomnikam: „Ach nam so hubenie póndže, Doktor wschowjè, wón mi řekny, zo sym ja jeden z tych paduchow.“ A wschitko so jara bojachu. Tón druhi služomnik ani nuts hič nechascze, taſki strach wón mjējescze; ale wone ničjo nepomhasche. Kaž tón ze swojej schuku swiňjacoh miasa z čornej juschku nuts pschinidže, storeži nasch Wschowjem zasy swoju žonku: „Gerscha, to by druhi!“ A tón so nastroža, hač na celym čjiele tschepotache a bježesche won a wupoweda wschitko tym drugim. A runiž tak zemže so tež tsečomu, kij mjējescze mlóchijahly ze schkřenej butru polate. Burik zasy řekny: „Gerscha, to by tseči!“ Schtworthy služownik pschiūse jenu zawodžetu schuku a tón kňez řekny k tomu Doktorej: „No njětkoj pokaz mam swoje wedžežo, schtož wjesh, a zhudaj, schto teſej schlli je?“ — Bježku pak tam waſene raki. Njět počza burikej čjiesmo byč a wón newedžesche, kaž sej pomhač. A wo celej tej bojoseři, zo so wschitka jeho krasnoſć snadž z tymlej jenym woprascenjom zlónčji, zaby wón na swoje nowe meno a řekny sam za so ale tola khjeteče wóſe: „Ach ty bohi Rak o!“ Ljedom tón kňez te ſlowo „rak o“ wuslyſha, řekny wón cele zpodžiwaný: „Schto? raki? — Haj raki tu fu, moj pschelželo; a dyž ty to wjesh, da tež wjesh, dže moje penezy fu.“

Tón schtworthy služomnik pak so žalosnie jara nastroža, a kivny temu Doktorej, zo by won pschischol. A dyž tón won pschinidže, wuznachu so woni wschitko schtyjo, zo fu te penezy kra'nyli, a prajachu, zo chyli jomu radži wschitko do ru-

tor dačz; a jemu hischéje jara wele peńez pschiw= a je njétk bahath a jara wulowaný a khwaleny
dačz, dy by jich wón něp theradžík; dokeliz heiwak muž.

J. P. Jordán.

by jim wo žiweńe schlo. A woni joh tam dorwe-
džichu, džez bjechu te peńez yzhowane. Z tym
bjé nach Doktor zpokojom, a džesche jasy nuts
a řekný: „Kneže, njéklik chcu ja do swojich
knihy pohlaďač, dže te peńez tisa.“ Tón ſpaty
ſlužownik pak chyſthe tež rady ſlyſchelž, kak mu-
dry tón Doktor je, a hačz wón woprawdze w ſcho-
w jé; a duž žalíže wón do ſpecaka. Tamón pak
ſvje ſo a wotčini ſwoj A-B-C, a wobročesche a
pytaſche swojoh honačza, a dokeliz wón joh tak
z jenym dobom ſenamaka, prawi wón: „Ty tu
tola ſy, a dyrbisich won, byr'ne tež nechat.“
Tón pak wo ſwojim ſpecaku myſlēſche, zo wón
joho mjeni, a ſkoči cely naſtrožany won a ſemny:
„Tón tola duschu roſchitko wjé!“ A dyž bjé Wſcho-
wém swojoh honačza namkał, wza wón toh
kneza za ruku, a iwedžiſche jeho na te miesto,
džez bjechu te peńez zahřebane; ale neprawi jemu
žaneho ſlowa, ſchtó je kranyl bjeſche. Tak dosta-
wón wot něho a wot tych ſlužownikow wele peńez,

(Puf.) Wo Pensylvanií, Americkej kra-
jiňe, bjé ſo nedawno jeden kupc na puču ihleſte
jara nazymník. Rjedom wón domoſ dónđe, da
počzachu jemu mandle začjeſacž, a wón by dy-
bamý, zo ſtoto ryčečz nemižesche. Khjethy poſla
ieho žona po Doktora, dokeliz pak tón doma
niebjé, da pschiwedžechu lazenka. Widžiwschi,
zo jom na poſlenju džierku piſtaja, joli- zo wón
krute hjeſarſivo ſewozmí, pschiñe ſe lazenk-
Doktor ſchlenžku wody, do ſotrejž bjé wón
Salpeter rožčiník. Woſ Salpetra ſo čzlowek
poči, a to bjé temu khoremu jare ſtrowe a zpo-
móžne bylo. Ale nach Doktor bjé jemu teſko
Salpetra zardal, zo khoremu wo ložu ze wſchých
bofow pót wudbyri, a za pót ſchtundu teſko wody
wot něho wuhježa, zo ſo wón bohi ſebožatko!
wo teſlej wodže zatepi.

Najnowiſche Serbſke knihe.

Ljetsa wujſchle ha wo Welleſteč kniherú i kdoſtańu ſu:

Mały Sserb aby Sſerske a Niemſke Rosmłowanja
a. t. d. ſpisane wot J. G. Smolerja. XVIII. a 163 ſtronow w 8. za toler. Knížka za Ser-
bow, kij njemſki, a za Niemcow, kij ſerbſki wuſnýč hcedža.

Serſke Pěſnički

zejhječane a Serbſkim hólcam a holcam kžweleniu wudate wot Čeſchęjanſtlich Wičza ſe
Pétra. 32 ſtronow za ſchjéč kroſhlow.

Budovſchne wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawané wot Welleſteč kniheríne.

Čeſchęjanepola E. G. Hiedli.

S u t ' n i c ž f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

7. List.

12. Maleho Nôžka.

1842.

Swupraj kaž němiske ſ, k pschikladej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; ež kaž n. tſch, k. p. čjorný; ēž kaž n. dtſch, k. p. čahnyč; k kaž n. w, k. p. ſak; y kaž podjanske é, k. p. syrh.

Dwje starej čjěſtej pjěſničcey.

1. Schkowrončžk.

Pljede holežo konope,
placze w knezej zahrodže.
Schkowrončžk so ju woprascha,
Čjohodla je zrudniwa?

Kak móhla wesoła byč,
moliczki mój schkowrončžko!
Wzali ach su luboh mi,
na hród tverdy dōvedli.

Bych - li perko mjela ja,
lisčík bych jom' pisala.
Ty moliczke ptačjatko!
By z nim k nemu glečjalo!

Nimam perka, nic wopena,
zo bych lisčík pisala:
tak joh poſtron w spěvajo:
zo ja za nim rudžu ſo.

2. Kokuličžka.

Lej! wo polu dubik ſteji,
na dubiku kokuličžka.
zakukwasche, zaplak'wasche,
jo ſo miné nalečjo.

Kak by zrawilo ſitko w polu,
by - li nalečjo zwostalo?
Kak jablučko wo zahrodže,
by pschec hččo zwostalo?
Kak wo brózni ſlohy merzli,
by pschec nazymu zwostalo?

* * *

Kak by holečku čješko bylo,
by pschec ſamo zwostalo?

(3 Kral. ruk.)

3. P. Jordán.

Schtóž ſo Bohu dowſéri,
kruty dom ſej natwari.

Po w e d a n č ž k o.

Hanka bjejenitke džec̄hatko ſhudej, ale bo-
habojaźnej starschej. Deje luby nan bje ſo ji

jara zahe je svjēta minyl. Jeje zprěčniwa ha pobožna mač pak wo swojim vidovalstvū něwot-požwasche anič wodnijo ani nočy, zo móla samu so ha svoju lubowanu džověžičku zeživicž. Wosibně pak ju wona hore čehučesche wo džiečzacej bohabojošči: „Pschetož čecky wona husto k niž ja syn khuda, lubo džiečzo! ha němožu čít nědny wele zavostaricž; joli zo pak so ty Boha bojisch ha jomu stajne ha svjētne služisch; da sy ty bohata došč; dokelž potom je nebeski Wótc twój nan ha wobstarat.“ —

Dvž bje Hanka dwanače hjet, zkhore jeje mač jara čežen. Ha runie tedyh tež boži wohén wówys wurdže, kiz tak khjethy woko so kójeſche, zo wot celej wulkej wsy něžo stejo něwosta, dželi někotre hubene bróžne. Hanka mjéjeſche hedom khwile, swoju bohu mač z ploměniha won'rabnyč ha ju do jeneje tych zdžeržanyh bróžni donies. Cela jeje draſta ha wschitke druhé jej zamøjeničko, wschitko so z jeje khjeku sobu zpali. Tu bohu khoru žonu pak napazechu stróžele, ha nazymneš wo tež zymnej bróžni ju tak pschewza, zo wona hžon na drugi džek wumře.

Někž bje nascha Hanka zavjérno khuda ha wot wschitkej čžlowěžej pomocy wopuschězena syrata; pschetož nichčen wo celej wsy něchache habo němožesche so nad něj smjelič: „Mó sami žanoh wobědlenia jach nimamó,“ slóſcheche wona wschudžom pravíč; „něch tebi Bóh tón kňez pomaha!“ — Shto chyſche, shto mjéjeſche někž ta boha, hubena holíčka zapožeč? — Po proſhenu khodžič so wona hálbuwacše, ha džílač něměžesche; dokelž bje hač ſemjenoj do Schule khodžila. Plakajo poda so wona k hronej swojeje mačere, ha žalosíwchi wopuschěti jón wona; žalosíwchi wopuschěti wona te wupaleñschę swojoho domu, ha džieſche preč, něwedžiwschi, dže, k komu? Dalosi, dalosi puč bje wona psche-

ſhla, do jenoh hěsa bje dójſchla, a tam so zahudžila. Wečor so hžo pschibljeſche, a wone by pozdje, ha pscheey ſchje ſo ji nížje žaden wukhad z toho hěsa nepokaza. Zrudna wo wuteob'e, mrežna na čeče, ha Tódna — pschetož wona cely džen něžo ſedla něbje — lehný ſo Hanka zpody jenoh ſchitoma k wotpocžieniu, ha — wusin. Z přjénim raniča svitaniom wona zasy wotuči, ha njětk hasle widžesche wona celo swoje hubenstwo rſched sobu; a jeje dusch ſo zastyskny: „Ach moj Božo ha moj kňeze! (zdychno) wona k něb'ju hore); cely svjét ſe me wopuschězil; ja tu ſteju ſamulatka, daloko wet ludži, wosiedž džiwej zwjériny a wo pustym, nahim hjesu: Božo, moj Božo, wschitka pomoc jo me wopuschězila: Ačecch da tež ty me wopuschězíz?“ — A trčſku woldžena pschey swoju modlitvu, džieſche wona poměřeku dale, pytajo wokolo ſo hladajey, hač ſeb̄ traž někotre jahodki namakala, zo móla tola k nazámeňschom něchto pojesc; pschetož wona bje něpomjerie Tódna ha chyſche ſo ji žalosíne jara pič, tak zo dyrbjala hevák nímale zavutlič. Dvž wona tak džieſche, da ſe na ſene dobo wuslóſcha wona nědaloko wot puža něchto čjeſchey ſtonač; khwataſch ſtoči wena na tu ſtronu, z djež tón kós pschindže, ha namaka tam jenu lischku ležo, kotaž mjéjeſche nohí pschetylene ha ſo z mjěsta hibnyč němožesche. Z milosée hnuta wobhlada wona toh khorož ſe ſinoh ſtróženia rany a zavjaza je z mochom ha z trawu, tak dete hač ſo hodžesche.

Ga běž ſo wona tak wo te zwjérjo ſtarasche, zhladowacše wone lub'e na ūju, kaž by ſo ji džawacž chylo, ha wusuhwasche ſwoj jazyk, kaž by ſej cyrobu žadalo. A z wutrobnym požarwanjom zdychny Hanka: „Bože zwjérjatko, twoje rany dce móžach čzi ja zavjazač; hale cyrobu čzi dač — to ja hubene, wopuschězene holčatko

úezamóžu; pschetož wo teſlej džiwiňe snadž schéže ſama ſodu wumrjeju." — Ha ſledom bje wona teſlej ſlowa wupravila, da padže jene mordwo jehnijatko runę psched tu lischku z loſta dele. Poſtrózena zbjéže wona ſwojej wočzi ha wuhlada je- noh mulko krahonca wéſche ſeb'e, kiz bje te jehnjo ujedže z'rabnyk, a, dokelich hjesche je daloko ues' a jeho mučzne pazory tu čežu jae wobdžerječi úemóžachu, bje je jowlej dele puſchčejz dyrbjal.

Melčzo, ha wschitko, ſchtož bje fo tu ſtalo, piliše ſej rozmóſliwſhi, p'chihlad'washe Hanka, tak ta lischka tu požadamu cyrobu žadoſćinwe požeaſche. Mjétklej wučžu wona poſložnym trefcht wo ſwojej zaſtyſkñenej wutrob'e, a zdychowashe k'nebju hladawſhi: „Nje, moj Božo, ty nje nemožesch wopuſchčejz, nemožesch mi zaruſličz dačz, kiz ty te hubene džiwe zwjeſčajko tak wótcowſch naſy- čeſch!" — Ha dopomni fo tež na jene zpje- wančko, kotrež jeje ſebo mačz tak husto we ſtruch- lóch a zrudnych ſchtundach bje zpjevala. Wonaj padže na ſwoje koſena a zazpjewa z pobožnoſeu a z polnej domjérnoſeu na Bójsku pomoc:

„Lej te ptac̄ki tam wo Loſtach,

„Lej te ſil'je na polu:

„Ryba w wodže, zwjeſčjo w h̄eſu
„maja ſwoju cyrobu:

„Duž fo domjér, čloweče!

„Bohu, kiz če lubuje."

Ha ſledom bje Hanka te poſlene ſlowa wu- zpjewala, da pschibjéža jeden wulki pos zeſady neje ha wali fo na tu lischku; a nydym za nim wuſtipiſhtaj dwaj muzej wo zelenych draſtach ze- zady khójnów won; jeden bje hajuk a druhí zda- ſche fo joho k'neb boc̄. Wonaj bjeſhtai tu lischku

nafyliſai a njek ſu potajo po jeje krawej čjéči hačz na teſlej mjeſto dójſchlaj.

(Bkóńčjeňe pſchichodně)

N a f ch č ĵ a s.

Wo Angliej (Jandžefskoj) je njeklej mulke kmótiſtvo bylo. 26tym zańdzeneho mjesaca by w Windsor, kralowſkim ſjetnym hrodže ſedalo ſtadona, mlody prync k'jezeny. Nano zahe hižo wzbudži zwoněnie a tſylene wschitkých wobydlerjow mjeſchka Windfora, a wschitke te tawzynu ludž, kiz bjechu na tónlej wulki džen ſo zbrromadžili. Woko džebečež zapožimachu wozy do hordu ſo čjichčečež a do ſednačež bjechu wschitke mjeſta z lu- dom napeliſene. Po jedańcích wotewrichu ſo tež duće do Swjatoh Jurjowejſe kapalki, a jow zkhadžo- wachu ſo najwóſhi zaſtojnizy Anglickoh kraleſtwa a wschitcy wofebni hōſežo, kiz bjechu dowolene doſtali, tom k'jezenu pſchihladowalž. Voltač bjeſche krasne, ale nic wóſche mjeru widybeny, a psched nim na purpurowym ſomožanym ſtöl- čku ſtejſeſhe k'jezenička, złota ſchla, z krasnymi znamienjami widybena, do kotrejz pſchi ſamek k'jezenych wedu z rjeki Jórdana we Izraeliskim kraju čerpanu ſlinchu. Pečzo biffopojo a njeshto dru- hich wyſokich duchomných bjechu tam, za nim ſchindže kralowna Viktorija, jeje muž Prince Albrecht, a drugi wofebni k'neža; a zetupachu ſo na jenej ſtronie; jim napshečzo pak ſtejachu ſcheszjo kmótiſja, bez nim ſaſprjeni Bramborſki kral. Wſchitko bje hačz nanajkeſniſho wuhotowa- ne a pobožna čjichina k'nežeſche wo celej kapali, dyž Arkbiſkop Kanterburſki te malo džečzatko do ſwojich rukow wza, a potym je wokrepitiſhi te ſlowa wupravil. „Ja k'jeſju čje, Albrechto Eduardze, wo mene Boha Wóta, a Syna, a Ducha Swjateho, Amen." —

Ljènja pschel'čža.

Zenej wesch bydlesche muž, kotrehož ženka
bjè so tak ljénjoscí podala, zo so jej žene ničjo džes-
lačz nechascze. Schtož won jej pschazy wodžjeli,
to wona nénapschedže; a schtož napschedže, nén-
znota, ale wostaji je na vetačach. Swátsche-
li pak potom muž, bjéscze tola ze swojej hubu
pschecz prijenja, a prajesche: „Kaha dýrbju mo-
tačz, dyž motedla nimam; liž tola předy do liša,
a wurubaj mi jene.“ — „Joli to wina (džesche
muž), chcu nydym do wólschičkow hječ, a čzi jene
wurubačz!“ Te žoniččjo pak bojesche so, zo mých
won motedlo pschiněc a ju samu z nim tróchu
pschemotačz; a zo by potom svjesczne pschafé dýr-
bjala. Tak sebi rozmýslimski dopomní so wona
khjetsy na njekaku leſc, a bjéscze melčo za mu-
žem do liša. (Z kóničjené p schichodnē.)

S m j è s ch ē.

Zb: d:ne. Jeden wojsak, dobra duscha,
hale nic pschez mjeru mudry, mjesche nie-
dawno machu pola rodu wo B., džez jeden cuž
Wojewoda bydlesche. „Wojewoda? Bóh wje-
takje je to zwjéjio;“ mjenescze won sam pschi sebi;
a nichto tež jomu dale něpraji, zo je to wulki,
wulki kněz, wetschi hačz fierschta, a nimale schtož

kral; dokeliž won kralowske wójska wodži. Ze-
mu bjè pschikazane, dyž kněz nimo pónidže zo
dyrbi presentirovacz, t. r. swoju flintu do rukow
wzačz a jeho z tym po wojsku postrowicz. Wo-
soko hrodu pak bjè wschitko melčo, a daloko a
schjeročo žana duscha k widženju. Wojakej bjè so
w smerež wostudžito a won niewežische, schto
započeečz. Duch sem pak bjè sej za lišen krosch
dobreje kolbasy a caltu kupil. „Ach njéš tu tola
nichto něpschitidže,“ prawesche won sebi a starvi
swoju flintu na boł, wučzeze swoju kolbasu a
caltu, a počza jesc. Won bjéscze tuňe najlje-
pschim džjèle, da stejescze z jenym dobom jeden
cuž muž wo zelenej drasce psched nim. „Schto
ty jésh?“ — „Nó, zhudajče wschaf tola!“ —
„Krujjanu kolbasu?“ — „Njé, lišepe!“ —
„Howjazu?“ — „Njé, hischče lišepe!“ — „Do-
bru?“ — „Haj zhudane!“ — Tón žortniwy
wojak so Wojewodej polubi, a won ťekny smjeko:
„Hale njétklej zhudaj in, schto ja sym.“ — „Haj-
nik?“ — „Njé, lišepe!“ — „Zemjan?“ — „Njé,
hischče lišepe!“ — „Abb Wojewoda sam!“ —
„Zhudane!“ — „Nó da pschimče mi khjetsy
moju kolbasu a tulej kultu calty; dokeliž ja mam
pschikaznu, dyž Wy pschinidžecze, zo dýrbu pre-
sentirovacz.“ —

Najnowsche paczterjaze Knihe zo khatólskich Serbow:

Ježuſowa Wineza, to jo: modlitarske ha spěwarske Knihe, wo kotrechž su k namkaňu
raňsche, wetzorne, kemšacze ha spowedne Pačjere, tež Litanije ha Kér'usche na schelake Čjasé toho
szeweho Léta. Z nowa wondata z Dowolnoscu teje duchowneje Wósknosze. w Buduschne 1836.
sl. 8. XVI. 416. k dostaniju na Dachantstwe za nort; Wellešec kniherui za 10 now. sljebřn.

Budyschine wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Wellešec kniherne.

J u t ' n i ē ſ f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

8. List.

19. Maleho Róžka.

1842.

Swupraſ ſaž němſke ſf, k pſchiftadej: ſufod; g ſaž n. ſ, k. p. zwón; ež ſaž n. tſch, k. p. čjorný; ěž ſaž n. dtſch, k. p. čjahnýč; k ſaž n. w, k. p. ſak; y ſaž podjanske é, k. p. ſyry.

W ó c ž k o.

Mało mi twarenčko
wulke ma bydlenčko.
Na zemju ſtajene,
na ňebjo zložene;
Ljédoma widžiſh je,
do ňeb'es doſahne.

Twarenčku woſkieshko
na wulke ſeblischčo!
Swjetloſe w nim swjéčaca,
po swječze ſapaca.
Z móliczkoſt kufzika
pruhi du do ňeba.

Woſkieshku wuhladko
zdrobne ſo zyboljo;
wuhladko k duschiczen,
pučzik do wutroby.
Z ducha ſo žorli mi
zprawnoſe pſchez kufaczki.

Cune mi ſymeschko
krasne je znameschko,
duſchi ſo hiboce;
newinowatofſe

dyh mi najzíſſelschi
wóčku ſo začiſchči.

Dara mi ſymeschko
nieb'efke kſchidleshko,
hétajo ſchjeroſo,
hétajo daloko
ſahajo do ſwjéta,
ze ſwjéta do ňeba.

Pſchez zemje hlubokoſć
na hujſejdow wóſkoſć,
g mrózneje čjémnoſe
do jasnej swjetloſe:
čjini nie mudreho,
čjini nie ſvobodnoh.

Kryte za mifančko
leži te twarenčko;
pod lohkej tſjelichčku
we wažnym domičzku
ſahne mi myſlička
ze zemje na Boha.

Sapace plémeschko
žilbenja ſlěboro;

hotjo mi polozí,
radosé mi po kudsi,
medze mé pschez grudnoſć
na luto wesełosé.

D o m a ſch ŋ a.

Na ważniſche Podawki Serbach.

Stajne ſu Serbjo tu čjeſni kr albu mieli, zo apomineče swojich wótcow we džakonnej wutrobe wobkhowaja, zo jich wutroby ſo rohočja, dyž njěſtivo wot ſlukow starých předominnych ſlyſcha. Shtó je ſej pak hač dotal prouču wzał, zo by Serbam starých časow kraſnoſć wopisat, zo by Serbam wponū edat, ſak wutrobiče a muſey jich wóteojo ſo psche-čiwo czunikow napadam wobarali, ſak woni haklej po dočhim grudnym hředzenju panyli a ſak woni ienož pschez tweedu, želegnu wobſtojnosc we wótcowſkim waschnju ſerſke waschnje a ſerſku ryč zdžer-želi ſu: ſchtó je to hač dotal Serbant powedał? Hischjen žadyn ſerſkych synow do starých staro-dawných písmow hladak njeje, zo by swojemu ludej powedzik, zo je tež naſch lud čaſh swojego ſe čeje-nja mięt. Tehodla, lubi Serbjo, chcu ja wam z krótymi slowami historiju najstarskich lužiſtich Serbow ſebu džielic̄.

Z wótkel ſu Serbja pschiſchli.

Wſchit'e ludy Ewropeſtich zemjom džielaſ ſo do njěſtich wulſtich e adow: do romanſkeho, do njěmſkeho a do ſlowjan keho (ſlawſkeho). Krómanskemu, rjadej pſchiſluſcheja Brancowſcy, Schpanſcy, Por-tugiſcy a Włoscy (Italſcy); ſe njěmſkemu pa-nachni Njěmcy, Angliſcy (Jendželscy), Holandiſcy, Schwedeojo a Danſcy. Wobaj rjadaſ wopſchiſtetaj woło 60 milionow ſlowiekow. Tſekſi tjad, a ſe-mu ſuſkamy tež my Serbjo, rjeka ſlowjan-ſki. ſlowjanſki rjad wopſchiſja lužiſtich Serbow,

Serbow we Turkowſkej, Iliro-Serbow, Rusowſtich, Polakow, Čechow, Bulharſtich, Dalmatſtich a drugich, wſchitko hromadže woło 75 milio-now: Koždy Serb rjeka tehodla na te same waſchnje ſlowjan (njěmcy Slave), kaž Gaffcy tež Njěmcy rjekaja; a Serboz ſteho widža, zo woni uſteja tak eyle ſami bez bratrow we ſwjeći. Polach, Čeſcha ſu ruie tak krejni bratſia naſtich Serbow, kaž Brambercy a ſakcy Njěmcy bez ſebu jeneho ſplashwa ſu. ſlowjanſke narody bydljachu pak, kaž najwetschi historikojo wopokazali ſu, najstarskich časach we tej wulſkej krajinie, kotaž započiwiſhi wet adriatskeho hač do baltiſkeho morja (njěmcy Ostsee), a wot Lubja (Lubjo Elbe) hač do Wolgi, najwetscher rufowſkej rjeki, ſo rozpschescera. Hjorom pſched narodzenjom naſchego Kueza mienju ſtaré ſtawigum ſlowjanow zme-nom; Windi, Wendi w njětſiſchim pôlſkim kraju. Dwaj hjet ſtoylkaj po narodzenju Chryſtufowym za-počzachu naſchi ſlowjanſcy wóteojo wot baltiſkeho morja ſo zbijhačz, zo bychu dale do wežzora a do poſlunja čahnyli a ſej nowy kraj ſ obydljenju py-tali. Zo naſchi Serbjo hjež 495 po Chryſtufu hje-zom Lužicach ſedžachu, da ſo njěkoſ wopokazačz. Šerſki lud pak ſebjesc he ſtarych časach tak malý kaž njětſolej, wón bje tedom ſylny a wobydleſche roſchjerene krajinu: wot Wodry (Oder) hač do Saly a zady njeje a wot čeſtich horow hač do baltiſkeho morja kuezachu ſerbscy kralikojo. Cyly ſerſki ſplashw džielaſche ſo mienujej do tſich wulſtich narodew, do naſchich Serbow, kiz cylu Slezisku, Saſonsku, Thuringsku, wobej Lužicy a polouſu Braniborske wobſedžachu; do Weletow, kiz Braniborske Marki a Pomorsku; a do Bodriſtich, kiz Meſlenburgska a Holſtenſku wobydjachu. Je-nož my Serbjo ſmy ſo hač dotal hischjen psche-čiwo wſchitkim napadam zdžerželi. Bodriſcy ſu zańdzenym hjetſtoylku zahinyli; 1757 by jim

Bystrobie we Hanoverskej poslani raz wo sich
ryezi předewane.

Pschichoduje dale.

Kłosopolski.

Schtóz so Bohu dowséri, kruty dom sej natwari.

(Ekónčzenie.)

Hanka bje so teju dwej muži trochu postró-
žila. Hale tón wosobništi stup i pschečelníwe-
k ni a praschesche so jeje, kaf jo tu do toh Lubosoh
ljesa pschischla, a schto je tu zpýewala? Jeho lu-
bozne слова pschiwdachu it tróšku wjac throblo-
sce, ha wona jomu počza povedačz wschitko,
shtož bje so z njej stało, kaf bje swoju mačz lub-
wala, a kaf potom ju zhubila ha tu do toholej
džiných pustoh ljesa pschischla bje; ha plakajey
proschesche jeho, zo by so nad njej smělik. Tón
knez, jeden zemjan ze fufostwa ha pschitym čjelo-
vel dobreje ha meckjeje wutroby, bje cele hnuth
pscht tymlej povedaňju a z miloču pschjewzath,
kjhetsy pomashy wón do swojeje hajníksteje móschnu
a poda tej hlekzej nješhto k jéđi ha waža ju
pot m sobu na sréj hréd. Dow wón pschiporučzí,
zo bó wona w chelake domhace ha žoujace džela
ha wohstaraňja namuſla; ha starasche so za nju
z wulkej tuboset kaž prawo nan — čjas swojoh
živénijsa. Ha lej tak tež so na Hancy zwěrností,
shtož mo tak husta wo schuli sláschimó, a wo
swjatym píšně namakamó:

Schtóz so Bohu dowsért,

Kruty dom sej natwari.

Budyscháe.

Buk.

(3 Lipska.) Pa nas je so nješhto mloďoch
Serbow zechto a „Serbske towarzstwo“
wustawilo, z tym zamosom, zo bychu wchitcy
towarschojo tejelez zhromadnosće kóždy tydzen k naj-

ménischom jeden večzor so zíhadijewali a tak
swoju mačersku Serbsku ryčz pschez rozmlovenie a
povedanie kěše wuwukli a dowukli. Woni su
b'ez sobu předstojicízera (präfesa) a listownika
wuzpolili; a zo bychu wjac towarzchow děstali,
a kóže tež druhich slowjanskich ludew ryče na-
wuknyč möhli, su tež tříoch cizych Č lowjanow,
jeneho Serba ze polónischej Č erbiskej, jeneho Bul-
hara a jeneho Polaka do swojeje zhromadnosće
sobu wzali. Tich b'esady su wesołe a p'chečelné,
pschitnefu kóždemu nješkti wujit.

Toholej towarzstwa zastojnišaj staj sebi zamostí-
kaj najšepsche píšně, baſne a baſnički, liž hačz
dotal wo Serbskej ryčz nepisane su, zhromadzic
a je z latéžonstími písmikami wo nowo-
serbskej orthografii (kaž ju Smolerjowe „Serbske
píšněčki“ a Jordanowa ryčznicia — Grammatik
der wendisch-serbischen Sprache — maja) z na-
riskom: „Nowo-serbske basne a píšně“,
skere a kópe wotěžschečež dacž. Peñezny wu-
noschť z tejelez knížki ma so do wjěstoh kapitala
zhromadzic, wet fotróhzej bychu nowo serbske knihe
za našch lud so čjehčeželi. Dokelž pak wschitke
serbske poeticke (basnice) wudžjelanja hačz dotal
žanemu znate nješti, da proscha so wschitcy, kif
taike abó sami wudžjewali su, abó wet druhich
wotpisine maja, zo bychu je knajměnšhom do
Zutrow toholej ljeta pschez Wellelec Knihernju
Budyschíne na wěžerja toholej tydzenika zapo-
stali, a wosobite pschimajenli, wet koho ta abó
tama píšení abó baſnja je, a hačz so meno jeje
zpísarja wozjewicž dowoli. Džakemue budže
wschitko pschivzate, a swojim čjasi wo tyhlej
listach wozjewene.

Schtónoweh?

Wónna Anglickich z Chinesimi počzina bôle
a b'ele wažna byči. Ejdom zo su Anglickie wój-

sta wulku kuru (inslu) Anny z njeschtu druhimi menschimi wzali, da istebimy zaś, zo su znowa jich lodze a wojnske čelny wažnu kupy Čusan do swojej mocy dostali. 1. Oktobra namakachu woni tu wele kanonow a napelnene stady a Magaziny wojskowych potrebnoſćow. A zaſtup wojskow, ſtož jich treba bje, tu zawoſtarwſki kwatermistrz a zatrafili woni dale a 10. Oktobra bjechu hiž pa miesta „Chin-hai“ pschi wulečju rjeki Ningpo do morja; tu bjeſhe wulki Arsenal (kwatermistrz za lodze a wulke wojnske čolny) a bohata nadobžna druhich, za wojnu potrebných wjecow na hromadzena a zakkadzena. Angličenjo napajechu teſej krute miesto znahla (ie ſchurmom) a za njeschtu ſchtundow bydu z knegom na nim. Chin-zorſti Kommissar, tiž mięsche teſej miesto zakatač, chyſche fo ze ſrudnoſće, zatepič a dyž jemu to nedachu, wza ſej ſamowolne žiwerie. Angličenjo dachu jara wele wojskow a wosobnych Chinezow ze, atſyleč a porubač; tak hač ſo miesto z frewe čerweiesche. Z toho naſtrožachu ſo Chinesey woſacy tak, zo, dyž Angličenjo 13. Oktobra psched miesto Ningpo poſhindzechu, bjechu wſchitcy Mandarinowe a druzy woſacy rozejſekali. Tak woni tež te Miesto wobsadzicu.

Ale wo Afghanské (kraju wo Aſſi) je ſo Angličanam ſrudnie zechlo. Dow ſeahuja ſo Angličke wojſka ſem a tam; Brigada Generalnog Majora Sale by na ſwojim pučzu do Hinduskej (djež Angličenjo kueža) husto a často wot zperanych Afghanew nadpanienia, ha liedom, zo móžesche ſo do Džellalabudu dobyč. Liđom poweſe wo jeho bitwach z Afghanskimi horjanami do Kabula (prjenjoh miesta Afghanskoh) donidže, da jezbjehny

ſo wſchitko pschečiwo Anglickom kneženju ſo zperajo wot jenoh konca kraja k drugemu. Jenož pschi píldne krajiny ſu biechče zmjerom. Džefac̄ abo jednačje wojskowych wſchit, tiž bjechu runie wojniſe Kabule, by zaražene. — Wſchjēm Anglickim wojſkam, kotrež do Hinduskej domoz ejezehu, bu poruczente, mydym ſo wróčilž a tym zaſtajenym bratram na pomoc hwatač. To pak ſo lohen do nalečza ſtač ſebudże, dokelž njestkaj ſane wojſko pschez ſnižhove hory pschenič ſiembož. Tak ſu njek Angličenjo na dwiemaſi miestomaj wot Afghanev woblehnieni: Wo Kabule, djež General Elphinstone a Sir William Macnagthen ze ſwojimi wojskami wofiedž miesta wo ſtrutym ljhivie (Lager) ſo napschečo ſtepičelov napadej tak dere wobaraja, hač moža. A wo Džellalabudu, djež jim Afghanoje tež žaden džen mjer ſedadža, tak ſo ſu hiž kule a proč (pulver) nihałe roztſpleli, a žanu ſchtundu wjac ſej wjesci ſeſſu, hač ſo ſeſdža podač dyrbeži. Ale woni maju nadžiju, zo za njekotre dny ſto tawzint Patronow (kule a fuſki z pročom) z Lahorę doſtanu, z jencho Angličenjnam zpschečelneho miesta, djež Slikhojo bhlja.

Zaúdženu Sobotu ſu žita Budyschińe plačile:

Rož . . .	2 tol.	10 nſl.	tež	2 tol.	$7\frac{1}{2}$ nſl.
Pſchenica . . .	5	=	-	-	4 = 15 =
Ječmen . . .	1	=	20	=	1 = $17\frac{1}{2}$ =
Wows . . .	1	=	$7\frac{1}{2}$	=	1 = 5 =
Proč . . .	2	=	$17\frac{1}{2}$	=	2 = 15 =
Zahly . . .	5	=	15	=	5 = $12\frac{1}{2}$ =

Budyschińe wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Welleter knihetie.

S u t u i c z f a.

M o w i n y z a T S e r b o w .

9. List.

26. Maleho Róžka.

1842.

Swupraj kaž němſke ſ, i pſchilladej: ſufod; z kaž n. ſ, f. p. zwón; čg kaž n. tſch, f. p. čorný; čž kaž n. dtſch, f. p. čahnyčz; k kaž n. w, f. p. kat; y kaž podjanske é, f. p. syry.

S o b e r ſ E i h a d .

P o w e d a n ě ž k o .

(Po J. J. K e r n i.)

I.

„Wjescé da, zo je Perunec Jan čeknyš?“

„A to ſu hlupe blady, to niidy wjérno neje!“

„Nó ja niewjem, stara Scholézina je mi to ruine powedžika.“

„Ah ta wjesczne njeſchto nowoh wjé; to dže ruine tak dere wjérno, kaž te dom wot Wicézace Mari- noh kwaſa! To je stara plepotawka, kiz nježo niewje, hačž ludži do ryčzi a bladow pſchiueſc.“

Tak rozyčzowaschtaj fo dwaj Gubinstaj mjeſchjanaj, kiz bjeſchtaj fo jene nedželske ranjo na torhoschču zetſkalaj. Mez tym pſchistupi jeden tſeči k nimaj, rjany čeriveny licaty mužik z ful- matym běuſhkom; wón hižo wedžiſche, wot čžob bje ryčz, dokelž ceče mjeſchko powedasche wot Perunce Jana a dale ničžo; duž poſwýdci ſimaj a ſkny: „Haj, haj, Jan je přečz a Boh wjé, hačž džemý joh ſchtó wjacy wohladač! Ja ſym wěžera wežor z kliczom kowájom ſamym ryčzał, a wón je mi Janowy poſleni liſt poſazał, kat ſeňe, kat leſie džakowasche fo wón ſwojem dobročzerej! Šchfoda

tajſch duschnoh pačhola. Koždy joh tak lubowasche, kaž bratra, kaž syna; ale wón něbjě zpokojom. To pak pſchiueſe te wjesczne wukſenie, a leženje we knihach; wón ženi ze ſwojim klamarſtwom zpokojom něbjě, a žadasche wysche wen! Ale njěſk dže z dobom kone!“

„Schtó chce to praviečz, luby ſufodže, Jan je dobr a duschha ha mudra hlowa; ha tajſkom čloudekej fo lehen niđe hubene nendže. Schtó wjé, kajſeho džemý joh zasy wohladač!“

Tak ryčzachu, tak myſlachu tſjo mjeſchęzenjo wo Janowym wotendženju, tak ryčesche, tak myſleche celo mjeſto.

Jan b.čſche dobrý, ſubožny mlodženc. Předy byžli možesche ſwojoh nanove meno wutec, woſyrci, a jeho mačž wohudži. Ale pſchi wſchitkej ſwojej khudob'e starasche fo wona tola wulcy ſara za rozwučzene a wudozpolnoſcene ſwojego syna; dokelž borty wo nim ducha namaka, kiz pſchez ſwoju khudobu fo pozbjehowasche, a myſl, kiz na tym fo něſtaji, ſchtóž po čjeli mjeſchę: dokelž jeho dusch i pſchelywasche we w'chich ſtronach ſvojeta, a bje dete widžecz, zo wén tam wumrečz něbudže, džež bje ſtała jeho kolebka. A

dyž čas so pschiblizi, zo dyrb'esch'e sej wjests' staw živenja wuzwoliciž, da zhoni hallej, kaf wobčez- na je khudoba, dokeliz čus' sche, zo bječu swoje duchewne moch wetsche, hač zo by je dyrbjak wo malym mjesci swojego naroda naložeč.

Jan mjescišče zastupnika (Wormundi), dokeliz bje syroti; temu wuporweda wónu wschitke swoje myslé a žadanja. Tón dobry mužik malo so nie- džiwacze, i Lyschiwski, zo chec Jan daloko do svijeta won; ale pschi tym zawoſta, zo dyrb'esch'e Jan pola něho klamarstwo wuknyč! Tak za- džechu njekorre lieta; Jan bjeſche swojemu knezej poslischm a činiesche wschu jeho volu z lubosén; a zdasche so, kaf by so jemu wo tymlej nowym stawé a živenju lubičz ročzale. Ale Jan to činiesche z džakomnoſe f swojej mačert a swojim zastupnikem; wo wutrob'e pak roſesch'e styskni- woſe a žadose za czymí, za dalokimi krajinami.

Wo tyhlej časach sta so, zo jenoh wulkeho kupcowy pučzownik, kij za swojoh kneza z jenoh mjesta do druhój čahasche, tež k Janowom knezej pschilidze; a woporwodowasche swoje daloke pučzo- wanja, krajich krajach bje pobyl, a kaf bje nedawno halle, dyž by kódž abó čekm, na kótrymž so rozeſeſte, z wichoram złamany, kaf pschez džiw swoje živuše idžeržak. Tohlej styschečz bje nje- ſchto za naschoh Jana; jeho wutroba pukotasche pschi kóždym slowe. Razajstra woteridze pučzownik, ale tež Janowy mjér a poſoj. Ponizně stupi wén psched swojego zastupnika, a naproſchowasche jeho, zo by jemu čas doručzenia zpuschčík.

„Džilny hólce (wotmkowi kniež Kowat), je so ēzi dobrých dnów tak nahle wostudžilo?“

„Waschu dobročiwoſć, kniež Kowarjo, ženie a žene zabyčz něbudy. Ale ja žadam za wetschim swjetom, hač nashe česne mure wobzanknu. Wola was sym ja klamarstwo naukuyl; ja pak ža- dam, kuc byčz. Poručče ſie temu knezej, ko-

trehož pučzownik pola nas bje. Ja Wam — valt Bóh — žaneje hanby načinitč něbudy.“

„Moje dželčjo (džesche kn. Kowat), tén druhí čas chec ēzi radu zpuschčíz, dokeliz ty nječo wjacy naukuylč němožesč: ale wot so zpusch- číz če nemžu, to ſej nezamysl. Hlaj, Jano, ja ſo wo twoje hěpsche staram; ja če lubuj, wostan pola me. Bydž mi hrjerny, kaf dotal: za džesacž abó pjetnače liet moja Marka metro- ſce: wostanecch - li jeje hódný, dam ēži ju za man- dželsku; a ty ſy widženy muž. Jano, třebaj rozo- ma; jeden wrébel we ruce je hěpschi nežli džesacž na ihésche. Wostan doma ha živ ſo z čestnosut.“

„Wy ſee nadobny muž (džesche Jan) a zo mnu- deře mjencieře. Hale daječe mi čahnyč, zo bych wele namedžík.“

„Twojoh bledženja! (wotmkowi kn. Kowar, trochu hněwny.) Schto da ūwjesci? Wopomí, ſejko na tobaku zaſlužu; rozmysl ſej, schto druhich wjecow rezpſchedam. Jejo! něbydž mudrisshe hač ſokosč!“

Jan ſo wotmekný; potom pak džesche f swo- ieſi mačeri, a zjewi jej wschitke swoje delho potajene žadanja. Maček pak bje je hžo píedy zrozemilaž „Lubn syno (džesche wona), ty dyrbisch ſej deſe wob- hlaďač a pschemylſicž česec, džakomnoſe a ludzace posudžowanje. Druzy bychu ztym z pokojom byli, ſchtož ēzi kniež Kowat ſtici. Ty ſy džewjatnače liet a masch polne lieta; doſe zo mjeſech njeho jako muž rozmíre wobzanknyč; wuzvol ſej wjests' čas, a potym gash zo mnú poruž.“

Dokeliz činiesche, zo ma maček prawo, a ſo we- ſeleſche, zo je jeho mužſtoſci tak wažnu wjec dorje- ſtila, wobzanknu, zo chec radſjo hichéje lieto ča- ſacž, hač ſo wohanbicž a něhódný byčz ſejneho dorjerenja.

Jako bje lieto zasschlo, bje Jan čim ſručz- scho zamyslit, daloko do ſvjeta ſo podačz.

„Ty sy sei to wuzwolis (džesche mač), a ja
će nemičju a necham džeržowatž: kaž=zo budže
ći k zbožit. Moje žohnovale će pſchewodža. Nech
zbywasch, schtožkuliž móžesch — nezabydž Ŝene zo
mačch mač doma, tij dže za twoje zbože, iwjac
pak za zdžerženje twojeje zprawnoſće a čeſtnoſće
Boha preſyč. Dyrbiſala-li će dy zasy wohlađač,
da ējii, zo bych to z wesołoséu móhla, tak zo će —
a byrie tež proſcherja — tola niew in wateho a
zprawneho do swojich rukow wezmu.“

A plačjo jezbjera mač wſchitko naſdržiſche
a najhēpsche z píedawſchich čjasow, zo by jemu
ſobu dala. Jan pak ničjo ūewza, hač jedeni
wſchitkojty toleř, chězenſte zwjazanje swojeho kmó-
tra, na kotymž píſane ſtejſeche: „Deře temu,
liž wſelo na swojich džiějzoch deždaka.“

„Radſjo chytl ja dleic̄ kalač, (džesche Jan)
haj radſjo po proſcheniu lhodžic̄, hač bych to-
muleſ napíſimy hačku zžinil. Hale te druhé ja
nietrebam, hlej ſuba mačje, schtož mi nuzne je,
ſym ſej z píſanjom zasluzit. Dyz th w čižim
míjere ſpasche, da ſedžach ja po swojeho bliđka, a
prócowach fo z wesołoséu na to, zo bych tebi ničdy
ſtarania ūecžinit.“

U dyž bje Jan ſwoj puč do Hollanda naſtupiſ,
namika ſe, zo bje polouci swojeho zamoženja miel-
ćjo do jeneje kſchíne ſuňyl, z jenym píſmičkem, zo
by jemu mač tu wſelu myſl wostawila ha pøoſchaka,
zo móhla ſei ztym dobrotu zžinieć. Pſchipoženy
bje tež liſt kú. Kowarej, džež ſo jemu Jan za jeho
dobročiwoſć prawe wutrobne džakowasche. Ale te
zameleženje kú. Kowarja jara roźmerza; wón nie
jeno tu bohu mač pſchez míjera naſtwari, ale rozpſche-
ſejera tež tu poeweſt, zo je Jan wot něho čeknył.

(Pſchiſhodúe dale.)

E u ſ a n.

Lj e n j a p ſ c h e l ' c ž a. (Z kónčené.)

Zako wón na ſchtom zahěst bje, zo by ſei
halzu wotrubal, ſuny ſo wona za ſeržki, džed-
jei wiđeč ūebjé, a zawaſa:

„Schtož motedla ruba, zemrjéje,

„a ſchtóž pak mota, zahińe.“

Muž ztuli wuſchi, a ſekerku na kchwili ſpuſch-
čiwiſhi myſleſche ſej, ſchto ma to rjékatež: „Ah
— prawi wón na poſledku ſam pſchi ſebi —
ſchtoha je bylo: — to je ći tak wuſhomaj klin-
čalo, ūecži ſej pręzneje bojoſee tohodla!“ —
Duz wza znowa ſekeru a chysche rubačži:
ale lej — tu ſo zasy wotvelka zawaſa:

„Schtož motedla ruba, zemrjéje,

„a ſchtóž pak mota, zahińe.“

Wón zasta a poda ſo do ſtrachow; hroza ſoh
pſchjewza, a hloboke myſle jeho wutrobu zra-
zvychu. — Zako pak ſo khwila pominy, zmuzi
ſo wón zasy, ‚rabny, za swojej ſekeri, a chysche
rubnyę. — A lej — na dobo ſazhkrječe ſo
delta, tceži ſrčež a wotſchō, dyžli předy:

„Schtož motedla ruba, wumrjéje,

„a ſchtóž pak mota, zahińe.“

To jemu doda, a jeho wutrobitoſć bje pik —
khwatajey čiļpasche wón ſe ſchtoma dele a bje-
žesche dom. Žona pak kſkafache jenym ſkoku po
pobožnych ſchějzach, zo by předy něho dom
pſchichla. A dyž wón dojſtwy naſtupi, cely
zpklescheny a ztraſcheny, čiňeſche wona kaž ničjo
z teho a wopraſcha ſo jeho: „No, ūefech mi
prawie duſchne mo...?“ — „Nje (wotmkiwi
wón), ja wiđu, zo ſtym motaſiom ničjo ūebu-
dže“ a wupoweda jej, ſchto ſo djen z nim ſtało
bje, a wostawi ju z teho časa na poſoj.

Bórzy pak poča muža ta domjaca ūerodnoſć
zasy ūerzač: „Žona (zarijeſſa) wón, jene pondžele

rano), to je tola phí a hanba, zo to pschedzeno dasche: — ale luby Božo, tu něbjé ničjo, hač taklen ležo so vala.” — „Wjesch ty schto, luby kula džjela. Wón so strží, hač wschón tschepomužiko, dokelž so namaj tola žanemu motačz tašhe. Ale tu něbjé žana pomoc. Po tkylich pschindže žona, widžesche to a swatéche kaž němra. Wón pak so wotmelkuy, a wostaji swoju žonu njek wjēzne na okoj.

(Z Grimm. basú.)

S m i ē s c h E

Džiščtaj dwaj pacholaj do kukec na fermusč. Z wečzora so wtózí dhtaj, a Jan dže che wesely k mažeri: „Jurij ničjo neje krydnyl: ja pak kjech skoro njé chto krydnyl.”

E u ž a n.

Zańdženu Sobotu su žita Budeschiné
plačile:

Nož	2 tol.	10 nsl.	tež	2 tol.	$7\frac{1}{2}$ nsl.
Pschenica . .	5 =	5 =	—	4 =	$17\frac{1}{2}$ =
Ječmien . .	1 =	$22\frac{1}{2}$ =	—	1 =	$17\frac{1}{2}$ =
Wows . .	1 =	$7\frac{1}{2}$ =	—	1 =	5 =
Grčch . .	2 =	20 =	—	2 =	$17\frac{1}{2}$ =
Zahly . .	5 =	15 =	—	5 =	$12\frac{1}{2}$ =

Khana batry 11 nsl. 3 now.

We Welle rec kniheńi Budyschiné jerjowej hasy su wusschle a so tam pschedawaj:

J. P. Frese n i n p a knihi wot Spowedzje a swjateho Wotkasanja, wot J. Kiliana. 25 Nsich.

A b e n d m a h l s r e d e n

von Karl Gottlob Hergang, Dr. ph.

brosch. $17\frac{1}{2}$ Ngr.

Allgemeines Notiz-Taschenbuch

auf jeden Tag des Jahres 1842.

geb. 10 Ngr.

Budyschiné wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Welle rec kniheńi.

Editorialna pola E. G. Hieck.

S u t ' n i ē ſ f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

10. List.

5. Mj̄ica Rogač.

1842.

Swupraj kaž nemste ſ, k pſchikladej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; čz kaž n. tſch, k. p. čorný; čz kaž n. dtſch, k. p. čahuyč; k kaž n. w, k. p. ſak; y kaž podjanske é, k. p. syry.

H o b e r ſ k i h a d.

P o w e d a n ě ſ k o.

II.

Puſčený a ſwobodny naſch mlodžene pod wſchelakimi wobčeſnoſćemi do Haga pſchitdže. Tudy jeneho pſchečela ſwojeho ſebo nana naděn- dže; a to bije jeho zbožo. Dokelij hedom bije temu roſklad, čzohodla je pſchitſet, a wopokazal, zo je njeſchtó hódne naukuſny; da džesche tón ſtary: „Do Indije potajkim chcesch, moj luby mlody pſchečelo? Ktam chcu čzi dopomhač. Da njeſchtó zamоženja wobſedžu a nam do naſchich raiſcho- indiſtich płowalijow a jézbenijow tež njeſchtó pra- vič. Hale ty dyrbtſch ſej jene wuměněne lubič- dač, ptedy hač možu, ſchtož žadasch, doodelnič.“

„Kózde!“ džesche Jan, „tež te najézefche, jeno zo me wot mojeho zamyslenja ūwuzankň.“ —

„Njé ale bliže čze k nemu pſchivedje. Pſchetož ja čzi radžu, zo by khwila jow zarostal a to domuſny, ſchtož hiſhče ūwujech: a budu čzi mjeſto wobſtarac, kotrehož kniez z celym znatnym ſwjetom pſchekupuje: tam možesch ty wele nawe- džic. Mjénich, zo tahlej rada . . .“

„Je moje žadańe a weſele, zapany Jan, a jkłéži džakomu ſru ſvojeho dobročela. Ha tón ſlowo džeržesche. Hiſhče do héta bije Jan wſchitko naukuſny, ſchtož ſe wot kupa ſada, ha pučjowaſche z prjentím raiſchoindifim plaweniem do teho tak žadaneho kraja, ha weſelesche ſo, dokelij bije jemu jeho ſtary pſchitſell toſſhto zamоženja ſobu dal.

Zbožomnie pſchitdže mlodžene do raiſcheje Indije; pſchez ſwoje wedžiwosće a poručenja z pſchit- hotowa ſej wažne a čzestne ſlužby; pſchez ſwoju piękną wutrobu doby wele pſchečelow a za wo- ſomnačje hét wſchitke kraje, kiz Hollandjskich wobſe- džachu, wohlada ha póna. Dokelj jeho duh pſchečych za wysokim, czzym, ūznatym a nadžiwnym ſte- jesche, da mežesche ſo tam na taſtich ūpschebla- dominnych wjeſtach wofſchewicž. Z tém bije naſch Jan zpokojny a ūhněwacze a ūerudžesche ſo, zo bije za woſomnačje hét jenož mało bohaſtvo do- byl, hačtruničiž drugi Europejci ſo tam podawaja, miēno, zo tamnej stroni za ſlěborom a zlotom jenož pſchimač ſtebaſu. Tola bijeſhe weſt drugheho héta ſem kojždy čzas ſwojemu dobročiwiemu pſ. hečeſej a ſwojej lubej mačeri njeſchtó pſſlat, dyž lđe- wrózno płowachu. —

Gubinčenjo býchú teho českiencho řeckmanika a by pschezmjemu lubozně povítany. „Ja pschiidn kaž Janu ménovachu) dawno zabyli. Domi (džeschi) wam déholjetnu neprawdu wotprosze: wedžichu swoje jenajte, stajne živéne, kaž dy nezapovědžéze mi waschu luboſć a wzmičje meju předy; pschedawachu. Kotre a woh; kipowachu džalomnost.“

„Jan, luby hóšče!“ zavola kněz Kovat; dobrotliwej wutrobu. Hduž pak so dopomí a pravěsche wažne: „Drohi kněže Peruno, tu česec a te wesele, Was“

„Nic tak!“ džesche Jan, wostančje po swojeho stareho waschnja, kij mé zweseli: ménusče mé „Ty“ a jenož „Jan.“ Ja džen sym hischče čisice těnsamy, jenož wot slěnca kust wobruniem.“

„Hale tola wulki muž a kněz (džesche Kovat) a daloko pschez swjét. Ja sym wjérce wjérno hiszem: husto myslí, zo za tak wele hčet žaden popet a druhé wjech nedostanu, kotrež tñihlej kněz neby rukach pomjel. Neje to wjérno?“

„Wostajže to, džesche Jan; prawiče mi radsio, kajke wesele, kajku zrudžbu sē mjeli; wscho do wschech, kaf z waschej celej khjelu steji, kotrež ja hischče tak radý za svój dom džeržu.“

„Dokelž bý so wupraschowac̄ započal, něbjé dě bórzy zahy pschestal, by-li měda ženska dójstvíčki řestupila ha z tymaj slowěkomař „luby nano“ k Rewarej so nevobročila.

„Znajesch tuteho kněza, Mařka? Hlaj to je

nasch starý Jan nje wschal, kněz Perun, chci prawič, kotrež do rančcheje Indije džiesche, kij ty hischče kolebch hěhasche, a kotrehož mačče často powučí.“

„Vónastróžana Mařka džesche: „Kněz Perun?!“ a stupí dozadu.

Ale Jan býě tak dobročinny, ryžesche tak lešnie a pschezelne ze swojim starym knězom, wupraschowac̄ so Mařkí tak lubozně pa to pa tam, zo jeje ceka strachliwosc, kij býě wo přenich słowach na něj k widženju, po krótšim času so miny a wona

S e c t o n o w e h o ?

Janom perwedaſche a ſo ſmijesche, kaž ze ſtarym
znamy.

Še druhim ſuſodam Jan jenož porjedko pschithga-
džowasche; woni ſo jemu nelubjachu, dokelž po
nich teje wutrobneje luboſće ſenamaka, kaž pa Ko-
wariec. Za njekotrym časom kipi won psched mje-
ſtom wonka ſenu khěžu, tuſamu, kij bje jeho nebo-
nan mjeł, da ju mlečho wutwarič a ju čiſce tak
wudybicž, kaž bje předy njedy byla. Zene ūdžel-
ſke popořijo pscheproſy won kň. Kowarja ha jeho
Mařku ſi ſebi, a dyž biſchtaj wonaj khwilku wo-
eho ſtarym wobydlenju pobylaj, da rwa arón
ſwoju mačz za riſu, a wedžiſche wſichich třich
psched mjeſto won. do teje nowopschihotowanej
khěže. Wſchitay ſo džiwachu, dokelž bje ſo to
mlečho ſtalo, a ta boha ſtara mačz padže ſvojemu
ſynej wokol ſchije a plakasche z wefoſće; dokelž
njekt bje wona zas wo ſvojim ſtarym domie, a
ſchtož ſej ſwí živý džen ſebjē wjac žadacž wje-
rila, by njekt tak ſenadžich dopelniene.

Tež tej dwaj hofcay ſo wſeleschtaj; a kňez
Kowar ſo bôle a bôle pschepokaza, tak mudry a
rozomny, a tak bohaty Jan z Indiskej domoj ſo
wročil bje. Mařka pak, te luke holčatko, ſe-
wobroči ſwojej módréj wóžen wot Jana; a dyž
Perunowa plakasche, da tež ji ſlyž do wóžow
ſtipicbu; a tola wona ſerbedžiſche čjohodla. Hale
jeje wutrobicžka klapasche hufcisco a kóžn klap-
ryčesche kaž ſchěbotaca ſróka, do jeje dusche:
„Jan! Jan! Jan!“ —

Hale tež Janej bje ſo ta lubožna holička po-
lubika; hufcisco a hufcisco pschithadžowasche won
ke Kowatecom a k někomu druhemu žene ſezaňdže.
A Perunec mačz a ſtary Kowar zo wſeleschtaj
nad ſvojimaj džesčjomaj. Ale wſchitke telej
wſelo doho ſetrajetše.

(Pſchithodn'e dale.)

Wo wele krajach ſtaſa ſo kralowſka wóſchnoſć
napřečjo temu, zo dyrbeli tež mjeſchčeñjo (bit-
garjo) a burjo ſo psches ſwojich zapéſkanych (De-
putite) wo to ſtaracž ſmijecž, ſchtož ſo pschi kňe-
ženju a ſedzenju kraja ſtawa. Jeno malo je taj-
ich krajow, džož mataj tež dwaj nižſej ſtawaj
abo ſchtaſtaj, mjeſchčežanski a burſti, tajſtej præ-
wo, kij ſo „konſtitucia“ nenuje; wone ſu: An-
glicka, Francouſka, Schpanſka, a njekotre ménſche
njémſke kraleſtwia, bez tými tež naſcha ſuba Šafka,
kotraž je wo hřežje 1831 ſwoju konſtituciу dō-
ſtala. Tajſtu konſtituciу maja tež wo Portugalskem;
a hačzruniž tola wjēc ſama poſazuje, tak wele
dobroh to jenemu krajej pschiňeſe; da je tam tola
wele tajſich, kij z tym zpokojoſom nejsu. Raſhórfchi bei
tými je kralowſki dwór ſam, a cele zemjanſtvo,
kotrehož mōc psches konſtituciу wjēčně zpaňe, kaž
jemu tež pschiležnoſć ſo woznje, tak ſo wobohá-
čiž, kaž pod ſamowolnym kraleſtwom. Psches
nich, to je psches zemjanow a kralowſki dwór, je
uſadowno nowe zperaſe napřečiživo konſtitucinej
krajen radže, kotraž njekt we Portugalskem kňežuje,
ſo zbiěhnuſle, a žada wot kralownej a jeje miniftrow,
zo byhu tulej radu a celu konſtituciу zaničili,
a po ſwojich ſtarých prawiznach, kaž wone wo
Dom Pedrowej Charče wupisane ſu, wo kraju
kňežili. Telej zperaſa zapořížinachu ſo hřo ſem
a tam wo prjénich dnach toholej hěta. Raſhórf
pak biſche 7. Januaria wo mjeſce Oporto,
džož zperani wſchitkých Konſtitucinych zatoſníkow-
wotſadžiſhu a druhich wuzvoliſhu, kij maja po
ſtarých kralowſkých krajnach a prawiznach kňežicž.
Tajſi němjer a taſka ſerozomnoſć je zrudžiwa a
zrudna; zrudniſho pak hřichče je, zo ani kralowſki
dwór ani Konſtitucyna rada wo Lishoc

(Lissabon) kruže a mécie so napschečiwo taſkim pschipostacj, kij su svojich kniezow na tamnej ūrjadnosťam a hrožnoćam ūzbskéhne.

Te francofle železne drohi (Eisenbahn) wot kótrych so tak wele powedaſche, budža najslēte na boku wostaſz. Schkoda, zo taſki nadobny lud, kaž Francozojo, pschei swoju ūwobstajnosť tež tónlej puč ſi wobohačenju a wudozpolnoſćenju kraja žubičz dyrbi.

Kak wo Hannoverskej (jenym njemſtšim kraju) khodži, pokaze fo tež i tyh pschiměnjenjow, ko trež so tam znova z wojoſkami ſtačz maja. Wo Hannoverskej; tam budže wjac hač 3000 pjeſchkov a wo 8 Schwadronow ſejnych abo Raſtari wósche njetkoſszej liežby wuzbýchane, a za tyh dže kraj pôdrua milliona tolet za hčto wjac ptačičz dyrbečz.

Za to pak su Rósojo 62,000 wojoſkow wot poſlali, kaž so z jich wupiſkow pokaza; wopravde pak je jich jeno 25,000 domoſ pschiſhlo, do keliž eži druzy bychu do druhich Regimenterow zapoſlani, zo u njeſt te polne.

Hnějew a ūepſchečelnosť Anglickich a Amerikanich džen wote dnja róſe. Anglickich kral wſey zaſtoſnich su Amerikansiu lodiž z menom: „Kreola“ wzali a tyh ūewolníkow (Slaveow), kij na nej bjechu, woſwobodžili. Za to žadaja Amerikanojo, zo dyrbja Anglieženjo jim wschitku ſchodu zarunačz, kij jo Amerikanam pschez to ſo ſtala; a tyh ūewolníkow jim ſi zasudženju

lodži zabili.

Tež wo Turkowſej ſo Angličanam prawe ūečini. Turkos ūehadža dowoličz, zo by Alexander do Jerusalema za biskopa poſtaſeny był; woni beja ſo, zo by wo tamnych krajach ſchelsianſtvo ſo roſchjérilo. Anglicki poſol Stratford Canning po nich tež lubowonyh ūeje, a to možlo jemu khětře čeſen panýž, Bifkopa Alexandra do Jeruſalem i pschitnyč, hačz runiž tón samy hížon wo Beyrut w Syriſkej ſo hoče džerži.

W Londonie pláčiſt ſo za jene ſchktne (Schiffſte) 36 ſchillingow (wjec hačz 12 tolet); wo Parhyžu ſo 28 frankow abo njehšto wjac hačz 7 tolet. To je khětře wele wjac, hačz pela nas, ale za to ſu ſaſkej ſchktne tež wele hčepskej kože, a ūeſtſho wudžielane.

Zaňdženu Sobotu ſu žita Budeschinie plačile:

Rož . . .	2 tol.	10 nſl.	tež	2 tol.	$7\frac{1}{2}$ nſl.
Pſchenica . . .	5 =	5 =	-	4 =	$17\frac{1}{2}$ =
Ječmien . . .	1 =	$20\frac{1}{2}$ =	-	1 =	$17\frac{1}{2}$ =
Wows . . .	1 =	$7\frac{1}{2}$ =	-	1 =	$2\frac{1}{2}$ =
Gróch . . .	2 =	20 =	-	2 =	$17\frac{1}{2}$ =
Jahly . . .	5 =	15 =	-	5 =	$12\frac{1}{2}$ =

Rhana butry 11 nſl. 3 now.

Ljēſha wujſchle ha wo Welleſec kniherni ſdostanu ſu:

Serſke Pēſnički
zebrane a Serbſkim hólciam a holcam ſzweseleniu wudate wot Čeſchęzanskich Wičazec Petra. 32 ſtronow za ſchjéſe ſrochkoſ.

Budyschinie wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Welleſec knihetne.

S u t ' n i ē ſ f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

11. Lijt.

12. Mjereca Różka.

1842.

Swupraj kaž němiske ſ, k pschikladej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; čz kaž n. tſch, k. p. čjorný; čž kaž n. dtſch, k. p. čahnyč; ſ kaž n. w, k. p. ſak; y kaž podjanske é, k. p. syry.

G o b e r ſ F i h a d.

P o w e d a n ě ž k o.

III.

Zo ſo wo celym Gubinie wot ničjoh dale nie-
ryčeſche dyžli wot Jana, kň. Kowaria ha Markt
to wjē ſo same. Wſchitcy džiwachu ſo na Dano-
wym bohatſtive; a dyž niček mjenſachu, zo hac̄
na pröſchť wedža, kelko ma žamoženja, zapanyčbu
na to, tak a zwotkel je jo dōſtat. Zo je ſej
jako kupc po čjeſci jo zaſlužil, to klamarjo a
džielaři ludžo niepſchidachu. To bije ſo dyrbjalo
po jich myſli hinač ſtač; ale tak zo ničio mot
toh rady neryčeji a wobſedžer ſam tež ničeo nie-
prawi. Čehodla, dy by je počjeſci mijet, kň.
Perun ničeo niepſcheſčini? Čehodla ſej psched
mjenſtom khejžku kupi a ju ſinér droho zaplači,
a we mjenſti khejže ſherodjeſche? Jeničey teho-
dla, zo bije ſwoi nan tam bydliš, nebije žaden ho-
ſpodařski Gubinčan tolečja wjacy zaplačit! A
Jan bije dwójcy tak wele dał, ſchtož bije winoſta.
Wele peñez z luboſeck nanej, a najbóle, dyž bije
hjom dawno wumrjek, zwudawač, to ſo jim
džiwe, b'ezwiedomne rožmetowanje a pschečeſtne
zdaſche. Čehodla bydleshe ſam ze ſwojej mažerju

a pscheptywasche wukraine trawifka ha kopschivý,
kaž ludžo jeho pschemorſke zela mienowachu, ha
ſotrež ſich hěkat ſam nieznajecche? Čehodla ne-
chache wot swojego džiela ha žirevita we Indi-
ſkei ničo poſvedac̄, dyž džiēn wſchak tola Gu-
binčenjo hěpe hac̄ wón wedžichu, zo je pschečeſivo
wjazy hac̄ ſenemu ſrokodilej a nosorohej wojoval,
ludžizračkam husto nimale na roženi tſjal a. t. d.?
Radſjo bijehu te najnjeſteńiwsche hě ſemu za glo
niemjeli, bjiſche-li jenož poſvedal. Ničto pak mele
hac̄ wón neryčeſche. Zlo ſw jědomí e, pra-
wachu, čzni, zo niſoho ſobu ſewoznáe, dyž ſo
wuchodjuje; zo do najzadnichich kuczkow lažy,
jako na nowonamakane kupy, haſzruniž hěſche
je jako hólzec čjémnej nočy mihi namakač? Šchtowjachy, prawjachu, wldži tam, hdyžli družy
čeſtni ludžo? Wón je wjese ſe wele duſhniſche na-
dejſchol a wohladal. Mjert z hlowy a z nutroby
tajkeho muža ſedýrbjal woteńe, fotryž kaž ſonat
najpuſčiſche mjensta wopytuje. Šchtóž duſchi mjér
nima, hinač hac̄ kajn, niemjerné a nezbožomné
hjivy byz uemože. A ničto ſo ſiebje džiwal, dy
bije Jan ſkoro zasj do ſwjetla ſchol. Tow ſo zasj
wibzishe, tak ſeprawo kubko netyje.

Takhelejšje Gubinieženjo myslachu a ryčachu, a býwa došé, zo so mječanška rada do teho mjeſčecz nezapočja, dokelž tež scheptachu, zo je nječkoho zkonecowat. —

Byrnej so Gubinieženjo stajne a pschezmjeru procowachu, jeho čeſti a dobre meno pomenschič, da Jan tola ničjo wo tym užhorú. Schtóż jeho slepe trechi, so jara dobrý čiňesche a so jemu pschilizowasche, hordžesche so, zo je nječkto duſhne pola užho skyschal, a pschisledžowasche so, dyž z nim ryčesche, na swojego ſusoda. Ze zacepečom so Jan bôle a bôle wot taſkich ludži učinnoſte wotwochwročesche. Jeno kniežej Kowalej wo-pokazowasche dla stareje luboſce zjawnu a wotwenu wutrobu; čehoždlg tož tón dobrý mužik tym holym pořeſcam prawe newjeresche, ale pschech prawesche, dy by jeno Jan sam a z dobrej wolū ſwoje zajndžene živeti wobjasili a kaf so wschitko ma, zrozkladowat. Taſkelej jeho žadańe pak fo ſteře dopelni, hačž bje so nadžat.

Zeden veřejor pschinidže Jan ſe Kowatecom, a pschitese Marchy, za fotruž frutu luboſce wo ſwojei wutrob'e čujesche, rjanu nuchawku ze ſwojei zahrodi. Marka ſo jemu podžakowa, hale tak zymne, tak zrudne, haj tak bojazliwe; zo ſo Jan naſtroža a wschitke te leſne ſlowa zabý, kiz čeſche ji wupohedač; a předv. hačž možesche ſo wón wopraſcheči, ſchto ji je, bje wona zejſtvy won. Knež Kowat pak, kiz bje tohlej wschitko widžat, a jeju myſle zhudat, ſuny ſo ſe Janej a wupoheda jemu wschitko, ſchtož ludžo wot užho ryčachu, a pschitaji: „Ja to wjericz učham a nemožu, a nebudu; ale tež holch už možno, wschitke telez bleženja z hlowy wzac̄, a hačzruň tež wona Wam wschitko dobre pschidspewa, ha-

níčemu temu newjéri; da nemože tola tež zafy ſo čiſee do mjeřa podač.“ —

„Džiwna, zpodžiwna wjēc to“ ſekny Jan, „kaf ſo to do hromady hodži! (a ſ swojom starom pschelzelej ſo wobročiwschi) Dowjere mi! pschinidže čas, a to býzny, zo budže kóždy ujernosé zjonič. Wjericz mi, ja ſym newinowath.“ A ſylly ſtejachu wo jeho wočach, a khwataſch zbjěže ſo, a džesche domoj.

(Pſchichodne dale.)

S ch t o n o w e h o ?

Portugalske zperańe za zaředženie Dom Pedrowej Charty je ſo tež hačž do Lisbohy (Lissabona) zjazdnylo. 10. Febr. zbjěže ſo hromada ludu a mjeſčyanow, a počza wot kralownej a její ministrów woſořa a hercago žadač, zol bydli Dom Pedrowou Chartu za krajnu prawiznu wzali. Kralowſkim woſakam tež nebjě wele wjericz, doleſiž ſem a tam bje morkotańe, a nezpočinoſe ſlyscheč. Konſtitucijní miniftry ſe žendžechu ſo khwataſen do zhromadžiny a wobzanſkyhu napoſledku, že ſvojich miniftry ſowu wupohedač a kralownej wschitku móć do rukow podač. Kralowna jich žadańe nadnje pschitza, pôsla nydym po wójvodu abo Hercoga Tereiru, a poda jemu wójnske miniftry ſo prezidentſto ministerſkej rady. Tohlej je dozpolne a poſlenie doſazańe, zo kralowska wóſhnoſe na telez washne konſtituciju zařiſiſnylo a potločila je. — Schpanſki Regent Espartero, wibžiwschi telez uerozomnoſe a zperańe wo Portugalske ſlubí, zo ničjo napschečeživo Schpanſke nezapočjnu. Ale hido ſu woni nječkotrych ſchpaniſich nezpočezelov Espartera do ſvojich wójſtwow

za wóscich wzali a General Ramon Narvaez, rozinie znath, dokelj zaídžene nazymjo wo Andaluzyjskej zatraschine zperanie pschečziwo Ešparterej pozpytal bje, že nedawno na čžomine do Anglickej pscheptkowal zo by so ztamt nýdym do Portugalskej pschebewez, džez ma wysoke mještio wójskwe slubene. Ra to je schpanske knežerstwo, Ešpartero a jeho ministerojo wschitkim wójskam, kiz bliže ipa Portugalſkich pomezow abo hranicow steja, pschikazało, hač do najdalskich mještkow a wów, kiz hijo i portugalskim mezuja hromadu zčjakowač.

Z Petrohrodu (Petersburga w Rósswskiej) dopisuje so, zo su nedawno njeotrym korpšralam Khejorskej Gardy listaj bez menow a podpisomow pschipostane byli, wo kotrejž so wet nich žadsche, zo bychu so napschečziwo swojemu knežstwu zpedžili. Z wótrymi swarenjami na fejjorowu krutose by jim nazpomnene, kaž hubene so jim placiti, kaž surowje sich wósci z nimi zařadzeja, kaž wele sich swoju službu zhubič budže, dyž dže tejsko wojskow rozpuschězene a. t. d. Ale čžilej služomníky swojeho kneza podachu te listy swojim wóscim, a dyž to fejjor Miklawsch (Nikolaj) schesche, ziveeli so wón na tejsi swjērnosti; ale da tola tež wschitko pscheptytowac̄, schto by tajkej listy pisačz móh̄.

Rósswska, Rakuska, nascha Khejjorska, Desterreich a Bramborška wóscność su so zjenočile, zo čcedža Angličanam dowoličz, wschitke čžolmy a lodže na morju pscheptytowac̄, hač wo nich žadni něwōlnicy (Sklavojo) k pschedawanju neissu, zo bychu jich swobodnych puschečili. Wele tajkih čžomow cele hčeto po morju plowa, kiz čžornych, Negrow, wo Afrilanskéj nakupuju a jich wele dróshoh do Amerikanskéj pschedawaju; Teles hroźne pschekupowanje, džez so boži lud kaž stot pschedawa, je dawno něchamý prawic̄. Angličenjo maja hijo njetkoj wulku nôc na morju, a pod Napoblonom žno němôžesche jim na lodži nictó so stajic̄; pschez telej prawo pak, zo smjedža woni wschitke lodže a čžolmy, kiz so jim na morju něprawe zezdanu, pscheladovac̄ a pscheptytowac̄, su woni celse a familutej kneža na wschitkých morjach. A to druhim krajam a ludam jara zpomožne ūčndže. Tohodla tež Francowska konstitucijna „komora“ napschečzo temu so zpera, a schtó wjē, schto so tam stanje. Amerikanscy pak su čžisće pschečziwo temu, nic tak jara, zo Afrilanskich němôlnikow třebaju, hač, dokelj Angličanam taiku pschemosć na morju dowjēeric̄ něm oža.

Wat Anglickej kralownej a Bramborškoh krala je nowe evangelske biskopstwo wo Jerusalémie wustawene, a prijeni biskop Dr. Alexander z Londona by poslenich dňach Januarija z wulkej pyc̄u a krasnosći do swojeho biskopstwa zavědzeny. Njelič dže so pokazac̄, schto bđa Turkoj temu prawic̄; dokelj zpokojom ztym hijo dawno ūčnu.

Zpedžene Afghanského ludu pschečziwo Angličanam džen wote dnja pschibera. Ludej je naruzane, kaž so zda, zo chedža Angličerjo jeho wjēru wuhubičz; a tohodla počjina wschitko napschečzo nim stawači; nic jenoj wo Afghanskéj ale tež wo samej Induzkéj, kiz hčjom dawno Angličanam podčištena je. Z kralowstwa Indu pishe so, zo tež tam so wschitke pschečziwo Anglickim wóscnoslam a knežam so zbjehnylo je, a wo kralowstwe Nepal so lud zbjehra a pschima němjerne za mječe a brón. Pschi wóscim tym je ūewjeste hač so tež Birmanorwe na druhéj strone pschemjerne wulkeho In-

dizkeho kraja, kij hafle psched krótkim Angliežnam celje podéžíšenii su, zasy zprožicž nebudža; tymlej býedžerjam wójnu lubowacym ūej wele wjericž. —

Lischka wychodzi.

Zena lischka namka sej njedyň wuharowanu pýču kožu a weselesche so jara na swojim namkanju. „Al, to je něpodomne zbožo, džesche wona, tu kožu chci so mydom woblec a dwiwo býedž džez su dwory a zahrody polne kur' a hus', žadyn pýk mi nebudže ničo čzinič, dokelž jeho ruinečka sym a žadyn čzlowek mé nebudže znacž a mi ja žiwenjom stejež, wele stete so bojež; to budže mi tola prawa pomazka!“ — Wona so wobleče a býesche ztroschnie do přijeho dwora a čzuchasche tam za kurymi a husymi. We tym pschindžechu ludžo zkhjeze, wuharowacu sylije na nju, nečzinachu ji pak dale ničo. Wona pušči so do druhého dwora. Tam so deře nicto na nju nědohlada, jako ruine za jenej kokoschu zkradžu po bruschi lšezech a so hžom wobliżowasche, kaf dobra budže. Ale tón němdry režasnik Sultan so namjēći na nju wotorže. Lischka sebi myslsche, zo ji tón tola ničo čzinič nebudže, dokelž wona tež pos je; duž jeho dočzaka a počza: „Psynčko, luby psynčko, něžni mi tola ničo, laj ja wschał sym tež pýk a nic nědžen lischka, tařka bezbóžna lischka, kaf druhe, kij kury dworach Ivja. Kiba zo zwolisch (pschistaji bóle mležo) da chcemoj so džjelič.“ — „Hoho! (čefny Sultan) to by mi bylo, twoja wurycz a tařke zamolweje čze pšperadži“ — a bewscheho džiwanja na

paršchonu a slubené dosaže ju za schiju a pschedusa ju tak, zo na mjeſce ležo wosta. „O, džesche ta lischka slakajo, ja hevak pschewsko mudre, lesne stworene, kaf sym so ja truhyla; mudrych ja zjebach, ale hupi mé krydžechu. O na tu nehjebowanu zprawnoſć!“ — Vor schéjan.

Ingenieur Beyse ipoweda wo njemskim čzaſopisu: „Köllner Organ,“ zo je won nedawno ršez Tunnel wo Londonie bez wscheho stracha pscheschok (je to puž zpady rjeki Themse wuryty a tak schjeroči, zo budže tam puž za wodę a dwiże schjerezy za ludži, to wschitko pak zpody wody a wuwelbowane). Murja celiho toholej wulefego twarenischja je tak daloko hotowa, zo jenoj na jenym koncu hischke tón jelezny zkit steji, kij semju hoře džerži, zo so dele něshpnie; a tež tón budže býry won wzath. Wulka pschiprawa (Maschine) z mocu 24 koni zjžahuje wschitko wodu, linu a pýšk hoře a puščią kamene, dřevo, a druhé ktwárenju trjebne wjech da Tunnela muts. Skora budža tež, puče a schjerežki z kamieniami posypane a wubite, a tak tónlej krasny natwar hotowy.

Zańdženu Sobotu su žita Buděžhánie plážile:

Rož . . .	2 tol.	$7\frac{1}{2}$ nsl.	tež	2 tol.	5 nsl.
Pschentica . . .	5 =	$2\frac{1}{2}$ =	—	4 =	$17\frac{1}{2}$ =
Ježnímen . . .	1 =	20 =	—	1 =	$17\frac{1}{2}$ =
Wows . . .	1 =	$7\frac{1}{2}$ =	—	1 =	$2\frac{1}{2}$ =
Hróch . . .	2 =	20 =	—	2 =	$17\frac{1}{2}$ =
Zahly . . .	5 =	15 =	—	5 =	$12\frac{1}{2}$ =

Khana butry 11 nsl. 3 now.

Budyschiné wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Welletec knihetne.

S u t ' n i ē ź f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

12. List.

19. M j e r c a.

1842.

Swupraj kaž němſke ſ, k pschitkladej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; v̄ kaž n. tſch, k. p. čorný; čž kaž n. dtſch, k. p. čahnyč; k kaž n. w, k. p. kal; y kaž podjansse é, k. p. syry.

H o b e r ſ ſ i h a d.

P o w e d a n ñ ž k o.

IV.

Mo Kowareć domě je wulſe ſwefelo; hromada hoſci ſedži wokoło bliđow, jē a piše a je ſwefoka; dokelij džensa je Marchyn narodny džen. Khoſej, tylanch, wino, pečeňe — wſchobho je doſé; a wſchitke huby ſo čzumpcia pa z jéđu, pa z habotanjom. Wſchitko bjéſche ſwefolo, jeno dwaj nic. Kńez Kowar klobjeſche ſem a tam a kazaſche wſchitkim hoſcam ſelé a piž a ſej nic kazač dacej; ale jeho čjolo bjé zmorskeſene a na jeho wočach bjé widječ, zo je njéſchtó wopaki. — Marka, te lubozne hoſčako, ſedjeſche bez ſwojimi towarzſkami; ale wona ſo neſújjeſche tak z celoi duſchu, kaž hejvak. Dokelij jeden luby hésé tu ſebje, a tola hje tež wón ſtubit, zo pschitldej; a hje hjo pozdej.

Jačo jeho hížom wjach ſedočkaſowachu a zo ſiepschiudže, wſchelake wono bledžachu, da ſo nadobo duře wotewichu, a Jan ſtupi, ſwoju mačer' za ruku, a wot ſwojeho móra ſeſehowaný, do z hromadžinj.

„Nó da tola njétko, a tak pojeſdje!“ džesche ſmjejo kú. Kowar, „ſtvoři mjeſiachmy, zo waj pschi tym hrožnymi ſwedě ſewohladamy.“

„Maju pschitupenje do tuteje bohateje zhroma- džinj ſmój jenož tehola tak zdjhějloj, džesche.“

Jan z kruhy hlosom, hač hjechmoji pschemyſlitój, nebudje-li Gubirje narodny djeni wotweczený pschez pschitomnoſe taſkeho muža, kotryž je, kaž wſchitey prawja, njékoho zkóncował, a móža-li čti tu hromadženi z čzlowiekom ſhwiliu pschewywač, kotryž po jich myſlach ſmerč zasluži.“ —

Mahle melčesche wſchitko hač nanajčiſchiſcho. Mužojo hladachu za ſwojimi trubkami (abó faſfkami), kíž ſo zdobom wjacy žehlíč ſechachu, žony čerwene hač do wſchow, ſwoje woči na hofejove ſchalti zožichu.

„Neduž nas tola wſchitkich tak do hromady, zajakowasche kú. Kowar tróchu zmuczený, ja k pschitkladej bjéch hužo wot prijeneho wokomilnenia ſem nejerný Domash, kaž može čti knęz Wobza wobſwiedſieč, kotryž mi prijeli njéſchtó neduſhne wotebi pravěſche.“

„Wam potajſkim, džesche Jan, knęz Wobza, mam ſo dla tych hrožnych a žadlanych poweſci džakowač, kotrež ſu ſo rojſchjerte do ludži, a ...“

„Nedžiwajče, zapany Wobza zajakujo, ja jeno sym ... tak ſo ryčesche ... kaž = zo sym wopaki zrozenil, ſchtož knězni Mnoroſazkyowa ...“

„Doſé je, doſé!“ džesche Jan mile, kíž hje hužo dawno ridžał, kak Mnoroſazkyowa temu staremu bledžakſi kiwasche, zo by ju neſheradžil. „Ja ſo wam džakuju, zo ſee me kročel bliże pschi-

wedli k žerkej teje zelhanje powesce. Njeki, luba kneni, mješi w mi wscho rozjasnicz a grozkaſe. Wy so pedarmo pro včz nedače.“

„Cžim hepe, dyž je ta powesce zelhana (schězlosatcze Młinowojazysowa); da možecze teho za wumy lečja džerzec, kž tuńe njettkež z duremi zastupi.“

„Thorry! mój móř? džesche káez Perun: to je nemóžno, to by byla pričina ka we reži teho hólca.“

(Na pschi połoženej paſeri dale.)

S c h t o n o w e h o ?

Anglickie wójska wo Afghanskej býchu wot 1. hacž do 17. Nov. zasobu wot swojich neſcheczelow nadpadani. Snjeha, dla nemóžachu wono žaneje pomoci so nadječz a wokoło nich stejescze 15 — 20,000 neſcheczelow: Draſta a jedž nadje ſtedosahasche, a pschi tym býchu hiſchěje do dweju hromadow r. džjelene. Wschich do hromady býe 6000 muži, ale jena peļojeſte ſredža mjeſta wo jeněj Citadelli, a druga nimale dwije ſchtundže wot nich wo ſtrutym ljhěwje; mež we bimaj bježi hľuboka hórska rjeka. 20. Nov počza hrozym loſt býčz, dokeliz wokoło ljhěwa ležesche na džesac̄z tawzynt mordlych, nepotebanych. Wo ljhěwje mjeſtachu došl pólvera a kulow, wo Citadelli pak jich počza zbrachnyčz. Duz 19. Nov. zpytachu njeschto tych wjēcow do mjeſta pschiwesč; ale móř pschiw rjelu býe tak hubeny, zo fo na kóncu zasý wróčzichu. Z toho časa býchu nimale kóždy džen bitwy. Jeden džen hiſchězachu fo taſke hromady Afghanow napscheciwo Citadelli, za anglickie kanowy do jich rjadow kaž Alleje wurubowachu. Na tych dnju by 6 anglickich wjſchich zabite a 30 bôle a mene ſraňene. Na drugi džen pschiudzechu Afghanow ze ſamsnej džiwjoſeu a jeno wulke ſnjeha padanje zkónči te zatraschne začepanje. 25. Nov. pschiudže Moham- med-Afghar-Khan kym zperanym Afghanym; An-

gliſzenjo mjeſtachu, zo dže tonlej Dosta Mahomedova, jich pscheczel, syn swojich podanow zmjeričz a jich (Anglickanow) wumoc; ale nje, jich napady býchu džen wotednja hórsche. 6. Dec. zpyta fo zasý njeschto muniche (kulow a prochu) do Citadelly pschitnycz; ale to fo ueradži, a wſchitko padže Afghanam do rukow. 9. Dec. mjeſtachu wo ljhěwje ſeno na tři dny hiſchěje jesé. Neſcheczel mjeſesche 5000 ſejnych, koni a dwójcy teſko pjeſchow. Z kónca Novembra ūbjechu Angliſzenjo ſkoro ničjo dale jédi, hač konjace mjaſo, a njek býchu nimale ſchilke konje wot celu ſazvallečije zarjezane. Njek počzachu fo z neſcheczelom rozyrežowac̄z, zo by jim dowolit, ſwobodne prež ēzahnyčz. Tén pak žadasche, zo dyrbja Angliſzenjo swoje brónje a tylby podačz, jim Dosta Mahommesta do rukow dačz, a ſubičz, zo cely Afghanskí kraj wopuſtčja; zo pak býchu to džerzeli, da maja wſchich woženienych, wſchich z jich žonami za žawdak Afghanam ha tak dolho wostaři, hač buži že wſchic Anglickie wójska z Afghanskej. To Anglickey wojach horje ūewzachu, a tak započza fo 13. Dec. zasý stare bježenje. Wo prijda ſporazymu Angliſzenjo Afghanow ſkjeřirje, a mzaču jim rójschto ūidje; ale 23. Dec. býchu zasý ſara źbitči. Njek počzachu zasý wulke rozyrežowanja. Runje na hody pschiudzechu Afghar-Khan, Afghanow wedžer a Anglickey Sir M'Naghten w hromadu; po prijenych ſlowach počza Afghar M'Naghtena dele čzinic̄z, a zjennym doboru wulki pistolu na njoh, a dyž prijeli raz ūetruhu ſeruhę runje do wutroby, zo wón na mjeſce morwy padže. Taſkelej wohidne čzinenie widziwſhi, ſkoči Anglicki wjſchi Trevor k nimaj na pomoc, ale wón by z ſefakami porubany. To wſchitko ſta fo na jenym mjeſce; zadn teho bje Afghar melžo, Afghanskich wojakow zkhovat; čti ſkočiſtu njett won, a wjachu teſi dwej druhemu Anglickich wjſchey.

Najwóſchi Anglickei ministr, R. Peel, ma wele neſcheczelow; wjac hač ſto króč ſu jeho hízo pa

tym pa druhim mjeſće, a to ſredž mjeſta zpaſili, to rjeſka, jeho znamjo; tak rady býchu tež jeho zpaſili, dy býchu móhli.

Wo Kyonie (francozki mjeſće) fu ſo ſtaré píſma wot križora Napoleona namakali, wo kotrychž won niěſtožkuliž wupiſal je, ſchtož tedom wuſniſche. Zpodnožje ſteje wo jenej taſke knizy mez druhim tež: „S. Helena mała kupa (inſla).” — Bič ſe tedom ſchtó myſlik, zo dže won na teſlej malo kupje niedy wumrež dyrbečž.

Wo Španiſkej ma konſtitucija tola pſchech pſchechelov; tak ſteji wo Madridskich, jo ſu ſo wo Algarbiſkej zjawnje napschečž Petrovej Charče ſpiedili, a zo je 1300 muži wojaſow ſo za konſtituciju wuznali.

Meklenburgski - Schwerinſki Wulſki wojuwoda (Großherzog) je ſo 7. Mjércia z teholej hrjéſchnoh a hubenoh živjenja do jenoh ſlepſchoh a weselischo pominky.

Z Berlina píſhe ſo zo ſtaj ſo w Petrohrodu (Peterburg) w dwaj regimentaj khejzorskej Gardy ſpědilaſi, ale zo ſtaj nydym wot tych druhich tam ſtejachych wojaſow porubaniž; pſchitom, prawi ſo, je tež dwachęgi wýchich močene.

Serbske a čeſke pjetnički.

Pjetne čeſkeho narodu (pjetne čeſkeho narodu abo ludu) febral (zebral) Jaromr Erben. Praha 1841.

Pjetnički hornych a delnych Lužiſtich Serbow. Wudate wot Leo volda Haupta a Jana Ernsta Smolerja. Grymi 1841.

Nadobo wudawataj dwaj bratrowskej ludaj, Čeſcha a Serbojo, swoje pjetnički, kiž jene druhim tak podomne ſu kaž ſotra ſotse; džiwne to zendženie! Wone wedže nas k tomu, zo my wo wobeju zbijerkow nadobo niěſtožkovo prawimy. Čeſke pjetne wudawa kn. Erben w Prahy, a ma jich wele nahromadzenych. Tež předy neho ſu čeſke pjetnički wudawane, naſljepſcha zbijerka je mot kň. Čelakovſkeho, kiž by nedawno ſet Branborſkej wóſchnoſce do Wraclawy (Breslau) za wudežera ſlowjanſkih ryži powołany. Wo jeho iſtých knižkach ſu čeſke pjetne ze ſwojim hloſom, potom tež pſ. heložene pěſke, ſerbske, ſlowacke (wo Wuherſkej, Ungarskej) iliroſerbske, róſowſke a druhé pſchwidate. Erben pak niewudawa, ſchtož jeno čeſke čeſke, a budže jich tež tak wele, kaž wo Čelakovſkeho zbijerky; teko novych je won sam nahromadził a jeho pſchwelje. Hloſ ſak budža wobſe' wudate po J. Hoffmannu w Prahy, a maja ſo bérzy roždawačž.

Hinak je naſcha ſerbska zbijerka naſtala. Wot nebožižkoh kniža Antonia bje wo knižowni horneho Lužiſkoh towarſtwa wiedomnoſćow wo Zhorlicu niěſtož delno- lužiſtich ſerbskich pjetničkiw zapołożene. Zich leſnoſe a lubožnoſe naſabi Sekretaria abo liſtownika teholej towarſtwa, kn. Haupta k tomu, zo won niěkotre wo teholej towarſtwowym píſme: „Laufiſiſche Monatschrift” z njemſkim pſchelozjenjom wotčiſhčejž da. „A lječi 1836 (tak prajitaſ tej dwaj wudawarej) wuſtaji tež horne Lužiſke towarſtvo myto poſ ſta toleri za naſljepſche zbijerki a podwoji tuto lječi 1837. Ma to žendžechu ſo ſchitvre zbijerbi, kiž pſchez dwje ſci pjetničkiw wopſchijachu. Jane pak nemožachu to wuſtajene myto doſtačž, dokelž žadny dobyvat te wuſtajene pmiženja čeſke dopelnit nebje a to podate jenož jako ſkarina taſlih zbijerkow byč možesche, kajkež ſo po prawym žadachu. Tym thém wuberni chim bó Acceſſit pſchicete, ſchtož jeden dobyvat zaci, jedyn druhí ſak, kňe Jordan Prahy, horjewza a za to ſwoje zbijerki Zholerskemu towarſtreu pſchepoda. Tén ſobuwudawač tychlej zbijerkow zjenoži ſo poždjiſche z pomínenym ſekretarjom, kiž ze ſwojimi zbijerkami delnych Lužiſtich pjetničkiw tež wo to wuſtajene myto dobyvat bje, a ſtowarschi ſo z nim k wudawanju tych wele nahromadzenych. Tež předy neho ſu čeſke pjetnički, kotrež z wetscha ſam ludu z erta pil-

nje napisat, kotrež sekretar zhromadžit a herak sej žene nezapeval: „Schlo jo holčo trauu lubi pschečelo vodali bjechu. Vičba wschich takles zhromadžených pješničkow stupa pschez schyri sta. Z tych su njedže 200 horne Lužiske, 150 pak delne Lužiske. Teno nješto mało nimaju swoje hlo'ny. Prisjeti džel zbjerkow budže hornych Lužiskich, drugi pak delnych Lužiskich Serbow pješnički wopshimnyž. Spjewarjow a spjewarkow měna, z kotrejž erta tu te pješnički kyschach a napisach, smoi moj, tak daloko hač z hojenju bjechu, wosche kózdeje pješnički stajloj, pschezo pak tola to krajomstvo pomnenowalbi, džej domach su. Njedže potriebne pschipomnenja budža telej pješnički z žehovacž a ryčne a historiske wulodenja, wele wjehaloſćow, tež pschiprunanja z podobnymi pješničkami Njemskich a Słowjanских narodow wopshicž. Wosche teho budže tež wosebne wopisanje njekotrych pomnieža hódných wosebnitoſćow, ualóžkow a waschnjow Serfkeho ludu, jeli nuzne, z wotznamenjami, pschivdate. Moj budžemoj Serbow wuznamenite drascenie, jich pschazu, fermusku, kwas, schézny, poręb, jich reje a hercne pschiprawy, a wstikto to swjemu a prezemliwe wopisačž, schtož swojeje wosebnitoſće dla wopomnenja hódne je. Herak budža hischče tež zbjerski z jich baſničkow, kamžičkow a pschistowow pschistajene.“ Taſtikej wudžell dwieju pschečelow naschego ludu zaškuži wutrobný džak; a budžetaj - li monaj wschitko to slub'ne wutroše, da dža jeju měna pola wjérneho Serba wosche statč, hač te njekotryžkulíž pisača a knih-wudawarsja, kiz „warz“ a „hegen“ a „habyn“ jara so próworachu, a „tolla“ mało džaka a ménie wužitka „warbowachu.“ Dokelž jew je wjérne žorlo serbskeje ryče, kiz wo žanej suchocže niewysakte.

Lesna rjanosć naschich pješničkow je dete poznata, schtož by byl wo celych Serbach, kiz by

žnež — „abó, „Wschijet je z Mischna wulsi pan“ abo „Zel je holčik na hermant“ a toho runja? Schitó by so z radosću niedopomnil, kaj wesele klinči serbskich holčatow sjećawanie naleto, dyž wo zolu žita pleja, wot kotrejž nasch čjeſcowony kú. Woda njedy pschi Mlónicek kwasu tak gasejewa: „Wschitko klinči wischomaj, „a so lubi wožjomaj!“

Ale to my tež wo Čechach namakamy; tež tam naschi bratſja a nasche sotry zpěvaja hlosy, kiz z naschimi so runaja; tež tam zaſteſchi pschelžel Słowjanstwa, wosebne pak nasch Lužiski Serb, skowa a zpěvanička, kiz nenađajich jeho wutrobu hmuja a jeho duschu ze začjučenji napeliua, jo so jemu zda, jako by móń khodžil po domjachých honach, a ležak wo domjachých hajach, a sedžak pod starej Brashicu, a pytal po starých hrobžiſčjach; zo so jemu zda, kaj by so zpodžiwny son jemu džal; dokelž to je hinajski kraj, ale nic cuzy; drugi lud, ale nic ře, naty; móń džen ryči jeho ryč a spěva jeho lubozne zpěvy. — Taſki son džiſeſte so mi, dyž ja telej lube, nadobne, bratrowſte zpěvanička do rukow wzech, a moja duscha widžesche wschitke te lubowane hona, te lejne kraje, čjeſke hory a serbske doly, wo kotrejž ja nedy tak wesele, a tak struchle khodžach, wona widžesche je wschitke, dokelž jich znamjo žene ūepščiūdže z mojeg wutroby.

J. P. Jordana.

Zaúdženu Sobotu su žita Buděžiňe ptakéžile:

Roz . . .	2 tol.	$7\frac{1}{2}$ nsl.	tež	2 tol.	5 nsl.
Wschitka . . .	5 =	=	=	4 =	$17\frac{1}{2}$ =
Zec̄men . . .	1 =	20 =	=	1 =	$17\frac{1}{2}$ =
Wows . . .	1 =	$7\frac{1}{2}$ =	=	1 =	$2\frac{1}{2}$ =

Khana butry 11 nsl. 3 now.

Buděžiňe wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Wellek c knihetne.

S o b e r f E i h a d.

P o w e d a n Č ĵ k o.

Mato wupraschowasche teho mlodeho služomníka, kotrehož byl raničnej Indiji jako syrotu k sebi wzal a „Thorry“ pomenoval, a na kótrymž so ta zhromadžina ruše tak jara kaž na jeho wotmolwénjach zradowasche, dokelž niesłověžka nierozeníjach. Tón hólčec pak ryčesche Malaſicy.

Nádobo so psched swojim křezom poſlalný a jeho ruch na swojej tolstej hubi tlocžesche. We hloſu a waschnu ležesche tak zjawnia luboſe a džakomnoſc, zo bych uſchitý namíjeli hnuči. Na posledk da jemu Jan stanhlž a džesche po Gubinčanské ryci: „Wjeli či, dobrý Thorry. Ja vjich děni ſej myſlič měh, zo je či Mnowojažkowa wopaki zrozeníka. Hale pschichodně radſio melež cele.“ Tón hólč swojej ruch pschez lſhiž na kono položi, ſo poſlani a wotemidže.

„Hale ja pschech mente zrozenič požinam, džesche kň. Řowat, ſkere bych ſej zwjerit, Thorryowé babotaňe wopſchijelž, dyžli to, ſchtož je kň. Mnowojažkowa temu pacholej woſlafala.“

„Ta wěc, lubn pschečelo, zapany Jan, wot kotrejž je mój služomník někotre něrozeniſliwe ſtowa wuřčal, kotrež pak ſu hſchče nerozeniſlicho zapſchijeli, ſluſcha k najnadžinivšim a najbožniſlim podarvam mojeho živěnia, ha to hodla rady wot neje ſepoředam. Ta ſtarizna poſkazuje na ſmírč mojeho najnadobniſteho, najhſcheho pschečela, kotremuž mam uſho džakowac̄, ſchtož mam a wobdžerju. Dokelž pak, pschez Thorryowou ſtočiweſe a ſoujaci čjionoſe granina ha ze kemi zmíjehana, hrozn, zo měhla mojemu dobremu menej ſtrachna byl, da ſym ſebi a swojej dobrej maczeti winoſtu, zo poſtryw wotſtryju a wam grozkladu, ſak ſym tajſe zamějcie dōstak, kotrež dte k najwětſhim naſcheho kraja ſluſha.

Předpoſljením ſjéči mojeho pschebywauja tamních raničich ſtronach — ſzapoeža Jan — mi Indiſti zaſtojnif do Timora poſta, zo bych někotre ſnežpojnoſcē a zařeđanja tamních Europyſtich pschelupcow zpschebytował a móhli, wuřunak Hačzruniž wſho dte džesche, da dyblicah tamtola dlheje wostač, hdyžli vjich ſo nadžal. Tak ſo ze wſchelkimi ſudžimi zpóznach. Moje zbože pak hſchče ſjépe zo mnú mjeniſche, dokelž mi tudy mojoh jen ičkoho pſch e čžel a napſchěčiwo pschividze, kž z vnuſciu swojeho waschna ha pothileurow, ze zprawnej, zpýtané ſwjerenoſci, z nadobnoſciu mitroby a wſchelatimi wežiwoſciemi hačznanajſke ſe to bylž zaſlužesche. Měj vjehomí krajkaj, a wén ſo Šaknít mnenowasche. Čim ſjépe jeho nadobnoſcē zpóznawach, čim ūwotdžerliwiſho buch hnuły, bliſko poča ūho ſtač a ſo z nim ţednožic̄. Někotre mile wot mjeſta byl jeho kublo. Kaž husto swojeho ſjada (habo hamta) dla mojeſche, poča ſo tam, zo by wotpočnyk. Tam mjeſeſche tež malu kuloſtu kſjézíčku na hórcy. Waje (abó palmy) keſerokoto ſtejach.

Tudy Šaknít hježo někotre dny pschebywasche, a ja kjech ſlubil, po zkuſeñeníu wažneho a nuzneho džicku jeho ſejhowač. Dokelž džen předy pſchividze, hačz bič poſtařil, da mi dživno nebję, zo mi napſchěčiwo ſepſchindže a tež nutſta ſo ūenamaka.

„Te ſjane raňa je jeho ſaž hejvat na tu hórfu wuřabilo,“ pravěče mi Sahab, jeho ſtary wotroček.

„Po tajſim ſwojej kſjézíčce? ſo ja wopraſchach.“

„Pſched chwilu ſym tam jeho viſaceho wostačik“ by wotmeſibane.

Mysto, hačz byl na ūho čjatał abó jeho we tej malej kſjézíčce ūenadžiſch wopytal, zlehynych ſo na wrétniſteho, zwakelž mózach na hérku a kſjézku zhladować. Tak te waje ſej wobhladowajo,

zdasche so mi, zo nječasti wurost widžu, kotrž
bjé mi tehodla nadživny, zo su tehej schtomu he-
wak čenke a wysoke. Schtož widžich, runasche
so tolstej halož, kotrž so spóchi hibasche, hač-
runiež wjěstík tak malo poduwascze, zo liscé na
druhich schtomach so nehbym. Skoro pak so mi
tež zedza, zo te hibaňe wot wjětra nepschinbje, ale
wot samsneje wole živeho ztwarenija, dokelž so pak
do teho, pak do druheho boka hnujeſche, druhdy
so k zemi poſhili, druhdy pak zasy so zchowa do
halozow. Ta ſei, ſchto to je, nemožach wumyſlīcž.

Hduž Saheb ke mni pschistupi z nječotrymi
spjesczne pschihotowanymi woschewemci. Ta jemu
na tamny ſchtem pokazach a wopraſhach fo, hač
mohł mi to wußlaſc a roziſnič. Ejedoma bijeſche
tam z wótrym wokom pohladyl, da zapocža z celej
ſchiju rejič, karat jomu z rukow wupaže, ſinerma
bhedose požahny jeho wobličejo, a b'ezmóený za-
ſtona: „Anakonda! My ſun zhuben!”

Ta ſo nemožach dohladač, ſchto bjé fo temu
hewak tak rozemnemu a wutreibitemu muzej ſtalo.
„Božedla, starý! ſchto čzi je? Schto ja z Anan-
kondou?” praschach ja naſtrožany.

„Wróž fo!” napoſled ſamoka „hdyž pschez
próh wustupisch, masch wjetu ſinerž. Ach moj
bohi kuež! moj bohi kuež! Wschitke wrota ha wo-
ſency dyrb'ja fo zawiřež a zanknuž a kheža byč
ſaj wopuschežena. Nato zawiřež wrota.

„Dopomí fo, bohi starý!” jemu ryčzache.
„Schto je Anakonda, z kotrež me naſtrožesch. Za-
džen nižo widžil nejſym hač haložu, kiz džinie
so hibasche!”

„Brahma (haby Bóh) ſo ſmil!” wón ſalofes-
ſche: „ſchtož th za haložu masch, kuež, je ho-
berſki had (Riesenschlange) najſtraschniſhi na na-
ſhei kupa, a rička pola nas Anakonda. Kaž ſy Ta nebych
widžil, hraje b'ez haložami, a wiſe ſo, hdyž thce
na zemu tylič za ſwojej zratwui. Ach moj bohi
kuež! Tej wón čeknuž nemož! Wo jeho živene
je ſo ſtalo!

Neponučaſo ma moje dalsche ryčzene a pra-
ſche, lečiſche tón ſwérny ſlužomnik, zo by
khežu psched tej hrožacej ſtrachotu zachowal.
Bez dycha wróži ſo ke mni wot jeneho wohla, a
kotrymž móžeſche ſo to ſuloſte twarenčko deſe
pschewidžicž. Dokelž biježu tam duše a wofna
zawrene, rekný Saheb: „Džak bydž Bóh! Ži-
wy je! to rozhadžu ze zamkñeneje khežti. Moj
kuež je dyrb'jal zahe doſć teho ſtrachneho nepsche-
czela pschiblizeſte pytmyč.”

Tak je zakhowany, prawjach ja ha hdyž bu-
dże ſchtundu aby hódžinu, woblehnieny, ta waka
prečpožehnité.”

„Ty ſo molisch, kuež! a zdasch ſo tu wulfu
ſtrachotu neznač,” zapadže Saheb. Hdyž Anan-
konda na ſchtomowym werschu, kaž widžimoj,
hač pôčne, da tam dny a tydzieńe wostanie,
hdyž ji nadžija nezpaňe, zo móhla swoje rub'en-
ſtwo doſahuyč.”

„Starý! zavolach, th to pschebiſhujesch a
a mięniſch, zo ſym tajſi mechkuſch, kiz by ſo
bojak lažaceho zwjerečja. Ha kaž-zo ſy ſo zmoliſ.
Khežtſje, Sahebo! nech ſo mužſſa čeledž, zebrač-
cieemy pscheczimniſej, khróble psched wočzi ſtuſič!”

„Kuež! ſchto ſej myſliſh!” zajaſkowasche Sa-
heb z rukomaj na ſonu zlſchijewanymaj, poniznie
proſcho: „Tejame meno Anakonda tak doſah-
ſaha, zo kózdemu tuzemcej a krajomniſej krew ſi-
lach ręce zastanie. Ha ja ſo nejſym zmoliſ a zebrač-

pschetoz hýzom dwjekróž ſwojim živenu ſym ju-
ruňe tak bliſko wohladal; ale wobaj razai nie tak
zatraschié wulfu, kaž džensa. Nascha kupa by
ſtero prózna byla ha pusta, nebychuli tajſe zwjies-
rata ſara porjedke byle, abó nebychu-li hewak
we najnepcheljeliwiſchich huſčinach pschewyiale;
zo je ju wulka woda z čémnych ſkalow wotneſta.”

(Pſchichod ūe dale.)

S u t ' n i ē ſ f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

13. L i s t .

26. M j ě r c a .

1842.

Swupraj kaž němiske ſ, k pschitladej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; ež kaž n. tſch, k. p. čorný; ēž kaž n. dtſch, k. p. Čahnyž; Į kaž n. w, k. p. fal; y kaž podjanske ē, k. p. syry.

S o b e r ſ ſ i h a d .

P o w e d a n ě ſ k o .

Bez tom bjechmoj zahy k wuhlađej pschitlupřídi; ja wučjezech swoje točene ſchlenyc (dale = widžeć) a móžach z nim te nadživne ztvořenichžo a ceku jeho ūpjetnu čianosť zvobhadowacj, tak zo strachowanje a zvodživanje fo we mni zbudži, dokelž džé čianosť a strachnosť pôdla fo stejitej. Pschech hischéze fo tón had hore a dele hnujesche, pak jara pomalku, pak tak spjeschie, zo dohladać móžno nebje. Druhdň hlopnych za werské ſchtoma zavžerny a fo we wulkim koli, dôšhorozčehneny, hukovo dele puščeli, zo jeho ſchjeročka ryma hlowa so nimale žené dôtkuy; druhdy zas fo wajinym lišiu zkhowa: pak so po ſchtoni dele hnu, pak wosta jeho zadnica za forene zwita, b'eztym hač so te druhe čjelo travi daloko rožžahowasche abo zahy hlowu ſkolowokolo wobibertowasche. Tehoda ja móžach jeho krasnu barbu wobhladacj. Myslíže ſei bljstvčace, hukte ſchupizny, kotrež cele čjelo wobdawaju ha pschelživo kóždemu nadpadej zahowaju. Ma nažolt-zelenej hlowi ſredž nopa je čjorne mješto a male ſmužki čjahnu ſo bljedovožotie k licam dele. Teje barby perechýzen wiſe ſo wobko tyta, jako pas, a na wobimaj bokomaj je bruni ſchit. Čjorne pschitryče ze zezarubowanej kromu zmahuje ſo hač k kribetej, džez ſo na wobimaj bokomaj wuzke mjaſobarbit ſkola započenju

a na nabjeli běuschi pschestanu. Bahoročjerwena barba je na celej zwerchomnosći ūtjadomne rozyta ha rozyrošchena, tak zo woko ſo zaſlepí a za-bludži, dyž ſkonec na ūhu poſwježti a had ſo inož troſku hiblie.

Bóle pak hač na tych pscheblyſkowatých barbach, ſo na tym zpodžiwsch, zo bje te traſchidlo ſak tolſte, kaž hortak mužaca noha. Néhlada-wski na to, rožudži Saheb, zo je dyrhjak tón had dolho jara hľodný hný, dokelž bjeſte pschez-mjérū dolhi. Hewak bje byl po swojej dolhosťi hischéze wele tolſchi. Nadobo te zwjeriſto ſo ko-lebač ſchewtarwski a ipa korenjow swojeje waje lejo, hlowu kaž poſluchajo, k woknam teje ſu-lojteje khséžki pezbjehowasche.

Mi wutroba džirbe pukotasche. Hač dotal bjech myſlit, zo je moj pschečzel předy wuſchol a vicho zezačinjak: ale njelko grozemich, zo te wjese-jo jeho čjujesche.

Hnuty pschez tu strachotu swojeho pschečela myſlich ja ha wjese bjech do hlowy třechil, ale - had ſo nic kufka ūehibny, zo by byl zraneny. Ach! zastoná Saheb, ja dřen wedžich, zo twoja myſlba Anafondži ničzo ūezžini. Zdaloko je jejna ſchupiznoſta koža ūezraňiva."

Zdobom zjewi ſo z jenej wokencu wulke ſitno bjeleje papery, na kotrež bje moj pschečzel Škal-nik swojej khséžkeny napisal:

„Zpytajže kóždy sřídeč, zo býschéže mi pom-
Halt, herval dýrbi tu zahľodnýž: pschetož tón had
wele nedžjel ležo vostenie, džej schto k žranju čuje.“

Khrobly pak džjelč ja k tym druhim služomníkam a k tym, kotrejž bých sobu pschivedl, a pravach: Pschečzeljo! nic jeden neje b'ez wami, kotrejž tuteje khjéze kňez neby byl pschečzel a dobročel. Njétk, dyž jeho súnerč wobtěšuje, dýrbimy jemu swoju lubosť wopokazac̄. Zeberče so, schtóž jeho lubuje a ma zprawnu wutrobu. Nemijemny tóulej strach za něčo. My mamy broše, pschemoc̄, rozm a wedžo. Čím khroblišho joh pschimam, čím nenie straschny nam budže. Z weselesou ja svoje živene znažu, zo bých jatemu pomhat. Schtóž je svjérny, tón so zmuž a sejehui a pój za mnu khrobliše!“

Z tych schjennalje pschitomných služomníkow posluchasche tón jenizki starý Saheb. Čzi druzy sej schepťachu, zo je to bludnosť a nemudrosť, dy býchi Anakondži do wotewréněje klawy býcheli.

Dokelz=da herval nichto sobu nědžisce, mi j dwaj samoj ňebjchmój něžo wózjitišaj: tehoda wostachmój. Wschich pak khjéži započzachmū pscheymíru žalosňe jara harowac̄ a ze wschitkich wolnow nadobo za hadom tsaleč, zo býchuy jeho nastroželi. Hale traschidlo hrajesche swoju hru a na nas ani někedybowasche. Po nědohej khvili býchmy b'ez wuzbyka prôch (abó pólver), drôb (schrot) a kultu wuzhyleli.

Druhi snadž wazilnšchi sřídeč mi njétk do myslí pschivéže, z kotreym pak dýrbjach hač do nočy čzakac̄. Dopomnich so, zo je zaslepjace svjelo noč lawy a tigry hžoz husto zahnalo, a wobzanknych tehoda, zo chci ze Sahebom zpytač, hač mohli ze zapalennymi waležkami dřevia teho hada nastrožec̄. — Ndc by, a kolovosoko čzischina. Deno nasch ňepschec̄el druhdy lisen schrotowasche. — Saheb býe waležki pschihotoval, a tak džjehmój ze schjéze druhimi služomníkami pschec̄erili: mén ňeselske latarničku, a kotrejž chevchym

je zapaličž, a duž pschec̄ machaše z tym wéhnjom a pschec̄ wokáne a schtrječenje te zwjéřjo pschelhwa-tac̄ a zastraschič. Hžom widžichmy zmíserneho a b'ežtarostneho pschelžitnika, hale, Božo pom-haj, čzi druzy býchu so bojazni počzíne wotkra-nyli. Njétk tam stejach ze samym Sahebom, a mi nebje deče woklo wutroby. Tón svjérny jatry pak so nezatraschi a schepťasche mi: „Čehodla dýrbjalos so na tych truchlych a bezazymy nich-fuschow hñjewač! Pój, kneže, zežwiazajmoj waležki pódwu hromadže. Tak so wohén zwozi a powetšchi, ha Anakonda začjérímój.“ — Zdobom zapalich-mój. — Had nam wotmolni z ropotatym schrotowanym we wersku schtomowym, jaſo chci ha-kožku wo haložku zrozlamowač. Anakonda, pak z bojosc̄, pak z hñjewom, so zatraschiue wijo, walečhe so, zwercha po schtomach, tak zo so čza-schu, kaž z wichoram. Tež slýschachmój hñjzdace syježené, a z jejnych wočí plenijo jako blyſt sa-pasche.

„Wróžmój so kneže, schepťny mi Saheb, zda so, zo chce te ztorenenschžo na naju zležičž. Hduž čzefnchmér z wóhernjom machajo a traschiue wijo. Njedom býchmój durje zanikló, da had ze schtomu zležiwshi do tamnych kerčkow so walesche. —

Dyž rano zasvita, Saheb kemni pschibiezis-wski wokasche: Ja hñjéze jumu zpytnu jeho wumoc. Zatraschna je Anakonda, dóž je hłodna: našyženju pak mohje žona zkonecowač. Ja chci svoje živene zwazíž a nach cely sfót si napschec̄o hnac̄: tak dže tvój pschečzel wumoženy.“ —

„Hale, džach, kaf chcesch, Sahebo, k todž pschic̄, dyž dže je khjétra daloko a tón nepsche-čel ton cely pučž pschewidži. Dyž z khjéze wu-zupisch, čze popaňe.“

Saheb pak chcesche so wot hlowy hač k noham z Kokosowym lisom wobtylač a zpschitrywač, dokelž na pučžu k ródži tažte schtomu stejachu. „Ja to pravé vere rozemju: wo swojej młodosći sym taksei husto slony (sahn helefantn) ziehal“

Za kchwilkę bjeſche hačz nanaizpodžiwniſcho wobtykany a zawity. Mi nedasche sobu hičz, dokelž jemu něčo ūpomhasche, mi pak strachne bjeſche. Z tſchepetajom a strachom zhladowach ja za nim. Druhy so mi tež z wořzow zhukt, dyž po schyjekých lježywſhi pak wotpočju, pak nepytniwe ho hnujo ze zelenym liscom so zrunowasche. — Na- posledy bje k dworej pschischoł. Anakonda so b'eg tym trachne wijesche na wajachych iwerschach. To tež Saheb widžishe a stany, dyž so tón had do kola pschežlum, hote, zo by wotankyl Hale ; dobom Anakonda deletsyli, zo by jeho zapahnyla. Ja so psahemjemu nastrožach. Tola pak tež Saheb bje tón strach pytnyl: a kaž kočka spjichn, předn hačz te zwjetisko k muri pschjn- dze, bje tón swjetny skuzomnik po tych wysokich wrotach hokejšej a na tamny bok dele sfocil. Tón had z pozbižhenej schiju a syčatum jazykom woſto mure lajesche, zo by džjeru namakał a jeho popenyl. Wo Sahebi něčo ūeridzach a ūeschach. Moj stryk bje ſineržwuli. Schto-ha tam ūjinesche, dyž bje tola nuteka? Bjé snadž so ze ſtokom zranit? bje so zarazyl?

(Zkoučjenje pschisodnymi lisce.)

S e h t o n o w e h o ?

My hždo njedy prawjachmy, zo Francoska woſchnostiu něžemu napschežo ūestupa, schtož by Espartero a njetsiſhom ſchpanſkemu kuejerſtu ſchłodžlo. Kralowna Chryſtina bydli wo Parizu, a wele dru- hich ſchpanſkich woſakow so tam zdžerzuje. To fu Espartero jeho ministrojo derje načožiž wedželi. Wont su haj bole poweſe roſchjerili, zo chcedža fo karliſtojo (pscheželo ſchpanſkoh princea Karla, kž je tež ze Schpanſkej wuhnat) a Chryſtinę (Chryſtinu Kralownej pscheželo) zjenočiž a wohromadže Espartero a njetsiſche kuejerſtu woſadžiž; ſchpanſki lud pak žada mjer a volos, a dyž so jemu taſke wjechy wowedala, da počina won bole a bole Karliſtom a

Christinſkich hidžic̄. Rozpomniſchi pak taſkim ryčam lóchcy ūewjéri, dokelž wobosi dwoji ſu starci a naſza- kwiſchi ūepſcheželo. Chryſtinę či ſu Karliſtom ze Schpanſkej wubili, a to ſim či tak bórzy ūezabudu. Tola ſchpanſta nej čzíſce miſerna, a Francoſka woſchnost ſcèle dwjē wulkej wójnokej ſodži na ſchpanſke pobrohi do Kataloniſkoh morja.

Anglieckie wojska wo miſte Kabul Afghanskę ſu zabite a rozpierzchene. Bórzy po tym haibitym zabiču M'Naughtena, kž ſuny wo 12. liſce wopowiadali, doſtachu Angličenjo wot Afghanow ſlu- b'ene, zo jeli zo Kabul wopuschě, móža ſvoboduje ſwojim pscheželnym wojskam ſo zčahowac̄. Ejēdom pak bječu woni z miesta won, da wobſadžiž ſe Afghanojo, a počzachu čzahee Anglieckie wojsko wot wſchitkich boſow napadowaž, a tak by jeden woſak po druhim moreny, Hačz dotal wot celych 6000 muži nichčo, ſo namakał ūeje, hačz jeden hje- kar (Doktor), kž je zwulkej nuzu a strachoscu melčzo k Angličanam dōſchol, a te poweſtivo pschinesk. Tak da by mutsniſta ſtrona Afghanskę wot An- glickich wužiſena, a woni maja ju zasy znowa z mečom a wóhnjom ſei podčiſnyc̄,

Z u d ē ū.

Starym času wo naſich ſerbiſtich Lužicach Ludki kuejachu. Kaž pak wele ludži dyž je nje- ſchtu nowe wuſhde, na to ſwari a ſo hnjewa, zo ūeňue pschi ſwojim starym wachnju zavostaž, a dybi taſkim nowinkam pschi wulnyc̄; tak tež Ludki zwoprjeda ſowowumyslene zweny zice ūe- hachu a jich hlos ſiy-chež ūemljachu. Mez naik prijenſche zwony ſluſha pak tón wo wulkim Buſoré pola Gródka delnei Lužicy. A turie tam bje ſara wele Ludkow. Buſorovenjo bječu ſiedom njeſchtu raz pozwonili, da zhromadžichu ſo Ludki zo býchu tamny zwón a wſchitke woſolne hrozbiselt. Wuryc̄hu ſebi wulki fuloſth ſamien, a chachu zim na tón zwón hore. Dokelž pak bječu ſara male

zktvorenčia, nemožachu tajse češke brjēmjo po-
bjehnýč; pschi tym pak sveje moch tola tak píšež
mjern napinachu, zo wostabných a skoro zwote-
mlechu. Da njétk nížde wjac k widženju nejsu.
Tón wurytý kamení pak schéče dolhe časy tam
pod Bokovskich Metkic woknami ležesche, a by
haklej psched nížde píatnače hétami, dvž tam
plínu rýjachu, do země zakopany. Lujan.

Khapon a Fróka.

Starý a scheperawy khapon (honač) stejše pschi
schliččey bjerrow psched khjéžu a pak wolasche kury
kebi, pak sam jéžische. Bjesche pak runje wulki
snjeh a zhma a duž počzachu so tam hlodne wró-
blje nydom knemu towarčíč; tež jena hlodna
fróka z ponoschka dele pschihladowasche. Tón khap-
pon tam pak bjeſte ſepoſchaty zly khadla a ne-
daſche žanemu wróblej bliſko. Po khwili pschilečti
ta fróka dele, fyže ſo kuf názdala a počza ryče-
či: „O khapone, kajki staroſčiwy muž th tola
ſy za twoje žony, tak luboſce dostoimy! kajki mu-
trobitý, rjany młodženc ty ſy, kajka to pycha a
knasnoſi twojeho ſemjenja a perjow, kajke z wo-
trehami wobrónene nohi ty jeno tola masch! To
teb'e wulcschne zdebi; ale tak ja tebe wobžaruju,
kajka to ſchfoda, zo twojich hewak pschitoſijných
wotrohōw dla kněžom khodžič nemožech.“ —
„Oho, to žno wérno neje, tekin khapon, ja
možu kaž zemjan híč, hladaj ſow!“ a z tym
džesche wón zhordom wuſtupajo wulki fruch wot
teje ſchliččki prejž. Bezym pschiskočti ta fróka,
rabny bjermu ze ſchliččki a ležiſche na třečehu.
Tón ziebany khapon hladasche měrcach za nej a
diketaſche: „O ty taſka hewajſa khwaleſſka pa-
duſchnica, tak žno mi nedybí nichto wjac
pschinč!“ — .

Kaž tutón khapon, tak da ſo doſz bohaččkom
a nadutych wot hlodnych khwaleſſich lischčakow
zjebač. — Borschčan.

Za wozebené.

Lohy mohlo ſo ſtač, zo je ſej tu zymu tón
abó tamén njeschtó zwozebit. Po nas napschečho
temu trébuja kožu wet husacich nohov bez paſo-
rami. Ale wſchudzom ſo to něhodži pschipoſožič,
je tež dohli čas triebny, předn̄ hač ſo bohoſe
miňe. Tohodla ſech ſteji jom druhí ſriedč, kiz
ſnadž mez Serbamí hač ſotal znaty neje. Rozdreb-
thlēbowu ſródku prawe na dróbne, zdiži ju do
hornička a liň na nju kifala tak wele hač jo
kwatenju trébne; pschisypí toléženeho Alawnu,
ſchtož ſo čiž nuzne ſda, 2, 3, abó 4 luthy; a ſai
to kwóhnej a wař tak doſho, hač ſo hufte kaž
kolmaz navari. Tolej njétk namazaj tolsto na
platowu ſapku, a kladž je na tu wozebenici taſ
horce kaž watračz možech. Dyz tróſku wuſtudní
da pschemiſén starý plefyr z nowym čopkym, a te
8, 12, abó tež 16 ſchtundow zafobu.

Za tobačarjow.

Schtó by wjéril, zo wo tobaku, kaž wón narosće,
předn̄ hač ſo ſuſchi, mari a dale pschedzíla, jar-
wotry ſíd ſo namaska; a tola ſu hižom wuſzjeni mu-
žojo ze zelenych wópenow taſku juſchku wucydžili, že
ſu z jenej ſtepku ſrěje ſulkoſh psa za džé abo
tři minuty morili.

Za údženu Sobotu ſu žita Budeschiné plačíšče:

Rož	2 tol.	$7\frac{1}{2}$ nsl.	tež	2 tol.	5 nsl.
Pſchenica	5	=	=	4	= $17\frac{1}{2}$ =
Ječmén	1	=	20	=	1 = $17\frac{1}{2}$ =
Wows	1	=	$7\frac{1}{2}$	=	1 = $2\frac{1}{2}$ =

Khana dutry 11 nsl. 3 now.

S u t ' n i c ē ź F o l.

K o w i n y z a S e r b o w .

14. List.

2. H a p e r l e j e .

1842.

Swupraj kaž němske ſſ, k pschikkadej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; čz kaž n. tſch, k. p. čjorný; čž kaž n. dtſch, k. p. čahnyč; k kaž n. w, k. p. ſal; y kaž podjanske é, k. p. syry.

S y l o b i k i .

Sylobiki ſpíewaja,
sylobiki zljetuja
po zelenych halozach,
po líšcojtych motnozach.

Wat čjoho wſchak ſpíewaja
wot ſwitanja do čjemicza? —
Z wokel rjanu piěſničku
ſwoju ſobu pschiueſu? —

Šwoju luboſć zpíewaju,
ſwoju radoſć wureknu,
kaž ſo člowek zv'esela,
dyž ſej zbože namaka.

Za rjanoslu naljétnej'
z cužby pschindu dalojej;
chwala — polne wesela —
ſwoje rjane bydlen'žka.

Spíewajče mi piěſničku,
sylobiki, wesolu;
něludane weselo
z duſchow duſcham dawa ſo.

Bn.

S o b e r ſ t i h a d .

P o w e d a n č ž k o .

(Z t ó n č ž e n j e .)

Po dobréj chwili ſo te čježke železne wrota po-
wočziničku, a naſch ſtót, kž dwaj dnaj nebjé.

nicžo žračž krydnyt, ſo wumalowasche. Anakonda
bjé ſo mi z wočzow zhubila. — Młody čjelc, ſwoju
ſwobodu začzuvſhi, bijeſche na tu hóru, džes
ta kuloja khejžka ſtejeſche, a ſo ſupi pod waje.
Anakondu němožach pytnyci.

Zdobom ſo werſhikach zbijehny wjetropodomne
ſchrótowané, a kaž blyſt ta hłodna laka ze ſwojim
čjeliſkom na te ſkočzo deleſyli. Mujo a rejo zpito-
wasche čjelc čjeknyz a čjehniſche tež wjerno ſwojego
pschecžiwnika njekotre kročzele za ſobu; ale podarmo.
Pſchetoz tón had ſo wokolo ūho zwobwijowa a
ſeho tak kločeſche, zo jachlo zpaný. Anakonda
ſo jemu k hlowi hočewiſeſche, rozdajt ſwoju ſchjē-
roku klamu a zahřeba do ūje jeho hlowu, a zaduſy
jeho na tak nadživne kaž trachne waſhne.

Wokolo pſchipočnja bijeſche te mjaſo gežrata,
ha z napetněnym a nadutym bruchom lehny ſo-
proſta do travy. — Mjek lečich ze ſwojimi lu-
bzimi na te zwjerisko, tylých a trechich je bliſko
zpody woka. Znemđreny ſo tón had pozbjehnyz;
kžda barbowa ſmuha jeho blaſkoſteje kože ſo bóle
horicž započza. Hale ſtanycz, na mje ſtočiž, abo
ſo na waju wróćicž, bjé jemu němožno. — Wſchitey
do ūho perichu juſtaſo a wolaſo a tak by b'e-
mocny pschecžiwnik wot ſwojich truchlych a meh-
lich nepschecželow zkóncowany. —

Za njek ſtej kulojej khejžey bijeſach a wolaſach:
„Skalniko, wotew! ty ſy wumóžený!“ — Po-
darmo! nutſka bjé njemo a čjicho. Duž dach dute

rozbíž: a lej — tu ležeshe moj bohi pschezel na khonoporu kaž zmerk dla lažnosce a pary a dyma, kiz stwu napelni. Na moju pschisazú by won dom niesem, psched khjózú stavenu, a pschiudze naposedku pschez vymnu wodu a druhe srédky a zaradzenia zasy k sebi.

„Zaplač čti twoja wutroba!“ džesche Skalnik me na so čehujo; ja čti myra dači nemôžu za to, schtož sy nademnu čzinil. Wosten mi wobstajny pschezel a mjei zo mnú, schtož wobsedžu.

Mi jenož tón najmenshi džiel twojeho džaka skuscha, lubi Skalniko! wotmolwich ja. Wele nadobnicha wutroba je to wumensila a so do strachoty podala. Saheb sam je twój wumóžer. Jego rezom mi jenicežli puč pořaja, a ze strachom swojeho živjenja mi sľadnosť dať to počzinič, schtož by mi mōžno.“

„To je jeho wutrobi podomne, džesche Skalnik, džeha je tón swjerny starý?“

Rjek hafle so dohladach, zo tón zprawný služomník tu nebjé, předy bjéch džela, pröch a muznosce dla na neho zabyl. „Dže je Saheb?“ woprach so. „Wot rania jeho wjací nejsmy vidzili“ by wotmolwene.

„Mi by stykno. „Jemu je so njekajše nezbožje stało, hevák sei neby wačz dał, pola wumóženia swojeho kíteza pôdla byč.“ Tak sei ja pomyslich. Wot teho časa, kiz bjé wón pschez te železne wrota skočil, jeho nebjéch wjací wohladat. Tam dýrbeshe byči. Tam tehodla lečich bôle, hač džiech. Wrota stejachu wotewtene: nížen Saheb.

„Sahebo! wolah ja, poj! Twój kniez a my smy wumóženi! Skalnik žada če woħladač a so čti podzakowač za swoje zdžerzenie.“

Wschitko čishe, čischnko; jenož čelko tam že slabym hlosom b'ežeshe; ja začupich a Božo pomhaj! tu ležeshe Saheb, tón swjerny wumóžer, nehbajo so na stomi a kryjepeshe we poslením smertnym bjéženju. Wobej nozy bjéške sei glamat. Je schorhanymi słowami móžeschemi hischéje prawiež,

zo je sei pola padnienia skehni rozrážil, khwilku b'ez mysl poležal, potom po rukomai hagywski redzine durje a te železne wrota wotewtil. Na pomoc dren bje wolah; nicto pak we tej hari jeho nieslyšhal. Ž niewecklithmi bolesćemi wróži so na swoju skumu. Horjaca zyma wza jemu rozm, a po dobrej khwili swoju duschu 'pusch'zi.

Skalnik b'ežnym pschecy bélé a bélé woslabnische, taž zo so graziči nismiedzich, jemu Sahebowi skreč p chipovedži. Tehodla prawjach, zo sym jeho do mjesta po lietarja postak: z wečzora pak dach teho nadobneho morwego zahrebač pod tymi rajem, djež bje tón had zaňadzal. — Skalnik knashei bolesći a styknosič pschecy hole woslabni; tak zo lietar poruczi, zo dyri do mjesta, djež mohl byčs liépe woħladany. Dyz bjéch jeho wjenc zastarat, džech zc zim, a pschiudzech runie schče časa dosé, zo bych swjedk jeho smereže. Zara móena hlownica habo horjaca thorosé (Nervenfieber) nafta ha zbywa tak nahle, zo mojemu pschečelesi jenož tak wele časa wysche wosta, mi psched mjescowym khomandantom, duchownym a lietarjom swoje cele zamozelle wosłazac̄.

Dyz bjéch po telko zrudobe zasy trochu so zmieroval, bjé mi lubo, zo mjescach telko zamozenia, kotrej moju najkroblischiu nabíjiju daloko pschettachi: tola pak zradowač so nemožach, dokelž bjéch zhubit swojeho pschezela, swojeho jenicežkeho. —

Wosomnače liet bjéch Indiji pschebyl a wschitko woħladal. Moja wutroba so žedziež počza do wótenoho kraja ha doma, ha žadashe so prečz z teje stronu, djež bjéch to najnadobnische a najlubsche poħrebat.

Potajkim jezbjérach a zebrach ja te mi pschipanéne zamozenie. Thorja, najmłodszeho syna Sahebowoh, wzach sobu, wróžich so do Batavije, djež bych na moje žadanje ze služby puschein, a plarvach z nieserpliwości pschecy roscacej do Europu. Za nimale schyri mijachy bjéch zasy na rŵerdej zemi a tsi nedžjèle pozdžijscho pschiležich do rukow mojeje

mačjerie a do mo'eho narodneho mjéška, džez su won pschibjézachu bychu tež na mjéšce zabíži. Mjet me tak němle sudžili a hanili." —

Jako bje ká. Perun zlénčil, a wet swojego zpodživaniha Gubiněnjo trčku wodýchnyli, jemu wschity zbože pschejachu. Dokelž pak něchto pravěsche, zo poprawym je tola Therry wina tych dých ryczow, da wotmikovi Jan:

"Da sje so zaplesé a jež dali wet hada pschisłdženja, kotryž jako Anakonda ze swojeje kho-wanki na rubentwo tylka a z tajkimi pjenami zaňschwariši, kotrež wjérnoſe zraňia. Pschejtwo tajkim hadam, kiz broža čłowensku wutrobu a duschu zatležic a zkonecovač, neje žane kěpsche zaradžene, hač Šahebowa zprawnoſe a nadobnoſe. Nech so ze swojsimi nadživnymi myslimi a začjužemi tak dôdho nadurwahu, hač so napoředí patra. —"

Nichto něžo newotmobi, a Mnowoſazykowa, kiz hewak rada ze slowami ſuwasche a kufasche, so zbludži a pschejzesche fo k Janowej mačzeri. Won pak bje sam za so živý a so jenož poſaza, dyž a džejkuliž móžesche druhim wužitny byč a zpomócheny.

L u į a n.

S e t o n o w e h o ?

Wo Wallachiskej, jenym kraju fredž Turkowfek a Rýpovscej je khlítre němjerné; tamny trajny kňez, Ghika, je jara malo wet swojich poddanow labowanych. Najbole u a něho su Wallachy Bojarové (t. r. wuley změnjenjo). Woni su so hižo pschelžiwo němu pa turkowstoh kejzora wobčežovali, a ſwarja zjawiuje na něho a hanja jeho. Tak je so tež lud na pschejžo němu zblémyle a poslenich dnach Februaria zebra so wo mjéšce Braila wulki ropot. 22. Febr. wežor zromadži so wulka ſyla ludu psched mjestom a čehniſche z holkom a wolkom na wojeske ſaſeruh, džez bje wele flintow, pulvera a fulkow nahromadžene. Tu pschijedže jeden wojeski wyschi do ſaferskoh dworu. Na jene dovo tylki něčto do něho, a druhí zakklo ioh z ſefakom. Někotři wojach, kiz

pak zromadži fo cele wójſtvo, a zapoža fo kruta bitwa.

Mjéško lud ji by močene a čzi druži rozeperjíchu fo na wschě strony; a 15. by sich satyat.

Tak po telej zpíranje pomjerene, ale tohodla ſchuznezpočno ře konec něje. Welle je tajkich, kiz čzis himajſche kralowanje wo kraju žadaja, a ktemu ſchýzen dje někotry tajki, wežor trjebny. Žel pak je kóždemu pschejzelis čłowestwa, dyž tajke zrudne powjeſce ſlyſchi; wosobne pak nam, kiz my naſchich bratrow na

tajke waschnje morič ſidžimy. Dokelž pschi vymlej z peranju bje tež wele Bulharow a čzi su Šlowenjo kaž ný a naſchi bratſja. Ze wſchoh teho pak je wi-děcž, kaf němjerné a newjeſte wſchitke te kraje ſu, kiz po turkowstom kejzorom ſteja. Tež wo Serbiſkej, kraju ſredž Turkowſtaha Švédského (Deſterréch) počzína ſo bôle a bôle mučič. Turkoſi ſu wſchitke po-mezu toholej kraja wobſadžili, a nichto nějje, k čemu.

Gledavno je ſo prawje polazalo, ſhto železne drohi, zjenožene z parowymi wozami (Dampfwagen) a parowymi čžolnami (Dampfschiffe) zamoža. Předt třebachu wějſtwa ſchýri ſedžele, dyž nějčachu wet Glasgo-wa do Portsmoutha (dwje nějči wo Angliſkej) doněž. Mjet weze ſo cely Regiment na parowy čžolm z Glasgo-wa po Liverpoola, ztam pak na železnicu (železnej drózy) pschez London do Portsmoutha, a to wſchitko za — 38 ſchtundow.

Na dwanačež hét čepu ſo Francozojo wo Algierskej z Arabiskimi. Mjet halej počzina talej zatraschna wójna ke kóncu ſo čzahnyč. 10. Mjércia je do Pariza powjeſe dójſchla, zo je General Bugeaud, kiz tam wójſtwa a kralowanje wěđe, z Arabiskimi kralíkami a wojesktmi wědžižetemi zwiaſk miera a potoka ſel ſlubí; tak zo Francozojo Algierski kraj dostamu a wobdžerža, a Arabové te ſtrony, kiz někter wobſyna, wobſhovaja pod Francoſkej wóſchnoſeu.

Je to na čzo podomne!

Nějſyſche nědy muž z bljedyim woblečjom a ſcheshcheratymi koſatci ze swojeje khlíze zavízají.

polnyj mjeſech won a mjeſesche myſle jen na puč mój zavjeſeće pschez ſene, zo býchmój te ſhepera wončiſnyc. Nimo tam džiſeſche ſwiaty Jan, lu- we zloby a ſteklanouſe do mjeſechow ztykalój; bowany wučomnik naſcheho zbožnika a praschesche powoſtańcili pak ſaſto wot naju ſtekujiſtene, ſo: „Shto da maſch, böręſath muž, tym mjeſeſtaj, da wjesch, zo jedyn čeſter druheho pschece zaſche, zo chceſch jo na puč wučiſnyc?” — „Ach ſy narts wola.

Borſchčjan.

džeſeſche muž, ja ſo i mojej žonu jara wulcyſhneſe wadžu, duž ſym ſeje a mój rozoſom do tuteho mjeſeſa

tyknyl, zaviazał a ſeſu jen wončiſnyc.” — „O mój luby, ſeknu ſwiaty Jan, róž ſo zafy

narts, ſadć waju rozoſom zmjeſeſha won, wzmitaj

kóždy ſwoj džiſel zafy kſebi a potom z tykaj waju

wobeju zloby a ſteklanouſe do teho mjeſeſha a te

čeſis won.” — „Zteho budže zjeſeſka ſhto, ſeknu

tón muž k ſwiatemu Janez; dokelj to wſho do

Zaúdženu Sobotu ſu žita Buduſhine
plačile:

Rož . . .	2 tol.	10 nsl.	tež 2 tol.	7 $\frac{1}{2}$ nsl.
-----------	--------	---------	------------	----------------------

Pschenica . .	5 =	- - -	4 =	15 •
---------------	-----	-------	-----	------

Ježímen . .	1 =	20 =	- 1 =	15 •
-------------	-----	------	-------	------

Wows . .	1 =	10 =	- 1 =	5 •
----------	-----	------	-------	-----

Khana butry	13 nsl.	8 now.		
-------------	---------	--------	--	--

S u b i S e r b j a !

Prijenje tsi mjeſach abo ſchtwórczina heta je ſo za naſchu Jut'ničku minyla. My ſmy ſo proćowali, Wam podawačj, ſhtož by Wam lubo a zpodobne bylo. Hale započatj je wſchudžom čeſki; tež my ſmy to jara, jara zbonili a bóle my te wudate liſthy pschehladnemy, bóle widžimy, zo ſchěje nam wele pročy a džiela naſtawa, joli cheem ſchitko to wuweſć, ſhtož je naſche ſamych wutrobuſne žadanje. Ale naſtha nadžija ūzpadie; nowi džielačjerjo ſu nam naſtali, a wot dobrych pschečelow ſmy my zbonili, ſhto je ſo Wam naſljeſe ſubilo, za čim Wy naſbóle žadače.

Kaž wo zaúdženyh budžemy Wam tež wo pschichodnych liſtach nowe zpjevyn a baſnje, powe- dančeka a teho runja podawačj; naſbóle pak džemy ſo wo to ſtaracj, zo býchče Wy wjac poli- tickich nowinkow wot wójnow, zeperanjow, ropota a teho runja, ſhtož ſo wo ſvjěče ſkawa, doſtali; a zo býchče tež do Waschoh burſko h oſpodaſtw a a domjaſcoh žiwenja njeſhoto wužitne a zpomžne naukuſti. Taſk ūndžemy my pročy ani peňeſ ſutowacj, zo býchmy Wam k weselu a k wužitkej dopomhali, a nadžijem ſo, zo dječeče Wy naſche proćowanje psche- željne horjewacj. Naſchei Jut'nički wudawa ſo kaž hač dotal, kóždu Sobotu po liſtina abo 4 wulſke ſtrony. Wudawanje pak je dwojake: jene na rjanej, bjelskej paſere a druhe na troſhku hu- benskej a meñſkej. Šchtóž Jut'ničku na tej bjelskej paſere žada, zaplači wo Wellecet knihetní pól tolečja, a dôſtané ju tam kóždu Sobotu pschez cele pót heta. Komuž pak je to wele, a che ſej kóždy liſt wosebje kupičj, tón dyribi ſo z tej meñſkej paſeru zpoſoſiſč. Dokelj pak ma pól heta 26 Sobotow, da wužini to 13 star. ſlěbrnow, a nima tajſti wotberak pothym žaneho wužitka.

Dale proſchu tež wſchitſich tych, kiz naſche nowiny na poč heta woteberu, zo býchu ſwoje meño, wobydlenie, zwotkelj ſu, a ſwoj ſlaw, ſhtož ſu, mi ſteče a hjepe wobjeſz dalē; pschetoz jich mena budža wotčiſhčane a k zjawnemu wozjewenju naſchei Jut'ničchen pschiſpoſožene. Wedzi ēzeſ.

Buduſhine wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawanje wot Wellecet knihetní.

S u t ' n i ē ź f a.

M o w i n y z a S e r b o w .

15. List.

9. H a p e r l e j e .

1842.

Swupraj kaž němſke ſſ, f. pschiffſladej: ſufod; ſtaž n. ſ, f. p. zwón; **č**kaž n. tſch, f. p. čjoený; **č**kaž n. dtsch, f. p. čzahnyč; **L**kaž n. w, f. p. fal; **Y**kaž podjanſke ē, f. p. syry.

P ſ c h e ē ź e l ſ t w o .

Pod ſlóncom zakhódne wſho je
A kwlku lubi ſo;
Te waschnja džensa kwalene
Su hańba za hěto:
Schtož wjéžnu čjeſe pak wobkhora,
To ſu mi ſwjerne pſchećelſtwa.

Po zymſkej ſmerži kjejata
So luſa wobnowi;
Kerk nabi znova dobywa
Te mlódne kudžerki:
Schtož ſtajny kjeſew pak zakhowa:
To ſu mi ſwjerne pſchećelſtwa

Poſcht žadoſćow naſylniſchi,
Po čzaſu zemrjewa,
Hekla, Bezuw*) ſo dopali
A hwieždy haschuja:
Schtož pak ma ſtajne plómenja:
Ze luboſć wjernoh' pſchećelſtwa.

Te duby tverde, wyſoke
Po čzaſu wopróchnu,

) Hekla na Iſlandskej kupe wo poſnóenym morju;
Bezuw wo Italskej abó Wólskej: dwié hoře, kiz
čzas wot čzasa wohení ze ſo ſapatej.

Haj Libanon ſam žaruje
Wo cedru kralowſku:
Schtož čjasej pak ſo ſlepoda:
To ſu mi ſwjerne pſchećelſtwa.

Rajtwerdſja ſkala puſa ſo,
Zu wohení pſhemóže,
Pak člowſta móć; tež kapajo
Ju krepka wotmóje:
Schtož z nadbjéhōw pak pſchibhywa:
To ſu mi ſwjerne pſchećelſtwa.

Smérž njedy pomina ſwoj dór,
A pſchećel poſkrepi
Ze ſylzami tón luby rów,
Djež ieho pſchećel ſpi:
Schtož ſamo ſmerž pak ūetorha:
To zwiaſk je ſwernoh' pſchećelſtwa.

Duž khwalmu ſebi wyſoko
Schtož je tak nehnute,
Schtož naſche zemſke podroſtws
A wjéžnoſć wopſhimie:
A najlénsko ſech zafézieja
Te wjerne, ſwjerne pſchećelſtwa! —

B n.

H w j é ź d y .

Dyž ty wodnjo pod ūebesa won ūtipiſch, mu-
hlađaſch tam wóſche ſebe wulku ſwjetu wiſajo, do

Ec trejež ty ani swoje woči pomuricž nesmíšch. Poz-
bjehnesh raf ty noch svoje woči na tón modry wo-
bluk, kiz nad tebi so wznochuje, lej da su tam millie-
nn krasnych moličkých svijeczkow rozstute, na kó-
trychž twoje woko luboznje wotpočjuje, kotrychž
mile wóčka na tebe dele lukaja, kaž nebeske jan-
dželki, kiz čłowesko dufshe na zemi pasu. A
woboje, Iónco a hwjézdy wopowieduja čzi lu-
bosé teho, kiz je wschitke stwori tebi k weselu a
kwižitku. Ale lasko začzucze jima twoju wutrobu,
dyž pschi nalsjennym wečorni mjesaca blieda swjet-
posé na twoju duszu zpaduje. Lej, wón tam stieć
kaž schtruchly pastyr średža swojich bludzacych wop-
cow. Ludžo powiedaja, zo je mjesac bledy,
niebožomny młodzene, kiz z newuřenitej lubosé
za swoja žena, sacer, hoví a róč jako ráce za
ńeju khwata, zohy ju doſčahnyt. Ale jeho
próca je podarmo; wón ju nedosčahuje a jeho ne-
woſchewi zpodžiwna krasnosé jeje blyſchězatcho
čzola. A tola so jom druhdy poradži, zo wón
jeje woblicžo wohladne. Ale schto so stanie? —
Wona wobroči swoje jasne woko na ného, horda
kaž kralowna, jeje prushi sapaja do ného, kaž wó-
tre medze: a wón — wón zhlédně, jeho milo
woko zpaše, jeho wutroba je pscheklota, a tschepe-
tajo hasue jeho swjetlosé psched krajnej jasnosý
kralowneje woblečza. A tehdla je jeho woko tak
bliede, a jeho woblečzo tak želiwe, tak tužniwe,
tak žedžiwe, pschetož wón žada, a rudži so, zo
nedostarie. Tak powiedaju ludžo; a schto chył
prawicž, kejko woni prawje ryča, kejko wopati.
My pak pozběhujemy wjērniwje swoje woči horje
te sroncu, k hwjézdam a mjesacej wo grudnich a
wesolych dnach; dokelž ztam běre nascha wutroba
mile počeschenje we niebožu, a nadobne wosče-
wenje wo weselu. A zpodžiwanym so nad tymi
skutkami, kiz tam so stawaja; dokelž tež tam
(tak my wjērimy) bydlka čłoweske wutroby, kiz dle
a dobre čuju a z weselom a ze grudobu so pohnu-
waja; runje kaž my čłoweskojo tu na nashej zemi.

Tęž nascha zemja je taſka hwjézda, kaž te, kiz
woſche nas wohladamy. Dwojakie pak su telej
hwjézdy: stejace, kiz ze swojego mjeſta so nieh-
nuja, kaž kyschikkadej nasche słońco; běždace, kiz wokolo drugich two dothim schjeroſkim kole so
weręža, kaž mjeſac a nascha zemja, kiz wobas
wokolo słońca swoje kole čzahatej.

J. P. Jordana.

Hischéze nj schto za wozebenje.

My suny wo 15 lisce nasheje nowiny zhonili, z čim móže so wozeb'ete na nohach, rukach, a drugich stanach čjela zahnačz. Hischéze běži ſrěd, hač my tam wopowiedzimy, wužiwa rukowſti lud, dyž zwozebenje welle huſiſche je, hač woschich, čoplitskich krajinach. Tam wozmu hě-
čze dozrawenu ſórkę, roſkraja ju na ſchwörčekſi abo bjeretki, zwuberu zorna, a wuſiſha mjaso a bjetiznu na ſlénku. Tales zefiſchena ſkora chowa ſo hač do zzymy. Dyž je ſej ſchto ſchto zwozabil, da namoči ſo wona wo čoplej wodže a položi ſo tak ze swojim nutſnitym, mjasowym bokom na zwozebenicu. Po chwilę pschestanie bolesť a po-
malu zhubi ſo tež wschitka začzefanca a čzembenoſe.

S ch t o n o w e h o ?

Wo Turkowſkej počzina zash wschitko bóle a bóle ſo zmjērować. Izzet Mehemed Pascha, kiz njetkoj Wulki Bezirér, kruty, ſurowy muž a ſwoj luda jeho waschnje wsche wſchoho lubowach, je wschitko pozpy-
towal, zčimž mókt ſwoj kraj zaphy do rjada zefajicž, tak zo by ſemu euza pomoc wjac trjebna ſchysla. Ale jeho prócowanje je mało wužitka pschitneſlo; wschitky wosbeni Turkowſi su napschelž nemu, dokelž je jim zakazal wosbenych draſtach khodžicž a hromady ſlu-
žowników mječz; čzohodla woni hač dotal na wschit-
ky a dobre waschnje perezy hromadže honicž dyrbja-

chu. Pošlam euzych krajow, jako Anglickemu, Nizkemu, Francoskemu, Avstrijskemu tijž wot swojich krajnych knezov do Konstantinopola wypošlani su, so wón tež učlubi, dokelž wónu jich rady nepochucha a čini, schtož a kaž so jemu zezdanje. Tak je kone jeho knezowanja wjests; a. dyby Konstantinopolski Divan (najwójscha Turkovska regirovaca zhromadnos) wedział, koho na jeho mjesto wuzwolik, da by wón hižo wotsadžen był. Majsterišcho budže Afif Pascha, pschezel Choćewa Paschowu (tijž z Ruskin Carom najblíže znaty je), Izzetowe mjesto dostačz.

To počaze so hižo wo Širiskej. Dwaj ludaj staj tu, tijž nepschezelni sebi napscheče stojaj: D'eu zojo a Maronitojo. Čijeli su najběle khatolyc křečečenje a džerža so svjetne k Francuzam, tijž jim wo wschitke muzy pomihaju. Tamí (tak prawi so) maja Angliežanow kwojim pschezelam. Izzet Pascha byl Óméra Paschu za Gubernera do Širiskej postajil; ztym pak nebjehu ani Druzojo ani Maronitojo z pekojom. Evropach pôstojo wo Konstantinopolu radžachu tohodla, zo by tam Ómer nebyl pôslan. Ich rada byl podarmo. Mjett pak, dyž je Izzet swoju všechno zhubil, slyšel so, zo budža Druzojo a Maronitojo, kóždži fjertu a kneza ze swojoh ludu dostačz, tijž by na nich křežil; daloke pak a druhe podarvanje za Turkovskoh křežora, budže Muſtapha Pascha jako Seraskier (t. r. Darví — zbijera) hromadžic.

Wójna ruskeho Cara abó křežora z Kaukazskimi horakami — Čerkessami — ma so telej našečežo z nowej krutosti a zasakosu započęćz. Car chec, zoby telej krajominoče sterje a kóžpe zmjerene a podčísnene byle, na to zo by wón potom wotsischo a kruežischo Angliežanant wo Afganskéj napschečežiwo stupič moħl.

W s c h e l k i z n y.

K. Ludewit Schur, rodjený Slovjak z Würfelseje, byl křeži 1839 nasichich hornych Serbow

wopýtak. Tute wopisanje je wón we Čjesskich novinach, kotrež maja napismo „Časopis Českého museum“ jara čenje wopisał. Wón poweda tam, kaf je so jeho mutroba zbeselila, jak je našich Serbow mohladal a zo jich hischje tak wele je. Dale ryciži wón wot teho, zo je kň. Dr. Klin a, mjiechějanſkého radneho kneza, kň. Čahodu, duhomneho Kholmi, kň. Seilerja, duhomneho Lazu a kň. Smolerja, schulskeho wuczerja, wopytał a pschi tym nazhoril, zo su tuči mužojo swjerni Serboj, kotsiž wschiten ze Serbšlim lúdom a Serbowstwom derje mjenja. Heňak khwali wón tež prćowanje Buděskeho Serskeho towartswa, spomni na kand. Smolerja Wanaka a Krusich wicu a wyshe teho na Buděskeho mjeschčana z mjenom J. Mužik, z kotrejž byl z Drežjan do Buděshina jel. — Z Čjesského su Schtirowe wopisanje loni do Iljérsko-Serbškeho pschelosili a kětsa tež do Polskeje a Róšovskéje ryče we Pólsko-Róšovskich novinach „Jutrenka“, t. j. Jutnica. Na tasek waschnie su njek Čisami, kotrejž Schur menuje, po wschitkach Slowjanſkých krajach a to we samej evropiskej Turkovské ei znači a my spóznajemy z teho, zo so tých, kotsiž so za Serbow staraja, nezabydze, ale zo woni swoju khwalbu dóstanu, dyrbialo so to tež najprijodcy we euzych krajach stačz. — Schur wobzankie swoje wopisanje nimale z tutymi slowami: Lujicy! ja widžich waschich krajancow, widžich wasche svijate zbytki. Bone wobveraju a mohle so snadž k swojemu mutupenuju bližič. Zmujče so tehodla! Spóznajče z pschiklada zahájenych bratrow (to je: předavskich Mischnostich, Wogtlanstich, Anhaltskich, Limborštich, pěknocných Bramborštich a druhich Serbow), zo tež wam podomny doní (Löß) nastawa, jeli zo so nepschimacže z cylej duschu namjerkow, kotrež wam waschi wótcojo a zeměčci bratsia zavostajichu. Zakitajče narodne polkady a wusadowajče je k lepszej pschichodnosći!

Serboſlaw.

Dyž kruwy po dejenja kopača.

Wele kruwov ma to hrozne waschnje, zo, tak khjestsy hač so z dojnej dóněžku k nej pschibljišich, počnu kopačz, to husto tak, zo cele mloko wučepu. Jeden bur wo B. mjeschesche tež tajku kruwu, wot neje možne nebje, ani krepli mlóka dóněžen wobdžerječz; a tola bjesche runje talej kruwa najljepšcha dójska wo eclej ródži. Schkoda tajteholej skocječza, ale schto pomhaše, wón dyrbjescze ju pschedačz. Kupi pak ju jeden zahrodnik, ktrehož žona, zprána a džjelawa, wo mlódsich ljétach sama tam po službach čzahala, a to a tamu na-wukla bjé. Ejdom bjé so prije pschipoldno pod nju synyla, da počza kruwa kopač a bič, hač roščho praskasche. Jeje muž so wulch zaštroži a mjenescze, zo je mot pschekupca (abó handlerja) zjebaný. Ale ta pschekupana žona wedžische dobru rabu; wona stoči ze stolčka, wza jene stare zoworschéžo, womačza je prawie jara z wodu, potoži je kruwe do kschija — a icj ta stejesche kaž pent.

Butru najli pje woselicz.

Nashe serbske hospoz wedža derje butru felij, dyž ju do smjetanow kladu; a tola so tež tej najmudrišchej zénđze, zo so ji tón abó tamén smjetank zkazy. Husto je wina na horniku, husto na butse samoj, husto gas na druhich wjēcach, kiz so abó neznaja, abó zpóznačz uemoža. Schiož pak chce wjěsty byč, zo so jemu butra nezkazy, tón woz: 2 džjel sele, 1 džjel bjé-koj' tolčenoh cokora, a 1 džjel Salpetra, a psche-

mjesczej to wschitko swjemu a piljje do hromady. Bot tejelej mjeschesche woznje so na kózde pól khany (na kózdy punt) butru dwaj lutaj, tak zo schiož tñ khany butry kladje, dwanačti lutow tejelej mjeschescheny do nich spnyčz ma. Dyž je to lej wschitko derje pschedželane a pschemjeschane da kladje so potom do smjetanka. Po 3 abó 4 nedjelach možesč tajku butru hižo načečz. Wona je wele ljepšcha a slvnišcha, hač žana druga. Al radžimy my kózdej hospoz, kiz to wjeričz nechala, zo by knajmjenšhom z jenej abó tež jeno z pól khany zpytala, wona budže zhoničz zo tež z Jučnježki mjeschto hódne so naukuňčz hodži.

M o w e Ċ n i h i.

Bórz po jutrach wuńđe Budeschini we Wellečec knihowni „Mały Niemcko-Serbški słownik” spisaný wot J. G. Smolerja. Wén wopshimne najnužnische słowa, hevak tež imena wschitkich Eužiſtich mjestow a wsów a we předyryčzi krótkie wučoženje noweho Serbskeho prawjepisania.

Zańđenu Sobotu su žita Budeschine

płacéjile:

Rož . . .	2 tol.	$7\frac{1}{2}$ nsl.	tež	2 tol.	5 nsl.
Pschejca . . .	5	=	=	4	= 15
Iecžmen . . .	1	=	20	=	1 = 15
Wows . . .	1	=	10	=	1 = 5
Gróch . . .	2	=	20	=	2 = $17\frac{1}{2}$
Jahly . . .	5	=	15	=	5 = $12\frac{1}{2}$
Khanya butry	13	nsl.		8 now.	

Budyschiue wedžene wot J. P. Jordana.

Ciřiſečane pola E. G. Hiedi.

Wubawane wot Wellečec knihetne.

Z u t ' u i c z f a. Nowiny za Serbow.

16. List.

46. Haperleje.

1842

Swypraj taž němſte ſſ, k pſchilladej: ſufod; z taž n. ſ, k. p. zwón; ež taž n. tſch, k. p. čorný; ež taž n. dtſch, k. p. čahuvč; ſ taž n. w, k. p. ſak; y taž podjansſe é, k. p. syn.

Horda Morawanka.

(Napřeněnje.) Wobydlerio Maryskie, jeneho
krája, Českého k ranju ležaceho, měnuja so Mora-
wanjo, a su tež slowianski lud, náschi bratřia.
To pokáže so tež z jich písníčkow, kij so z náschi-
mi jara husto slovo do slova runají. Echtó
neby so na náschu: „Wstitec panjo z wójny
čahnu“ dopomníl, dýž tulej z Maryskie ryčí
pschelozenu (wo Lipské Rovinje stejca) písníčku
wohlada:

W poli schjerokim — na dolí
krusheví leží,
Pod krushevím kamení leží,
kamení leží.
Pod kamenjom perschězit zloty,
zo sto zlotych.
Pschez tón perschězen trawa rosse,
zeleni so.
Po tej trawie paivn khodža,
perka zhubja.
n, holečjo, stan na ranjo,
zbierať perka do wjenatska

„Psychijet i nam z Rakuskej *) njemc:
„Daj holečžo daj svój wjenc!”

„Před' hačk bych jón němcem dala,
radši bych jón rozskytala,
čornym konjom zezrač dala.

Wratislavské Serbské towarzstvo.

Schtož je pschemoč Čerbam wzała,
Swobodnoſć zať dohywa;
Schtož je naroduňe ſím dała,
Kraſniſho njełk zakřiwa.

W poli schjérokim — na dolí
krusheví leží,
Pod kruschwinu kamení leží,
kamení leží.
Pod kamenjom porschén zloty,
zo sto zlotych.
Pschez tón porschén trawa roſe,
zeleni so.
Po tej trawje paſy khodža,
perka zhubja.
Staní, holečjo, staní na ranjo,
zbíraj perka do vjenascha.
A pſchijet † nám z Rakussej *) njéme:
„Daj holečjo daj svój vjencl!“

Hízom někotryzkulz džiwache so, zo je naſch
Serbski lud, kiz dljéhe dyžli tamynt hjet z Njém-
cowštom wojuje, tola hishcje Lujicach tak sylny
zawostal, kaž jeho naſchich dnach widžis. Teho
wina a pſchicžna hjeſche pak dte bez druhim vjeſce
to, zo bjéchu Lujicoy nimale pęcz ſtow hjet khjéto
swobodne a zo móžachu na prawiznach, pod ko-
trymž so pak temu pak tamemu podachu, twardze
a kruže džerzeži. Pſchetož krajne o zemjaniswa
dla, kotrež bez wochwiesiu a bez ludom ſtejſeſe,
niedžisidlo naſwésche Njémiske knjigwo iak ze Ser-
bami zakhadžej, kaž drudže, džez jeho samowol-
nemu knjigju nižžo napſhac̄iwo nebjehše, džez
so tehola pſchez furowe zakazanje Serbskeje ryže
krótkim žasu Serbowſtwo zhubi. Dawasche-li Serb
swoje dawki, hjeſche ponížah pſchicživo Njémicam
a wuklesche Njémiski, da jemu tola tež dopuschčej-

chu, Boha Serbski khvalic a Serbski spjewac. Tak bjesche politycka swobodnosci tedomschemu Serbskemu wotroestwu k nadobnizni! Tola nie taklej sama je našchu ryču hač do dženskihho dnja wukhowata; pschetož dosé bjesche tych wjecow, kotrež Njémcowstwo džen wote dnja pschisporjachu a Serbowstvo do pročha polložowachu, a z wostajenjom wschitkeho druhoho chcem jeno na to spěmnic, zo kóždy wujez swoje poruczene Serbske džiceži Njémstu ryč wujesche, jim Njémste litin písat, a Njémiske čítac aby lazowac dawasche. To ma tež kóždy za njéshto prawe, wuley wujitne a za Serba nuzne spoznač, ale dže, nech je na wsh aby mješći, dže bjesche wudžer, kotremuž bje pschitazane bylo, zo by Serbow we sich pschinatrodženej ryči rozwożowac mjeł? Schtož schto tajkeho čzinesche, podawasche Serbam tutu potrebu nic swojeje pschislužnosće, ale jenož bože dla. Komuha pak bože dla dawamy? Proschetaj. Haj, bynenje so praji, zo Serbach jara malo tajlich ludži namakach, da manym so tola wujnač, zo bjechmy na wschitom, schtož by Serbowstwu spomožne byž možlo, ja kojnje jara khubži. Tola, nedživajmy wjacu na tute časy! Wone su, da-li Bóh, nimo. Džen čenscheje a weselscheje pschichodnosće bywa a kwjetki miloje scerpliwoſće zakřewaju. Nech je Sastim aby Bramborštikim kraju, wschudžom je Serb swoju hódnosć nadokyl a we wobimaj kralestwo-maj so tež za jeho nađedžitoſe staraju. Neje to česče dostojne, dyž tu wotpuschea, zo sinedža so Serbske nowiny čiščej, dyž tam Slowjanstich ryczow wuežerstki stol založa a krajne zemjanstwo Serbow podpera, zo bychti so we swojej ryči wudopolnosći. Ma mješto zahidnosće stupi dobrožiroſć a čorna čima pschemsjenja so do bjeleho dnja.

Tola schto bjesche to, z čohož Serbowstwo k swojemu wobstienju pscheco njéshto mocow pschiberač možesche? Po mojim zdaču najbole te Serb-

iske towaŕstwa, kotrež tam a ſem naſtachu. Tute zdžeržachu bez naſchini nađedžitymi krajomnikami Serbskose a tak z weschha tož Serbsku narodnosće we Lužicach. Schtož nađedžici česče, te lud wyſko waži. Tuto wiđiſch nazjawniſcho, dnž horne a delne Lužich bez ſoku pschirumach. Hačzumiz Deſlanach ſtoru teſko Serbow bydlili, jačo vela nas, dq budžesch bez hornymi Serbami tola ſto króž wjacu knih i horliwosće namakač, dyžli tam. Delni Serbio pak tež nihdyn žane towaŕstwa němſeſachu, kotrež bychti ſo wo to starale. Schato hischče žannej Serbskej cyrkwinskej agendy nimaja a kaž ſo pschi ſvjatej bozej mſchi Łaciſonski čita, tak podawa wele duchomnyh liturgiju we Njémſkej ryči. Delni Serbio hischče, Bohu žel, pscheco drjemaja, nochcedža hischče wotučič, nochcedža stanyc, zo bychti džjelali na polu swojeje narodnosće, plody dom khowali a swojim Slowjanſkim bratram ſo budželili. — Ejeli 1716 założi ſo Lipſku Serbske předářſte towarſtvo a wobſtejt hischče dženſki džen. Pozdžiſho naſta temu runc Wittemberku, zahiny pak, jako tamny univerſytet z Halskimi zjednoříchu. Romiſkich čiſach naſta wokoło jutrow 1838 Wratslawi (Breslau) taſte towarſtvo, pschi spočjatku lěta 1839 ſta ſo toſame Buděchini, a lětſta ſu Lipſku vósla stareho předářſteho hischče Serbsko-Slowjanſke założili. Schtož pak Wratslawſteho Serbskeho towarſtwa naſtačje a wobſtacie naſtupa, da ma ſo to tak:

Zutry 1836 pschinidže J. E. Smolek, rodženy Serb, na Wratslawſki univerſytet. K nemu pschividachu ſo bórzy či Serbio, kiz taim ſtudjérowachu: A. Bulank a F. Schneider z Kulowa, ſtudentaj podjanského duchomſtwa; K. Warnač z Kulowa, ſtudenta prawa; G. Markus ze Zakrijowa, Delni-Lužiczan, ſtud. ewangelskeho duchomſtwa. Woni naſnučiſchu jeho bórzy, zo ſo z nimi k rozwijewanju we Serbskej ryči zjenoči a wón bje ſ temu čim ſkerscho hotowy, dofež bjesche hižom

1832*) na Buděštin gymnasijsku tajke zjenoženje začaložit a to same hač do teho časa wedl. Vratislavsen Serbijského skladovacího so po tym kózdy tyžen dvojey, so svíjemu ve swojej mačhernej ryčeti spytovavoj. Psihi tym nahromadžituhu woni nještěto knihy, kotrež jim jich pročovávanje z džělom křížem polozíchu, z džělom plodniscie řežinichu. Tehodla wažíchu sebi tónlej svój possad jara vysoko, wobžarowacu pak pódla teho často, zo budže so po swojim wotěženju wschitko lóhko došť kažo rozperschic̄. Kózdy myslēche nještě na to, zo by nještěto wunamakat, schtož by tajkemu sláženju zavžewalo. Bydžíchu wedželi, zo břeše so pod wotěženjem kňeza prof. Purkinje ho pschez Matcekeho a druhich Polakov „Slowjanſke towarzſwo“ začaložilo, da vñchu vjeſte temu pschitupili: tak pak zda so temu to, tamenu wono, ale žanemu so powšchjéchne spodobanje nedosta, hač Smoleč na posledtu wustaji, zo by dle uajšíhre bylo dy by so z dowolenjom akademiskeho senata „Serbske towarzſwo“ začaložilo a jeho wobſedženſtwa so pod zakitanje univerſytetu postaſile. Njekto džěslachu wschitej na tym, zo by so to stěre hěpe wuwedlo. Dokelž pak Vratislavju najbóle jara malo Serbow studjériuje, haj snaro byž mohlo, zo by tam druhdy vjeſce čenje žadyn nebył, da dyrbeshe so na to

* S. bře tehdoni 15 hét starý a wučomník druhý (vjeſtě řežwórtéje) klasy. Starvy tuteho zjenoženja břechu: Bulank z Kulowa; Heinoold, Jäkel, Jakub z Budeschina; Jurak ze Štekece, Křchižank z Móšbec; Karig z Bukec; Galowski z Kulowa; Scholka z horneho Wujezda; Schuster ze Žornoskow; Span z Wjetaschowa; Wanak z Nesvacžidla; Welan ze Šlepeho. Njekotrych z nich znajem vženja jako horlivých Serbow, — ale su tež ēti druži swojej narodnosti svíjemi wostali a staja so u to, schtož bře tehdy jich wutrobné požadame?

myslič, kaf by tabež nedušchnoſt tym dyžfuliž do Bratslavja pchindžacym Serbam najmenje wažila. Duž zdasche so to za najlepše, dy by so tajke towarzſto začaložilo, kotrež starvy vñchu nie jeno Serben ale tež Njemcy Lužičenjo bře mohli. To wobzanskyhu psched hodami 1837. Smoleč wotryžha potom tu vječ hischěze dale z A. Möslerom ze Zholerca, stud. filoz., a tón, sam Njemeč, narabi tojshto swojich Njemsckich krajinow, zo tež pschitupichu a po jutrah 1838 „twarzſto za Lužiſte stanizny a ryče“ začaložichu. Tuto wopſchimie schyri ſekyjony (wobžílenja): Serbski, Njemscki, historicki a geograffski. Wyshe teho, zo mřeže Serbski ſekyjon tsežinu wschitkých wynoskow è swojej nadobizni naložic̄, su jeho najwoſebnische wustawy tajke:

Wotpohladanie Serbskeho ſekyjona je: Serbsku ryči, pismowisno a narodnoſć na wschitkých ſich ſtronach zapschijec̄ a pscheptowac̄.

To dybci so ſtac̄ pschez grammaticalne pročovávajac, pschez čítanje a rozmłowenie, pschez předovávanje we Serbskej ryči, pschez zhromadžowanje narodnych pjeſněkow, baſničekow, banižekow a pschislowow a napisowanje kózdyhžuliž woſebnitoſćow Serbskeho ludu.

Tehodla ſchadžuju ſo ſtarvy Serbskeho ſekyjona kózdy vžden postajenym číſtu, čítajia po rjada, schtož ſu napisali, rozriſuju a rozudža to hromažde a rozryžuju ſo Serbski.

Wschitke wudžižetki a žberki maja ſo do knihow, kotreymž je napisano „Serbska nomina“ narodate, zapisac̄. Kózdy ſlaw ma dale kóle za tym honic, zo by najwoſebnische Slowjanſke ryče nazvěžil.

Je-li zo čhee žadyn Njemscki Lužičan do Serbskeho ſekyjona ſtupic̄, da dybci jemu to dowolene bře a za jeho rozwuženje we Serbskej ryči budže stajnje starane.

Za wotěženje cyleho ſekyjona wuzvolja ſtarvy ſtarvského, křiž ma tež protokol Serbski a Njemscki ſpisac̄. (Zlónčjenje pschitodnje)

Schto nowe h?

16. Wjera rano wosymich porodzi Portugalska królowna Donna Maria czorstwoh a moenoh prynca. Na pól dżeweżi pschipowedowasche hymach zwuk Kanonow, kij wo mjeſee a na bliſtich čałtach wo rjach Dajo psched mjeſtom thylachu, telej radoſne podaſze cekenu krajej. Wosoka nedželnicza bje ſtrona a Čerſta. Swiaty móte wo Roinie (Vamie) budże, wot Králownej pschiproſchemi, Emořic a jeho poſok Capaccini jeho mjeſto zaſtać.

Wo Španjskej započinaja ſo nowe pschitki. Infant (královiſti syn, králowic) Don Francisko de Paula lotremuž hač dotal mjeſto Burgos i wobydlenju pschipokazane bje, je ſo na Regenta Espartera wobrązil zproſim, zo by tež won te poltice a mjeſčanske prawa wužič ſmjet, lotrež koždy tež najniſchi Španjak wuživa; jeho vjerženje wo Burgos z tym ſo nehodži. Espertero da králowiczej (to e. Infant) wotmikowic, zo može won wschodze býdlic, jeno nie wo Madridje a tycieži ſtundow wo holo tehoſej mjeſta. Z tym Francisko zpoſojem niebie, poſla tehoodla Grafa Parſenta i Esperterej, kij temu wupraji, zo, je-li Regent to nedowol, ſtož won žada, králowic ſej wotwyslik je, jeho wužwolenje i wupoſlanemu do Senata wot Madridſkich mjeſčanow horje wač; tak zoby Espartero ſemu dobrožycz, dyrbjat do Madrida pschipic. Don wotmikom, kaf ſo won teho neboji, a zo drje by to khjetro čežto jemu zbyč mohlo: Mjek nahejue Parſent a jeho pschipelko wſchitko, zo byku Francisika do Senata pschipili. Bez tym pschipolusa ſo woni i wudawaniu nowego čapnich piſma pschipicno Esparteres a za Donna Franciskowe Benezy. Wysche tehožiža woni tež druhe piſma a kniſti, dżež ſo Regent a cele knežerſtwu hač nanajhorje han i hidži. Pschipicnym tym nezbožu je to te najhorsze, zo Es-

partero žanych penez wruch nima, a ſewje zdje ſe wač.

Wysche tyhle ſu pak tež drugi ūpschitelzelo Španjskej nastali. Te dolhe wójny wo kraju, te hromady ludu, kij byku wipokazane abo i ſchraſe z Gehitene, ſu, kaž ſu mohli, roziželall do Iſſow a do hór, a dokeiž ſo značiž ſeňučja, niždež zjawnje ſo pokazač, da rubja a zabivaja wſcho, ſtož ſim do rukow patie, zo byku, jeno swoje ſiwenje zperžecz mohli. Tak čahaja cele hromady rubežnikow a zabižkow z jenej krajiny Španjskej do druhę.

Wallachiske zpedzenje, kij wo 14. lissé wopisachmy, ſe nižek z ſenžene a docka pschipytane. Braſla mjeſto bje woptawdze wo wulſim strachu, a bje zpedzenym do rukow panjo, dyby ſich wojerſki wóſchi Boteano tak doſko horje nezheržat, hač ſemu drugi wosach na pomoc pschipindzechu. Nižek ſu wednika celohe zperanja popanji a do Buſkareſtha (prjenjoh mjeſta Wallachiskej) zezanfanoh poſkali. Won je Bulhar, a wuži ryže. Won je ſo wuznal, zo ſu jeho pojmenie po celej Turkoſkej wo Europe a po pschipolnych krajinach Iuſonofiskej rozperſcheni. Maſbèle ſu wo Grekojo, kij wſchu- džont taſti ſtemjer a taſke zpedzenja započinaja.

Zańdženu Sobotu ſu žita Budeschine
plačile:

Nož	2 tol.	7½ nsl.	tež	2 tol.	5 nsl.
Pſchenica	4	• 27½	—	4	• 12½
Ječmén	1	• 20	—	1	• 15
Wows	1	• 10	—	1	• 5
Groch	2	• 20	—	2	• 17½
Jahly	5	• 15	—	5	• 10
Khana butry	13	nsl.	8 now.		

Budeschine wedžene wot J. P. Ordana.

Ciſočane poſa C. G. Hiedl

Wudawane wot Wellęteſe Inſertu.

S u t ' n i c į f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

17. List.

23. Šaperleje.

1842.

Swupraj kaž nemiske **ff**, k pschisladej: susod; **z** kaž n. **s**, l. p. zwón; **cz** kaž n. **tſch**, l. p. čorný; **čz** kaž n. **dtsch**, l. p. čahuyčz; **k** kaž n. **w**, l. p. kal; **h** kaž podjanske **é**, l. p. syey.

Kruvarška pjēsní.

Vaše so, kruvki, napasče
na travch zelenej;
za horz Bože slončko dže
a kruvata k wečorej.

Wschak zalečile daloko
su čelčiki kafate:
Duj, kruvki, paše pjēnje so,
dom skoro pónidječe.

Dyž rosa delje padajo
na travu krepkuje,
za wani pónidu praskajo —
nech schéze so zašmjerkne.

Mjic domoi, moje stádko so —
zul pada z daloka,
zo domoj čérja kruvarjo
a duch praskaja.

Doše syte sice džens na pastvi,
čas je so domoj hnač.
Do = mo = do = mo = ho, kruvički,
Do = mo = ho zašpjewač.

Was hatku wó wsy napowam,
slončko je horilo.
Na bróšku stejo zaprassam:
Do = mo = ho, stádlicheko."

Bn.

Wratislawské Serbské towarzstwo.

(B s o n i č e n j e.)

Wat 5. práznička (Juliusa) 1838 hač do 26.
Maleho Róžka vžeržesche Serbski seštyon 132 zhromadžinow. Ve tých zložíchu jeho starvy najprjodc swoju pilnosť na to, zo swoje elementariske proćowanje po Seilerjowej grammaticy wedžíchu, hevák pak ze Serbskeho do Němcskeho a z Němcseho do Serbskeho pscheložowachu, Serbske pjēnje spjēwachu, znošenek deklamjerowachu a dys a dys pjēnje, basnje, pschisłowa a teho runja do „Nowiny“ zapisowachu. Pschede-wschitskim wobzanknym pak, zo dyrbí so dotalne ponséměřene a Serbskeje ryčě duchu napšcherživone pisanje wopushčíz a zo ma so pschichodnje z tej wat Smolerja za Serbski jazyk pschijprávenci orthografiu písací. Tuta je tasama, kotaž so we tých wat Smolerja wudatych Serbskich pjēničkach (z Němcskim pscheloženjom wat Hawpta) namaka a je na tu, kotaž we naschej Dutničez mamý, jara podomna, ale be-wschitskich tých Němcskich pschiměškow, kotrymž so hishčězen tých nowinach holdowací dyrbí. Knež Jordan je sam za so a ničžo wei Wratislawského wobzanklenja niewedžiwschi nimale tesame pisanje we swojej Serbskej mětownich (Prazy 1841) naložil. A schlež nepscheczel Serbow a jich dalscheho wobstača byči nečba, schlež vele wjací ze Serbowstwom derje mjení a žada, zo by nasche pismowstwo hédne mjesto bez Slowjanami

dostalo, tón hrbi so wo pschisportenje počedženej orthographije staracj, dokelj nam wona drugich spschečelenych ryčow angwukšenje na podštwe waschnje polóži a naschoj literaturi puče a drohi do wschitlích Slovjanſkých kraju wotewri. To pak je nam treba. Pschetož laha može nascha literatura hinač zatčewać, kiba pschez to, zo tak písmi, zo budža tež druži Slovjenjo nashe knih lohko zrozeměč a tehodla střeho se kipowač?

Hacj do nazymy 1840 býchu so čti zjenočeni Bratlawen drje tež pscheco wo to starali, zo bych u njéščto z drugich Slovjanſkých ryči naruknuli, ale dokelj je hischže žadyn bez nimi ne rozemelche a tež na knihach po brabowasche, da wohladowachu so wo zwonkomu pomoc. Ta dosta so jim a to počnej mjeri. Pschetož kuz Dr. Purkinje, profesor Fizyologije, ryčer zriadi čerweneho hotelu, tón wschitlím horlivym Slovjanam derje znath, jara widženy a wtherne wučeny muž, sčiči jim po swojej pschinorodženej darniwoči ruku, zo by jich wedl k zeznaču wukrajnych bratrow. Won poruči jim swoju na Slovjanſkých knihach bohatu knihovnu a wylše teho žendu so Bratlawen Serbsko kóždy tydjen, zo bych u pola něho rozvuczenje we Čiſtej, pôdla tež we Poſlesj a drugich ryčach mješti.

Stawy Serbského sekleyona býchu dotal: Smolc, Bulant, Schneider, K. Warnač, Markus, Pratorius z Wojetec, T. Warnač z Kulowa, Wařko z Bjeleje Wody, Ráda z Dolheje Voršče, Welan ze Slepoho a khwili tež dwaj Njémcaj: Nöslar a Knotha ze Jholerec. Starši býchu: Smoler, T. Warnač, Welan, Wařko. Nowina wopschimie khjétru kóžbu zbjerkov a wubjékkow, bei druhim tež pscheloženje Schmidoweho povědančka „Jutrowne Jeſta“ a „Boži večhor“. Prózniach (Feriach) sú wschitlích pilnje po Serbach pučowali, zo bych u svój lud a jeho potrebnosće dale, bôle jeznali a so tak z časom na to pschihotowali, schtož wótcu

kraj žada. Po jutrach budža čti towarzhojo kóždy mjéšac dwójien Bratlawu Serbskii přejedovat.

Kuz Smolc, wučer Lazu, pschisbla wudjelič „Hornich Lužiſtich Serbow waschnje pschisportenju“, tñ. duchomny Seileč nječotre spjewy a znošchenki, kú. kandidata Wanak njéščto píšiňow a Serbskich pschislowow: Serbske knihy darchu tñ. duchomny Seileč, tñ. prof. Dr. Purkinje, kú. J. Kollar, duchomny Pessi Wuherskej, nebohi kú Lubenski, Lipčanské Serbske přejedarske towarzstwo a Buděške Serbske towarzstwo.

Džak luboň a wutrobný džak bydž wschitlím dobročel im Bratlawského Serbského towarzstwa!

A taž je nascha knua nadžija, zo budža moch Bratlawskich, Buděšich a Lipčanskich Serbow džen wote-dnia pschibynač, tak maný tež to za więstość, zu budże narodnosće swjaty wohén zahocicj wutroby naschich Serbskich bratrow, kuz Praž a Bałtik pschibywaja, a jich tak kmanych sčinieč ke wschitlím požadanjam Serbowstwa ha- jeho pschichodnosće. — Daj to Boh!

Bratlawu wo Njérce 1842.

Serboslaw. (Sm. let).

Z u ē ř l a n y P j ě t r:

Stanyž žasach bije bohaty holan a mjéščeskejich synow, Pjétra, Xana a Jurja. Jan bije mudry, Juri pscheklepan a Pjétr taſki trochu hlu- pikoſy. Tehodla mješčeske Jan domjace džiela wobstaracj, Juri wožeske wulje, žito a tehorunja do mjesta; hlypy Pjétr pak dyrbeske wo Lužlanej komorcy sedžeč a džen wote dnja lužko rubač. Tak džielaſche kóždy swoje džiela a bije wschitko derje a duschnje. Njedy, pak pschijidze Juri tež z mjesta a powedasche, kaf bije skyschal, zo dže so Hanka, ta mloda kňežněčka wo schlenčenym ro- dže, ženicej, a zo bije jejich nan tehodla wschitlích wokolnych kňežich k-wulkemu zjézdenju za schyri

nedžele powołał. Schtóż na postasenym dniu prieni stejo. Dokho sej nemojsjo stroži won horje a por-
na ton schlenčany hród horje pschijedže, tak bje pože ho za huzdu; konik so stroži a počza cosacž,
won wuprawil, ton dyrbi rjanu Hankit kuežniciku kaž chcyt českneč. Ale Pjétr soh twardze dosé dzer-
za žonu dostač. Schlenčany hród pak lejesche žesche a ſeku lkhetríje wótfje, dofeſiž z trochu hně-
na tak wóſofej a nahlej horje, zo fo tam nictó ani
za tři dny póschtýrjom horje wudrapačz nemožesche,
wele merte wobdžen na konju horje zicč. Nan a
Jan pschiposkowaschtaj swjéri, ale Pjétr — hač
runjež hlupy — tež. Jan ſekny: „Ja swoje bru-
naki za cele ſchtyri uđele z ródze newučahnu,
to dyť ja tež ſobu byž.“ „A ja tež ſwojom
čzornom plesakej ſwetlicz dam, a dyrbjal tež pe-
čoch ſupcow mojoh wula zhubičz.“ — pschistarbi
Juri. Mjeliž bje wulke džilo a wischparanje celym
domem. Nan, Juri a Jan, klahachu z jeneho mje-
sta do drugoh a ſupowachu nowe hačz mazaneč-
sche ſedla, bkhchžate z mosazom wubite a z hadža-
cymi wóřkami wusadžane huzdy a pasy na konje;
hornu ſemot a pruhooty ſchvorlach ſamí za ſe.
Krawey pschihnachu fo do domu a ſchiachu krasne
„kabaty“*) z čerwonym poſpékem a ze zybola-
tymi ſchnórkami wobrub'ene. Najweischa, staroſe
pak bje ſim wo konje; woni je w werku čeſeſachu
a dawachu ſim tam pschemiernu „pici“**) zo
možachu ju ličom ztencowalž. Hlupy Pjétr pak
ſedzeſche wo ſwojej ſomorez a rubasche kuzlo. Pschi-
ſedzi pak pschipoffowatcze wén ſich hordym ryžam
a zdasche ſo jemu meležo jary debro. Dokeliz pak
tami iſo tak mužne mježachu, da dyrbesche Pjétr
tež Janore dželo ſobu zaſtaracž. A tunc je to tež
jemu wele z pomha! Žeden wečor wo ſchitwre-
thint indženju psched thym zjézdžowanju mjeſečeſche hlu-
py Pjétr ſhno ihopieč; a lej tu jeho pschijewa taſka
mužnosé a zpóvenosé, zo fo won pschito do jeneho
khopena lehny a — wusny. Noch bje tolsta čjima,
kaž by kolmaz ſkal. Na jene dobo počza mjescito
wot toh khopena žrač, džez Pjétr ſpashe. Tén
je ſljevrom a złotym wuschiu draſtu ležo. Z weſo-
nydym wotučzi a wuhlada jenoh ſrjebca předy ſo

*) Delnjo-lužiske ſlowa; kabat: mužaca ſuknia; ſpica: jesc̄ a picež.

**) Delnjo-lužiske ſlowa; ſkola: ſkolowy wepaki a ſtaſasche a ſpjeſasche a juſtasche, a konik ſtemu řehotasche hačz hajt a doly kliněžachu. Nano pak z prijenimi zerami

stejeseche wón hotowy a skočí na swojoh konika a sediſche z wele druhimi malodymi křežimi ke schlen- ďzanemu hrodu. Jeho draſta býe najbohačiſcha be wschiemi a jeho konik stakačhe a čjereſeche hač ſchrijé wothljetowachu, tak zo býrzy wschiě druhę pschjēſeče, a pschez horę a dolę, ſkali a tymen- ſchčza pscheljetowajo na posledku po ſchleněžanej horę kaž na pojnosk̄ riumu mýre horje běžſeche Ma wersku býčku ſchjeroke złote wrota; te ſo jemu z wulkim ropotom wotěžinichu: a psched jeho wočzomaj ſtejeseche — cele rono ludži. 101.

(Pſchichodnje dalec.)

S e t o n o w e h o ?

Anglickej počzina ſo powieſt' wot nezboža jeſe wójſtow wo Afghanské bôle a bôle roſchjeričz a do ludu pſcheničz. Byli to jeničke nezbožo bylo, da by regentſtvo wulku nazu mýlo ze ſwojimi podaniami, dokelijz da bych u jeho pſchicjowich wſchitko naſožovali, zo bych u R. Peelej (ujetiſchom preñjom ministrej) a jeho ſobuminstram celi wim u ſchiju pôjſli. Tak pak ma teles nezbožo wele druhich ſobu: wo Chineske ſu Anglieženjo ūerozomne wójnu započeli, kotrejž kone nicho pŕedy widžecz nemože; dokelijz Chineske kraeftwo ze ſwojimi poddatymi krajemi ma na 4 sta millionow wobydlęt; taſtu ūefleněžnu mnohoſć ludu pſchedobycz, ie nemožno. Wóſche toho ujaja Chinesjo taſtu wuſtvoſć do wſchitku, že hačzuniz hač detal jich woſacy jenož z teſakami a ſchitami (Schilder) z ſkokami (ſchipami Pſeile) a wolkami wobrótni ſu, noni tola za pek ſheda hižo kanony a ſluny a celi kón, kaž ju Evrope ſo anglicky woſacy maja, tež mýce moža. Kanony hižo ſu woni ſeli, a z nimu týlcz to narukue jich ſlimavu rozont za krotki čas. Nadpadnu Anglieženjo jeden kraj, da zézehnue ſo wſchitko dale do nutných ſtronow, a neſcheczel nima hač jenož hoku zemja bez plodow a prezne mýsta bel wobydljerow. Ma taſte

wachnje može ſo Chineska wójna do wjéčnoſće dlije- hič a neburdo jeſi žaden kón. — Hale Anglieženjo maja hiſchče wjac nezboža. Wo Šyrifſej ſu Dru- zoje čjicze nezpoſojou znimi a wo Konſtantynopolu nima ſich wiſpoſtanu nimalé žanej mocu. Wóſche teho na- ſtava jim wo Americkich ſwobodnych krajach wetscha neſcheczelniwoſć a zawiſe, liž pſchi dobrej ſkladnoſci fraž tež gnežerom wostač ūterebala. Tak narvala ſo wet wſchitkých boſow nezbožo na Anglieku; ale to jeje lud ūefroža; ſow pekaže ſo kraju plod ſich ſwo- bodnoſć a konſtitučijskoh ſižbenje. Wo Parlamente ſe (ſchtož po nas krajna zhromadnoſć, Landtag) rjeklaſche, zo dž Afghanská wójna ſama na 100 millionow tolet žadaž; toho pak ſo nicho nezboža; zézim wetschej mocu dybri ſo ta wóma ſeſe (rjeklaſche) a kóždy bu- dže z wesoſoſu ſwoj poſleni penieſl ua volca ſwojego domocſtwa pſchicjew, jeſi ſo to kraja potřebnoſć wopraweže požada. Taſtu je Anglieka, taſej jeſe wobydljerjo, wuley, krajni, neſchewožiwi — dokelijz ſwobodni, ſwoſi.

Słowanska Piſemnoſć.

Rú. Da u ch a je we Nr. 15. naſpomiennych Čjescich nowinach 10 Serbſkich narodnych pjeſničkow z Čjescim pſhelozjenjom wotěžiſhčez dat.

Zańdženu Sobotu ſu ſita Budeschiniſe plačile:

Nož . . .	2 tol.	10 nſl.	tež	2 tol.	5 nſl.
Pſcherica . .	5 =	—	=	4 =	15 =
Ječjuňen . .	1 =	20 =	—	1 =	15 =
Wows . .	1 =	10 =	—	1 =	5 =
Gróch . .	2 =	15 =	—	2 =	10 =
Zahly . .	5 =	15 =	—	5 =	10 =

Khana butry 11 nſl. 3 now.

Budeschiniſe wedžene wot J. P. Jérdana.

Čjischčiane ſola E. G. Hieckl

Wudawane wot Welleſte ſniherne,

Š u t ' u i ē ź f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

18. List.

30. G a p e r l e j e .

1842.

S wypraj kaž němske ſſ, k pschiffadej: ſufod; ſ ſaž n. ſ, k. p. zwón; ēz kaž n. tſch, k. p. čorný; ēz kaž n. dtſch, k. p. Čahnyč; k kaž n. w, k. p. fal; y kaž podjanske é, k. p. syr.

N a S e r b ſ k u L u ž i c u .

Rjana Lužica,
zprawna, pschečelsna,
mojich Serbſkých wótcov kraj,
mojich zdóžnych ſonow rai,
ſwiate ſu mi twoje hora.

Vitwu hřiſtachu
horeu, ſteleznu,
nedy ſerbſey wotecjo,
wóſte ſpíewy ſpíemajo. —
Schtóha pojda wasche ſpíewy?

Brudny ſyſobik
ma njétk Hromadnik*)
ſowa ſuta z Brachich,*)
ma tam ſwoje ſchkaloby. —
Horje, ſhlo woj pómnite!

Boha čorňeho**)
ſtare králeſtvo
rapak njétko wobydli;

ſtach moch ſo zeleni
na ſkale, kij woltai hřeſte.

K Iuda nadobi
ňejſu zhubali
tamni ſtari hubačy
dóſtak ſerbow pschichodny. —
Čhaſ njétk neprachany wjehyči.

Čhaſo pschichodny,
bidžech zakříječi tñ? —
O zo výchu z twojeho,
Klina wuſchli mužojo
hodni wjěčnoh wopomnika.

(B lip ſtej ſerbskej nowiny.)

Bn.

L u c z k a n y P j e t r .

(Z ko účjenje.)

Njétk lekuš jim Pjetr: „Bože mé!“ a zavročí ſwojoh konika, tón pak uſeſte ſieho zasy na tu luku, dzej ſandženu noc ležati hřeſte a rekný tam zastaſo: „Džens za tñ učjele pschindž zasy ſem, a ja tu tež budu!“ a ſuk = by preči jako wjatſit. Njétk khwataſche Pjetr dom a ranu zahé ſedžesche hřo zasy wo, ſwojoj komorey a rubaſche Lučilo. Njedy woſolo počinja halle tamnaſ dvaſ bratraj dom pschih-

*) dwie ſtare lužiſke horje; dzej njedy naſchi mótoſejo ſo zhubadžowáku, ſwojim Boham ſlužič, a za dobbwſtva wo wójuh pschečiwo ſwojim ſtepschečeſlam ſo džakowac̄.

**) Čorňeho Boh, starý ſerbski pschiboh, kaž hřeſpa naſchich wótcow wýſvěcny čeſcený.

nashtaj, grubnaj a pojschichy hubu a lowu. „To je wamaſ runje ſtrowo!“ myſlesche Pieter pſchi ſebi; „wój ſo mi i wječnje ſmjejetaj, wój hordakaj! Njetklej mohł ſo ja wamaſ tež ſmečz; ale (pomyſi won dale) wonaj mohkoſ ſi lohej wzac̄, ſhtož ſu dostał, rafſio jimaſ ničjo ūepoſkaž!“ A z khowa zeger do wučlaných peňkow a wobali ſei poſt z persch-čenjom do ſapki, kaž by ſo zrijezał.

Pola jedze poſvedaſchtaj Jan a Zuri naneſ a mačjeri wele wot teho zjezdowanſa a djeſchtaj. Ton na tym ryzy-brunifu tolá zatraschnje bějſiche, hačz tak ſchtrje wotljeſowatku. „Jan pſchiftaji: Nasch brunačk bje tež pſchecy bez prijenimi, ale na poſleſtu tola wſchitke te ſchfalobý a rječki wjac dopschekawac̄ nemōjeſche. To bje prawie ze ſchfodu, wſchitkim ježnym ſo moj konik tak lubesche; wſchitko khwalesche jeho leſne nožki a ſwiečzate pleca!“ Pieter paſ pſchiptowasche a nichio na neho ſiekedžbowasche: na koncu ſekny Hilža: „Pieter, ty węzera doma ūebje: ſy ſnadž ty tež pſchihladowak?“ —

„Pſchihladowak ſym, haj; ale ton prijeni ježniſ, ton mjejeſche wſcho hinajſcho konja a wele renschi ſabat; ton ſo blyſtčesche kaž z čiſtoh złotoſ.“ A tak rozmlojachu go wo to a tam, a bychu radwe-đelt, ſhto to był bje. Pieter paſ žanon ſlowa nie-praji, ale ſo jimi melčo ſmjejethe.

Eſečji rano pſchijedžo jene dobo rjana pſchyna hónſta do dwora a praschesche fo za lučlanym hro-dom. Stary Miſlawſch a Hilža ničjo wo tajſim hrođu ſiewedžich zavoſchtaj Jana a ſurja vój ſtwy; a dyz ſen tež taj ūeznaſchtaj, poſleſt tež hlupopiſtra. Kjedom won doſtri, da zpožna ſoh tež ta kiežna, hačz runiž bje won ſwojim mazanym ſiwičoſtym kabac̄e, a wepracha fo ſhjetsh, na jeho zavjažany poſt poſkažo: „Eſto ſy ſei ſižniš, zo maſch poſt wobvaleny.“

„Ach, z tupej ſekoru ſym trochu ſo ſchkrabnýl, a njeſt kuf ſužnoh na njón połožil!“ zborvota Pieter.

Ta kiežna ſo wotmelny a jedyſiche dale.

Za tſi ſiedzele puſchci ſo Pieter jeden wežor jazy won na luku wo ſwojim mazanym kabac̄e. Žredž noch zahbjekny ſo z jenym dobom wulſi ſlinkot a brinkot; riamy, ze z lotym a z čerwenym ſomotom wubity ſkneſti wóz zechtyriom, ko-nimi pſchihna na luku, a ſtary mužik ſtoži z neho a počza zafparneho Piétra cybač a wo-lac̄, zo by ſo tu krafmu draſtu, kiz won jem pſchihneſe, woblek, a do toh kralowſkoh woza ſo ſynt, z tym jeničkym wumjeñenjom, zo by ſe-ždeho proscherja horje wzal, ſotrehož ducy na-deidže. — Taſko bje Pieter njedže milu pučza poſet, zetka fromeho pučzownika, kiz jeho wo-jalmožnu proſchesche.

„Eſto ty ſy?“ praschesche fo Pieter.

„Ja ſym mojoh džjela wulſi pičež!“

„Da ſyň ſo zady horje, ja du ēže trjebač!“

Njedže zay ſo zady horje, ja du ēže trjebač! Da pſchindže jemu mužiſſo napſhečjo, ſotrehož delnja huba hačz pod hrođu dele wſasche, a pſchecy bje hornja tež tak dolha, zo delnju pſchitrywasche; bruch paſ mjejeſche won, kaž ma kiežich dworach wo delencach khachlonk, won wotestawasche tak daloko, zo bje jeho horje ēželo ſo znak zezibat-walo tajſeje ēžeje dla, a tola dyrbesche ſo won pſchecy boječ, zo kôžde woka miſuňenje na nos-pańe tohodla mjejeſche won kolesko a na nim podſtawu, na ſotrejz ton leſny, fulowaty bručk ležesche, dyž naſch toſthy džiesche.

„Eſto ty ſy, luby pſchecželo, zo z tajſim džiwnym koleskom pod břuchom jedyžiſch?“ wopraſcha ſo Pieter.

„Ja ſym wulſi ježek, a wječnje Idny!“

„Da ſyň ſo zady horje, ja du ēže trjebač!“ Runje tak zetyka won hiſhče jeneho bjeħka, jenoh jara ſylnoh z bjeħaka a wulſeho wokata a wza ſich wſbitich ſobu. Z tajſim ludom jedyžesche njeſt Pieter weſele ſpjevaſo a juſkajo ſ swojej ne-wesce. Wokolo ſponea z khadženja pſchindže won

njedže milu wot hrodu. Dow wuhlada won dolhi wuwedžesch, da zpò, nazu čje za hodnoh muža a rynk krasnych pozložanych wozow, kiz po runym narovenju mojeho lubowanoh džjéza. Ze-si pak wujezdzenym puežu jeden za drugim ke schlen- nic da mohla so twoja schézynosc zhlé wuplačzic." čzanemu hrodu horje so čehnichu. By-si won za nim jež chył, do kiebje ani za tsi dny do hrodu pschischot, tak wele jich bje, won pak vyr- besche tam hischje džensa. Tak winy so jeho pohonč na bok a sedžesche po lješnym pučiku a „Ueber den gegenwärtigen Zustand der böhmischen' pschijedje börzy hačz k stopoj schlenčanej hory Literatur und ihre Bedeutung. Von Leo, Grafen Jeho blyffkotate konje rubachu wjenym skoku do von Thun. 1824. Kronberger.“ Wujschla, ko-tej bladkej hory, hačz schkrje wotšetowachu; ale traž wopěmniemu wjetc tak dozpolinje a wot wschit- na jene dobo dyrbachu tola stejo wostačz, dokelž tich bofow wopische a wobjasni, zo tju my wschit- tu bje pučz ze schtomami zametany. Schto njest kim poruczime, kiz o wo pismowstwo naschich započecz? Pučzik je na dwacvězi kóchězi hluboki čjějskich brat w trøšku postaraja. Čjěske pí- s'mowstwo wot khejzíkej wostchnosce wo ničim so niewuzbícha, to je tam runje kaž pa nas; schtož bojoje zaja Pjetrowu wutroba. Ale nydym za woka tón sylny zbihař: „Chězech-li, kneze- da ja pučz wumetam!“ A sfočzi z woza a fun- kasche z tymi tolstymi schtomami kaž nasche hól- čata z kamusckami a zelenymi jabku. Žatni hačz halzy a werschki wotšetowachu. Tak pschijedje Pjetr psched wečzorom k rotam schleknčanego hrodu, kiz so jemu nydym wotewrichu. Z horcej luboscu a niewureknithym weselom wza won tu lešnu ruc- ku, kotoruž jemu jeho krasna newesla da, a won chyšche ji runje wokoło schijepanyč a ju tak prawje z cekci mjeru woskochēz a hubu dačz, dýž ieje uam pschistupē a z kruvym a wotrym hlosom tak joh powita: „Nje nje moj pschečzelo, tak daloko schiže nešmy. Ja chył čti moju džowku rady za jomu dačz, ale najpředy dyrbu čje kiepse poznac̄. Moja džowka a ja smoj dohō sym a tam jezdilh a za lučlanym hrodom so praschalez; ale nicho na- maj wo nim prawic̄ niewedžische. Moja džowka drje je nádawno pachola widžala, kiz bje wulcan jata na tebe spodobny, ale jeho drascic̄ka bje ak mazana, a jeho džjelo tak z podživne, zo to ty sam hédoma býž sy möhl. Tohodla dam čti ja schtore džjelo k'džjelanju, jeli zo ty je derje

(Zkónčenje w pschichodnym.)

Nedawno je prazy njemssa kvižka znapisom: pohonč na bok a sedžesche po lješnym pučiku a „Ueber den gegenwärtigen Zustand der böhmischen' pschijedje börzy hačz k stopoj schlenčanej hory Literatur und ihre Bedeutung. Von Leo, Grafen Jeho blyffkotate konje rubachu wjenym skoku do von Thun. 1824. Kronberger.“ Wujschla, ko-tej bladkej hory, hačz schkrje wotšetowachu; ale traž wopěmniemu wjetc tak dozpolinje a wot wschit- na jene dobo dyrbachu tola stejo wostačz, dokelž tich bofow wopische a wobjasni, zo tju my wschit- tu bje pučz ze schtomami zametany. Schto njest kim poruczime, kiz o wo pismowstwo naschich započecz? Pučzik je na dwacvězi kóchězi hluboki čjějskich brat w trøšku postaraja. Čjěske pí- s'mowstwo wot khejzíkej wostchnosce wo ničim so niewuzbícha, to je tam runje kaž pa nas; schtož bojoje zaja Pjetrowu wutroba. Ale nydym za woka tón sylny zbihař: „Chězech-li, kneze- da ja pučz wumetam!“ A sfočzi z woza a fun- kasche z tymi tolstymi schtomami kaž nasche hól- čata z kamusckami a zelenymi jabku. Žatni hačz halzy a werschki wotšetowachu. Tak pschijedje Pjetr psched wečzorom k rotam schleknčanego hrodu, kiz so jemu nydym wotewrichu. Z horcej luboscu a niewureknithym weselom wza won tu lešnu ruc- ku, kotoruž jemu jeho krasna newesla da, a won chyšche ji runje wokoło schijepanyč a ju tak prawje z cekci mjeru woskochēz a hubu dačz, dýž ieje uam pschistupē a z kruvym a wotrym hlosom tak joh powita: „Nje nje moj pschečzelo, tak daloko schiže nešmy. Ja chył čti moju džowku rady za jomu dačz, ale najpředy dyrbu čje kiepse poznac̄. Moja džowka a ja smoj dohō sym a tam jezdilh a za lučlanym hrodom so praschalez; ale nicho na- maj wo nim prawic̄ niewedžische. Moja džowka drje je nádawno pachola widžala, kiz bje wulcan jata na tebe spodobny, ale jeho drascic̄ka bje ak mazana, a jeho džjelo tak z podživne, zo to ty sam hédoma býž sy möhl. Tohodla dam čti ja schtore džjelo k'džjelanju, jeli zo ty je derje

Wysoko čjesceny Leon wopisuje z wótrymi sto- wami z kajstimi nuznosćemi čjescy spisowario bje- džic̄ majo, a tak woni pomalu tola tak daloko pschischli su, zo jich narodnosć iſtruje steti, kaž starý Wyschehród a stoljetne duby čjějskich horow, schto njest jich prijenje a wulke džjelo je, schto woni wo čjlowěstwu dopelnic̄ maja tak woni so za swojim slowjanstich bratrow starac̄ a jum pučež pokapic̄ dyrbja, na kotorychž my wschitcy njedy te jene wulke dokonečz budžemy. Won wo- powjeda, tak maja so naschi čjescy bratsia psche-

Čiwo swojej khejzorskej (awstriskej) wojskowości za-
džeržel, schto woni wot rošovskoh Carstwa do-
čjakač, čeho so nadžeč, čeho so boječ moža.
Ze to zawjerno jeno znajważniškich knižkow, tiz
dolhe lieta wuſtne ſu, a kojždy Slowianſtwu
pschečežel budže je z weskuſcu a z nezkončenym
wuzitkom pschelaſowač.

J. P. S.

S e h t o n o w e h o ?

Młody Portugalski prync, kotohož kmotria
ſu Romski Bamuž, jeho Sw., a předawscha kie-
žerke Portugalskej, Donia Maria Isobel, je telej
mína pschi swojej nedawniſczej kženicy - dostał:
Dom Jono Maria, Fernando, Pedro de Alcan-
tara, Miguel, Rafael, Gabriel, Leopoldo, Car-
los, Antonio, Gregorio, Francisco de Alſis,
Borja, Gonzaga, Felis de Braganca, a Bour-
bon, Sare-Goburg-Gotha. Bjeda jeho kmótrej,
tiz je wschitke telej mína z kowy prawicž dyrbjal!
Bjeda jeho pjeſtbucži a pjeſtončam, dyž dža jeho
nienowač hčyč. Kak wele lijepe je to tola po
nas Serbow. Tón rjeka: Piétrko, Turko, Zanko,
Michalko, a druhdy tež Matko, a Motsko, a
Hansko a Hansko! Neje to wele krothio a mu-
drisko?

Angličenjo möhli ſo najljepeje Afghanskeje
wojny zminyč, dybychu tam žanych nowych
wojſtow učevosłali; dokołiž ničjo Afghanow w
hromadu nedžeriž, hač hidženjo a hñjewo psche-
čiwo Angličanam, kotryž po wschitkach Afgha-
now jenak zatraknuy a džiwi je. A tak khetiſ
pak hač dža wschitcy neſcheljelojo z kraja, da
budže jeden ſplan na drugheho panycž a začzepeč
a rubič, schtož dže möznoſci. Ale to Angličenjo
zjeziniež nebudža, kózdy džen wužbjeħaja ſo nowe

wójſtwa, tiz do Afghanskej a do Chineskej ponduež
a tak budže wo wschitkach bołow wojna a zabicie.

Chinesoſo mają hižo kanony a druhe po nas
třebowane tſylby a bronje, haj tež krute mjeſta
woni twarja, a to z pomocu njeſotrych czuñkow
(Hollandſkich) tiz jich to wučja. Ale to jim ni-
čjo nezponha, haj ſerie wjazzy zechodži. Do-
feliž mjeſt mjenia woni, zo móža wschitko to,
schtož Europeſcen, a pondža runje do wóhnja,
ale tu dže ſo nydym polazač, zo woni z taj-
imi bronjemi tſyleč a zapocječ němoža, a to
budže jich schnjé zahubieč.

Angliſke wójſta wo Chinesej nimaſa wjac
hač ſchtyrjoch muži, tiz bychu Chinesku ryčž a
Angliſku rozemili; dwoj ſtaſ Angličanaj, jeden
nième (nième dyrbji tola tež wschudžom byž!) a
jenoh rodženoh Chinesu. Tón dostaňe za heto
woko 4000 tolč; ale zo to ma wjeste, zo jeli
zo Rhinesam do rukow paňe, najzatraschniſho
ſmierč na neho čjaka.

Dr. Welf Šćepanovič Karadžič, kotož
je Hljerſko-Serbske pjeſnički wudal, dosta wón-
dano wot Roſowskoho khejzora za pschepoſlanię
ſwojich kniži wulku złotu medalju.

Zańdženu Sobotu ſu žita Budeschine

pkačiſte:

Rož . . .	2 tol.	10 nſl.	tež	2 tol.	5 nſl.
Pſchenica . .	5 =	-	=	4 =	15 =
Dečžimén . .	1 =	20 =	-	1 =	17½ =
Wows . .	1 =	10 =	-	1 =	5 =
Hroč . .	2 =	15 =	-	2 =	10 =
Zahly . .	5 =	15 =	-	5 =	10 =

Khana butry 11 nſl. 3 now.

Budeschine wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Welleke ſniherie.

87

S u t ' n i ē ſ f a.

N o w i n y z a G e r b o w .

19. List.

7. M e j e.

1842.

Swupraj kaž němſke ſy, k pſchikladej: ſuſod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; ^v ež kaž n. tſch, k. p. čorný; ež kaž n. dtſch, k. p. čahnyč; ſ kaž n. w, k. p. ſal; y kaž podjanske é, k. p. fyřy.

W e s n a n e w e ſ t a.

Šym Serbov Šerbſke holečjo,

mi Hanka rjekaja;

A weſſje ſebi ſpijewaſo

mam ſpijehnoſć do dželela.

Dyž ſchlowroničk ranko zaſpijewa,
mi ſpijewa k ſtawaju,
a ſedu-li do dželela,
z nim ſpijewam na pſhemio.

Na mezu jégožu zelenu,

ſerp tupy wóthju ſej,

A žnyju trawku roſoſtu

na mezy kwiſetkoſtej.

A dyž ſo ručka womačha
wo trawey roſoſtej,
mi perſchějení moj ſo blyſkota
na ručey na mokej.

Tón perſchějení mam wot lubeho,

rjaneho pačola,

t nam, wežjor dyž ſo zaſmjerko,

moj luby pſchikhađja.

Šym zymie k nowej koſchuley
a k platej napſchadla;

plat dawno je žno naſkany,

plat třebam ſteweta.

Tež perje je wſcho wudřene
na dolhich wežjorach,
duž poſleſchěja mam hotewe
we mojich komorach.

Ba čeriveny hant na kovi
thcu mježi wjene ručjanu,
macž budža čjlepcoſu kupičž mi
za drohe penězy.

Mi druſchěžiž budža holečha,
te weſne towarzſki,
a budže kwaſna hoſćina
pſchez tři dny zaſpočti.

Vn.

(Be „Serbſkich Pieſničkow“ str. 252.)

Ł u c z k a n y P j e t r.

(Z k o n ě Ŝ e n j e.)

„Ta ſym dal pečivo thljeba pec (reſky ſtary ſíne dale), dwanače poſkrotow, kóždu wo dwanače puntow, za tebe a za twojich ludži; to dyrbí za tři dny zjedzene býč.“ Toho ſo Pjetr

nestroži; jednače wza tón wulki jéžk, a perençu
zíé Piétre z tymi druhimi; a tak ňewosta za tse-
čí džen ani prôška

To slyšchiwšchi teknij tón starý kníz k Piétrej: „Ja sum zpokojom z tobú; lej pincz steji war piwa wo dwananače hjerýslow, nječk z pytaj da tež to, a wupijs je za tsi dny!“ — „To ma so stací!“ wotmłowi Piétr, pschipokaza jednače hjeretelow swojemu pšczekoj, a dwanath zhrowa ňepshlídze. Piwo wot něho widžejz. Na jene dobo dohlada so ňebje řepe, a temu jedžke chcesche so na tón Piétr, zo won pschecy schéze pola stroweje stud-druhi klijeb jara pič, žaden džin, zo bje te nje ředžesche a spasche. To stroži so won wulcy, piwo hjo na druhi džen wotok wečzora nimale zawola pak khwatajey swojego wotaka, a poruží wupite, a žana duscha wopita.

Na tym zweseli so tón starý kníz wulcy jara, Tón stupí won psched wrota, položí wobej dloni a bje Piétrej zawejče tceče z pytanje z puschézil, k hubje, tak zo bje kaž schjeroča troška, a zawola: ňebli joh nuza tež k tomu pschinahla. Tej mlo- „Wstan a khwataj!“ „To tak z celoj schiju, zo dej knežniček bje so Piétr wulcy jara polubík, a celi zemja zarža, wo schlenčanym rodže so ře- wona joh lubowasche z celoj mutrobu. Te čežke uj pufachu, mloda knežnička z loža wupany z pytvanja, kotrež jeje nan Piétrej narwa, bječku a tomom pa studnje so ljewe wicho pušny. Ma- ju zastyskni a z bojoséu napelnile, zo snadž jeje strožany bječak řečči horje, rabny swój karan lubowaný je ředopelni. To ju jara řudžesche, a wona plakasche a czechnowasche tak dolho hačk řežecy zhorci. Bojazliwý nan zawola wschjich mudračow, hwjezdarijow a wedžakov ksebi a praschesche so nunnje, skto by tej holčiče pomhač mohlo. Wschitcy z jenožichu so wo tym, zo by jeničk woda ze „Stroweje studnje“ ju zaži wu- strowicž mohla. Strowa studnja pak bje sto mil puža daloka wot schlenčanoh hrodu, a ležesche wostredža wulčeho ljeſa, do kotrehož ze wschjich stron krasne, z kamienjom wubite dróhi (Schusseje) wedžichu. Ale skto by tulej po wodou hčik moh? To bje knežnička dawno wumrjela, předy hačk by skto z tam zasy pschishol. Wschak pak mjeješche Piétr hischče jene zpytanje wu- trač. Jego da tehodla kníz zawołač, a po- ruží jemu, zo ma za dwanache sichtundow karan ižerstweje wody ze „Strowej studnje“ pschitneč; hewak je jeho kowa preč! —

Khjetsy ruce pøssa Piétr swojego bjeħala; za tsi sichtundy bje tón hjo pola stroweje Studnje, bje pak tola trochu jary bježak a so muč- nił, napi so tehodla teje krasneje řijetleje wody a ſyje so na brožk, zo by trošku wotpočinyl. Džesací sichtundow bje nimo a jednata hjo ſe konec bježesche. Piétr stejſesche pod wrotami schlenčanego hrodu, a hladasche, hačk bjeħaf nide jemu, zoby na něho zawołał, zo ma khwatač. Tón stupí won psched wrota, položí wobej dloni „Wstan a khwataj!“ „To tak z celoj schiju, zo dej knežniček bje so Piétr wulcy jara polubík, a celi zemja zarža, wo schlenčanym rodže so ře- wona joh lubowasche z celoju mutrobu. Te čežke uj pufachu, mloda knežnička z loža wupany z pytvanja, kotrež jeje nan Piétrej narwa, bječku a tomom pa studnje so ljewe wicho pušny. Ma- ju zastyskni a z bojoséu napelnile, zo snadž jeje strožany bječak řečči horje, rabny swój karan lubowaný je ředopelni. To ju jara řudžesche, a wona plakasche a czechnowasche tak dolho hačk řežecy zhorci. Bojazliwý nan zawola wschjich mudračow, hwjezdarijow a wedžakov ksebi a praschesche so nunnje, skto by tej holčiče pomhač mohlo. Wschitcy z jenožichu so wo tym, zo by jeničk woda ze „Stroweje studnje“ ju zaži wu- strowicž mohla. Strowa studnja pak bje sto mil puža daloka wot schlenčanoh hrodu, a ležesche wostredža wulčeho ljeſa, do kotrehož ze wschjich stron krasne, z kamienjom wubite dróhi (Schusseje) wedžichu. Ale skto by tulej po wodou hčik moh? To bje knežnička dawno wumrjela, předy hačk by skto z tam zasy pschishol. Wschak pak mjeješche Piétr hischče jene zpytanje wu- trač. Jego da tehodla kníz zawołač, a po- ruží jemu, zo ma za dwanache sichtundow karan ižerstweje wody ze „Strowej studnje“ pschitneč; hewak je jeho kowa preč! —

„Hai, ja sum hjo strowa, dyž widžu, zo ip ty swoje zpytanja tak mužnje wuvedl! — Dow masch moju ruku, a pój zomnu k wostarej!“ A napi so dwójcy z toh karanička, ſkočči horje, bje strowa a wesola, a padże Piétrej wokoło schije. Kwasne weselo bje pschez mjeru wulke; cele čròdy ludu a dolše rynki wozow čahachu ſo ſe schlenčanemu hrodu, a bje jéſt a pič — kaž tomu ſec — na kwasu. Nichto pak oschi wschim tym nuznischho nemjeješche hačk Piétrowy jedžk a pičk. Jeju bruch; ňebjeſchtaj k dopelnenju a roſčiſtej hladaszej.

Doma pak starý Miklawš a Hilža plakali a runje na tu luku, džež bje Piétr příjeli večer taj ſa rudžeschtaj fo, dokelž niewedžeschtaj, dže fo syno khopil. Piétr fo ljeđoma z požna na teſej Piétr zhubit bje. „Bohe džíeczo!“ reſny Hilža; luce; cela luka bje pſhemjéšenaj ze žadn, džež te khopeno ležale bje, wo kotrejž bje wón nijedy ſpal, ſtejſeſche krasny mućowany nowy hród; pſched nim bje wulke zelené mjeſto, a wofredž učho wulka kuleſta hórka, na kotrejž róže a wſchelake cuze a domiach hač nanajkrasniſha kvijetki křízejachu. Kerki pak a ljeſ, kiz na wobimaj bočoma luki ſtal bje, bjeſche njek do rjanej zahrody ze ſadowym ſchomami a rjannym wuptanym a z pjeſkom wusypanym ſchíjeſkami a pužemi pſcherwobroženy. Z wrotow pak wuftupi tonsamý starý mužik, kiz bje jom pſched nijedželi mi wóz a draftu k ſlubey pſchiwel, a ſekn k nemu: „Lej tu teho wſcheho sy ty knez, a móžesch tu bydlič, kaž fo čji ſpodoba. To wſchitko dostařeſch ty za to, zo sy mojej pſchitazni poſuſhiny byl.“ A z tými ſlowami z hubi fo wón a nichčio joh wjach ſewohlada.

Tsi nijedžele traſeſche kwas a hoſcina wo ſchlenčanym dworje. Njek pak by wſchitko pſchihotowane a Piétr wegeſche zo ze ſwojej leſnej žonku na Lučlaný hród. Hanka bje počna wefela a lubozne róže křízejachu na jeje liežkach a ſlóněžna jasnoſe blyſhíjeſche fo na jeje čjole. Deje nan bje Piétr ſchjelé wuhlo = čjorných koni, Hanch pak ſchtyri kmeč = bjele a ſydim wóſokich wozow z ūweſeníſkim kublom dał. Tak wezechu ſo woni a jědžihu do jich noweho domu. Piétr iwedžiſche drje, zo ſwoj lučlaný hród dale nijeko ňej, hač mazana, hubena, z hlinu wobmjetana a z penkami a čjefkami napelňena lučlana ſomorka, ale wina duh a luboſce mōc bje jeho tak pſcherwala, zo ſej wón na to ant z jenym ſlowom ūpomysli; na pužu pak da wón na jene dobo wſchém wozam zastač, ſkočí dele, bjeſeſche k ſwojej Hanch, kiz wo příjnym wozu ſedjeſche a wza ju do ſwojoh, a porucži ſwojemu pohonečej, ſwoje koniki trochu bôle pohaneč. Njek pozbjehných ſo te koniki a čjérjachu z wjefkem, a to, kaž bydu hinač ūmohele —

Miklawš a Hilža a ſeju synai ſo wulcyskijé džiwaſchtaj, zwotkel na ſich luce na jene dobo tak krasny hród naſtal bje. Wele bôle pak džiwaſchtaj ſo wonaj, dyž za njekote dny rano zahe krasne kaž zlotoblyſhíjeſaty wóz do jich dwora pſchijedž a z učho wſebny knez a jara rjana ſkieni wuſkočiſtaj; dyž tón knez thymaj starymaj z džíejacej luboſeu wokolo ſchije padže a ſeju wofchowasche a „dobry nano!“ „luba mače!“ ſimaj rjekasche. Kak ſtrójſchtaj ſo Jan a Juri, dyž wonaj wo thymaj ſkieu ſwojoh bratra, Piétrra, zpožnaſchtaj! Tſchepotajo paſcheschtaj wonaj na ſwoje kolena, a proſcheschtaj jeho za wodače. Za mamaj wſchitko woddam; to ſeničke pak wot waju žadam, zo wój za tsi hěta žaneho ſtopa do mojich hrodow ūstupitaj!“ (a ſwojimaj ſtarſchimaj ſo wobrožiwschi;) Waj pak proſchu ja, poſtaj a wužijat zomnu, ſchtož mi zbože a luboſe teho staroh wobradžila je.

C h a n i .

Wo českém písme „Vlastimilu“ (1841. II. dž. I. zw.) wopojíveduje Boh. Pichl swoje pučowanja po Čechach, a prawi tam, kaf tež njedy do Chyanow, kis po vulekých českých hěsach sem a tam so čzahaja, pschischoł, a tam tajselej po bědanězko wot zavinomanja Chyanskeho ludu a zavoczaťka jich hubeneho, a němérneho živěnja styschal je. My je po jeho slowach sobu dželimi a prosymy, zo by kóždy je pomolézku lazovał, a pilnje sebi rozmyšljal, schto psched wočjomaj ma.

Starých, ujedawšich čzach mjejachu tež Chgani swoju wótemu zemju, a weselachu so pod dobrymi krami ze swojeho zplaha pschez mjeru zbožomneho živencza. To běsche lubozna kraina a najbole požehnowaný pas svjéta na brohach rasskaje rjeki Gangesa; nizzen na cyhym svjézzi někčejče kryjež tak krasije a něwonešche tak luboznje; pschetož wona napowasche so z Gangesowymi kaž mjeđ slódkinu wodami, a nizzen nad zemi něspjēzhesche slónco tak jasne, pschetož stajne rozschesíerasche so demantowe něbjo nad tymlej kraju. Cyh narod zradowasche so polnym zbožu a čzichzej zbožnosći, a něznaresche ani proch ani potu. Boni plakachu jenož jylzy wo šlodkosi če čzaceje wutroby, jako je rano sunčna khójna plaka, dyž ju zlate rty přjeneho žaduje wočakowanego slónca woschewja. Jich kročel bje kostaca reja metelov na nahlétnic, lukač ze zlothmi k schidkami polhétiowach, a jich slowa wesola pjetnička schkorončekow pod něbom módrostym. A jim něbje treba, so pschez domjace hory wužadžowac̄, ani po cuzych krajac̄ čzahahac̄. Ale jich mlodemu krali něchashce so wjach lubičzi wo radosćnym kraju, b'ez svolim zbožnym ludem, a jeho duschi nausta hrješne žadanje ze slóncom do cuzeho kraja so pschčíz, a dalose ludy a jich něznaomne waschnja

a nalóžki poznačji. Nabrawski sej sylného a pôschneho towarzstva, někdežborwasche na placz swojich drohich poddanow, a poda so pschez hory do něznateho svjéta. Ale to nebje požehnowaný kraj Chyanow, ani zbožny wo radosć plowach lud; běsche to pustina wopischčena a prózna kaž procherjowa dščin, a narod bědny a wosyroczeny, jako by jemu jeho Boh byl wumet. A kralowa wutroba něpočkili so kmilosći pschčivo bohemu ludu, ale napelnji so zhorodſeu a pôchu na swój wele zbožomnišchi kraj.

(Bkónečjenje w pschichodnym.)

M i c j a r a .

Pomhaj Boh, hélc! — „Nic wjac hólci.“ — Kaha tom? — „Syn sei žonu wzal.“ — To bje derje! — „Nic jara derje.“ — Kaha tom? — „Druzy mi k něs lažahu.“ — To bje zlje! — „Nic jara zlje.“ — Kaha tom? — „Nedyn sej tam sti sta toleť wostaji.“ — To bje derje! — „Nic jara derje.“ — Kaha tom? — „Kleža mi je wzachu.“ — To bje zlje! — „Nic jara zlje.“ — Kaha tom? — „Dwanače brjémioro pschenicy mi za ně dachu.“ — To bje derje! — „Nic jara derje.“ — Kaha tom? — „Wyschje mi ju zeschrotowachu.“ — To bje zlje! — „Nic jara zlje.“ — Kaha tom? — „Sej dwanače swini wukormich.“ — To bje derje! — „Nic jara derje.“ — Kaha tom? — „Žona se mi schmakcu zatepi.“ — To bje zlje! — „Nic jara zlje!!“ —

Serboſta w.

Zaúdženu Sobotu su žita Budyschiné płačile:

Rož . . .	2 tol.	10 nsl.	tež 2 tol.	5 nsl.
Pschenica . .	5 =	5 =	4 =	20 =
Zelžmen . .	1 =	20 :	1 =	17½ :
Wows . .	1 =	10 =	— 1 =	5 =

Khana butry 12 nsl. 5 now.

Budyschiné wedžene wot J. P. Jordana.

Budawane wot Wellek c knihetne.

S u t ' n i ē ź p a.

N o w i n y z a S e r b o w .

20. L i s t .

14. M e j e .

1842.

S wupraj kaž němiske ſ, k pſchikladej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; c̄z kaž n. tſch, k. p. čorný; ēž kaž n. dtſch, k. p. čahnyč; k̄ kaž n. w, k. p. fal; y kaž podjanské é, k. p. syry.

Krótki pſchehlab S e r f k e h o p i ſ m o w ſ t w a .

Wot Serboſlawa.

P r i ě n ē r o n o .

Bapočjatki Serfkeho piſmowsta a jeho pſchibywanje hać do ljeta 1767.

Hlaſčje da njekr wý mužojo, čeſcení bratja a lubi,
Serſeje ryčje wosebnosć, bohaſtvo, rjanosć a kwalbu!
Poznajče wuknjenja užnosć, zo bychže wý čeſtischo wučječ,
Spokojieč, zivelič, wodžieč a paſe móhli knezowe stadlo.—
Teſhoda zmužječ ſo, ſtarajče, bratja! nedaječe cyje
Naſtej wosebnej ryčji delje do přečha ſpanyč,
Nedajče zahinyč, zahnač, — pſchimajče, pomhajče horje,
Vaſajče ledžby a z kwaterom rjezakje ſchwiznische pera!

Serſk. ryčje zam. a kwalba.

M o h n .

Kaž ſo pola nječotrych Slovjanſtich ludow pſchez to, zo cyrkviach a ſchulach krajnej ryčji
ſwoje prawo dachu, n v rodne piſmowſtw o (Literatur) założi, tak ſta ſo tohlej tež na naj-
wobſchierniche waschnje pola Serbow. Pſchetož tuži, ſkoru ſtajniſe poddani Njeimſkim wosch-
nosćam, kotrež ſim, jeli zo ſo ſwojeje Serfkeje narodnoſće (Nationalität) ūwoteknichu, žane
wedžo (Kunst) naukuňyč, žane wedženjtwo (Wissenschaft) zeznacž nedachu, dyrbjachu ſebi tež ſkoru
hač do polojen ſchjeſnateho ſtoteka lubičiži dač, zo ſim božu ſlužbu we cuzej ryčji džerjachu a
wſchiku narodnu (national) ſchulſtu wučbu wot nich zdalowachu. Zo pſchi taſtim zaſhadzenju,
pſchelživo Serbowſtwu ničton Serſki nepiſasche, to ſo lóhko doſe ſpožnač da, haj we knihach
Njeimſkich ſpiſowarjow, kž tehdom žimi bjechu, namaka ſo tam a ſem ta myſličza wuprajenia,
zo budje drje Serfska ryčz nječotrych ljetach čiſtije tenje wutupena a wukorenena. Zo myſlachu
ſebi podklóžerjo naſcheje ryčje pſched 300 ljetami, a tola ſo hiſch eže pſcheco Serfska
ryčz ryčji; to myſla ſebi pſchelžiwitkojo naſcheje narodnoſće tež džensa, ale po 300 ljetach
buđe ſo hiſch eže tak derje Serſki ryčječ, kaž njeko. — Kaž bije pak hač do tamnych časow
wſchelakosć narodnoſće wſchitkemu narodnemu pſchibywanju Serbowſtwu zadžewalu, tak

zapaloji w schelakosé myssie we nabožných mus Budeschini na světlo vyměř. To fu te w jécah to všem řečko, z lotrehož naše pismow- příjeho knihje, kotrež we Sersek růži českéane swoj zefkatža, dale bote roſſeſte, zakéjewaſte, mamy. — Tak pschindže pomoc, jako Serbow- dys a dys dobre plodny plodžeſte a naſdich dňach, swoj najvetschu nužu ēzepiž mjeſeſte a jako hi- hdyž wosebna narodna horliwoſe toſame psche- žom křjétro dolhi čas Serbach nimalje wſchitke hrjewaž požima, hischě ſjepske a krasniſke plody duchomne zaſtojnſtwa Němſkim duchomnym po- pschijueſt zechce. — Tola hladajmy, tak je ſo to wſchitko cowalo.

Ta pschiměřenja, kotrež pschez tu z Witten- berka wuſhadžaca wužbu we wſchitkých křjehoſci- janých krajach naſtachu, ſpodobachu ſo tež borty ujekotrym Serſkim duchomnym. A dokelž číſami božu ſlužbu wo Serſkej ryči džerzeč požachu, da býchu tež krátkim času k temu hnuženi, zo bote na Serſku ryč džirachu a ſo wo nju pschech z weseſej pilnoſu ſtarachu. A temu nařabichu jich pschede wſchitkum Serſke píſedewanja, a dokelž

býc he tež tleba, zo bychu ſo wjeste biblike rona,

(Periode, Abschnitt), kotrež je cyrkje za kóždu ne-

dželu wuſtajila, pschecho jenak číſite aby lazo-

wale a zo bychu ſo pschj wočených duchomnych

ſlužbach tež ſtajnje teſame modlitov ſpíjewale, hduž

ſta ſo, zo ſebi tute ſkoro kóždu we Serſkej ryči

napiſa. Tak napiſachu ſebi najpředy wſchitko to,

ſchtož ſčíſtich knihach mamy, a hewak tež te

ſlowa a ryče, kotrež ſo pschi chřezeny, pschi

ſpovedži a t. d. praſa. A jato tež po času z

młodym Serſkim ludom kóždu nedželu njehoſto

znaivoſtibníſtich ſtawow křjehoſcijanſkej wjery psche-

pytovac̄ požachu, da dyrbiſchu ſebi tež tajſeho

rozwučowanja dla khatechismus do Serſkeho

pscheloſiž. Dokelž pak tón tak, tamon hinač a

kóždu po ſwojim zdaču pscheložowaſte, da naſta

z teho wosebniſe tym pak tu pak tam ſlužacym

čzeladníkam wobězjna ſtejnoſte we tym, ſchtož

bých ſlužbu nařabili. Tehoda ſadaču wſchitcy, zo

bý khatechismus byl, křiž by ſo wſchitkum na-

ložič daf. Tohej ſadaču ſo dopelni. Pschetož

Waclaw Worech (Wenceslaus Warichus), du-

chomny Hodžiſu, da křečti 1567 Serſki khatechis-

mu ſchitke, ſotrež we Serſkej růži českéane

ſtu ſchitke, ſotrež ſchitke, ſotrež ſchitke

(Pſchitodnje dale.)

Straschny wohén wo Hamburgu.

Hamburg, jene z najwetschich mjeſtow celeho Něm- ſko, je nimale do pokojeh zpalene. Taſkli wohynioj je, dōž ſteji, Bohu džak, mało bylo. Swobodne mjeſto Hamburg leži wot kroknocy njehoſto kwe- ižoru, ſedaliko wulečja Lubia do pokućencho morja, a je najwetsche pſchimyrſke mjeſto wo celym njemſkim kraju. Viſe pat ſo wotoholej wohynia tak: Nde pſched ſwj. ſtjepéžom zařízeny ſchitkotk pſched th- dženjom, ſtcho Meja, noch fredž 12 a 1. wundže jeho křečti wo hačenſteje haſh (Deichſtraſe) wohén. Wot wežora dujesche křečti wjestsit a dokha ſchitka pomhaſche k tomu, zo wohén boržy hačž do bliſtich magazinow, džez plath, baſmijace a druhe lóhcy ſo palace wjeh ſzachu, ſo rozda a rano hido njekotrych haſach džeklaſche. Z bliſtich mjeſta Altona pſchij- ežechu njekotre týkaw (Schprycy) a z jich a z Hamburg- ſich pomocu bjéſte popoldnju nimale tak daloko, zo bjé- wohén móhlo poduſcheny byť. Na jene dobo pat

zapali so torm fusobnese cyrkwe po swj. Miklawsha; moch naložene. Rynki tylkarow stehachu tam a sijach wicha proca, tónhlej wohén zadušyéz bje podarmo. Woda wot wschitkých boków. Dyby so talej cyrkwe. Niedze schtundu stejesche wón cely wo wóhnin kaž zděrzelz mohla, do by c. ly tamon džel mješta psched. wulti, do ūbes wysoki wóhninu stolp, a padje wónjom z khowany byl. Wedžz: flyschesche so wulke tsh-wokolo peřzi z wulkim ropotom dele na cyrkew samu; lenje, a kanony Danskej artillerije, kiz bjechu na pomoc kotaž so tež mydym zapali a z tym wschitke khjeze powosana, požepachu wschitke khjeze a tvarenischča, wokoło so sobu popaže. Majhorje pak bje to, zo kiz móhlo wohén na tamu horu pschinet. Nochy zapali bje wo někotrych z předy na spomienych magazinov so torm mješto króž; ale pschech zasy by wohén podu-wolij a spiritus ležak, tón bje do kanalow wubječak scheny. Do kosa wokoło palesche so wschitko, a kono sa- a dokeliž to k roznežanju hébie, by tolej wshho hro-pasche, kaž pech; z torma a z cyrkwe, kiz bjechtai zmra-madu na te palace khjeze tylkane; pscheg to roščesche lazom a z koporom krytaj, kapasche želivy kow dele kaž wohén mydých a palesche cely noc, tak zo bje ūbejo woda. Pschez to pak by tež konec wschitkeho ležja na ūne; na 15 mil wokoło krejčerivene kaž plomjo. Dvěj: sobotu dopolniwa wokoło džewelzje stejesche na jene dobo cely noc a cely džen bjechu či ludžo, kiz po tylkanja a torm wo wóhninu a za někotre schtundu bjechu tež wschitke wodu lečza bjechu, džekali, a hřichče žana rada a drahe domy tohylej krucha mješta popalene.

žana pomoc. Pjalek na ranjo leže drje so wjetlyk trochu, a kóždy nadžíseche so, zo budže nětka móžno, wohén požekzíz. Ale ně. Mydym z ranjum abo zelené mješta, džez wohén wjach pschinž nemôžo, su-no, wohén požekzíz. Ale ně. Mydym z ranjum napeliňe zkhudymi a bohatymi ludžimi; swoje draby a zadušny wjetfik z nowa wot polnja a čjescesche cely wschitko, schtož su plomenju wutorhli. wokoło so ležo, čza, wohén na druhu štenu mješta, kiz hač dotal nižo kaja wschitky na jedz a khjeb, kiz hžo pobrachowac̄. zpytka hébie. Za poldra schtundu stejesche jene abo požina. Schtož možo, nosy swoje zamoženčko won psched' wojom hasow wo plomenju a najřensche kamennite wrota: ale wozy abo konje a teho ruja ūejí skořatču. bječe palachu so, kaž shindžele. Strojeli, wołanca. A bjeða temu, kiz by te swoje famo ležo wostají. Grok-khisl, hara, zpadanje khježi, čjiskanje ludu, wozy, madž ūekmancho ludu čahaja wschitkem wokoło a beru, kiz drasty a wschitake wzech wón psched mješto wožo, schtož naděndu. Hžo su někotrych tajlich popanyli kiz hromady ūekmancho ludu, kiz kraje, schtož jom do ze vojnuolenymi palachymi mješčem, ze ūomjanymi a rutí ūane, holč, hrimot a wohén, a wschudžom a druhimi palachymi wječami wokoło khodža a na mještach: na wschitkých konicach horjace plomjo — Schtož mohla džez so žadny wohén ūepokaza, zapaluje, dokeliž woni to wschitko wopisac̄. Hubenstwo a ūezbože je bez-výchu chyli zo by so čele mješto zpalile. Wo penežnich konicach, ūewumjeráre. A pschinžem tmy traže Hamburgskej Börse leža delka wo pincach žerdze žežistoh: suchota, hač růmž čzorne mročzele na ūebach wschitko; sljebra a zlateho, kiz pschez jene zelezne wrota do wody ale žani kropka dle ūepaše. Wjac hač pol sta ludži so podmuričz móža. Vjsi zapožatku wóhnija bje so to je zabite, zpalene, wot zpadachch rjadow a kamenni pobite.

K zažázenju wóhníja su cele hasy z polverom rozpu- to zbijchny pak so hromada tajského ūekmancho ludu, a ſali, abo tak pobili a rozmétili; ale podarmo, wohén chyliche telej bohastva wurubic̄. Cele tshrody žeñdzechu ſtala zinej hasy do druhé a džez jón potepja, tam so, a tu nebje žani pomoc, hač zo kartičemi do nich zbijchné zo za schtundu z nowa. Moč wot platka na sobotu tylečz požachu, hač so wschitko rozperschi. Teneho taj- so vjak popolušku pomalu hač khotje ūchiblizil, džez jachu dolsko, a wón bjeħasche po khježach wokoło a zku- cyrkew sw. Pietra stejesche. Tulej wuhajíz bydu wschitke z jeneho ponoschka na druh; na posledku pak by

Wokoło mješta, pschilopy, wolle a druhé wopalene, abo zelené mješta, džez wohén wjach pschinž nemôžo, su-no, wohén požekzíz. Ale ně. Mydym z ranjum napeliňe zkhudymi a bohatymi ludžimi; swoje draby a zadušny wjetfik z nowa wot polnja a čjescesche cely wschitko, schtož su plomenju wutorhli. wokoło so ležo, čza, wohén na druhu štenu mješta, kiz hač dotal nižo kaja wschitky na jedz a khjeb, kiz hžo pobrachowac̄. zpytka hébie. Za poldra schtundu stejesche jene abo požina. Schtož možo, nosy swoje zamoženčko won psched' wojom hasow wo plomenju a najřensche kamennite wrota: ale wozy abo konje a teho ruja ūejí skořatču. bječe palachu so, kaž shindžele. Strojeli, wołanca. A bjeða temu, kiz by te swoje famo ležo wostají. Grok-khisl, hara, zpadanje khježi, čjiskanje ludu, wozy, madž ūekmancho ludu čahaja wschitkem wokoło a beru, kiz drasty a wschitake wzech wón psched mješto wožo, schtož naděndu. Hžo su někotrych tajlich popanyli kiz hromady ūekmancho ludu, kiz kraje, schtož jom do ze vojnuolenymi palachymi mješčem, ze ūomjanymi a rutí ūane, holč, hrimot a wohén, a wschudžom a druhimi palachymi wječami wokoło khodža a na mještach: na wschitkých konicach horjace plomjo — Schtož mohla džez so žadny wohén ūepokaza, zapaluje, dokeliž woni to wschitko wopisac̄. Hubenstwo a ūezbože je bez-výchu chyli zo by so čele mješto zpalile. Wo penežnich konicach, ūewumjeráre. A pschinžem tmy traže Hamburgskej Börse leža delka wo pincach žerdze žežistoh: suchota, hač růmž čzorne mročzele na ūebach wschitko; sljebra a zlateho, kiz pschez jene zelezne wrota do wody ale žani kropka dle ūepaše. Wjac hač pol sta ludži so podmuričz móža. Vjsi zapožatku wóhnija bje so to je zabite, zpalene, wot zpadachch rjadow a kamenni pobite. Štalo, a tak bje tame wulke zamožene i wulhowane. Na

to zbijchny pak so hromada tajského ūekmancho ludu, a chyliche telej bohastva wurubic̄. Cele tshrody žeñdzechu ſtala zinej hasy do druhé a džez jón potepja, tam so, a tu nebje žani pomoc, hač zo kartičemi do nich zbijchné zo za schtundu z nowa. Moč wot platka na sobotu tylečz požachu, hač so wschitko rozperschi. Teneho taj- so vjak popolušku pomalu hač khotje ūchiblizil, džez jachu dolsko, a wón bjeħasche po khježach wokoło a zku- cyrkew sw. Pietra stejesche. Tulej wuhajíz bydu wschitke z jeneho ponoschka na druh; na posledku pak by

popańczenh a rozzlobenh lud roztorha jeho na mjeſće do ſykanje a ſtomjane waſčki ſracz. Zo by to naſchyrjoch fruchow. Mjekotrych druhich da mjeſčęanska rada ſredž haſow woſbesyž, zo bychu drenhich wot traſchili: Wſchitcy mužojo ſu pa woſnja a lija a ſykaſa z wodu; ſony pak woſirachuju te mjeſta, džez hewach woſach ſteja, pſched rozpuczčenym ludom a čahaja z wulkimi kijemi a z flintami, kaž woſach na wachu. Maſhorschi je tonlej nekmanh prak ludu. Głów počzina ſo tež poſazowačz; a žaden ſekat ūembož pęc. Nedželu dopolnia hafle jo ſo poradžilo, najwetschi woſen ſoddusyž; woſichich boſow bjechu ludžo, koſie, ſykam a bowy naſihle na pomoc. Berlinia ſu tſi regymenty woſakow wipóſlane, a z Magdeburga tſi ſta miži Pionierow Bramborſki kral je nydym 20,000 toſer póſlał k prſnej pomocy, a wele woſow z khjebom je hižo na pučzu. Pa nas Lipsku, hromadži ſo na wſchich mjeſtach, a pondželu džesche po ſtejnei droggi 15,000, a wutoru zaſy 26'000 puntom pečzeneho khjeba do Hamburka. Pſchi tym povíeda ſo, zo buža te budz ſiž jow cuži ſupcojo na miſhi maja, zo wo nich pſchedaraja, tež po ſtejnei do Magdeburga a potym po parowym čholme do Hamburka pſhepoſlane, zo bychu boži ludžo toſa pod nahim ūebjom ležejž; ūebrebalı. Tež peňežy ſu hižo z Lipska tam poſkane, a jara wele naſichich ſupcow, kiž majo tam ſwoje zaklady (magaziny) ſu hižo nedželu a pondžele do Hamburga, zo bychu wedželi ſchto ſu zhubili a kał moža ſchje ſchto wuhajicž. Blizko na tſchězji haſow, polojca ſredzinoh mjeſta je zpaſlenia; a ſchfoda, ſiž je tonlej woſen načzinil, ſtupa na ſo millionow toſer. Na dwaj tawzyntaj khjebow je po- palene a njedže pōk ſta tawzynta ludži nimia jeſe ani pići ani bydliež.

**Wjesezischo, khjētſischo a wjac butry na-
dželacž.**

Nashe hozpozki maja husto mužu, zo ſo bu-
tra nedžjela, woſobnje zgymje, dyž dyrbja kruwy

ſykanje a ſtomjane waſčki ſracz. Zo by to naſchyrjene bylo aby njedžto druhe tajſe, to drje uječo- trāžkuli wjac ſnewjeri. Ale tola je často čježko prawu winu teho wupytačz. Dyž da ſo butra ūecha a ūecha wudžielmž, da z pomho druhdy ſchjepejo Alauu, kiž ſo do ſmetany ſypnie. Schtóż pak chze mjeſčiho hiž, zčzin to taſlej: Dyž je wudeſene mloko dwanacze ſchtundow mjeſcne pinhy abbó džez drudžez poſtala, da woſ won njedže pſaty džiel wot hoſteka a woſlin to do ſnjetanoweha hornycia. Jo li teſko ſmetany uahromadžene, haž k ſenemu butru = dželjanju doſahnył, da woźnie ſo na kóžde 24 kan ſmetany jeden kut tolkjeneho Alawna a 4 kanys kifaleho mléka, wſchitko to ſo w hromadu pſhemjeſchah ſtaji ſo k newulkemu woſnju, haž je wſchitko ſiukie, jeno zo by horec ūezbylo. Potom ſtaji ſo zaſy nabok, haž wuſtudie; a taſ ſo na poſledku ſiukie do butrobaſa, a ſiukla po ſtarym waſchnuje (wo ſtejachym butrobaſu z tačelu, abbó tež wo pi- čołek, kaž njetk husto maja). Taſ doſtańeſch, kaž to jara wele kóž zgyptane je, za ſchjeſt minutow, zavjeſci rjanu čiſtu butru, a to dwójcy taſ wele kaž he w a k. -

Zańdženu Sobotu ſu ſita Budeschine plaćile:

Nož . . .	2 tol.	12 $\frac{1}{2}$ nsl.	tež	2 tol.	7 $\frac{1}{4}$ nsl.
Pſchenica . .	5	5	=	4	20
Ječmen . .	1	20	=	1	17 $\frac{1}{2}$
Wows . .	1	10	=	1	7 $\frac{1}{2}$
Groch . .	2	15	=	2	10
Jahly . .	5	15	=	5	10

Khana butry 12 nsl. 5 now.

Budyschiſte wedžene wot J. P. Jordana.

Wudawane wot Welleſteſ ſniherie.

S u t ' u i ē ź f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

21. L i s t .

21. M e j e .

1842.

Swupraj kaž němſke ſ, k pſchiltadej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; ^w ež kaž n. tſch, k. p. čorný; ež kaž n. dtſch, k. p. čahuyč; k kaž n. w, k. p. kal; v kaž podjanske é, k. p. syn.

Krótki pſchehlad Serskeho písmovſtwa re. (Z končjenje.)

Miſchnu dopomni ſo najwóſcha duchom na wóſchnoſé na to, zo je Budiske Dachanftwo tehodla założene, zo bychu Serbjo z něho Serſkých duchomných dostaſi a pſchitaza hewak wſchitkim duchomnym, kotsiz Serſki ūerozemjachu, zo bychu ſebi, jeli zo ſwoje zaſtojnſtwo wotedač nocheinčza, ſtajne Serſkých zaſtupnikow džerželi. Samych Lužicach počzachu ſo krajne ſtawy (Landstände) wo Serbowſtvo ſtarac̄. Pſchetož pola tych Serbow kiz bjechu ſebi noweje wjery waſchnije wujwolili, bje ſo žadanie po Serſkých duchomných tak powetſhilo, zo radſjo zwónkow, píſatjow a ſamych burow k cyrkwinym zaſtojnſtwam powołačzachu, hač zo bychu ſwojich Niemſtich duchomných dlježje čeřipili. Dokelž pak z teho tola druhdy njeſchtō woſhodněho naſta, dha mjeſachy krajne ſtawy na to myſlěč, kaž bychu ſo pſchichodnje Serbam ſteče ljepe dobri duchomni a wuežerjo dostačz mohli. Woni pſchitazhu tehodla najpředv wſchitkim knejſtwam a duchomnym, zo bychu tych, kiz ſo z ſich poddanow a wosady k ſtudjeronanju hodža, tež ſwjeru k temu napominali, haj woni wobzankných na poſledku, zo dyrbí ſo za Serbow wosebna woſka ſchula założič. Mjeſto Lubij chysche!

temu ſvoje kloſchterske khježje a khjetry ljeſs daričz a ſubi hiſchěje to a wono, zo krajne ſtawy lječi 1570 k Römskemu khježorej Maffymilijanej II. poſelſtvo poſlachu, zo bychu teho jeho dowolenje dostaſi. Ale ljeđom bjechu wotpoſlani khježorej ſwoju proſtwwu wupowedali a wot něho polubenje wſchitko dobreho nadobylí, jako Lubiju taſti woheň wuñdže, zo ſo ſkoro cyle mjeſto wotpali. To bje wina, zo ſo dokoněnje taſkeho krasneho wotpohladanja wotſtorkowač počza a dokelž hiſchěje pſchi-wſchitkim dlihežu kiz, kotsiz ſo najbóle ſtarachu, wotembechu, da družy wjacy kružje na to němyſlichu, a tak, bohu žel! cyle ſtukt niewuñdženy wosta. Tón wujitk mjeſachu pak tola Serbjo z teho, zo jich njeſt Lužicach na wſchitke wučzenje ſchulje veřechu a bez druhim tež wučznicihu, zo dyrbitaj na Miſchonſkej wóſofej ſchuli dwaj rodženaj Serbaj pſchego wučžbu, jēdž a bydlenje darmo dostačz.) Najwetscha nadobizna bje pak ta, zo Serſka ryž taſtu čeſc, jako nehdý pŕedy, we cylem kraju doby a zo žadanie po Serſkých knihach džen wote-dnja pſchiberaſche. Tak pſchitaza Saſka wóſchnoſé, jako zhoni, zo ſuperindenta, kiz njeſchtō Serſkých cyrkjow pod ſobu mjeſečhe, Serſki ūerozemj, zo bychu jemu Serſkeho duchomneho za pomocnika ſtajili. To

*) Schóba njeſt mjeſto Serbow tutu dobrotu wuživa?

so tež bortsy sta, — a je drje tež wjescie naschick
časach wschidzom tak. — Wot echo w ykhate-
chismus wundze 1594 druh i krčz. Leézi 1610
dasche Handrij Thiraeus, Mužakowski duchom-
ny, khatechismus po tamnej ryčeži čjischčez a to
pod napismem: Enchiridion Vandalicum. Hačz
do ljeta 1767 je wcho do kremadu 35 wschelat-
kich khatechismusow a khatechetyskich knihi na swjetlo
wujschlo. Wot biblije nebjechu pak schjernatum
stotetku hischče nieži čjischčeli. Hačz 1627
dasche Rehoř Martinus, duchomny Pörschich,
sydom pokutnych psalmow čjischčez. Won je
tute swoje knižki dwanaćim swjernym Serfim
duchomnym i čjeſci (widmen) sivečzil. Tuži bjé-
chu: Handrij Kopen, duchomny Grodzischču;
Juri Kranc, duchomny Bartči, Handrij
Kocor, duchomny Klutschu, Daniel Bjér-
linsk, duchomny Hučini, Hadam Marko,
duchomny Budeschinku; Jan Loja, duchomny
Minakali, Pjetyl r Blaža, duchomny Vorschči;
Rashper Welan, duchomny Busecach; Wa-
claw Wołech, duchomny Grodzisu; Królmus
Brzejnuk, duchomny Welečini, Miérézin Sub-
carius, duchomny Wóspérku a Durij Pan,
duchomny Maleschecach.

(Zköněženje w pschichodnym.)

S h t o n o w e h o ?

W Hamburgu je so składow abo magazinow ménje
palilo, hačz druhich khježi; najwjačh je krasnych
wulich twarskich zpalne, tiz bjehu nenie wo-
bydlene. Wohu wujtowasche nimale jeno bohatych
kaž je so njétko naliczile (narachnowale), da je so
wowschim 2368 khježow a składow zpalile. Cerkew
swj. Mikwalscha a swj. Pjetra stej wobej jara khudej,
a budže tehoda čježlo, jož zasy natvaricž. Wo
Ham a Horu, blízko pa mješta wudawa so foždy
džen za 2000 ludži čjopla jedž; je to „Pomhace to-

varſtro,” tak zo wobydlerjo khjež a teho runja,
číez tamých wsów pak mloko dawa. Jeden bohaty
kuce, Salomon Heine, tiz je předy sam „dom za
židowskich khorych“ natvaricž, wudžela tam foždy
džen 1000 portionow jedž, je tež 100,000 Mar-
kow Banko najwóšhom pomhacom towarzstwu čjistich
penez a jeden Million na zapisuach dal. Wo bli-
skim mjeſće Altona dostawaja tež tři tanzychy jesc̄.
A tak so wschitko prouje, tež pschemjernej nuzý
t pomoch pschinę.

Groznische a zatraſchnische ūzbože pak, hačz te
wo Hamburgu, je so nedawno na železnicz z Ver-
sailles do Parisa stalo. Meje je wo Versaillu wulke
zhromadženie, dokelž tam přeni krčzna nowe lje-
čzo wodotre maschine a pschirawy wodu sykačz po-
čzimaju. Krasne su telej pschirawy, a ta hra, fotruž
tu woda wo wschelatich hraje nauabi fožde
ljeo tschrjody ludy, zo so tu z khadženja. Tež
lječa bjé so to z take. Z Parisa bjé tam žakoſnje
wele ludu najschlo. Na pak schjesci ježjische jeden
takj pschahw (18 wozow) z dwjema lokomotivoma
(woz na kotrychž so para z wodh pari a potom kola
wierzji) jeden předku a druh i zezady — z Versailla
do Parisa. Na pučju zastanje na jene dobo přeni
lokomotiv; zadni pak storči z celym wotmachem do
tch wozow, tiz předy něho bjězachu, tak zo přeni
wóz zadu přičeho Lokomotiba ze zeleznych ſchinow
won wustorčeny na bok so wali, Tóhlej stork pak
bjé tak nahly, zo so Zprjeničho a ze zadního Lokom-
otiva wohen a žehliwo wulo wujpynu, na to za-
pali so druh, tseči a schtwórtu wóz (přeni ležesche
na boku); a wot druhich by wele zlamane a rozbite.
Durička pschi tchlej wozach pak bjehu zezaunkane,
a tak nemžachu ludžo ani won zefakačz. Na wo-
syndžesat čjolivekow psčja je so zpalile, tak zo nižo
wot nich wóſhe nje, hačz proch a koſce. Jeden
Bramborští jara sylny muž rozbí jene tajke durje,
a wundze tak ze swojej žonu z toh palacoh-woza.
Drugy wubichu wokna a skłachu pschez nje won.
Tak tislo schudenicžl, tiz hromadže durje wubichu

Jeden zahčíšny swoju žonu z woknow won, a skoči za ňej. Jeden scherw sedžesche wo jenym zahčíšnym wozu a wschitcy woko něho so hižo palachu a někotři hčechu popel; tež jemu něbjé žana rada, da paže na jene dobo wozowy wersch dele, dokelž hje so zpalit, won skěži horje na rjadu a ze wschitcy bokow wopalene padže na pol mordly na zemju dele. Jeden starý wojak, kotrehož hčechu živého ztých pacachy wozow wučzahnyli, mijesješe jemu ruku zlamunu a wulku džíru dołowhy, hačž zo jemu krew bez wočji hčesche. Někotři chychu jemu pomhač, won pak řekný: „Wostajęce mne, pomhaćę ja radisscho mojemu synu, mojemu bratrej, taj staj tež wo tymlej wozu!“ Ale wobaj hčeschtaj hižo zpalenaj. Jeden mlody čjovísek řeňe zhotwaný hčehasche celý wežor wołko, a wolasche swojoh nana, swoju mačž a fotry; wschitcy hčechu zpaleni a won sam hje pschez to rozm zhubil. Dena žona wo schtvrťtym wozu chychsche z woknow won skočíž; ruch a lówa a pol čjela hje hižo wen; dwaj muzej skočíštaj k hi a chychscha ju won zčzahnyč; ale wona hje tolsta, a te wokno wuskež tak něbjé možno, ja wudrjež; tak ztým wona ruch, modlesche so a paže zasy do plemjenja. Man a mačž a džewěč wotroſčených dželčji zpalichu so hromadže wo jenym wozu. Jeden kuper z Pariza, widžesche, kaf by jeho džowka wot hromadu storžených wozow rožnicěna, a žona we wóhnju zpalena; won sam by zpodžiwnie zdžeržany, ale zhubi swój rozom. Dena chychsche z woknow wustkočíž, jeden muž hčesche ji k pomoch a hje ju zavřeše won wučzahnyk, ale čzi kiz wo wozu mutska hčechu, pojsnycu so za jeje nohi, zo hychu tež sobu wučzeni byli, a tak zpalichu so wschitcy.

Po krótčim čžasu pschindžechu drje někotre wulke sykary napomec; ale wono so zdaſche, kaž by woheň pschez tu naſytanu wodu schče roſl. Wlomio ſak hje tak džívje, zo wotekých ludži z xříjeneho wozu mičzo wésche ſevroſta, schlož by čjovíčku zahčalnosć nějelo, hačž jene Bonjaca neha. Wot 600 ludži, kiz so na tymlej pschahwje wezechu, je

so wołko 70 zpalile. Wostatki jich čjelów, koſe, ruky, nohi abó teho runja su na jenym mjescie wo Parizu wustajene, zo hychu pschindželo vch zpalenych wophtowali a potom swojich lubych zahčebvěž dac̄z mogli. Ale wetſha poloſea wot nich je do popela zpalenc, a tak zwéhñhem pschedžíkana, zo su swoju čjelovéčžu ſchaltnosć wobchowali ale do čjornoho wula pschewobroženi tež k požnaču nějſu. Wele twazýnt ludži zkhadžuje ſo džení wotedniſa na telej mjěſto, a psac̄zich a žalocih wotendže někotrykuliž z poloſežnej nadžiju koz pschischoſ je.

Taſke ňeboža nějſu ſo volhi čjas ſtale, dñeſe ſoboc̄ze zafobu hje naſcha zrudna winwatoſe, taſke horje a nuznosće wopriewodowač. My ſo nadžijenym, zo pschichodny tydženj nas Boža wola psched tym zahchowac̄z budže. —

W ſch e l f i z n y.

Kaž ſo naſchich čjasach Slowjanſke ſplahi zaſo pečžinaſa jeznavac̄z a ſebi jeli možno wedchomnyh wjēcach pomoene byž, tak starasche ſo to tež hižom psched wele hjetami. Pschetož my čjitamy we knížkach, kotrež fu 1767 Budeſchin čjischčane a cyrkwiſke ſtawizny naſchich hornych Serbow wopſchimnu, zo ſtaj zařízenym ſtotetku dwaj Slowakaj z Wuherſkeje pola naš duhomnaj bylaſ. Tak ſtej na ſtroni 112:

Jan Kolar, Kretnin-Hungarus, hčesche wot 24. maleho róžka 1743 duchomny Wochozach a pschindže do Zablonice pola Mužafowa po ſivedženju ſvjateho Michala 1746.

Jurij Petermann, Pukanz-Hungarus, rodžený 10. Mjércia 1710, by hčetži 1738 z duchomnym we Delnym Wujezdže, pschindže 1741 za kaplona do Wjataſchowa Delních Lujicach, hčetži 1747 pak za duchomněho Čejjeſteje wady Dreždzanach.

Serboslaw.

Knež Dubrowski, wedžiščer, Róshynska Polskich nowinow; Jut'niččka (Pól: Jutrzenka, Rós: Denica) praji we přejném listi swojego časowego pisma: „Wedawno dōstach z Wratława wot k. Purkinja list, kotrymž mi powieda wot wydawanja Łužisko-Serbskich nowinow pod menom: Jut'niččka a pod wedżenjom k. Jorduna. To je hržom schworta Jut'niččka we Slowjanstwu (Hjersko-Serbska, Čěska a Róshynska-Polska). My witamy Serbsku ze wscheje wutroby! „ — Tym samym číslili da won tož krótkie wuloženie přejeho zwiazka Serbskich pjesničkow a khwali je wulcychnie. —

Serboſlaw.

Krajne stawy*) Bramborskich hornych Łužicow ju naszemu horlinemu a džeklawemu Smoleńijskiemu penez darili, zo by čim dleje Wratławiemu pschewywač a so tam Serbskeje ryčíje dla we drugich Slowianskich ryčach čim bøe wudospolnosćez möhl. Woni wobzanknia swój milosćie polny list, kotryž pschi tehlej slladuoscí Smolerej pöslachu, z tutymi slowami:

„Z wulkim a wjernym spodobaniem smy my zhromadžene krajne stawy Wasche pręcowanie wo Serbsku ryčez zeznali. Iako znamio tuteho naszeho spodobauju pösečelemu Wam, dokož nasche krajne penezownje k podperanju tajkich pręcowanjow hač dotal hischčeje ničjo niesłiczuje, to, schtož sami bez soñi ja Wasa slladowachmy a nahromadžithmy“, a t. d. Z teho možeja Serbio spoznač, zo nasche krajne jemianstwo, byryńč skoro cylje Njemiske a po-

njeměžene, tola na Serbow nezabydže, jeli zo so sami nezabydža; zo nochze (kaž tam a sem bledža), zo by nasche Serbowstwo zahinylo, ale zo so wele wjach wo jeho wobstacie a pschispořenje stara a kóždemu, kij tosame čini, wjesteje swoje spodobanje na tym wopokaže a wopokazaj budže. —

Alf o s o p ó l s k i .

P ſ ch e č ž i w o m o l a m.

Naschi Serbja maja husto kožuchi. Njekotry drje tam a sem niedzeli kemski kožusche dže a wuryči so ztym, zo bychu jón hewak mole zežrale. Tehodla kóždemu, kij chee swoj kožuch psched molemi wukhowac̄, radžimy tonlej srjedk: Won woz' sej železowoh Vitriola (Eisenvitriol) pa kamarja, schtož třeba je, roztopež jón trochu posušcheny, a nasypaj z nim košmy swojego kožucha, hale nic tolsto, tola pak praje bez košmy nuts, by proch na samej koži leži. To tajleho kožuschu so žana mola nezabrudži; a nazymu, dyž cheesch so jón gasy woblekač, do masch jón hōdnie a prawje pišnje wuklepač.

Zańdženu Sobotu su žita Budyschinie plačíše:

Roz . . .	2 tol.	$17\frac{1}{2}$ nsl.	tež	2 tol.	$12\frac{1}{2}$ nsl.
Pschenica . .	5 =	$7\frac{1}{2}$ =	— 4 =	24 =	
Ječýmen . .	1 =	25 =	— 1 =	20 =	
Wows . .	1 =	10 =	— 1 =	$7\frac{1}{2}$ =	
Hróch . .	2 =	15 =	— 2 =	10 =	
Zahly . .	5 =	$17\frac{1}{2}$ =	— 5 =	$12\frac{1}{2}$ =	

Khana dutry 12 nsl. 5 now.

*) Landständojo.

Budyschinie wedžene wot J. P. Jordana.

Ejisszéjane vola E. G. Hieck.

Wudawane wot Welleřec kniherie.

S u t ' n i ē ź f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

22. List.

28. M e j e.

1842.

Swupraj kaž němſte ſ, k pschitladej: ſufob; z kaž n. ſ, k. p. zwón; **cz** kaž n. tſch, k. p. čzorný; **ęz** kaž n. dtſch, k. p. čzahnyčz; **t** kaž n. w, k. p. kat; **y** kaž podjanske é, k. p. syry.

Krótki pschehlab Serſkeho pismowſtwa ic. (Z koničjenje.)

Po tym ziemichu ſo pak po krótkim, pak po dljšíchim času wſchitke knihi ſwiatheho pisma Tak wunidze pschez proci Michałka Brancela, duchomneho Budęstecach, ſenje ſwiatheho Matyja a Marka, a doſelz tehdy hiſchēje wſchitke Serſke pismiki ſiemjeachu, kotrež trjebne bjéchu, da dasche je za ſwoje penízy lečz. Brancel bieſche tež ſw. Pawolowe listy na Rómſkich a Galatyſkich pschelozit a tute dasche Khaternja, ſwobodna pani (Freiin, Baronin, Barowa) Serſdorfowa 1693 čiſchējež a rozdawa je Serbam. Jurij Mathaei wuda 1710 Syraha z někotrymi khy luſhemii a Handrij Smolet, Neſwacžilſki duchomny, dasche 1729 wſchitke pſalmu čiſchējež. Salomonowe knihi pschelozí Ch. Leonhard, Habakukowe a Maleachowe pak Zacharias Bjerlink. Nowy zakon, kotrež bjé Brancel pschelozit, dasche 1706 hžom pomírena ſwobodna pani Serſdorfowa na ſwoje penízy čiſchējež a dařesche kždej cyrkwi a ſchuli dwaj ekſemplaraj. Chle ſwia te pismo wunidze hakhej 1728. K jeho wudacžu bjéchu ſo: Jan Langa, Milanski; Matyj Tokiſh, Belfſi; Jan Čzech (Böhmer), Budęſteſki a Jan Wawer, Bulečjanſki ducho-

mny, zienočžili a kždy pschelozí někotre biblitke knihi. Hdyž bjéchu kruh pschelozí, da zeidžechu ſo z wetscha Budęſchin, hdzej kždeho džjelo hromadžje pschelabachu. Tich zhromadžizny trajachu ſkoro pschecy tſi dny a woni mijęſachu tych samych wot 1716, hdzej započichu, hač do ljeta 1727 hdzej dokonichu, pečz a ſchtyrceži. Po dla Čiſkeje a Pólskeje bjéchu tež staru Šlowjanſtu bibliju k wuſadzenju mijeli a doſtachu wot krajinych ſtawow ſto tolet myta. 1742 wunidze druhé wuſadze. Na hnuče Lužiſtich ſtawow bjéchu hžom tež nědželſkej epistolje a ſenje a pschelozene a 1695 čiſchēzane; teho runja tež Saska cyrkwi insta agenda 1696 a to wot 6 duchomnych. Čiſami bjéchu: M. Pawoł Praetorius, wóſchi Budęſki kaplon, Tobias Čžuderliš, Lazowſki; Jan k. Krúgač, Milanski, Jurij Mathaei, Kholmjanſki duchomny a Michał Radca, kaplon Budęſkeje Serſkeje wosady. Pačjetſkich knihi wunidze hač do ljeta 1767 ſydom a dwacyrceži. Jene bjéſche ſwobodny pan Hales, Zeindželſki pofol Barlini, čiſchējež a bez Serbow rozdawačz dat. Poſt y low aby prijedarskich knihow liežimy (gählen) hač do tutehe čzoja ſchtyri. Ujeći 1710 wunidzechu na napominanje krajinych ſtawow prijeſte Serſke ſpjewa iſke knihi. Hžom pomíreni duchomni: Praetorius, Mathaei, Wawer a herwak hiſchē Jan Hałuž (Aſi), Budęſki Serſki duchomny, bjéchu te we wſchitkach

Serfscich wosadach spjewane khyrluschiye zbijali a jich dwjé sči a pěčž nahromadžili. Tuthich ličba (Zahl, Summe,) bije so hačž do ljeta 1776 nimalje na sydom stow pschisporila a to we 13 wudanjach, kotrež wobstarachu: Jan Wawer 1719, J. G. Böhmer 1732, 1734, 1736, 1739, 1740, 1741, 1744. Pschi wydanju, kiz 1745 wučdže, pomhachu J. G. Kühn, Klukšanski: J. Ch. Lang a Budessi; Jan Hobjan, Lubijssi a Jan Pech, Budesski duchomny, a growa (Graf) Gersdorf, tehdomschi najwöschli Lužiſki zaſtojniki, podperasche jich prećowanje na wsche waschnje. Potom dasche Hadam G. Schirach, duchomny Budeschinku, 1756, 1759, 1762, 1764 a 1767 tute spjewatſſe knihi na swjetlo wučež. Khyrluschiye bječhu ſemu podawali: J. Böhmer, M. Fr. Zimmermann, J. Hörčanski, N. Herſen, J. G. Schuman, J. Spanka, C. S. E. G. Schneider a M. M. Janash. 1739 dōstachu nasche spjewatſſe knihi to napismo, kotrež hishee maya: Bohu k čeſci a Serbam k wučiku. — Tajſkich knihow, kiz na cyrkwinu historiju džiwaſa, wučdzeschtej jenož dwjé. Prjenja Serfſta čžitanka (Lesebuch) wučdže 1671 a prjeni Serfſki ſlownik 1693 z napismom: De originibus linguae Sorabicae tom I, to je: Schtware knihi mot naſtačja Serfſkeje ryčeje, a ſpíšowat je A. Brancel, duchomny. Jurij A. Swotlik, 1721 Laćansko-Serfſki ſlownik na swjetlo wučež, z napismom: Vocabularium Latino-Serbicum. — Jan H. Ticius, rođenih Kulovi, dasche pod pojmenovanjom: Principia linguae Wendicae, Prazy 1697 malu ryčniču (Grammatik) čžiščecj, druhu pak 1689 Zacharias Bjérlink, kotrež: Didascalia Vandalica nařknj; wetschu ſpisa Jurij Mathaei a wuda ju 1721. Pschi poſledku many hischčje ſpomničž na knihi: Dr. J. Franckii hortus Lusatiae, plantarum in Lusatia superiori et inferiori crescentium, la-

tine, germanice, sorabice Budissae 1594; t.: Dr. Frankowa ſahroda ſelov, kotrež hornych a delnych Lužicach roſča, z ſich Laćanskimi, Měmanskimi a Serfskimi menami. — Wschitſkich Serfſkich knihi je tutym čžasowym roni, hdvž jich wudanja neližimy, njehdže 104 wuſchko. — Schtóż nietk tu, we wſchitſkich tuhlej pojmenowanych knihow naloženu, ryčež naſtupa, da je taſama lóhko ztrozeňenju a ſkoro wſchudže prawa Serfſta jenož to ma my wuſtajiež, zo pscheložerjo Měmſte ſlowčo: der, die, das a ein, eine na ňewužitne waschnje pschez Serfſte: tón, ta, to a jedyn, jena, jene pscheložichu a ſwoje piſma z tutym czym pschidawtom zańere- džichu; pschetož Serfſti lud tohlej ſlowo we tym naſtupanju, kaž je je Měmſte třeba, nima a ne- praji, a schtóż toſame tak, jaſo naſchi pscheložerjo z weſcha piſaja, naložuje, tón ňeryči čžiſtu, ale ňeſchwarnu ponjēmčzenu Serfſtu ryčež. — Schtóż pak orthografiu naſtupa, kotrež we wſchitſkich tuhych knihow a knižach naložichu, da a podjanschen ſpíšowarjo ſu po Ticiusowym pschitkadži hačž do džensniſſeho dnja ſkoro čžiſje ſenje pschi tym wostali; ewangelsch dachu ſo pak pschez Z. Bjérlinka k temu zańeſe, zo jeho ponjēmčzenu orthografiu navzachu a ſu hačž do nowſchich čžasow tak piſali. Schto je to na- ſchemu Serbowſtu wadžilo a kahaž je Serfſte viſmowſtwo po hčeti 1767 pschiberačo, to heu pschichodnje wopisači ſpýtač; tón króč pschi- wdam jenož hischčje liſt, kotrež Budestefski duchomny, Michal Brancel, Róšynskemu khejzorej, Bjettej Wulkemu, jaſo tónhlej 1697 do Sa- hkeje pschindže, že ſwojimi do Serfſkeho pscheloženymi knihemi pschepoda. Won ma ſo tak: Wyſoce Rozjasněny a jara Mocny Gar, nihdyneſchewiňený Khjézor a Wulki Kňez. Witaj k nam! witaj k nam Wacha Garſta Kňe-

šorsta majestosé a krasnosé! Waschego wysokoſeho psychichoda zivelsa a zraduja ſo Ewropiske zemje, woſebnje Němicki kraj a wjescéje tež naſcha Saska. Míktwi je zakazane, zo nihdy neimedža ze ſwojeſe zemje, tež nict pschez ſwoje mezy pschestupič; da wſchak Wascha majestosé ſebi žanjeje prócy, tež žanych ſeňez ſeje lutowala, ale we wyſekej perſoni pschijozje ſem do naſchich krajow k nam po- hlaďaj. Oi Saska, a woſebnje wy Držzany, ty krasne ſydllo naſchego miloſtiveho ruzwolenſteho Węcha (Kurfürſt) a Knieza Bedricha Avgusta, tak doſho jak Držzany ſteja, kotrež miſto Serbja ſu twarili, ſeje teho ruja čjeſce ſo doſtało, zo był tón wulki Gar a wulki Kniez, kotrež i wele milionami poddanow naſchu Serſku aby Sarma- thieſte recz recz, i mare pschichadža! O ſak ſe ſo Wascha majestosé ponizala a poſorila! Čzi wuženii picha, zo Carojo a Wulec Knieza ſwoj započzaſk maja wot khjézora Avgusta aby džjen wot jeho bratrow a bližkich pscheſelov, kott we Róſynſkej aby Moſkowityſkej ſu kriežili. Čzech, Lech a Rus, tſio bratſia, ſu tež we lječi khryſtusowem 500 ſi wele tamyntami čjubekow do tutych Sarmathieſtich zemjow pschijichli a zaſozenje ſežimili tych tſioch kraſtow, jako ſu Čjeſka, Poſlka a Róſynſka aby Moſkowityſka. Čzech ſe ſwem ludom bydlesche Čjeſkej zemi, Lech ſo ſy- dlesche do Poſlkie, Rus pak do Róſynſkeje. Wascha Carska majestosé je wulki kniez, Wy kne- ſječe a ſce z kralem we Kazan a Uſtrachan a mačze pod ſobu na 18. weſchomſtrow (Fürſten- thum): Wy mačze rozkazaž hač do Perſyſtich a Medyſtich nězow. My wiemy z hiſtoriſtich kni- how, zo Moſkowityſki Gar we wſchitkach ſwojich krajach a zemjach ma Grichiku khjeshetjanſku wjeru a wužbu.

Ja Waschej Carskej majestosé ſponižnje pschi- powedam, zo my Serbja tuhdy we Carskej ma- my ſtu apochtolſku wſeru a wužbu: proſym Was poſornje, Wy chyli tute na Serſku recz

wote- mne pschekojene ſwiate knihi z hnabu wzač a ſobu do Moſkowityſkej pschiňſe, tak zo bydu Waschi poddanjo widžili, zo ſo we naſchim Saſtym wuzwoleniſtwu (Kurfürſtenthum) prawa ja- poſcholtſka wjera a wužba zjawnje wučzi a prije- duje.

Wascha Carska majestosé ſeje ſo
wot boha derje ma!

Budeſtecy 1697.

Mihael Brancel.

D w ó r ſ t i h n ó j.

Zara wele naſchich burow je hijo zpytala, ſak wužlony dworeſti hnoj na pole ſe. Wení nawožuja hromady zelenych dernew abo hliny do dwora a dadža temu wot naležza hač do na- žymja leječ, dojz wſchitko pschehniſe. Družu zaſwarzia hnojowe hromady na mezech a po bro- hach, a miſenja, zo same pschehniſe bornow, linu a hnoja to wſchitko wužini. Ale to je wo- pak! Koždy hnoj ſo bōle abo meňe pari, to koždy wje. Wo telej parę pak, kij z hnoja wu- ſtupuje, je uajwach teje masoth, kij polej plö- dnoſe dawa; woneži hnōj pari ſo najbōle, won tež je polam naſljeſchi. Zahlej wuſtupaca para dyrbi ſo tehodla, ſchtož možno je, hromadžiž. Ale ſak? to ſo prascha. Para je lohki loft, la z čim ju kojic? — Pschez wſchelake pozptytowa- nja ſu napoſled na to pschischli, zo ma ſo hnoj, dyž we hnojowej ſamje leži a na hromadu wu- ſtupany je a nemože ſo khjézny deſć won wuweſć, zo ma taſki ſo parjach hnōj zložka ze zemju abo linu poſlaſć. Z deſtwanej karu nawozy ſo lina ni- dže ſi coly wypoſo na hnōj: a ja tſi dny je wona hijo ſak z hnojowej masotu napelſena, zo može ſo druha hlinia horje nawozyč. Pomalu pschemiemy ſo cela hlinia dy hnōja, a taſki hnōj je tak tučny a mazniwy, že ſlepý hnōji, hač žadyn druh. Pospytajće to jenež!

Sch to n o w e h o ?

Tež wo Steyre, mješle wo Alwstriskej (Destreich) je wulki wohen byl. Tseljeho dnia Meje popolnju woloło schryjoch wundže we pschedniſce Steyrdorſe wohen, a rozhjéri ſo, wot žalosneho wjetra naduhwanu, z tak zatraſhnym klyvatom pschez cele telej pschedniſte, zo nebe možno jón na Jane waſdne poduſhč, hačruniſ wſhito ſo naſojovalſte, ſchtož krukomaj bie. Nano (w)ichjeli bie 243 twáreni po-palene. Wotpalile je ſo nimale najkudſti džel wobydlerjow mjeſta; bječhu to lučzi kowarjo, kiz fili, hogđe, mežzove a nožzove breſtih a taho ruija fo-wachu.

Za Hamburgſkih wotpaleny je jara wele peňez najchko. Nasch kral je 16,000 Luid'row (80,000 tol.), mjeſto Frankfurt na Majte a Hanover ſožde po 100,000 tol., mjeſto Bremen 140,000 tolet daſe, z Anglickej a z Pariza a ze wſchich botow ſu wſchē a meñſche ſumny pschishe. Ale nuža tež je pschedniſte wulta; cele ſchvoda rožnje ſo wſchē hač 200 Millionov Banko (mjeđe 100 Million. tol.) a bližož na 40,000 wobydleri teholej bohateho a fraſneho mjeſta bje ſwoje wobydlenja, ſwoje zamoženje a t. d. zhubile a pschedbyvalſte mjeſtre dny pod nahim nebjom.

Madrid. Bje to 2. Meje ljeta 1808, dyž divaj mlođej wojskej woſchej z Artilerie, z menom Dariž a Belarde, zponucu hromadu wutrobnithy muži, prijenju khoroi ſwobodnoſe wo mjeſta Madridovih hasach portajſchtaj. Murat, francozski General, ſtejſte te-dom z wulkim woſtom wo Madrid. Ale woni ſo uſtrožicu pschemoch ſvojih neſchreželov. Šwobodnoſe jich domovitwa a wóteneho kraja, a tuhubeňa cuzeho pſchahwa bje jich zamos; a z ūewrek-nitej klyrobloſtu poſtajichu woni wo jenei z najweschich hasow mjeſta njekotre khanony, a požachu uždyw týloženje na wulku hromadu woſtwa, kiz ſu napschežo

ſtejſte. Francozole, hačruniſ po liežbje wele mōe-niſhi, neznajo pak liežbu a hromadu ſvojih psche-čiwnikow, mjenja, zo je jich wulta hromada, a zo ſu ſami wot wſchich botow wobkluežen; dadja jim zač, zo cheedža ſo jim podač. Taj divaj wſchē blížitai ſo, zo byſchtaj zuimi wſchite wumjenenja wotryžjakej, francoztihm rjadam. Ale hědom byſchtaj blížko doje, da zaržachu týlby a tanzyntu fulkow porcachu teju dveju wutrobenju muži. Bez Madrid-čanami zbjehnje ſo strach a neporiad, wſchito čjela a rozbjehnje taž pluhi z wjetrow rozdute. Francozovo, zjmeneni ha tajku nepoſluſhnoſe ſvojih poddanow, napadnu na wobydlerjow Madrida a morja za začepaja wſcho, ſchtož jim napschežo stupi. Na hasach wo domach, haj wo cirkvach Božich a na ther-chovach čeče frej kaž woda po lijenc. Zatrafchna bje zasakloſe Francoz. — Ale powrſe wot teſelej ſurowoſe rožhieri ſo boryž po celoj Schpanſkej a hujew a hidženje pscheživo cuznikam roſesche kaž wohen vši wjetre. Nudyw wſtany Schpanſki lud wo wſchich krajinach a to bje započzat ſe zatraſhneje ſchpanſkej wójny, kotaž na posledku Francozow ze ſchpanſkej wuhna a Napoleonowe kieſtvo zlónči. Wo Madridje pak by 2. Meja narodny ludu ſwodžen; dokelž z toho dnia psche ſo ſchpanſkeho narodu ſwobodnoſe. Či, kiz tonlej džen padžechu, wobobiuje pak taj divaj wſchē, byſchtaj zpalenaja ſeu popel do Urnow zboradženj a jako ſchpanſkeho ludu ſwatoſe zborany; poždiſho bychu teļi Urny na lampo de la Lealtad (onej runine pola Madrida) porebane, a wobobný pomnik na hróv týchlej ſwiatyň muži poſtajeny; dokelž ſwijato je a krasno, za ſvoj lud moreny byž a poždiſche potomstvo zakhova juće dopomiježo taſkeho ſkutku wo džakomine wutroba. Tež my ſerbojo many tajkich muži kiz njedy za naſchego narodu ſwobodnoſe bježachu a ſwoje živjenje ji k woporu dachu! Ale ſchtož jich praji bez ram, týchlej muži? a ſchtož kvali jich krasne čimy? Nascha miniva-toje je jo, jich wopomježe čeſteč; a my cheem ſe wo pschedbyvalſtih listmach naſcheye ſuknički.

Zutnička wudawa ſo tež na nowe pôl ljeta tak, kaž hač dotač; a proſhymy wſchich, kiz ſo wo ſerbostvo staraja, tež na nowe pôl ljeta ju woteberač. Na pôl ljeta plači ſo wo Lužiskej (Hornej a Delnej) pôl tolerja, wo wſchich druhich krajach pak ſchjeſniak, t. j. 16 star. abo 20 now. ſličer. abo Gulden ſličbra. Tež može ſo talej nowina pschez poſty dostawač a budje jeno mjeſhto malo drožsha.

Redaktor.

S u t ' n i ē ſ f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

23. List.

4. Junij ſ a.

1842.

S wupraj kaž němske ſ, k pſchiffsladej: ſufod; z kaž n. ſ, k. p. zwón; cz kaž n. tſch, k. p. čorný; ěž kaž n. dtſch, k. p. čahnyč; ī kaž n. w, k. p. ſat; y kaž podjanske é, k. p. ſhy.

M i t r a.

S l o w j a c ſ k a p j e ſ e ū.

Pſchelozena

pſchez Serboſlawa.

Bo

Hornej Serſkej rýži.

Nitra, luba Nitra, ty wysoka Nitra:
Hdžeha ſu te časy, kotryhž ty ſy křjela?
Nitra, luba Nitra, ty Slowjanska mačjé!
Pohladam na tebe, dyrbju zaplakači.
Ty ſy byla njehdy wſchitkých krajow hlowa,
Kotryhž bježi Dunaj, Wiſla a Morawa.
Ty ſy byla bydlo krala Swjatopluſka,
Zako je křežila jeho mocna ruka.
Ty ſy byla ſvjate mjesto Methodowo,
Zako naſchim wótcam wučiš bože ſlowo.
Gela twoja chwalba rozpadanskach leži:
Tak ſo časy mjenja, tak ſvjet tuton bježi.

Bo

dołnej Serſkej rýžeh.

Nitra, luba Nitra, ty hufoka Nitra:
Žoga ſu te caſe, kótarych ſy kwitka?
Nitra, luba Nitra, ty Slowjanska maschjí!
Pogliedam na tobe, derbju zaplakaſhji.
Ty ſy byla njega ſchyknych krajow glowa,
Žož ſe tocy Dunaj, Wiſla a Morawa
Ty ſy byla bydlo krala Swjetopulká,
Ako jo křežila joho mocna ruka.
Ty ſy byla ſvjete mjesto Methodowo,
Ako naſchym woschcam huchy bože ſlowo.
Gela twoja chwalba rozpadańtach laži:
Tak ſe caſe mjenje, takdga ten ſvjet bježi.

Nitra, Wuherſke mjesto. Dunaj, Wiſla, Morawa ti rýči a rýčka Njémiski: Donau, Weichsel,
Maſch, Swjatopulk, njehduſhi Slowjanski kral. Method, Slowjanski jaſoſchtol.

Z i w e n j a p ſ c h e m j ē ū e n j a.

Džjéčjo.

Nasch ſwjet je ſwjet pſhemjēnja: to nam
prěduje celsa ſmwelba. Pyskne róže malečja wot-

waja a wotschězivja, zelené líſce ſchtomow na-
zymu zbljedne a zahine, a zyma ze ſwojeſ ſchje-
diwiſ ſlowu napoſleď wſchitko k tiverdemu ſpanju
pſchiftryje. — Tak tež je z nami a z naſchim
pabaja a zwjadnu; grale plody hječja ſo wotjny-
žiwenjom; a kolekci ſtupimy my do lietow ſwojeſho

nalečja, džej nam wschudżom na wschjich polach a pućzach nascheje młodoscie lesne róże džiečzacej ibesołoscie zakłéjewaja, a kózdy dzeń z newinowatej rufu wot nas so schézipaja a k rjanemu wjencu naschego žiwenja so wija. Ale kaž we wjencu rjana kwjetka bórzy zahinie, tak zańdu tež z khwatkam wesela naschego džiečzatstwa. Holęžka nie wiše wjac w swoje wjency, a holęžik kladže swoje śmiertnym lożu ležo po Bożej nedorahnitej radze hračzki na bok; pschetož ranische zera, młodeho tada wele do časa telej swjétne z nebeskim pschem-rozo ma počzinaja z čjémneje nocy jeho ducha jenicz dyrbí, wopuschči tych, kij ze wschitkimi wustupowač. Z horzym zadanijom, z pobożnej darami čjekla a dushe je wobdarichu, wschitke dowjernoscu zpóznawataj wonaj swjétne a nebeske; ieho stopy z pilnoscu wobwarowachu, wschitke jeho a weselitaj so hižo dolho na tón dzeń, džej prieni slabosce a zmółki z luboscu a ze smjeloscu pokry- kroč do schulje pondžetaj. Z wutrobu, z duszu wachu, kij noch a wo-dnjo ze strachom pschi jeho podataj so wonaj do rufi swjérneho wudżerja, kij khorym lożu sfadowachu, a wschitke jeho požada- by jeju brachi a pokhilenja dobročiwje k hejsche- nja a potréby z wutrobnej wolniwości dopelnjachu. mu wiedź, kij by jeju slabosć, kij by jeju newin- Runje z tajkej zrudobu wopuschči tež (schuler) wu- watosc ze schitom wjernoſcie a prawdosce wobda; čjominik teho, kij jemu težko rjanych, telsko požo- a z celej dowjernoscu wistaj wonaj na woblečju, hnowanych liet zastarat, wučer a wote bjesche a na waschnju, na slwje a sfutku swojego misch- malo ménšchi lubosć, mało ménšchi džak zastu- tyra. —

Młodženc, Knežna.

Nasche dny pak leža kaž mročele, a nichto neptytne, dže wostanu. Čjas wschiedneho rozwučjo- wanja wučeklue džiesciu pod rukomaj; a nien- dzych so teho a liédoma to pytnyschi steji wone džiečzatstwa, kotrehož lesne róże, kotrehož ženje až ženje zaſy so newročza. Z džakownosće, z lubosce iylzami wobképi wone schulu, tulej swyatnicu swojeje młodoscie, kotaž — pschez wele liet jeho ducha wschiedny dom — jemu njeſt tak luba, tak droha byč počzina. Z nepschirunanymi za- čjučemi, kaž pscheczel, kij pschi khorym, śmert-nym lożu swojego, we žiwenju tak lubowanego kowarscha k poslennemu: „Dobru noc!” ruku da:

tak dawa tež džiečzo pschi swojim wotedenju je schulje swojim sobutowarscham, swojim sob- wučomnikam, kij z nim wesele a zrudobu, rjane a wschne dny džielachu, ze stysknoscu a ze syłzami rufu; pschetož wone newje, dy a dže so so z nimi iaso wohladač ma. Z newureknitej zrudobu wopuschči džiečzo, kij wo poslenim zdychenju na darami čjekla a dushe je wobdarichu, wschitke dowjernoscu zpóznawataj wonaj swjétne a nebeske; ieho stopy z pilnoscu wobwarowachu, wschitke jeho a weselitaj so hižo dolho na tón dzeń, džej prieni slabosce a zmółki z luboscu a ze smjeloscu pokry- kroč do schulje pondžetaj. Z wutrobu, z duszu wachu, kij noch a wo-dnjo ze strachom pschi jeho podataj so wonaj do rufi swjérneho wudżerja, kij khorym lożu sfadowachu, a wschitke jeho požada- by jeju brachi a pokhilenja dobročiwje k hejsche- nja a potréby z wutrobnej wolniwości dopelnjachu. mu wiedź, kij by jeju slabosć, kij by jeju newin- Runje z tajkej zrudobu wopuschči tež (schuler) wu- watosc ze schitom wjernoſcie a prawdosce wobda; čjominik teho, kij jemu težko rjanych, telsko požo- a z celej dowjernoscu wistaj wonaj na woblečju, hnowanych liet zastarat, wučer a wote bjesche a na waschnju, na slwje a sfutku swojego misch- malo ménšchi lubosć, mało ménšchi džak zastu- tyra. —

won wschiednje z džakownej luboscu dostał bjè. — Rozwuczeny a jako rozomny čjlowek pschiudže njeſt miodženc abo džówka do zhromadžizny zrosčených, a jako dostoyny stav do kschetijanskeho towarzystwa, Předy bjè won džiečzo bez wole a poznačja, njeſt džiečzatstwa, kotrehož a ma swoj rozom, swoje žadanje, a prienym stopom na prezý druhoho rozdzielenja swoju mós, ale tež swoju w i n' watoſe. Schtož swojego žiwenja. Ze zrudobu poahladne wone hischče jemu hač dotal schula bjè, to dyrbí njeſt cerkev, jenu dozaby a rozhlađuje so wo rjanim, ale prijedowanje, Boža služba byč. Jow hakle ma so jemu cele žorlo kschetijanskeho zpožnačza wotewreč: jow hakle jeho wutroba z luboscu, z poníž- noscu, z dowjerenjom a z prawdosciu a kózdej druhiej poczciwosci so wudybęč; jow hakle rota wjerečneho žiwenja kschetijerofo so wotewreč a kras- nose ſteza so pokazal. — Tola kaž czomnik wo czym njeſći — začinwa so tež miodženc we tymlej nowym žiwenju woprjeda cuzy me swojej wutrobe, niezpoznaty, nepytneny, newidžany. Wučer a posuchar widožitaj so tež tu; ale stejita

sej ždaloča. A psichowskim wostawa wužomnik tak zymny, nehnuty, nesimany; dokelj nevidzi wjac wotcowske pschihilenje, neskyschi wjac tak dobroćzive wosebe - napominanje, wosebe - pokazowanje a nawodżowanje na wszych pužach a struschnych podawłach swojego živenja. A tola pak tžim nienje so won zpschedzeliż može z tym schtož wokolo neho je, tžim bõle zapožina so jeho wutroba horicž, tžim horicžho začzuwač, tžim spieschnischiho pschiliwa so jeho krew, tak zo by - li možno bylo, by cely swjét chył woschijecž wo nereuprajnivym začzużuw, wo niewurekniwej žadostki. Won pyta mjer we swjernym towarzstwie: — tela ach dže namakač tovarscha, kij by wschilke a kózde začzuče, wschu mysl, wschje požadanje a zachcyže z nim džjelič moħl? — A towarzstwa zwiażek, je won schto druh, nežli mjesacowe čiche, zbožniwe swjétko pschi khłodnym wečzoru pod naličnym niebjom? Młodženca wutroba pak žada słonca želiwe pruhi, kij do jeho wutroby sapajo hrjejacy wohén horceje, wjéczneje lubosće zapala. Kaž zynk jeneje klinčzaceje truny druhu sobu klinčaku żatshase a zaklinči; tak tež młodženca wutroba druhu wutrobu, swoje druhe „sam so“ namaka, kij celje a do cesa nutri z nim so runa. Pschetož kaž k zakřízewatej liliji bliži so stra, schiwý mlodženc k holečju, nadobnej kňežničkyl, swojej wuzwolenej, polny styskniwego strachu. Nurzwate pothilenje, horze nuženje jeju zahocene wutroby, jeju klinčzace truny zaklinči, jenak je zaklinči, tak zo huste so-widženje, huste rozmlojenje najčešche, najwósche, najswiežische towarzstwo čłowiskego živenja — swjérnu luboſe — natwari a wóscie mróželi do knihi čłowiskich potajnoscí z wohniwyimi pismikami zapische. Wot tajsej młodženskej lubosće zpiewa Schiller, wulki niemski basnik, tulej basień:

Eune nužje, słodka nadžija
prjētej mlodej lubosće,
Duchej niebjo so wotewrja,

wutroba žri z radosće.

Ach, zo by kęjek nam na wjéczne
čas krasny prjētej lubosće.

(Złoněżenje w psichichodnym.)

S e h t o n o w e h o ?

24. Upryła poda Monsignor Cappaccini, Bamžowy porot po portugalskeho dwora, jeje Majestosci królowej Domine Marii, psched zromadżenym dworem (dworjanstwom, t. j. królowej zaſtojniskami a drugimi ludźimi kij po króloweském dworu su) krasne zwiażanje, kotrež Bamž swojemu mótskej (portugalskom Infantej) zwiażaza. Byje to etruska Vasa (krasne wudžieleny a wumolowany top), z kotrejž křízecatym róžowym kręgiem (luteho złotego pschynje wurjezanym) wustupuje. Telesi zwiażanje je wjac hač 6000 toler winoście. Dnyb to kózdy kmótaj tajke zwiażanje swojemu mótskej da! Da bych ja tež nješčto tajke mjer. Tak pak my dale niežo ze wszych toho nimamy, hač pschihladanje abo pschipostlowaniej.

Wo Angliskej (nic pak kaž nješči naschi Serbja, Čedža, Zandželskej abo Zandželskej, dokelj tam nješči lučji Zandželojo, kaž my z teholej widžimy, ale Angliscy tam su, Anglia, Anglaise, Anglik, Angliežan) wo Angliskej potajskim, je nješči lud pschemjernje z dawkami čiſchýzeny. Tak se wo nješčotrych krajinach, najbóle pak wo mještach, dñež je wele fabrikow, husto tajka nuza, zo tawzinty so sami zežiwiči nemoža a tehodla wot jakmožny so zdžeržuja. Najwetscha wina teho je, zo we Angliske Parlamentze (to schtož pa nas krajny sejm, krajne zhromadženstwo, Landtag) nichdo wot tonlej lud so niestarsa, a tak za cely kraj o dawki kajzne a pschihoruzenja dawaja, kij tónlej džei wobydlerstwo najbóle potločza. Alle tónlej tolik je naszych čžosach tak wzrosti, zo možno nieje, dale jón znešć, tehodla su so towarzstwa zestupali kij

wot krajnej wóshnoscé žadaja zo by so to psche-
činilo, a wschitke te prawa a prawizny ludu
zajš so dale, kotrež jemu zemjanstwo a krajne
stawy (Landstände) wzale su. Dokelž pak su telej
prawizny wo jenym starym dokumenče zapisana,
kij „Charta“ rječa, kak menuja so čji, kij
telej prawizny za lud žadaja, „Chartystow“.
Čjeli Chartystowe su nedawno swoje žadanja wo
wulkim wopisanie do Parlamenta donesli. Bjesche
to wulke, pschemjérne schjeroke a dolhe písmo,
džej prijedey wschitke čeže a skóržy ludu wopisane,
potom pak nena wschitkich tych podpisane bjechu,
kij telej woběžnoscé wotwobrožene žadaja. Dru-
heho dňa Meje bješče so vele tamzint tħaliex
Chartystow Londone zeischlo. Nano zahe hjo
počjachu so woni zhromadžowač a wokoło jenej
pschitolniu bjechu či wuzvoleni, kij mięjachu
telej wopismo do Parlamenta doneš. Ze wschich
fōncow Anglijskej a Schottyskej (Schottland) pschin-
djechu wupostani (Deputirte) — bjeſthe jich 191
— a hrimotace wokanje ludu a tschafense a kli-
lenja tamzintow khoroji powita jich. 16 sylnych
muži waža tu hebrejsku (riesig) peticiu (t. r. požada-
nie) na swoje ramenja a čehnische pschez najbóle
ludnjate hasu Londona k Parlamentowej khjēſi.
Za nimi stupachu tam 191 wupostani. Wschitke
wokna wo khjēžach, nimo kotrejž woni čehnichu,
bjechu naplňene z ludžimi, krasnje wschitke tho-
roje zmahowachu so wo wschitkich domach a wok-
nami won; rože a wschelake kvojeti a zelené ha-
ložy sypachu so zewschých stronow na telej hōdne
a dostojo ne wupostanstwo. Peticia sama bje z ban-
tami a druhimi wotrymi barbami krasnje wupy-
schena, a z neje dele wiſasche papera, na kotrež
wulki cyframi stejesche: „3, 317, 702“; teiko
Angličanow bje so pod telej wopismo podpisale.
Peticia džjēſche naſprjenja; za nej nesche so wulka
wuhlo-čjorna khoroj z napisom: „Motenje woka

wo zprawnosť. 16. Aug. 1819“, a na druhim boku
z wotznamieniem taho zkonečanja wele Chartystow,
kij buchu na tamnym dnju močeni. A zady
neje ujeſlončna mnohosť khorojov a khorojkow je
wschelakini napisiami: „Zprawnosť je wóſche
dobrčživosć!“ — Kojdy čjlowej je svobodny
rodjeny. Boh je wschjém čjlowekam jenakte prawa
dał; ach zo bychu tola čjloweko wedželi, tolej
swoje prawa pschelživo koždej samoposchnosći a
tyranstu wobroniż!“ a druhe taho runja wu-
prawenja. — Wokolo 3. döndjechu woni k Parla-
mentskemu domu. Ale lej tu nemožachu tu wulki
paperu z dūčemi nnts pschituvéž; dyrbjachu ju
předy hremadu zamalicž. Tu by wona horje wzata
a pschitomnym wupostanym lažowana abo čjitaná.

S k o w j a n s k a s t w o .

Slowjanske ludy, (do kotrejž my hjo nježi mo-
tychlej nowinach Čechow z Morawanami a Slow-
jama wo Wuerstei, Polakow, nas Serbow a Ka-
schubow, potym zah Serbow wo Anstritsej a Tur-
kow kej a Něfow licžachmy abo rachnowachmy) wzbje-
haja so bôle a bôle a žadaja wetsche pěznacče ſa-
mych so, a wjesciſhu znatoſe pola druhich ludow,
swojich ſufodow. Tehoda je podpisany wedžižet
Serbskej Gut'ničez zamyslit, mięſacne písmo wo
njemſkej ryči pod menou: „Slavische Revue“ wuda-
wač; a to tak, zo keschidobnej Michalskej Wellej
Mesi (Messe) prijeni zwjazk na poſazane wurdże, a
potom z prijenniu Januarem, Mjercem, Meju,
Juliom, Septembrom a Nerevembrom když mięſac-
taſki zwjazk wo 4 oſtavu. liſtnom (Bogen) so roza-
wa. Wobſahnyéž budže talej „Revue“ wscho ſchlož
slowjansko naſtupaj, ieho wedžeža a wiedomſtvo,
historiju, geographiju (zemju-wopisanje) a ethnogra-
phiu, a teho runja; wosebnie pak Slowjanskich lu-
dow literaturu abo písmowſtvo: t. r. wschjé knihe,
nowiny, časne písmá a.t.d. budža mo tymlej mię-
ſacniku wopowědana a wozjawnene. Zo by so wschich
fōncach schjerokej daloſej Slowjanskej ženito, schto
haž nanajdalschi bratſja čjinsa, schto cheedža, schto
žadaja. Podpisuje so na tulej Revue wo koždej do-
brej tñhoruń.

J. P. Jordana.

Budyschine wedžene wot J. P. Jordana.

Wudarane wot Wellekec knihečne,

S u t ' u i Č ď F o.

N o w i n y z a C e r b o w .

24. L i s t .

11. S m a ȝ u ȷ k a .

1842.

S wupraj kaž němske ȝ, k pschiladej: fufod; ȝ kaž n. ȝ, k. p. zwón; ȝ̄ kaž n. tʃch, k. p. čorný; ȝ̄ kaž n. dtʃch, k. p. čahnyč; ȝ kaž n. w, k. p. fal; ȝ kaž podjanske é, k. p. syr.

Serbse towarzstwo w Lipsku woznami ze grudnej želnosću wschjém Serbssim towarzstwam a lubym Serbam, zo je Boh tón kníz po swojej nedosahnitej radži zpomínenemu towarzstwu jeneho z jeho najvažnischich sobustawow wotewzał. Juri Kukanče, rodženy z Pitoliže wo Makedonii, džez jeho nan z kupcom je, wumre w zandženym mjésacu wo Peschči, mjéče Wuheriskej (Ungarn). Bjeſche tudy hékárstwa węžo narukuyt, a džesche z wulcej nadžiju domoj, zo budže tam wostrowič a swojich bratrow, Bulharow, na Słowjanstwa puče na wodzic̄. Ale Perschny bje ſemu hinaf wosudžil. — Mjer jeho koſcam! — Bratrowska ſylza na jeho rów!

Bjēdženje wo krónu.

K najſurowiſchim a najbóle tyranſkim kralam Perſijske ſluſha Isdegerdes. Jenadwaciži hét bjeſche ſwojich poddanow kudsonak, jako ſínerž jeho wotwola, ha zavostawi syna, kiz Bacharam Gur rjekasche. Tón bidžiſche dyrbjal po ſwojim naře kralowac̄; ale Perſojo, dopomniwschi ſo stareho wuzwolichu na jeho mjěſto wosebneho Perſu, Kefru z nénem, wot kotrehož zprawnych a čestnych naložkow a luboſće k ludej možachu ſo mileho kneženja nadzeč. Dyž ſo to ſta, bje Bacharam Arabiji: tola pak bórzy zboni, zo ſu druhemu kralowſti ſtol pschepodali. Hač nanajrozhnijewaňiſchi wulke wójsko zezhromadžowa, chenio pschez krenjow móć ſwoje prawa dočpič a Kefru zahnac̄. Hžzom bjeſche pola Perſijskich mezow, hdyž, krónu doſtačzi. Cel'e napoſledku Bacharam a Kefru

ſo döpomní, zo ma tónſam ſe wele pscheczelow, a zo budže dyrbec̄ bylž wele krvje pschelateje. Tehodla wumyſli ſrijedk, zo možeshtaj ſo zwadženač bez wójny zjednač. Po jeho radži mjésesche ſo kralowska króna položiš na malu hórkú we wólkach wobhrodžerjach, hdyž bjeſhtaſ wulcej la- waj záwrenaj, kotremaž dyrbjachu njefotry čas ničo žrač ſedači, zo byſhtaſ ſo pramje wu- hlodniloj a rožnemdriloj. Kotremuž teju bjēdžerjow by ſo radžilo, krónu z teho straſhneho mjěsta wzač, dyrbjal Perſijskej kralowac̄. Kefra bje z tym zpokojom, a bu džen postaiveny, na kotreymž mjésesche ſo ta zwaſha wuſeſe. Tedym ſo zbro- madžiſhu wſchitcy krajni wulcy, zo bychu tajſu zpodžiwnu hru widžili a pschichödnemu kraley ho- dowali. Héwak tež tſchrödy pschihladowanjow z lu- du pschitidžechu polni dočzakanja, kotre dže ſtroni doſtačzi. Cel'e napoſledku Bacharam a Kefru

pschitupischtaj, wobaj b'ez bróni: pschetož něbrónenaj — tak b'je wučjuene — dyrbeschtaj la-wjacu bitwu zphytač. Bacharam Kesru wab'esche, zo by po krónu schol, a z nej swoju lowu wopyschil. Kesra pak: „Ja hizom“, džesche, „wob-synu kralowſki stol: al'e ty hakl'e masch po tu krónu hiz, kotrūz pschermíeru žadasch. Nicžo niewotwolwiwschi throbly Bacharom pschez wob-hrodženija pscheleči. Němdej taž hlodnej lawaj na něho stočjschtaj, a kud ze kschitom woznameni swoju starosé, zo mohł tón synnik byčz pschewi-neny. Hal'e Bacharam so na než z rychloſtu, wutrobitosiu a mocu walivšchi wobeju zadawí. Z pscheradestnym wokom krónu zbjehnu a zhorda na lowu starvi. Pschihladowanju wesele wola-chu, a Kesra z krajnymi wulkimi k Bacharamej khwatsche a jako praw'ho kñeze Persije poztrövi. Tón pak panowasche potom dwacyži hjet k zbožju swojeho ludu, a wumre (441) wote wschitkich jara žel'eny a žarowaný.

Smertny strach Polskeho krala, Stanislawa Poniatowskiego.

Stanislaw Gusta Poniatowski, z najrenſich muži swojeho časa, b'je 7eho Požnencu abo Septembra 1764 pschez Rößowſku bróni na Pólliſti kralowſki stol pschijischol, a mjéjesche so teho-dla z Rößami pschečeči. B'je pak we'e Polakow jemu napschečežnych kofis z Francozami džerža-chu. Čzi wobrankychu: jeho we swoim mjéječi Warschawi lječ a do lječwa k „Zjenočenym“ do Čenstochowa zaibesé. Najprjenni b'ez zpschisahanymi, kiz čechchu tafke zwájne wono wubresé, b'ječku Strawinsky, Lukawsky a Kosinsky. Čzi so z jena třeječi mócnymi a wutrobitymi mužemi zjenočechu a skradžu wobsadžichu koncji hasy, pschez kotrūz mjéjesche kral westy džen hiz. — B'ješche třeječeho Liscopada abo Novembra, čjmo-wej al wjetrojtej noči, jako Stanislaw so wot

wężeče pola swojeho wuja Čzartorisskoho wró-žesche, jeno wot malo swojich ludži pschewodženy. Ježnikaj ze smolinami bještaž zpředy woza ha-sbjeſce jón hladachu, wot njeſkotrych zemjanow wedženi. Na skhodženkomaj wozowej duričkow stejeſchtaj pažeji abo wosobnaj služomnikaj, zady na wozu hejdkaſ a pjeſchkaſ. We wozu kral sedžiſche a jeho generalny adjutant a mlody pschečež. Ej-e-dym bježku do wuzkeje haski nědaloko Čzartori-ſkoweho hrobu pschijischli, da by na pohoněža za-welane: „Bastań!“ Dokelž něpeſtluhasche, by pschez njeſkotre wutſylje na zemiu walený. Hduž ta cesta čzroda wóz nadpaný, a ſchtož so woba-rasche, na teho bu thylane. Kral dyrbesche z woza. Jedn teju hejdukow, mócnym muž, b'ez nich ſko-čiwschi, wojowasche za swojoh kñeječja, na swoj strach něhladajo, wutorže jeho jich rubežniſium rukam, wopschimy, a tak z nim panywski jeho pschikrywasche. Tudy namaka swoju ſmerč. Tež tón druhí hejduka bu zatſyleny, jedn paža pod-teptany a koňe zranene. — Beztym b'je tón ad-jutant čejenyl a do Čzartorisskoweho hrobu bježal, zo by kralej pomoc pschivid. Tam pak b'je zan-füne a nichó niewotewi. — Dokelž kral widžiſche zo wobaranje něžo něpomha, syny so, kaž čzi zpschisahani čechhu, na konja ha bu wot Koſińſkieto z 10 druhimi ježnikami wedženy. Psched Warſhawu bješche pschjerow, pschez kotrūz kral nöchysche a so komdžesche, mjénjo, zo jemu z mjesta pomoc pschividze. Hale pschez puki z tefakow bu k temu nuženy. Strawinsky kruh zady nich čechniſche.

Tako b'je so kralowſkim hrobi tahlę poweſć rozjeſchla, so wſchitec naſtrožachn, myſlio, zo je kral złoncowany: napoſledku pak so tola pro-cowachu żonič, kač-da z nim so ma. Jego črni, krwawy rožyslany kožuch, kotrūz bješche pola pschjerowa zhubil, polaza rubežnikow puč. — Kralowy kon b'je wokromik: tehodla jemu druheho dachu a ſchkorie a plaschež (abó manis).

Čestym bje Łukawsky daloko do předka ha Koſiñsky, herak tak rezomny a rozmysly muž, newedžische, hdže dyrbi. Naposlečk wobzankny do Bielan zjēz, tři voldra milje wot Warschawy leža, džež bječku někotři zešenjo wóz za krala pschihotowali. Nočna čzma, padacy snjeh a harowach wjetr sich z pręza zmolstchu. Skoro so Koſiowschy wojsach pschi-blizichu. Koſiñskowi 4 pschewodžerjo čzelnychu, a won bje sam z kralom. — Njetoč chyvche Poniatowsky zpytač haež möhl sebi Koſiñskieho dobyč a svobodu dostač. Tehdla so woprascha: „Džež ha mé wedžeče?“ — „Do lichwa zjenočených k našemu marschalje Pulawskiemu,“ bu wot-moliwene. „Ja chcu so kralowsteho stola wotec, džiž nimam lubesc swojego ludu: ale čjohodla tak zo mnú zahadzeče?“ — „Dokelž ty, wet-praivo Koſiñsky, nepodjanskim (abo nekatholiskim) pomhašach a jim wele prawow dawasch. My smy pečzorzačjo, kij smy pschisahali a džens rano bože wotkazanje wot biskopa na to dostaši, zo bychmy čze tutu noc zjenočenym pschepodali.“” Dvž tak ryčesche, wuczisci so hwézda ha rojzasi tchwiku čzíemnosé. Iako so to sta, džesche kreal: „Widžisich bože ſudy? Dvž swoje zkrublenie wuprawisch, padaju hwézdy z nebja, iako traschnie znamenja teho bojstwa, kotrež sy džens rano po swjateho moktarja zrudzil a rozhněval. Nejsy tež ty mi swjernoč pschisahal, předy hač sy so dat k temu zařeče, twojego krala pscheradžic? Boži hněw budže tyh trechic, kij su so tajsej neprawdzi podali.“

Tehlej ſlawa zařeženeho, ale nic zleho Koſiñskiego mócnje hnuchu, kaf zo počnu rozkačza psched krala klanu, wo milosé a wodače pro-fcho, a so praschesche, kaf möhl jemu pomhači. Kral ſlubi, zo so mu ničož glo ſtač zedybri, hej-zoli jemu pomha. „Khwatajmoj ſruch,“ džesche, „duž z koňi zlžemoi a pschimaki hromadu zva-zamoj. Taj po drozy pobjehictaj a čzi zpschisahani za nimaj. Moj pak so do hlinovéje jamy

mi deče znateje zlhowamoi, hač su wschitecni-mo. Potom mé do bliſkeho mlyna pschiniesch. Boh budže čzi placzieč, dvž swojemu kraju pom-hach!“

Koſiñsky bje ke wschemu zwolny a jeho do tamneho mlyna wedžische, djež bu kral jara derje horjewzath a wothladany, dokelž zymnica jeho čzasech. Duž žadasche hólęzeca, kij by jemu do Warschawy k pscheczelej list něst. We nim pak tohlej z wołojnikom (Bleiftiſt) napisane stejescche: „Džiž je mi z rukow mojich mordarjow pomha. Ja sym we mlyni ſedaloko Lagienki, sym ztra-nenny, nic pak traschnje. Pósečelče mi lazenka, wojsakov a wóz. Moje zdžerženje ſchmiedža zahe zhoučej.“ Jak bje tón hólęzec z tym listom, kij dyrbesch generalek Koſceji daty byč, wotejſchol, wothalt so tež mlynkowa, ha Koſiñskiy klanuy-wschic k jeho kózej džesche: Spi derje, moj kralo, ja budu twoje žircejne tak ſvojemu zahowatř zpy-tač, kaž tón hejbuska, kotrehož pomhašach zkonco-wač. — Nano ſchtyřioch Koſceji tu paperku dosta a mydym z wojsakami pschindze. Mlynkowa polna ſtróželi pschibježa ha proschesche, zo by so zkhovat. Won pak ju změrová, prajicy, zo čzi wojsach pschindu jeho zahowatř. Iako general z hékaremi zaſtuvi, da halle so mlyntecy dohladachu, kajkho wosobueho hosca bječku nocovali. — Po pečzi kral zasy do Warschawy čzehnische. Luid tchwatasche ze wſchich stronom ze palacymi ſmolinami na hafu, psches fotruž mejeſche kral pschinéž, a wolasche: „Delsko ūch žiwy je naſch kral!“ — Wele zpschisahanych bječke popahnenych a zjenočenym jich paperu a pisma wzate. Te buchu kralej na druhu džen pschepodate, jako jemu rada ha wulcy hol-dowachu. Tón pak změrom stanywshi je čzisny do pecakoweho wohnija z tými ſtorwami: „Na tých-bilej paperach ſteja čzi napisani, kij chyčhu moju ſmerč. Ja ſej nežadam, swojich nepscheczelow po-začač.“ Tuto zjēni, zo jich wele, kij bječku so sobu zpschisahali, so zhanibowachu a rožachu, družy pac-

jeho z džinájow už luboséu wobpschijachu. — Sudnich pak tak mili nebjichu: pschetož tym dopokazanymi winowatym 10teho Požnencu 1773 tam, dže bjechu pschez pschjerow sfakali, kówym zwotrubowacé dachu, hačrunjež kral za nich proschesche. Jeno Kosinský neby zkoncowany, a dostwasze kózde heto éjanych peney, kotrež dyrbesche Benadkach abó Benedigu pschecínež. Mlynkach bych u kralowey zaplaženi: tak tež pschecílo teho swjernego hejsku, a bu jemu dzej bje panył, pómnik stanoveny. Kralowe džiwne zdzerženje pak, kaž dolho bješche žiw, kózde heto cyekwach swéjachu.

Lužan.

S e h t o n o w e h v ?

Požneneje Meje popolnju 6. jodžesche Anglicka kralowna Victoria wo jenym mozu ze schtyrimi konimi do swojeho palasta Buxingham, dyž na jene dobo pschi pučju so jena pistolija zašviseži, wone pak so jeno wotpali, ale netysli, pschez to by kralownej živjenje zdzeržane, kiz žno husto na telej waschnje w strasche bje. Ludžo kiz wokolo stachu, wuhladachu to, a młody 23 hétiny čłonok bje ja kralownej tylil, a to na tym samym mięſcie, dzej psched dwjemaj hétomaj wjestszy Orford to samſne zpyta. Njedym by tež tonlej złoufik popaneny a do jastwa sadzeny. Kralowna pak niezhoni zicžo wo tym a dyž ji doma Pryne Albert, jeje muž, wulki strach wuwopowé, z kotrehož z bożej pomocu wujschla bje, da nestróži so ničzo jara. Nazajtra pak jezdžesche runje tonsamty čzaš wo Buxinghamskim parku, kaž kózdy djen, jako by so ničzo nowe něstalo. Tawzynth ludu pak zbrromaržidu so wo telej wulkej za-hrodžec, a wozjerichu si swoje weseło, zo je swojemu ludu zdzeržana. Mjekto London pak wuwopowa celo wosłstwo do kralownej, kiz by jej zbožo pchale (winsthovale) za jeje zdzerženje.

Wo Parizu wumřeje Bojnord, njedawski rogrjadnik wo francoském wojstwie, jeden z najwetszych pschecželov Napoleona. Napoleon bje wot neho wra-wil: „Wych- li ja luthych tajkichlej služomnikow mjež, da bjech ja francoského imena čjeſé po celym swjete ſrozitesl. A tola bje Bojnord napschecíwo temu, zo chybu Napoleona konsulej na čas živjenja zczinič, a wón sam jeden stajesbelo napschecílo temu. „Schto jeden mój italski pschecízel (bje to po italskej wójně) wra-wi: Mjé? — Ha, to je Bojnord.... wón tehodla wofstanie mój swjerny služomnik!“ — Tež wugbježně-nju Napoleona ke khejjorej bje wo Bojnord pschecíwił, a tola bje wón z nim na kuru (inslu) Elba schol do wuhnanstwa. Dyž bje Napoleon wéschi Generał italskeho wojstwo, da wosła njedy Bojnodej 100,000 frank. za to, zo bje jenu wojsku wjée derje wu-wedl. „Wobydlejo, wotmłowi jemu Bojnord „ja čzi neyschiznaju prawiznu, zo by ty na tajke waschnje peneyz naſcheye republiki (Francoskeje) rozdamacž ſužel. Alle moje wojstwo čerpi, ja sym te peneyz na jeho potřebnosti wukložil.“ — Napoleon niezaby jemu telej wotpokazanje ženi, a zaplaži jemu to po swojim waschnju: wón wustaji Bojnodej wo swojimi testamenčje kheitru summu za namjerk.

Zańdženu Sobotu su žita Budeschine płaćzile:

Róž . . .	2 tol.	20 nsl.	tež	2 tol.	15 nsl.
Pscherica . .	5 =	7½ =	—	4 =	25 =
Iecžmien . .	2 =	2 =	—	1 =	27½ =
Bows . .	1 =	15 =	—	1 =	10 =
Grob . .	2 =	15 =	—	2 =	10 =
Zahly . .	5 =	17½ =	—	5 =	12½ =

Khana dutry 10 nsl. — now.

Budeschine wedżene wot J. P. Jordana.

Wudowane wot Wellek'e kniherne.

S u t ' n i ē ž f a.

N o w i n y z a S e r b o w .

25. List.

17. S m a ž i t i k a .

1842.

Swupraj kaž němſſe ſi, k pschilladej: ſufod; ſi kaž n. ſi, k. p. zwón; ež kaž n. tſch, k. p. čorný; ež kaž n. dtſch, k. p. čahnyež; t kaž n. w, k. p. kat; y kaž podjanske é, k. p. syn.

Dívernickowi hulanovo.

Schtó jako wjete wichora,
Dyž xano hedyw jaſhwita,
Przedniži na iwinu?
Nęgnaſeče tych sylnikow,
Nępshewiſliwych wojaſow
We ruch lebiſu?
Dívernickowi hulanowe
Moscho zmah'wace khorowe.

Schtó nepſche ſzela tſchinoda je
Najwetschal ſchtó ho zražuje
Pak tam pak zasy tu?
Schtó-ha, dyž traſhnie bija ſo,
za Pöſtſtu ſwérne wojujo
Dopomha k dobyču?
Dívernickowi hulanowe
Moscho zmah'wace khorowe.

Schtó kita mócnje Wurſchawu?
Schtó neſcheczelow potiſe
Po Wiſle ſwobodnej?
Schtó dobyča wjenc na hlowi
Tak do wóhnja ſo wſeli
Kaž holečjo do rej?
Dívernickowi hulanowe
Moscho zmah'wace khorowe.

Schtó paňe pak za wótcowſku,
Tak radý, w ruch lebiſu,

dyž džeſa do ſmertče?
Schtó, dyž ſo wočzi zankaju,
Dže: „Smertnu boſoſ ſečuju
dyž Wurſhawa mi ſije?“
Dívernickowi hulanowe
Moscho zmah'wace khorowe.

Ha praschuecze=li dy ſo
Po rówa Diebižoweho:
„Schtó teho dorudžil?
Schtó jemu krónu kuejeſſu
Wotewzał jaſnje blyſchčaju?“
Bych tak wan wotulowil:
Dívernickowi hulanowe
Moscho zmah'wace khorowe.

Ha wótcowſta ſwobodžena
dyž dobyča džak poſwečja
Swoſim synam nadobnym
A wojaſek wſchjech rupſcha,
Schtó-ha najwetschu kvalbu ma
Tak klini we wótcenym?
Dívernickowi hulanowe
Moscho zmah'wace khorowe.

Ha ſelijo konec Pöſtſta ma,
Kij njek ſo (bjeda!) ponurija,
Zhim=li narodnoſſ, —
dyž nichko nic ſo ūzmuži

A wótcowfku niewolobójst:

Zkherajiu ňemierntosé

Dwócenikowí hulanowé

Roscho zmak'wace khorowé.

Lužan.

Polska a Polakowé.

Njedawische polske kralestwo pscheséerasche so wot karpatistich hor do baltyskeho morja (Ostsee), a wot Wodry (Oder, rjeka,) hačz za Dnepr, a wobchimy wschitke te krajiny, kiz njétk ze wschelakimi menami so ménouja a pod a wschelakimi werschnosciami stoji. A to: pod Alw striskej (Destreich): Galicja abo Gallicja a Lodomerijska (pschez 14 kwad. mil z wjac hačz polipciata milionow wobydler). Pod Branborfskej werschnosé: Wulfske, Wojvodstwo (Großherzogthum) Poznańskie (536 kwad. mil a 1,170,000 wob.); stare Prusko (Alt-Preußen) na baltyskim pomorju (1178 kwad. mil a 2,150,000 wob.); tež Slezko abo Schlezynska, njedyń ceta (741 kwad. mil a 2,600,000 web.); poždžijskich časach pak ranscha polojea, kiz změnšenim pôissim kralestwom ménouje. Pod Ruskej (rosowskej) werschnoči pak: njéissiche kralestwo (2331 kwad. mil a 4,150,000 web.), dalej zbiěhny swoje stare pschesery a samopaschnosé, a te njétk tak ponienowane Gouvernementy abo krajiny: Wilno, Grodno, Witebsk (Litwa), Mohylew, Minsk (Biala (bjela Rus) Bialystok, Wohyn, Podol (7600 kwad. mil a pschei poł dze- wjata mill. wob.). Wschitko dokromady njedzie 26.00 kwad. mil a 23 millionow wobydler. Prawda, zo telej krajiny tedom, dyž pod polskim kraestwom býechu, nebýechu tak ludnate abo wobydlene, a pschi tym nebýechu tež wobydlerjo wschitcy Polakowé ale wo Haliczu býechu Rusynové, wo Pruskej Prusakowé a Njémey; wo Litwe Litawscy a wo Bialej Rusi Bjélo-Rosowé. Tola pak býe Polakow najwjacach a jich narodnosé pscheséerasche so bôle a bôle, a wschjé telej

krajiny Wbychu snadž naszych časach bôle ménje ze Polakami wobydlene byle, nebýeshe-li Boži wosud to hinal wosudzil.

Polske kralestwo býe nýedy Republika, abo swobodny kraj, ikotrehož kral nieje ludu ani ženje tñez. Zemjanstwo, pelski Schlachta ménowane, je swobodne, a wo swojim „sejne“ (pa mas Landtag) rozprawieshe a wedzeshe kraj. Schlachta dworsche kazne a wypisowasche dawki a rozzradowasche wschjé prawizny a naležitosé kraja. Schlachta wuzwolowaſche tež krala, dyž jedyn wumte a a sudžeshe jeho čžmenje a započjenje. Dokelž pak býe Schlachta horda a swojewolna a samopaschna, da býe wieczna hadrija a zwada, zlošć a zarostí mez njej; a dokelž Schlachta poddaný pak zdejšejewasche a zatraschajte a kureje z vira zakladzieshe, da wopushčeli tež lud Schlachtu, dyž euzi z wotmachom na kraj so walichu, a ne-pschesienosé schlachty wujwieshi do starej swobodnej Polskej so rozdžilischu. Anstrissa, Branborfska a Rosowska woschnosé rozebrachu Polsku, a wzechu kóždy swoj džišel wot níje, kóži 1772, a malý kruch kraja wostałemu swobodnym Polakam, ikotrehož klowa nijeshe „kral“ byž, wot stajnej zemjanstej rady wedzony. Talej rada pak zapolske (2331 kwad. mil a 4,150,000 web.), dalej zbiěhny swoje stare pschesery a samopaschnosé, a tak rozebrachu nazpomnene tsi werski Polsku druhí krož (1793). Na to zbiěhny Kościuszko swobodnosé khoroj, zo by cele Polsko wuswobodzil, a Rusia jeho pschemo (1795) a tak rozebra fo Polska tceži krož. Tola pak wosta pschech nijeschio swobodneho kraja pod swojim kralom. Dyž pak pod Napoleonem tež tónles kruch kraja so zbiěhny a wschjéh polskich bratrow k jenočenju pod swoju khoroj zamokawscy pscheszivo Rusam a Njémcam býdžowasche, da zastupi do Polakow wutroby nowa nadžija swobodnosé; ale jeno na khwilku. Napoleona hwjézda hasny, a zúej zapadže tež Polska swobornosé do próba. Wjedenski (Wienski) Kongres pschipokaza. Polske kralestwo Rusemu

Carej a wot celeje wulkeje Polskeje niewosta niččo, hačč mjesto Krakow a jeho wokolność, 23 kwad mil a 132,000 wobydlerjow. To rjeka swobodna mješta, ale Rusia, a Rakuschan (Awstrijski) a Bramborštik tlečč je ze wšichich stronow; a Krakow a zpadaniny jeho kralowskich hrodow bljednuja a phinu, kaž čerwena kwiecī, dyž mróz jejo zíly pchęzak je.

J. P. Jordán.

Mjérčin Zurban.

Wo najwetscej khléži celeje Alawy, jenç wsy ſi wile rzezdy Vittorie, matej Schwankeho mjeſta, bjeſche poſlenich dnach ljeta 1837 jene abo 30 abo 40 ludži hremadu fo zessiblo do jeneje wulkeje dolheje ſtwy, kaž tamyč krajinach husto ſo namekaja. Wóſredža ſteſeſche wulke blido a pschi nim hrajeſche 12 abo 15 muži kharty. Bjeſche to bižo po pólnečy, deſchěz a nichor tſchafesche z woſnani a nahle tſvli ſo uedaloſko z flinty. Wſchitko poſſoži a poſkaſche; dokelž pak wonka wſchitko zahy woſtichny, hrajeſche ſo dale. Brzy na to klepaſche ſo njeſchtio do wrotow, njeſtio krafna kněžnička ze ſlěborom, złotym a drohimi ſkočzchu k malemu woſtueſku a welaču: „Schlöf kamenemi bohače wupyschen, ze ſwojim nanom tu?“ „Pschežel“, wotmłovi ſo wonka z wažnym hlosom. Dżowka wotewri, a dójſtvy ſtupi a božnym woſtukom ſwjetkowasche ſo wona ha ſieho, rólnik wo drasće, kajſejz burja wo najblíſtich a nan praschesche ſo jeho pscheželniwe: „Z wotkał wſach khodža. Z ruku za ſwoju méciu pschimniſu, ſy ty, kňeže, a kajſe je twoje ueno a twoj poſtronowi wen pschitomnych, dokelž pak mijęſeſche ſplash.“ —

ſo runje poſkaſe, ſchto dobydže, da ſo njeſtio wo ſieho dale nestarasche. Wen pschitupi hačč k blidej. Sedym khartow bléhijo waczechnene, a tola hra ſchěze nie zlončena. Na jene dobo číſnny tón czuñit pschez ramjo jencho zaſtojnika peniez na blido: „Schtyri realy na delenita!“ (Bjé pat to hra, zí dyž wjedy pschitryt hcart z hudasem, dobydžem.) Wſchitko ſlovči horje pschežiwo temu barej a ton ſiž peniez zasadžil bjé, wo kotrež ſo

hrajeſche, ſekny ze hrožacej kruſou: „Ty ſy pozdje pschitſhol — ujetk dyrbu po złotym ſadzeč. Młody, nahly Oſicjér ſahny po te peniez, ko by je euzom bez wočzi číſnit. „Wostasje je lezo, pscheželo“ zavola tón bur, „abó ja wam washe fraſne brodžiežki wotrjeznu!“ — Pozdje je, pra-wiże wyr? Chudemu čloweſej nechaſe potaſkim dowolice ſo by tež njeſchtio dobyl. Hejda no! Kopo! (ja ſadžu na tón hcart teſko peniez, ſchtož wo banku, penieznicz, je) — Taſtale khróbkoſe rolińca wſhých hačč naſajbóle; wſho zestawa a wokaſche na ſtróžu. (Stróža je njemſte wacha, tchodla tež wes ſtróža na njemſki Warthe, ſchtož tak wele hačč waſha.) — „Zmjerom! ani z mjeſta; ſchtož ſo hibke, je moriby!“ zafchitny tón bur tel, ſo ſo jeho ceka broń a dolha rucznica = flinta poſaza. „Ja ſem Mjérčin Zurban!“ —

(Blončenje w pschitodnym.)

Zučlaný Pjetr.

(Zkončenje.) R. ſi už o ſc..

Tow wotčakowasche jeho mloda nadobna, krafna kněžnička ze ſlěborom, złotym a drohimi ſkočzchu k malemu woſtueſku a welaču: „Schlöf kamenemi bohače wupyschen, ze ſwojim nanom tu?“ „Pschežel“, wotmłovi ſo wonka z wažnym hlosom. Džowka wotewri, a dójſtvy ſtupi a božnym woſtukom ſwjetkowasche ſo wona ha ſieho, rólnik wo drasće, kajſejz burja wo najblíſtich a nan praschesche ſo jeho pscheželniwe: „Z wotkał wſach khodža. Z ruku za ſwoju méciu pschimniſu, ſy ty, kňeže, a kajſe je twoje ueno a twoj poſtronowi wen pschitomnych, dokelž pak mijęſeſche ſplash.“ —

„Ja ſym z wučlaneho hrodu!“ wotmłovi Pjetr krótko a kříſtyn.

„Z wučlaneho hrodu? — To je zpodzirny hrod, a njeſtichane nieno! — Ale ty, nadobny kňeže, budžesť jeho khrabalbu borzy po celym ſwječe roſchjerić!“ — Tohodla proſchu čje, zo by za tis ūedžjèle zaſo k nam pschežet a myto swojego rycherſteho zađerženja pschi tym wulkim gjezdjo-wanju doſtat — z ruki mojeje džowki. Zo pak

býchym čzi počazali, kaf wulch tebe česčimy, da
wzmi tulej nješto wot nas z dobroživoſću a
z pschežnej wutrobu!“ A poda jemu złoty zeger
a ta młodna křežnička, kij jemu tak swjertu do
wočow hladasche, tykný jemu złoty perschězení
z drohimu kamennem krasnije wusadžany na porti,
a řekný: „Woz tolej, moj česčowaný, k dopo-
mienju na swoju newestu!“ —

Neple, bjerony, kultí.

Wone so njekoſi sadžeja. My naſich Šer-
bow na to ſpominamy, zo bych je jara do kru-
chow njeřezali, dokelij wone hevjak wſchitile zniſia.
Najhorje je to wo mokrych křetach; a dyž pſchi
bjerony - ſadženju deſchězik dže, da masch wjeste,
zo wjac hač počoja rježanych nepli čzi nezka-
dža. Kedžbujéze na to:

We Poſlích nowinach, kotrež maja meno:
„Róčníki Krythy literackieſi“ — po-
činaja tež druhdy na naſche Šerbewſtvo ſpomi-
nač. Tak khwali ſo tam we No. 3. 1842 Žor-
danowa Šerſka Gramatyka, we No. 17 rječi ſo
prawje pſeknje wot naſcheje Žut'nički a we No.
19. 20 poweda ſo to a wono wot naſcheje lite-
ratury a bez druhim tež wot hōdnostje a rjanostje
Šerſkich pjeſničkow.

Serboslaw.

Secht o n o w e h o ?

Unihy rybakojo ſu we miernym Ōteanie wofym
hač dotal neznatych kupow (infow) najchli. Wone
ſu khjere wulke, plodneje zemne, a z ludžimi wo-
bydleue. Čilej wobydlerjo ſu pečza wele hinajschi
nežli jich ſujodža, na blizich pŕedy znatych kupach,
a lich domy, bydlenje, a živjenje tamym jara ne-
podobne.

General de Borgono je 200 ſchpaniſkih duchom-
nych wo Wloſkej (Italskej) hromadu naředł, kij
chedža z nim do Chilie a Buenos-Alyres (dweju
krajow wo Ameriſkej) hlež; tež wo Peru (Ameriſkej)
je tak wele duchomnyh trjebne, zo je celo poſekliwo-
na putju do Rómu, Bamža proſyl, zo by jim du-
chomnyh pěſak. Tam ſu pečza cele trajiny, džej
ſo za heto jenoj jeden króč duchomny počaže, zo
tam božu mſchu džerži, kifžije, ſpoveda a božje wo-
kažanje podawa.

Wo Šyríkej počazuje ſo znowa mör, tak ſo ſu
ludžo za džen ſtrowi a mordwi. Maronitojo a Drui-
zje ſteja tež napscheo ſebi a njekotre tawzynu Ml-
banefow jo Turkowski Gouverneř Omer-Wajcha ſebu
pſchinvedł, tak hrožy temulej kraju njekoſi myslje nez-
hod, wólna, khorosje a mör, hrod a začzepanje.

Zaúdženu Sobotu ſu žita Budeschinię plaćile:

Nož . . .	2 tol.	15 nſl.	tež	2 tol.	10 nſl.
Pscheńica . .	5 =	7½ =	—	4 =	25 =
Tečžmen . .	2 =	—	=	1 =	25 =
Wows . .	1 =	15 =	—	1 =	10 =

Rhana butry 10 nſl. — now.

Zut'nička wudawa ſo tež na nowe pól lieta ſaq, kaf hač dotal; a proſymy wſchjeh, kij ſo wo Šerbewſtvo staraja, tež na nowe pól lieta ſu woteberac̄. Na pól lieta plaći ſo wo Lu-
žiskej (Hornej a Deliczej) pól tolerja, wo wſchjeh druhich krajach pak ſchjēnak, t. j. 16 star. abo
20 nov. ſljebr. abo Gulden ſljebra. Tež može ſo takij nowina pſchez poſty dostawač a budže jeno
njesc̄to malo drožſha.

Reditoř.

• Budyschine wedžene wot J. P. Žordanana.

Wudawane wot Welle ſec knihetje.

• Řeſiſtěc̄ ſiſcie ſota E. G. Hiedla.

S u t ' n i ē ȝ F a.

N o w i n y ȝ a S e r b o w .

26. List.

25. Smaznica.

1842.

Swupraj kaž němske ȝ, k pschikladej: fusod; ȝ kaž n. ȝ, k. p. zwón; ȝ kaž n. tsch, k. p. čorný; ȝ kaž n. dtch, k. p. čahnyč; ȝ kaž n. w, k. p. fal; ȝ kaž podjanske é, k. p. syry

M u ž i c a.

„Z čjemnoh' lješa wustupuje skala,
Na skalu wustupí Serbske holečo,
Wobhlada krajinę na wschodie strony;
Zamucí so wot krajinow wschodich.

Zastona ze placzom holbijacym.
Sedzi dosho, a dosho so muči.“
Rato horje zeb'rete so zpjevshnje
A te stoca ſekne k pschečznicam:

Om džowěžata ſotromskich wutrobow,
Poplakujěže, poplakujěže zo mnú;
Ja so nerudžu wo zloto, ſlěbro,
Ani drastu krasnowuijwanu,

Ani tež so něstaram wo starschej'
Dobročiwej', droholubwaneju,
Ani neboju so wo pachola,
Moju ſylno wutrobitu radoſć.

Hale hlaſ! do kraja cuzy pschiidže,
Z cuzymi slowami rozkazuje,
Naschu narodnoſt' poſtočiž pyta;
Zahadža něčlomocy z krajinkami.

Nashe kuſka je nam z mocu zebrał,
Dybimy džen' wote dňia robočiž;
Zanej prawdy nic něnamakamy,
Slabischeho ſylniſchi pednuti.

Hlaſe! dla teſ' neprawdy ſo týchu,
A ſo rudžu, zo nejšym ſa pachol.
Ach mé bohe holečo a ſlabe!
Až plakajěže zo mnú, zo ja džowěžo!

Gewak ſchla bych dživeti do wojny,
Nepſchrečelam pokazała puče,
Narodnoſt' nam naſchu zalozala,
Prawdu zasy pomhala zalozit;

Wotcowſkeje měz̄ roſchjerila,
Wročila ji staru khywaltu, ſlamu:
Dobyczowu waju*) bych noſyla:
Nesmertne by křeſlo moje měno!

Až wy mužojo, až wy zbožomni,
Kiz ſee ſmercz podeschli bitwi ſvjatej!
Ach zo ja bych towarſchič ſo móhla
Z wami, ſlukti, kafkej wy, wuvedjo.

Luzan.

List Indijana na swojeho krála.

Moj králo, na twoju pschikazú ſum ſo podal
do Žendželskeje, ſydla naſchich najmodniſich ſu-
ſodow. Dokelž wopisimo teho ludu žadach pa-
či je pschipóſčku.

Hdyž bých na kraj wustupil, pschiidže wo-
ſobny muž ſe mni wot ſupineho kníze wopýſlany

*) Palme.

me povitačj. Tačo temu zwuporvedowach, zo
sym puczovalo wele dla wjétra ha wichora zpny-
tačj dyrbjal, prawesche, zo temu to jara žel
čzini. Psihi tym ruku na moju wutrobu polozí
a zdruehi me pschimny, wobżarowaj, zo je so
mi tak zejschlo. Hale za khwilku jo so do njełaj-
keje žadny na pučju lejžazeje zakopnych; duš so
ton mily kňez k druhemu wobwročiwski počza
z celerj schijit sinečj a zpomni moju neleposť.

Potom so ze mužom poznach, kiz woznamen-
nijowasche, zo by so weselit, möht - li mi schto
k woli szczitnij. Za jeho proschach zo by mi moje
nakladzeńia nesc pomhal. Won pak so mi wu-
sfijawischti to swojemu sluzomnikej poruczi.

Dydlach najreñschim dželi mjeſta, džen wote-
dúa mnöhosc ludzi widžo. Nestyshach nježo hačz
sakrowane a zelenie, swarenie, hanenie, newidžich
nižo hačz storkanie, torhanie, bicze; a pschewam-
schich zahadzeč ludžo ze wszych stronow poztre-
wachu. Ljedy hjech sedom dñew swojim bydleniu
pobylil, da hospodať pschitupiwschi ze posmijesch-
liwym wobliczom: „Moj kñeze,“ džesche, „třebaj-
če moju khiczu kaž swoju a čzineče schtož so
wam dobre źda.“ Po tajkej dowolnosći dach na
druhi džen čjessli sejenu we mojej stwi wottorhačz,
dokelž bje mi mala. Zdobom hospodať hnjerwy
pschitupiwschi zahadzeſche, zo swou fencuju; a
dyrbjach so namjeſci wotſaličz.

Ton člowef, k lotremuž njeſt ſehnih, bje
hischéze dwórnischi a pschecelnischi, hačz přejni.
Moja ceta khicza, džesche, a wschito schtož tu
widžicze, je k maszej ſlužbi. Wutrobne zweselinischi
so tajkeho podliscena, najmjeſci jene z tych
ſhanih zercadlow (Schpiklewo). kiz na ſejenach
wifachu, zawaſtach, zo bych tebi poſtok. Hal'e
hlaj! ton muž bu hischéze hnjerowschi a chysche
me dačz do jaſtwa ſadželz, dokelž, prawesche,
bjech so namjeſci jeho wobtahmyčz.

Za krótki čzas buch k jara wosebnemu kñezej
k wobjedu proscheny. Tačo hjechmy powobjedo-

wali, ton prawesche, hejzoli schto žadam, tje-
bam jenož poruczicž: wscho budže mi k ſlužbi.
Na bliži pak stejſeſhe krasny čzasnik (zeger); a ja
proſchach, zo bych mi ton tak dohlo zposchelili,
hačz mjeſci pschewywam. Nježo newotmowlubischi,
nježo wjach zo mnu. uverčzachu.

Buch k kralej zwolany. Nelicowani mužojo
reje zdraſeni so psched nim wotſowachu a mje-
nowachu dobročiweho, milkeho; zadý ſkribeta
pak hańjachu a ſwarjachu.

Dživni ludžo wobydlerijo teje kupy. Elſyſho
jich, neby ty huaſ mjeſit, hačz zo wschity ſu
lhckajio, pschetož ſpoči ſo prascheja: „Kak ſo
mačje? Namakačje ſo deře?“ Najmjeſchniſche je
waschnie, kiz maju pola blida. Napetna ſchlenču,
pozbjehnica, prajuſey, zo na moju ztrowosć piſa.
Tola pak nie nuzowachu telko pičz, zo bydžich
zhočik, bjech - li jich poſtuchať. Piſachu tež
na twoju ztrowosć; kotrž pak džen tola ſterſho
wot twojego mócnego čjela hačz wot jich psche-
nija dočzakamy. Za sym tychlej ludži ſhyt a ničo
boſe nežadam, hačz ſo k tebi wróčicž, mój kralo,
zo bych čjihlupoſče a naſmjeſchliwosće Europeanow
zwuporvedował,

Krawe a ſlon. (Smjeſch.)

We Suraczi we Kanſchoindisſej bu ſlon (aby
helesanta) k napowaniju čjieren a pschitwje k do-
męſ krawca, kotrž psched khiczu ſedžiſche ze ſchelu
jablukow. Swój nos aby poſk rozcahnywſchi ſlon
jene po drugim do klamy tkacſche. Krawe chysche
ſwoje jabluka radjo ſam ſjeſe a klatky jemu do
poſka. Škon pak prawesche: Perrrm! wotěndže
k napowaniju a ſo napischi ſwoj nos zash ſ z wodu
napelni. Tačo ſo wróčiwschi k krawcej pschitwje,
runę psched uho ſtupi a jemu tu wodu bez-woči-
duny.

Wat teho flota mohli ludzo njeschto nauk-
nyz a dykheli, chcedja-li so tola hdy. we-
czię, drugim tak zaplać, kaž won, da nie-
bychu cepe zpuszczili, ale nshi a rucy bychu cele
wostale. Wschako su ludzo wjacach hač slon.

P a r a b o l a.

Wedžische čłowek Syristi swojego welbluda
(aby kamejla). Radobo so to zwierisko spósha ha-
rozmendri, tak zo dykbesche wodzec čłefunę, a so
da bliskie studnie zchowacę. Ljeko pak do neje so
wobsuże, ale dosahany kerf zboka wurośný. —
Hołepohladowajo, we'bludowu traschnu hlowu
widžische; delepohladowajo, wotewremu klamu
znijsa. Teho pak dosé nebję; hiszheze tseča ne-
duschnoſć so sieri: čjorna mysch a bieła hryzajo
kusaschtei forene teho keręka, kotrehož so dżerzesche.
Myschi torhaschtej, hrebaschtej, ryseschtej, točeschtej
tak zo so perschę del'espotaſche. — Byrtež we
taſkejlej strachosći, bojosći, nuzy, tón muž tola
počza jahodki schęzpač z teſe ſejivki, kiž na nej
wisaſche, zabywſchi niemdrnego welbl'uda, klamu-
wozdaſaceho znijsa, perschęſtadacej myſchey! Da-
hdy bjechu ſtode, a pomimy so jemu wſchitka
staric! —

Praschesch-li mé, schto je ton b'ezrozmny muž,
kiž može taſklej zahyč wſchitkeje bojosće, da wjes:
ton čłowek ty sy; poſluchaj. Zmij we hłubini
klamu rozdajacy je „ſinerę”; hrožacy welbl'ud
„ſtyst a nuza“. Ty sy, kiž dyrbisich ſredz ſi-
menia ha ſinerče wiſacę. Tej forenōhryzanych,
kiž tče ſadatej ſinerę ſiſcepodać, ſtej „džen a
noc.“ Bieła ſtradžu wat, wečjora hač do rana
hreboe, čjorna pak wat wečjera hač do rana.
Ha z taſkej strachosći wobdaty zahyđesch tola
hrožaceho welbl'uda, znijsa laſaceho, myſchi hte-
dotacej, jeno — zo ty mohli hiszheze pola rówa
hroščię a wujiwac ſłodkich jahodkow:

(Pſchelv.)

Lužan.

Z p y t a j ē ſ e.

Hdyž chedža Serb'jo pokazač, tak lóhen možega
tež čjeſte hréněška wuprawię, ſeknu: Džewecz kroč
kolowot'ko rokotowoh' kerka; aby: Chcemò temu na-
ſchemu mlynej te kolo džeweczadžewelždžesatkroč
kolowokolowoblopaſkowač a zaſy dolsolanowokolowot-
wohlopatkowač a ſei ruch ſewobjawiwoſczejč.

Lužan.

I u t ' n i e z k a 1842. I. p ó l ſ p ě t a

Baſnie, zpiewy, pjeſniczki

Wſchazna pjeſniczka.	B—na.	Lift.	1.	2.	3.
Wojerſki zpiew.	B—na.			Lift.	4.
Karalba kuſenja.	B—na.			=	5.
Sufodžinka.	D—ſi.			=	6.
Divje staraj čjeſkej pjeſniczey.	Jordana.			=	7.
Wocžko. Domaſhki.				=	8.
Sylobiki.	B—na ..			=	14.
Pſchelzeliſtro.	B—na ..			=	15.
Horda Morawanka.				=	16.
Kruvarſka pjeſni.	B—na.			=	17.
Na ſerbſku Lužieu.	B—na.			=	18.
Wesna newesta.	B—na.			=	19.
Nitra. Serboſlawa.				=	23.
Čivernickowi hularejo.	Lužana.			=	25.
Muzica Lužana.					26.

Worbedanežka, Čwjeſchki

Róžowh pupk.	Jordana.	Lift.	1.
Wopidh křez.		=	1.
Don Diego Leon.	Jordana.	=	2.
Wloſowſki mordli raja a piſa.		=	2.
Wohatz a kħadix.	Jordana.	=	3. 4.
Skudž a Bröbel.	B—na ..	=	3.
Lifvoide ſtewo a čjorne drewo.	B—na ..	=	3.
Bojagna žonka.		=	3.
Puf.		=	3.
Wohka pomoc.	Módre woko.	=	4.
Zid wo čjerniady.			5. 6.

Výchečeřstvo. Výrdana.	List.	5	Londonfski Tunnel.	List. 11.
Smyjčekti.	=	5.	Serbske a čješke pjeničekti. Výrdana.	= 12.
Doctor wſcho-wjém.	=	6.	Ludki. Lužana.	= 13.
Buſ.	=	6.	Wſchelkizny.	= 15.
Schtož ſo Bohu dowjeri, kruhy dem ſej na- twari. kň. Buſka.	= 7.	8.	Hvjeđdy. Výrdana.	= 15.
Pjenja pschelčja. D—li.	7.	8. 9.	Wratslawſke serbske towarzſto Serboſlawa	16. 17
Zhudane!	=	7.	Thun wot Čezechow pismowſtwa.	= 18.
Hoberski Had. Lužana.	9.	10. 11. 12. 13. 14.	Gygani.	= 19.
Výſhka pſyčej koži. B—na.	=	11.	Krótk pschehlad Serbskeho pismowſtwa I. rono.	
Khapon a ſčeka. B—na.	=	13.	Serboſlawa.	20. 21. 22.
Je to načzo podomne.	=	14.	Wſchelkizny.	= 21.
Luczlaný Vjetř.	17.	18. 19. 25.	Zivjenja pſchemjelenja. Dažinſtehó.	= 23.
Nic jara!	=	19.	Polska a Polakowé. Výrdana.	= 25.
Straschny woheń Hamburgu.	=	20.	Serbſtvo ſpominane we nowinach; „Ročenki Krytyki literackiej. Serboſlawa.	= 25.
Wjedzenje wo krónu. Lužana.	=	24.	Nezname kupu wot Angliſkih rybaſow naděndžene.	25.
Stanislaw Poniatowsky. Lužana.	=	24.	General Borgono.	= 25.
Mjerežin Burbano.	=	25.	Mór we Chriftej; neſchecželſtwa	= 25.
Krawe a flón. Lužana.	=	26.	List Indijana na ſwojeha krala. Lužana.	= 26.
Parabola. Lužana.	=	26.	Zphytaſe. Lužana.	= 26.

Hospodarske mječy.

Výchjeſadne a ſolotivjowe riadki čiſte	List.	2.	Lipſke Serbske towarzſto.	List. 8.
Novi wachnje butru džjelač.	=	3.	Okjentſte čjajowe pismo za Slovjanſtvo.	= 23.
Zajach a druhu džinimy wot kaku wotdžerjeć.	=	4.	Jan Kukanc, ſobustaw Lipſk. serbsk. tw. †	= 24.
Za wozebenje.	=	13.		
Za tobakarjow.	=	13.		
Hſchēže za wozebenje	=	15.		
Dyz kruwy po dejenja kopaja.	=	15.		
Butru najſjepje woſelicž.	=	15.		
Wjeſtſiho, khjetiſiho a wjac butry nadžielac̄.	20.			
Pschečeřwo molam.	=	21.		
Oworski bujój	=	22.		
Reple, bjerney, kulfki,	=	25.		

Nauučne

Saksionska a mjeſto London	List.	4.		
Najvažniſche podarki Serbach.	=	8.		

Dopisowanja

Zaúdženu Sobotu ſu žita Budeschine				
plačile:				
Nož	2 tol.	15 nſl. tež 2 tol.	10 nſl.	
Pschenica	5	$7\frac{1}{2}$	— 4	= 25
Ječmén	2		— 1	= 25
Wows	1		— 1	= 10
Gréch	15		2	= 10
Jahly	5	$17\frac{1}{2}$	5	= 12 $\frac{1}{2}$

Khana butry 10 nſl. — now.

Budowane wot Welle te c Inihetne.